

EUROOPAN KESKUSPANKKI

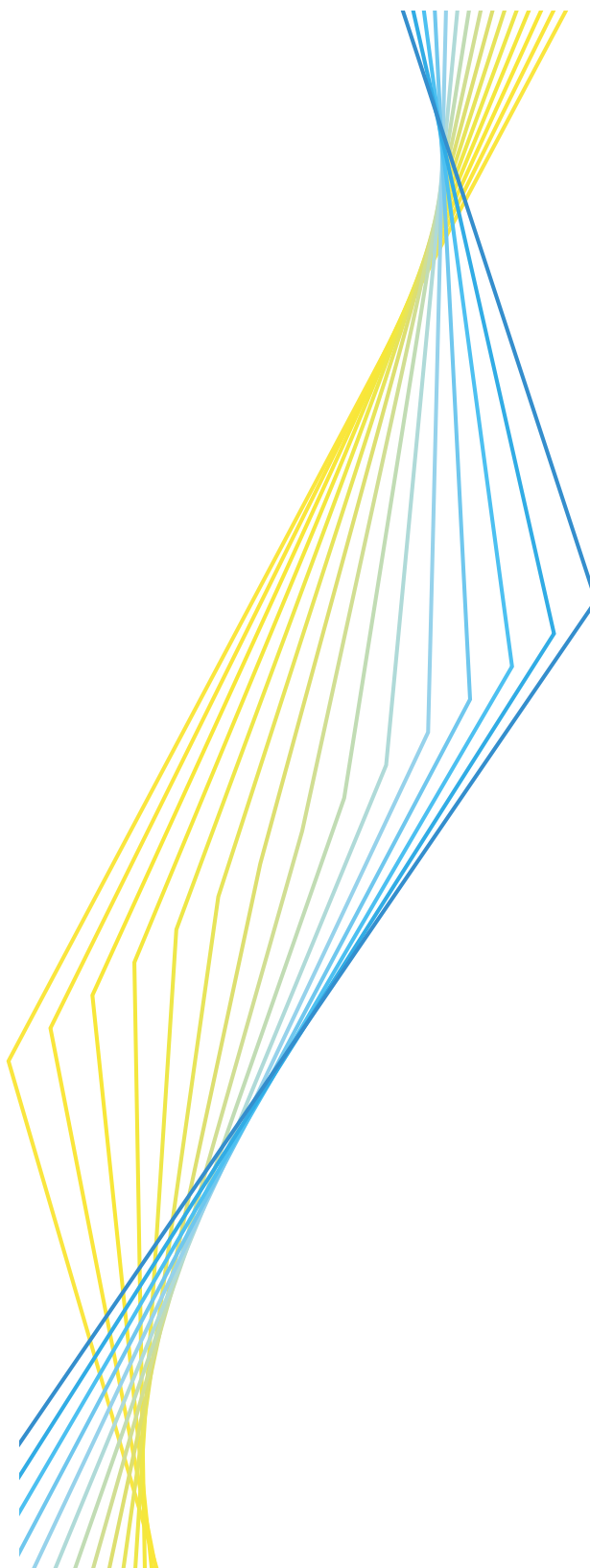
ECB EZB EKT BCE EKP

KUUKAUSIKATSAUS

Marraskuu 2002

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KUUKAUSIKATSAUS

Marraskuu 2002

© Euroopan keskuspankki, 2002

Käyntiosoite	Kaiserstrasse 29 D-60311 Frankfurt am Main Germany
Postiosoite	Postfach 16 03 19 D-60066 Frankfurt am Main Germany
Puhelinnumero	+49 69 1344 0
Internet	http://www.ecb.int
Faksi	+49 69 1344 6000
Teleksi	411 144 ecb d

Kuukausikatsauksen laatimisesta vastaa EKP:n johtokunta. Pääkirjoitusta lukuun ottamatta Kuukausikatsaus on käännetty Suomen Pankissa, joka myös huolehtii katsauksen julkaisemisesta.

Kuukausikatsauksen voi tilata osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 HELSINKI; puh. (09) 1831, faksi (09) 174 872; sähköposti: publications@bof.fi.

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Tämän numeron tilastot perustuvat 6.11.2002 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1561-0322

Sisällys

Pääkirjoitus	5
Euroalueen talouskehitys	9
Rahatalous ja rahoitusmarkkinat	9
Hintakehitys	24
Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat	33
Valuuttakurssit ja maksutase	39
Kehikot:	
1 Yksityiselle sektorille myönnettävien lainojen kehitys ja siihen vaikuttavat perustekijät	12
2 Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.10.2002 päättyneenä pitoajanjaksona	17
3 Osakemarkkinoiden viimeaikainen kehitys euroalueella	21
4 YKHI-inflaatiota koskeva Eurostatin alustava arvio	25
5 Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2002 neljännen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen ja muiden indikaattoreiden tulokset	29
EKP:n tilivelvollisuus	45
EKP:n rahapolitiikan avoimuus	57
Työllisyyden kasvu euroalueella	65
Euroalueen tilastot	1*
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet	81*
Euroopan keskuspankin (EKP) julkaisuja	87*

Lyhenteet

Maat

BE	Belgia
DK	Tanska
DE	Saksa
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
IE	Irlanti
IT	Italia
LU	Luxemburg
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PT	Portugali
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

Muut

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
BPM5	IMF:n maksutasekäsikirja (5. laitos)
cif	kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina
ECU	Euroopan valuuttayksikkö
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti
EMU	talous- ja rahaliitto
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
fob	vapaasti laivassa
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
NACE Rev. 1	Euroopan yhteisön tilastollinen toimialaluokitus
repo	takaisinostosopimukseen perustuva käänteisoperaatio
SITC Rev. 3	Kansainvälinen ulkomaankaupan tavaranimikkeistö (3. tarkistettu laitos)
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Euroopan yhteisön käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Pääkirjoitus

EKP:n neuvosto päätti 7.11.2002 pitämässään kokouksessa, että eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %. Myös maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko jätettiin ennalleen 4,25 ja 2,25 prosenttiin.

Nämä päätökset perustuivat EKP:n rahapolitiikan strategian mukaisesti tehtyyn raha- ja reaali-talouden sekä rahoitusmarkkinoiden kehityksen kokonaisvaltaiseen analyysiin. Koska tulevaan talouskasvuun ja sen vaikutuksiin keskipitkän aikavälin inflaatiokehitykseen liittyy paljon epävarmuutta, EKP:n neuvosto keskusteli yksityiskohtaisesti eri argumenteista EKP:n ohjaukskorkeiden laskemisen puolesta ja vastaan. Vallitseva näkemys oli pitää korot ennallaan. Euroalueen talouskasvun hidastumiseen liittyviä riskejä seurataan kuitenkin tarkasti ottaen huomioon niiden vaikutus keskipitkän aikavälin hintavakauden säilyttämiseen.

EKP:n rahapolitiikan strategian ensimmäiseen pilariin liittyvien tietojen analyysistä käy ilmi, että M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo oli vuoden 2002 heinä-syyskuussa 7,1 % eli sama kuin kesä-elokuussa. M3:n edelleen ripeää kasvua tulee tulkita varauksin, sillä kasvuvauhtia on nopeuttanut merkittävästi rahoitusmarkkinoiden suuri epävarmuus viime kuukausina. Samaan aikaan lyhyiden korkojen alhainen taso kiihdyttää edelleen suppeaan raha-aggregaattiin M1:een sisältyvien likvideimpien instrumenttien kysyntää. Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kasvuvauhti on vakautunut hieman yli 5 prosenttiin. Reaalisesti katsoen lainojen tämänhetkinen kasvuvauhti on kutakuinkin pitkän aikavälin keskiarvon mukainen.

Kaikkien ensimmäisen pilarin mukaisten tietojen perusteella euroalueella on enemmän likviditeettiä kuin kestävä, inflaatiota kiihdyttämättömän talouskasvun ylläpitämiseksi keskipitkällä aikavälillä tarvittaisiin. EKP:n neuvoston näkemyksen mukaan nykyisessä taloustilanteessa ei kuitenkaan ole riskiä siitä, että likviditeetin runsaus aiheuttaisi inflaatiopaineita lähitulevaisuudessa.

Toisen pilarin osalta voidaan todeta, että viimeaikaiset lyhyen aikavälin suhdanneindikaattorit ja kyselytutkimusten tulokset viittaavat siihen, että

euroalueen BKT:n määrä on kasvanut edelleen vain vaimeasti tämän vuoden kolmannella neljänneksellä. Tämä on vastoin aiempia odotuksia siitä, että talous elpyisi tuntuvammin tämän vuoden aikana. Vaimea talouskasvu ja tämänhetkinen hatara luottamus ovatkin selvä merkki siitä, että epävarmuus talouskehityksestä on voimistunut huomattavasti viime kuukausina. Epävarmuus liittyy maailmantalouden näkymiin, mukaan lukien geopoliittiset jännitteet ja niiden mahdolliset vaikutukset öljyn hintaan, sekä osakemarkkinoiden kehitykseen.

Toistaiseksi on kuitenkin edelleen todennäköisintä, että euroalueen talouskasvu palaa lähelle potentiaalista kasvuvauhtia vuonna 2003. Tämän-suuntaisia ennusteita ovat julkistaneet myös kansainväliset organisaatiot ja yksityiset ennustelaitokset. Lisäksi rahoitusmarkkinoilla on huomattavien heilahtelujen jälkeen ollut merkkejä ta-soittumisesta viime viikkoina. Odotus euroalueen taloudellisen toimeliaisuuden piristymisestä riippuu yksityisen kulutuksen kasvun elpymisestä, jota tukee sekä kuluttajien kokeman että todellisen inflaatiovauhdin hidastuminen. Tämä odotus perustuu myös arvioon maailmantalouden vähittäisestä elpymisestä sekä viennin kasvusta, joiden yhdessä alhaisen korkotason kanssa pitäisi vauhdittaa investointeja. Tähän tulevaisuudenkuvaan liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Tällä hetkellä onkin hyvin vaikeaa arvioida sekä euroalueen että maailmantalouden elpymisen ajankohtaa ja voimakkuutta.

Viimeaikaisen hintakehityksen tarkastelu osoittaa, että vuotuinen YKHI-inflaatio oli syyskuussa 2,1 %. Lokakuussa se oli Eurostatin alustavan arvion mukaan 2,2 %. Inflaatiovauhdin nopeutuminen johtuu todennäköisesti energian hinnan kehitykseen liittyvästä vertailuajankohdan vaikutuksesta, vaikka siitä ei olekaan vielä saatavissa yksityiskohtaisia tietoja.

Vaikka öljyn hinta onkin viime aikoina laskenut, vuotuisen YKHI-inflaatioon saattaa kohdistua jonkin verran nousupaineita loppuvuonna 2002 ja ensi vuoden alussa. Tämä johtuu vertailuajankohdan vaikutuksesta sekä välillisen verotuksen kiristymisestä ja hallinnollisten hintojen noususta useissa maissa. Tulevaa inflaatiovauhtia on vaikea ennakoita varsinkin öljyn hinnan vaihtelun

vuoksi, mutta ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että vuotuinen inflaatiouauhti kiihtyisi edelleen ja hidastuisi alle 2 prosenttiin vasta arvioitua myöhemmin. Tällainen nopeutuminen olisi todennäköisesti kuitenkin vain väliaikaista.

Niin euron valuuttakurssin vahvistuminen alkuvuodesta lähtien kuin yleinen taloustilannekin vähentävät osaltaan edelleen inflaatiopaineita keskipitkällä aikavälillä. Ilman energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hintoja lasketun vuotuisen YKHI-inflaation hidastumista ovat hillinneet öljyn aiemmat hinnannousut ja muut välilliset tekijät, mutta niiden aiheuttamien välillisten inflaatiovaikutusten odotetaan vähenevän entistään. Jotta inflaatio hidastuisi alle 2 prosenttiin vuonna 2003 ja pysyisi sen jälkeen hintavakaustavoitteen mukaisena kuten viimeaikaiset ennusteet ennakoivat, on kuitenkin erityisen tärkeää, että öljyn hinta ei uudelleen kallistu voimakkaasti ja että työvoimakustannusindikaattorit eivät enää jatka tredinomaista nousuaan, kuten viime vuosina. Nämä indikaattorit eivät juurikaan näytä reagoineen vaimeaan talouskasvuun, joten niiden kehitystä on syytä seurata tarkoin.

Kaiken kaikkiaan taloudellisen toimeliaisuuden vaimeus ja euron valuuttakurssin vahvistuminen tukevat näkemystä siitä, että inflaatiopaineet saattavat keskipitkällä aikavälillä vähentyä. Samalla jotkin etupäässä rahan määrän kasvuun ja palkkakehitykseen liittyvät kehityssuunnat edellyttävät varovaisuutta. Kaikkien näiden tekijöiden perimmäisiä inflaatiovaikutuksia on seurattava

tarkoin EKP:n rahapolitiikan strategian mukaisesti.

Euroalueen finanssipolitiikasta voidaan todeta, että EKP:n neuvosto antoi 24.10.2002 lausunnon vakaus- ja kasvusopimuksesta (ks. jäljempänä). Sekä perustamissopimukseen kirjattu julkisen talouden kurinalaisuuden periaate että vakaus- ja kasvusopimus ovat välttämättömiä talous- ja rahaliiton kannalta. Vakaus- ja kasvusopimus on edistänyt julkisen talouden tervehtyttämistä, auttanut saavuttamaan julkista taloutta koskevat lähentymistavoitteet ja tukenut talouskehitystä ja hintavakautta. Sopimus on siten myös yksittäisten jäsenvaltioiden edun mukainen.

On erittäin tärkeää, että jäsenmaiden hallitukset jatkavat määrätietoisesti rakenneuudistusten toteuttamista niin julkisen talouden menojen ja tulojen osalta kuin työ- ja hyödykemarkkinoillakin. Tämä on välttämätöntä, jotta potentiaalisen tuotannon kasvua voidaan nopeuttaa keskipitkällä aikavälillä. Samalla rakenneuudistusten nopea toteuttaminen lujittaisi osaltaan euroalueen luottamusta ja tukisi myös siten talouskasvua lyhyellä aikavälillä.

Kuukausikatsauksen tässä numerossa on vakioartikkelin lisäksi kolme muuta artikkelia. Ensimmäisessä artikkelissa käsitellään EKP:n tilivelvollisuutta. Toisessa tarkastellaan avoimuuden merkitystä EKP:n rahapolitiikassa. Kolmannessa artikkelissa analysoidaan työllisyyden kasvua euroalueella viime vuosina.

EKP:n neuvoston 24.10.2002 antama lausunto vakaus- ja kasvusopimuksesta

Perustamissopimukseen kirjattu julkisen talouden kurinalaisuuden periaate ja vakaus- ja kasvusopimus ovat välttämättömiä talous- ja rahaliiton (EMUn) kannalta

Finanssipolitiikan hoitamiseksi talous- ja rahaliitossa tarvitaan institutionaalisia järjestelyjä, koska rahapolitiikasta päätetään yhteisesti ja koska budjettipolitiikasta päättävät 12 jäsenmaan hallitukset. Järjestelyjen on oltava yksinkertaisia ja täytäntöönpanokelpoisia ja niiden avulla on voitava huolehtia siitä, että jäsenmaiden finanssipolitiikka on tarkoituksenmukaista ja kestäväällä pohjalla. Tällaisilla finanssipolitiikan järjestelyillä edistetään kestävästä kasvuista ja työllisyyttä, tuetaan talouden vakautta ja täydennetään hintavakauteen tähtäävää rahapolitiikkaa.

Vakaus- ja kasvusopimus on edistänyt julkisen talouden tervettä hoitoa ja auttanut saavuttamaan julkista taloutta koskevat lähentymistavoitteet

Sen jälkeen kun perustamissopimuksen finanssipolitiikkaa koskevista säännöistä sovittiin, jäsenmaiden julkisen talouden rahoitusasemat ovat yleisesti kohentuneet merkittäväällä tavalla. Julkisen talouden velkasuhteet ovat ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin pienentyneet yhtäjaksoisesti 1990-luvun puolivälistä lähtien. Tämän ansiosta useimmat jäsenmaat ovat nyt saaneet julkisen taloutensa rahoitusaseman lähelle tasapainoa tai ylijäämäiseksi. Tämä on pikemminkin tukenut kuin haitannut työllisyyden ja BKT:n määrän kasvua.

Vakaus- ja kasvusopimus on jäsenvaltioiden edun mukainen

Vakaus- ja kasvusopimuksessa jäsenvaltiot ovat ensisijaisesti sitoutuneet noudattamaan julkiselle taloudelle asetettua keskipitkän aikavälin tavoitetta, jonka mukaan rahoitusasema on lähellä tasapainoa tai ylijäämäinen. Tämä samoin kuin Maastrichtin sopimukseen sisältyvä velvoite välttää budjettien liiallisia alijäämiä ja käyttää tarkoituksenmukaisia budjetointimenetelmiä takaavat julkisen talouden kestävyys ja antavat liikkumavaraa selviytyä väestön ikääntymisen finanssipolitiikalle asettamista haasteista. Toisin kuin arvostelijat väittävät, vakaus- ja kasvusopimus sallii myös riittävästi joustovaraa finanssipolitiikalle sen jälkeen kun rahoitusasema on saatu lähelle tasapainoa tai ylijäämäiseksi, koska silloin budjetin suhdanneautomaatiikka voi toimia täydellä teholla. Syntyneiden ongelmien syynä ei ole ollut sääntöjen joustamattomuus, vaan joidenkin maiden haluttomuus sitoutua noudattamaan sääntöjä.

Finanssipolitiikan tulokset ovat suuri pettymys useissa maissa. Tässä tilanteessa onkin tärkeää muistaa, että suurin syy maiden nykyisiin budjettivaikkeuksiin on se, että maat eivät ole hyödyntäneet nopeaa talouskasvua rahoitusasemansa huomattavaksi parantamiseksi.

Tuemme edelleenkin komission aloitetta, jonka mukaan kaikkien niiden maiden, joiden rahoitusasema ei ole vielä tasapainossa, on sitouduttava panemaan täytäntöön selkeä julkisen talouden vakauttamisstrategia. Strategiassa on seuraavat neljä osatekijää:

1) Rahoitusaseman uskottava tasapainottamisura, joka edellyttää, että suhdanteista riippumattomasti julkisen talouden alijäämää pienennetään vuosittain jatkuvasti vähintään 0,5 % suhteessa BKT:hen, 2) realistiset oletukset taloudellisesta toimintaympäristöstä, 3) tarkoin täsmennetyt toimet tavoitteen saavuttamiseksi ja 4) tiukat kirjanpitosäännöt ja tehokkaat menettelyt suunnitelmien toteuttamisen valvomiseksi. Näitä sitoumuksia on noudatettava nopein ja määrätietoisin toimin.

Vakaus- ja kasvusopimus tukee hintavakautta

Vakaus- ja kasvusopimus edistää myös makrotalouden vakautta, koska se takaa julkisen talouden kestävyys ja antaa riittävästi joustovaraa, jotta automaattiset vakauttajat voivat toimia täydellä teholla sekä heikon että vahvan talouskasvun aikaan. Tämä helpottaa hintavakauden saavuttamista ja vahvistaa luottamusta euroalueen talousnäkyymiin.

Perustamissopimuksen määräysten noudattaminen ja vakaus- ja kasvusopimuksen täysimääräinen täytäntöönpano on edelleen olennaisen tärkeää rahaliiton ja jokaisen yksittäisen jäsenvaltion kannalta. Finanssipolitiikan järjestelyjen täysimääräinen noudattaminen on myös selkeä viesti EU:n jäsenyyttä hakeneille maille.

Euroalueen talouskehitys

I Rahatalous ja rahoitusmarkkinat

Rahapoliittiset päätökset

Kokouksessaan 7.11.2002 EKP:n neuvosto päätti, että vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettavien perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %. Maksuvalmiusluoton korko päätettiin niin ikään pitää edelleen 4,25 prosentissa ja talletuskorko 2,25 prosentissa (ks. kuvio 1).

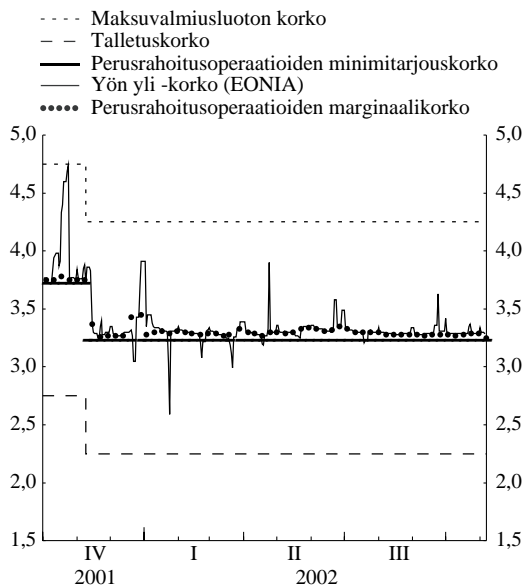
M3 kasvoi voimakkaasti syyskuussa

Lavean raha-aggregaatin vuotuinen kasvuvauhti nopeutui 7,4 prosenttiin syyskuussa 2002 edelliskuun 7,0 prosentista (ks. kuvio 2). Nopeutuminen johtui siitä, että M3 kasvoi syyskuussa voimakkaasti edellisestä eli 1,2 %. Tämä kuukausitason kasvu oli nopeinta sitten tammikuun 1999. M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden liukuva keskiarvo heinä-syyskuussa 2002 pysyi samana kuin edellisenä kolmen kuukauden jaksona kesä-elokuussa eli 7,1 prosentissa.

Kuvio 1.

EKP:n korot ja rahamarkkinakorot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

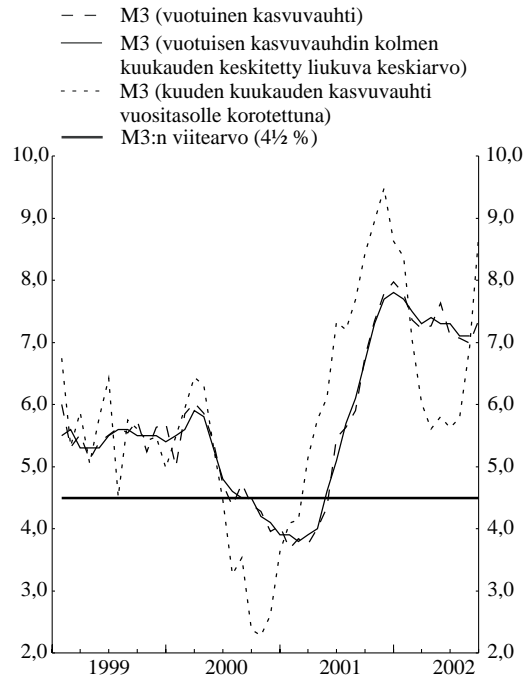

Lähteet: EKP ja Reuters.

Kuvio 2.

M3:n kasvu ja viitearvo

(kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

Rahan määrän kasvu syyskuussa näyttäisi johtuvan suurelta osin siitä, että rahoitusmarkkinoiden ja taloustilanteen suuren epävarmuuden vuoksi sijoituksia siirretään edelleen M3:een sisältäviin turvallisiin ja likvideihin instrumentteihin. Myös alhaiset lyhyet korot ovat edistäneet M3:n voimakasta kasvua viime kuukausina. Koska M3:n kasvu on pitkään jatkunut voimakkaana, euroalueella on runsaasti ylimääräistä likviditeettiä. Likviditeetin runsaus saattaa aiheuttaa uhkia hintavakaudelle keskipitkällä aikavälillä, mikäli likviditeettitilannetta ei normalisoida. Koska talouskasvu on verrattain hidasta, tällä hetkellä ei kuitenkaan näytä olevan riskiä, että likviditeetin runsaus aiheuttaisi inflaatiopaineita lähitulevaisuudessa.

M3:n pääeristä suppean raha-aggregaatin M1:n vuotuinen kasvuvauhti jatkoi nopeutumistaan syyskuussa, jolloin se oli 8,2 %, kun se elokuussa oli ollut 7,6 % (ks. taulukko I). Kasvun nopeutuminen johtui liikkeessä olevan rahan kasvuvauhdin kiihtymisestä. Kausivaihtelusta puhdistettu-

na liikkeessä olevan rahan määrä kasvoi syyskuussa 8 miljardia euroa edellisestä. Liikkeessä olevan rahan kehitys jatkoi vuoden alussa alkannutta trendiä, joka johtuu siitä, että talouden toimijat euroalueella ja sen ulkopuolella ovat asteittain palauttaneet käteisvarantoja aiemmalle tasolle. Liikkeessä olevan rahan määrään oli pienentynyt huomattavasti ennen käteisrahan vaihtoa. Yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti hidastui syyskuussa 9,6 prosenttiin elokuun 10,0 prosentista. Kasvuvauhdin hidastuminen johtui kuitenkin lähinnä vertailuajankohdan vaikutuksesta, ja itse asiassa yön yli -talletukset kasvoivat syyskuussa verrattain voimakkaasti edellisestä eli 1,5 %. M1:n likvideimpien erien eli liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletusten yhteenlaskettu kysyntä jatkuu vahvana, mikä johtuu ensinnäkin siitä, että rahoitusmarkkinoiden suuren epävarmuuden vuoksi sijoituksia on siirretty näihin instrumentteihin, ja toiseksi niiden hallussapidon alhaisista vaihtoehtoiskustannuksista.

Muiden lyhytaikaisten talletusten kuin yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti hidastui hieman syyskuussa eli 5,2 prosenttiin elokuun 5,4 prosentista. Jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien vuotuinen kasvuvauhti nopeutui syyskuussa merkittävästi eli 11,7 prosenttiin, kun se elokuussa oli ollut 10,2 %. Tämä kehitys tukee oletusta,

jonka mukaan sijoitusten siirtäminen likvideihin ja turvallisiin instrumentteihin jatkui edelleen syyskuussa.

M3:n vastaeristä rahalaitosten pitkäaikaisten velkojen (laskettuna ilman pääomaa ja varauksia) vuotuinen kasvuvauhti hidastui syyskuussa 4,5 prosenttiin elokuun 5,2 prosentista. Tämä kehitys saattaa liittyä siihen, että tuottokäyrä on loiventunut ja joukkolainamarkkinat ovat olleet hyvin epävakaita viime kuukausina, minkä vuoksi sijoittajat ovat karttaneet rahalaitosten liikkeeseen laskemia pitkäaikaisia velkapapereita.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kasvu vakaata

Rahalaitosten taseen vastaavaa-puolella euroalueella oleville myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti oli syyskuussa 4,3 %, kun se oli elokuussa ollut 4,2 %. Kun julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi (1,7 prosenttiin edellisestä 0,8 prosentista), yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen kasvuvauhti pysyi ennallaan (5,1 %). Yksityiselle sektorille myönnettyistä luotoista lainojen ja rahalaitosten hallussa olevien muiden arvopaperien kuin osakkeiden vuotuinen kasvuvauhti hidastui

Taulukko I.

Euroalueen rahataloudelliset muuttujat

(vuotuinen prosenttimuutos, neljännesvuosikeskiarvoja)

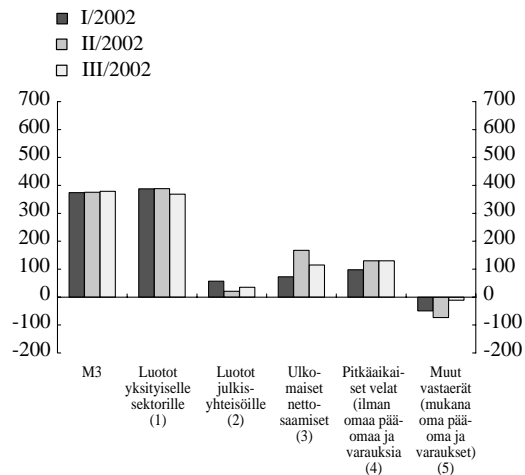
	2002 I	2002 II	2002 III	2002 Kesäkuu	2002 Heinäkuu	2002 Elokuu	2002 Syyskuu
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot</i>							
M1	6,2	6,6	7,6	6,8	7,6	7,6	8,2
<i>josta: liikkeessä oleva raha</i>	-28,0	-20,0	-7,6	-14,3	-9,5	-5,7	-0,5
<i>josta: yön yli -talletukset</i>	13,0	11,7	10,3	10,8	10,8	10,0	9,6
M2-M1 (= muut lyhytaikaiset talletukset)	6,7	6,4	5,5	6,1	5,5	5,4	5,2
M2	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,4	6,6
M3-M2 (= jälkimarkkinakelpoiset instrumentit)	14,6	12,7	10,7	11,1	10,5	10,2	11,7
M3	7,6	7,4	7,1	7,1	7,1	7,0	7,4
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomat tiedot</i>							
Pitkäaikaiset velat							
(ilman omaa pääomaa ja varauksia)							
Luotot euroalueelle	5,1	4,5	4,2	4,4	4,1	4,2	4,3
Luotot julkisyhteisöille	1,7	1,8	1,1	1,0	1,0	0,8	1,7
<i>josta: lainat julkisyhteisöille</i>	-0,8	-0,9	-0,9	-0,6	-0,5	-1,4	-1,2
Luotot muille euroalueella oleville	6,1	5,3	5,1	5,4	4,9	5,1	5,1
<i>josta: lainat yksityiselle sektorille</i>	5,7	5,6	5,3	5,5	5,2	5,4	5,3

Lähde: EKP.

Kuvio 3.

M3:n ja sen vastaerien muutokset

(vuotuisia virtatietoja, ajanjakson lopussa, mrd. euroa, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

Lähde: EKP.

$M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5$.

hieman (lainojen kasvuvauhti 5,3 prosenttiin elokuun 5,4 prosentista ja rahalaitosten hallussa olevien muiden arvopaperien kuin osakkeiden kasvuvauhti 3,8 prosenttiin elokuun 4,0 prosentista). Sitä vastoin rahalaitosten hallussa olevien osakkeiden ja osuuksien kasvu oli vakaata (2,7 %). Viimeaikainen kehitys viittaa siihen, että yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kasvu on euroalueen talouden suhdannevaihe huomioon ottaen vakautunut suunnilleen pitkän aikavälin keskiarvon mukaiseksi (ks. kehikko 1).

Euroalueen rahalaitosten ulkoinen nettoasema vahvistui syyskuussa 2002 absoluuttisten ja kausivaihtelusta puhdistamattomien tietojen perusteella 8 miljardia euroa. Syyskuuhun ulottuneena 12 kuukauden jaksoneuroalueen rahalaitos-sektorin ulkomaiset nettosaamiset kasvoivat 115 miljardia euroa, kun ne elokuuhun ulottuneena vastaavanpituisena jaksoneuroalueen olivat kasvaneet 138 miljardia euroa (ks. kuvio 3).

Velkapaperien liikkeeseenlasku elokuussa vakaata

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti oli elokuussa 2002 sama kuin heinäkuussa eli 6,3 % (ks. kuvio 4). Tämä johtui siitä, että pitkäaikaisten

velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi 6,5 prosentissa ja lyhytaikaisten 4,0 prosentissa eli molemmat suurin piirtein ennallaan. Näissä luvuissa ei näy se, että emissiot supistuvat erityisesti yrityssektorilla, mutta lisääntyivät jonkin verran rahalaitos- ja julkisyhteisösektoreilla.

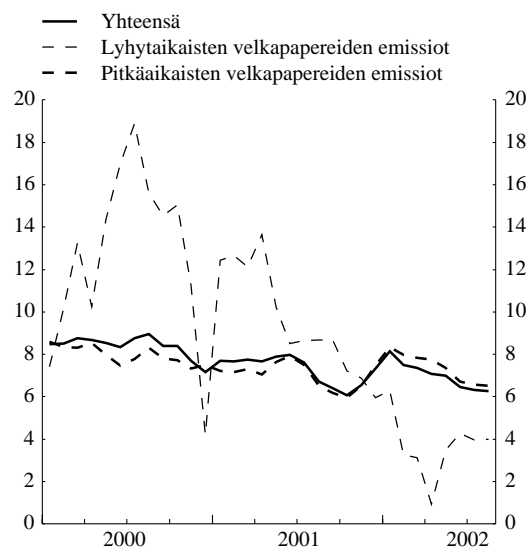
Valuuttakohtainen tarkastelu osoittaa, että elokuussa 2002 myös euroalueella olevien liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti oli 6,3 % ja että euromääräisten arvopaperien osuus kaikista euroalueella olevien bruttoemissioista oli 91,2 %. Molemmat luvut olivat siis suurin piirtein samat kuin heinäkuussa.

Sektorikohtainen tarkastelu puolestaan osoittaa, että rahalaitosten liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti nopeutui elokuussa 2002 hieman eli 4,6 prosenttiin oltuaan heinäkuussa 4,4 %; rahalaitokset laskevat liikkeeseen suurimman osan muista kuin julkisyhteisöjen velkapapereista. Rahalaitokset eivät ole olleet kovin aktiivisia liik-

Kuvio 4.

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapapereiden kanta

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

Huom. Euroalueen tietoihin sisältyvät myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen. Vertailtavuuden vuoksi tammikuuta 2001 edeltävien vuotuisien kasvuvauhtien laskemisessa on käytetty euroalueen + Kreikan tietoja.

Kehikko I.

Yksityiselle sektorille myönnettävien lainojen kehitys ja siihen vaikuttavat perustekijät

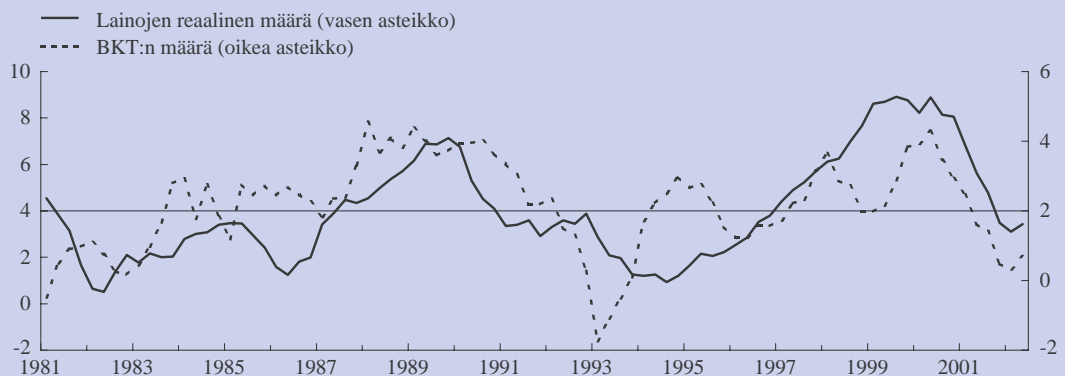
Euroalueen rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämät lainat ovat M3:n suurin vastaerä ja tärkein EKP:n seuraamista luottoagregaaateista. Niinpä on hyödyllistä analysoida näiden lainojen ja tärkeimpien niitä selittävien muuttujien välisiä riippuvuussuhteita. Tässä kehikossa tätä kysymystä käsitellään kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin analysoidaan yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen pitkän aikavälin kehitystä euroalueella. Empiiriset tutkimukset viittaavat siihen, että lainojen reaalisien määrän pitkän aikavälin kehitys johtuu pitkälti kotimaisten makrotalouden muuttujien, kuten BKT:n määrän ja reaalikorkojen, kehityksestä.¹ Toiseksi tarkastellaan, miten lainat ovat eri maissa kehittyneet suhteessa nimellisen ja reaalisien tuotannon sekä korkojen kehitykseen.

Kuten kuvioista A käy ilmi, 20 viime vuoden aikana yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen reaalin määrä on kehittynyt syklisesti. Nämä myönnettyjen lainojen syklit ovat korreloineet positiivisesti yleisen suhdannesyklin kanssa. Näinä vuosina BKT:n määrän vuotuinen kasvuvauhti oli keskimäärin 2,2 % ja lainojen kasvuvauhti oli keskimäärin noin 4,0 %.

Kuvio A.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen reaalin määrä ja BKT:n määrä euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

Huom. Vaakasuora viiva vastaa kuvattujen muuttujien keskiarvoa tarkastelujaksolla. BKT:n deflaattoria käytetään hintatason mittana.

Vuoden 1998 jälkipuoliskolla lainojen ja BKT:n määrän kasvuvauhdit alkoivat poiketa toisistaan, ja vuoteen 2000 mennessä ero oli kasvanut huomattavaksi. Lähes koko tänä aikana lainojen määrän vuotuinen prosenttimuutos oli historiallisen nopea eli 8½ – 9 %, kun taas BKT:n määrän vuotuinen kasvuvauhti oli 2 – 4¼ %. Yksi mahdollinen selitys tälle lainojen ja BKT:n määrän erilaiselle kehitykselle on, että tuolloin lainojen kysyntää lisäsivät muut kuin BKT:hen laskettavat transaktiot. Nämä liittyivät kiinteistömarkkinoiden kehitykseen ja rahoitustransaktioihin, joita tehtiin etenkin euroalueen yritysten sekä kotimaassa että ulkomailla toteuttamien fuusioiden ja yritysostojen sekä UMTS-toimilupien huutokauppaostojen rahoittamiseksi.

Sittemmin lainojen ja BKT:n määrän kasvuvauhtien ero kaventui jälleen, kun lainojen kehitys alkoi vastata taloudellisen toimeliaisuuden hidastumista. Vuoden 2002 jälkipuoliskolla yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen (BKT:n deflaattorilla deflatoitu) vuotuinen kasvuvauhti oli 3,4 %. Tämä lainojen määrän kasvun hidastuminen viime aikoina näyttää lähinnä johtuvan edellä mainittujen BKT:hen kuulumattomien transaktioiden vähenemisestä sekä vaimeasta talouskasvusta. Sitä vastoin lainankysyntää on todennäköisesti tukenut niiden edullisuus, kun lainojen reaalikorot ovat olleet historiallisen alhaisia vuosina 2001 ja 2002 (ks. kuvio B). Lainojen kehitykseen on saattanut vaikuttaa myös osakkeiden hintojen merkittävä lasku alkuvuo-

¹ Ks. esimerkiksi Calza A., Gartner C. ja Sousa J. (2001), "Modelling the demand for loans for the private sector in the euro area", ECB Working Paper nro 55.

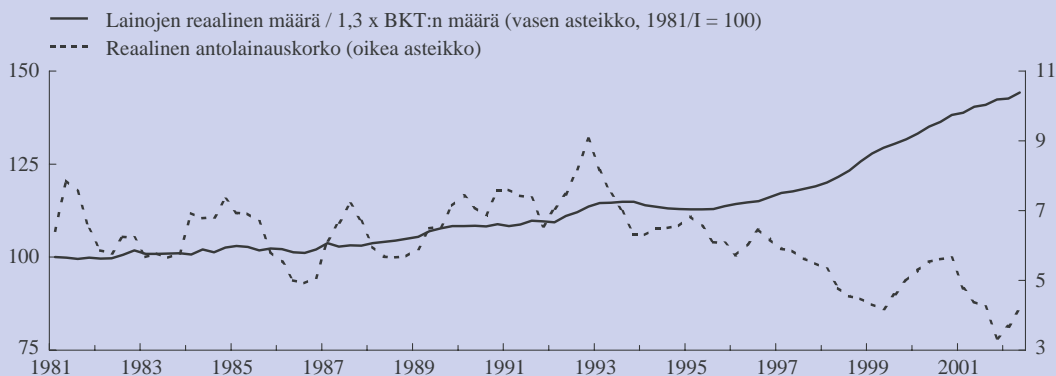
desta 2000 lähtien, koska se on vaikuttanut lainanottajien taseisiin ja rahoitusasemiin (mikä vähentää luoton hankkimiseen käytettävissä olevien vakuuksien määrää).

Kuviossa B vertaillaan lainojen määrän kehitystä suhteessa BKT:n määrään (korjattuna lainojen määrän tulojoustolla, joka on yli yksi) ja reaalisen antolainauskoron kehitystä.² Reaalista antolainauskorkoa käytetään euroalueella myönnettyjen lainojen kustannusten synteettisenä indikaattorina. Se on laskettu kuluttajille ja yrityksille myönnettyjen lainojen korkojen painotettuna keskiarvona (jossa painot vastaavat eri lainojen osuuksia aggregaatissa). Reaalinen antolainauskorko vaihteli 1980-luvulla melko vähän ja oli hiukan korkeampi kuin historiallinen keskiarvonsa eli 6,1 %. Se oli 1990-luvun alkupuoliskolla merkittävästi pitkäaikaisen keskiarvonsa yläpuolella, mikä voi osaksi johtua senaikaisesta lainojen määrän melko hitaasta kasvusta (ks. kuvio A). Sitä vastoin EMUn kolmatta vaihetta edeltävänä valmistelukautena reaalisen antolainauskoron trendi oli laskeva. Vuodesta 1997 lähtien se oli johdonmukaisesti historiallisen keskiarvon alapuolella ja vuoden 2001 viimeisenä neljänneksenä 3,3 %, jota pienempi se ei ole ollut 20 vuoteen.

Kuten kuviosta B voidaan nähdä, samalla kun lainojen reaalikorot ovat 1990-luvun puolivälistä lähtien laskeneet, on BKT:n (korjattuun) määrään suhteutettu lainojen määrä kasvanut viime vuosina. Tämä kehitys vastaa yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kysynnän kasvua, jota tukee koko euroalueen entistä suotuisampi rahoitustilanne.

Kuvio B. Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen reaalinen määrä ja reaalinen antolainauskorko euroalueella

(indeksi, vuotuinen korko)

Lähde: EKP.

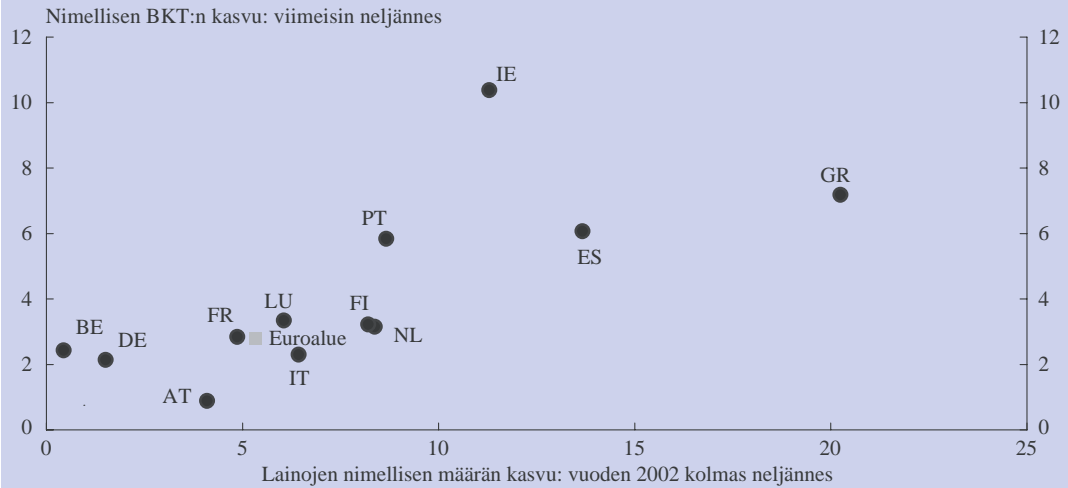
Huom. BKT:n deflaattoria käytetään hintatason mittana. Kerroin 1,3 on euroalueen yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen reaalisen määrän estimoitu tulojousto (ks. alaviite 1).

Kuviosta C käyvät ilmi sekä lainojen että BKT:n nimellisen määrän vuotuiset kasvuvauhdit kussakin euroalueen maassa. Lainojen kasvuvauhti on laskettu vuoden 2002 kolmannen neljänneksen ja BKT:n kasvuvauhti tuoreimpien käytettävissä olevien tietojen perusteella; tiedot perustuvat kansallisiin tilastoihin. Kuviosta ilmenee, että lainojen kehitys eri maissa seuraa pitkälti kunkin maan kotimaista talouskehitystä. Maissa, joissa lainojen nimellinen määrä kasvaa voimakkaimmin [Kreikka (GR), Espanja (ES), Irlanti (IE) ja Portugali (PT)], myös BKT kasvaa nimellisesti nopeimmin. Ranskassa (FR), Italiassa (IT), Luxemburgissa (LU), Alankomaissa (NL) ja Suomessa (FI) lainojen kasvu vastaa BKT:n nimelliskasvua, joka on lähellä euroalueen keskiarvoa. Itävallassakin (AT) lainojen kasvu on lähellä tätä keskiarvoa, mutta BKT:n nimelliskasvu on jonkin verran hitaampi kuin edellä mainituissa maissa. Muissa maissa eli Belgiassa (BE) ja Saksassa (DE) lainojen vuotuiset kasvuvauhdit ovat melko hitaat, mutta vastaavasti BKT:n nimelliskasvu on hidaskasvu.

2 Empiiriset tutkimukset osoittavat, että lainojen määrä korreloi pitkällä aikavälillä positiivisesti BKT:n määrän kanssa ja negatiivisesti reaalikorkojen kanssa. Tämän perusteella reaalisen lainakannan ja (lainankysynnän tulojoustolla korjatun) BKT:n määrän suhde on vakaassa relaatiassa reaalikorkojen tason kanssa. Kun reaalikorot nousevat, tämän suhteen odotetaan pienenevän ja päinvastoin.

Kuvio C.
Lainojen nimellisen määrän ja nimellisen BKT:n kehitys koko euroalueella ja alueen eri maissa

(vuotuinen prosenttimuutos)

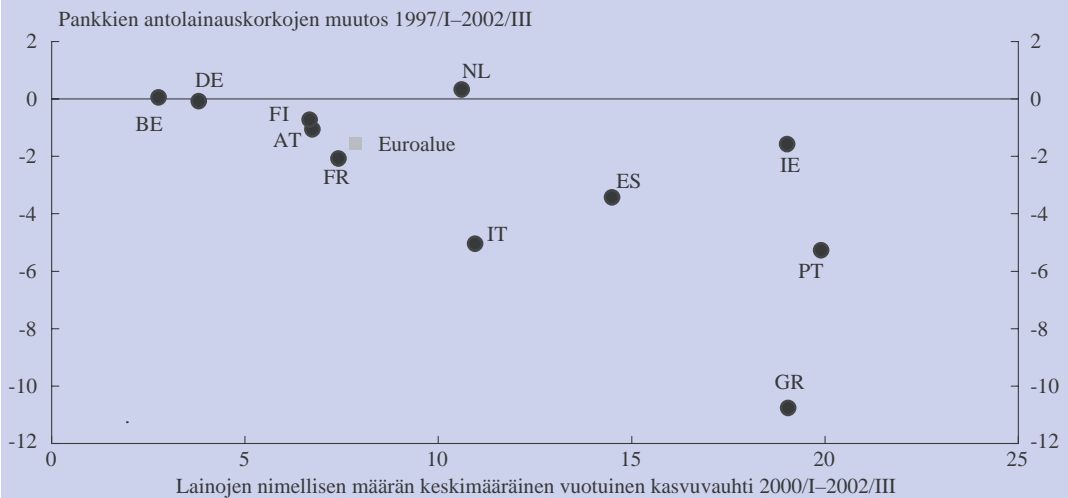

Lähteet: EKP ja Eurostat.

Kuviossa D tarkastellaan pitempää aikaväliä kuin muissa kuvioissa. Siitä käy ilmi, että pankkien antolainauskorkojen kehitys euroalueen eri maissa viime vuosina selittää osittain lainojen kehitystä eri maissa. Lainat kasvoivat voimakkaasti vuoden 2000 ensimmäisestä neljänneksestä vuoden 2002 kolmannen neljänneksen, mikä näyttää korreloivan pankkien antolainauskoroissa vuodesta 1997 lähtien ilmenneiden muutosten kanssa. Niissä maissa, joissa lainojen kasvu oli muihin maihin verrattuna vaimeaa eli Belgiassa ja Saksassa, pankkikorot olivat vuoden 2002 kolmannella neljänneksellä käytännössä samat kuin vuonna 1997. Samana aikana pankkien antolainauskorot ovat laskeneet merkittävästi kolmessa niistä neljästä edellä mainitusta maasta, joissa lainojen kasvu on tällä hetkellä nopeinta (Kreikka, Espanja ja Portugali). Myös Italiassa pankkikorot

Kuvio D.
Lainojen määrän ja pankkien antolainauskorkojen kehitys koko euroalueella ja alueen eri maissa

(prosenttiyksikköinä ja vuotuisina prosenttimuutoksina)

Lähde: EKP:n laskelmat.

Huom. Tässä esitetyt pankkien antolainauskorot ovat asuntolainojen ja yrityksille myönnettyjen lyhytaikaisten lainojen korkojen painotettuja keskiarvoja. Painot perustuvat lainojen maakohtaiseen osuuteen euroalueen yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen kokonaismäärästä. Luxemburgin antolainauskoroista ei ole saatavissa tietoja.

ovat laskeneet merkittävästi viime vuosina, mutta siellä lainojen määrä on kasvanut hieman hitaammin kuin niissä maissa, joissa korot ovat laskeneet yhtä paljon. Osasyynä tähän eroon voi olla se, että näissä maissa nimellisen BKT:n kasvuvauhti oli merkittävästi nopeampi kuin Italiassa.

Tuotannon ja pankkikorkojen nimelliset kasvuvauhdit eivät kuitenkaan ole ainoat lainojen kehitystä euroalueen maissa selittävät tekijät. Kotimaisten kiinteistömarkkinoiden kehityksellä on esimerkiksi huomattava merkitys lainankysyntään euroalueen maissa. Etenkin Kreikassa, Espanjassa, Irlannissa ja Alankomaissa asuntojen hinnat ovat viime aikoina nousseet melko jyrkästi, minkä seurauksena asunnonvaihdon yhteydessä tarvittavan lisälainoituksen kysyntä on ollut voimakasta. Olennaisia tekijöitä voivat olla myös maiden väliset erot muissa lainankustannuksissa kuin koroissa (esimerkiksi vakuusvaatimuksissa tai muissa sopimusehdoissa). Luottoriskin lisääntyminen voi tällä hetkellä olla yksi tekijä, joka selittää lainojen vaimeaa kasvua joissakin euroalueen maissa. On esimerkiksi esitetty, että kun Saksassa lainojen tämänhetkinen hidas kasvu näyttää johtuvan pääosin heikosta talouskasvusta, maassa toimivat pankitkin ovat saattaneet viime aikoina ryhtyä myöntämään lainoja entistä varovaisemmin.³ Myös Belgiassa pankit näyttävät olevan aiempaa varovaisempia antolainauksessaan, mikä yhdessä talouskasvun hidastumisen kanssa selittää lainojen vaimean kasvun maassa. Kuitenkin kuten edellä olevasta analyysistä käy ilmi, koko euroalueella yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti on tällä hetkellä melko lähellä pitkän aikavälin historiallista keskiarvoaan. Nykyisessä suhdannetilanteessa tämä näyttäisi viittaavan siihen, että koko euroalueella pankkien antolainaus kehittyi melko vakaasti.

3 Ks. Saksan keskuspankin lokakuun 2002 kuukausiraportin artikkeli ”The development of bank lending to the private sector”, Deutsche Bundesbank Monthly Report.

keeseenlaskuissaan, mikä liittyy siihen, että niillä on suhteellisen vähäinen tarve markkinaehtoiseen varainhankintaan, koska talletukset ovat kasvaneet luottoihin verrattuna voimakkaasti. Rahalaitosten luottoluokitusten heikennykset saattavat myös osittain selittää emissioiden vähyttä.

Muiden yritysten kuin rahalaitosten sektorilla – johon kuuluvat sekä muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset että yritykset – velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 16,9 prosenttiin elokuussa 2002, kun se oli edellisessä kuussa ollut 19,6 %. Tällä sektorilla muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 35,0 prosentista 33,5 prosenttiin. Samaan aikaan yritysten liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui heinäkuun 8,0 prosentista 4,7 prosenttiin. Sijoittajat ovat kesästä lähtien alkaneet suhtautua aikaisempaa varauksellisemmin yritysten joukkolainoihin. Tämä johtuu erityisesti siitä, että luokituslaitokset ovat heikentäneet yritysten luokituksia ja että yritysten taloudellinen tilanne on osittain vaikeutunut. Samalla on ollut havaittavissa, että vuoden 2002

aikana luottokelpoisuudeltaan hyvien liikkeeseenlaskijoiden joukkolainojen kysyntä on lisääntynyt voimakkaasti sijoittajien keskuudessa.

Julkisella sektorilla valtion liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi elokuussa 2002 hieman eli 4,2 prosenttiin heinäkuun 4,0 prosentista. Samaan aikaan muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 34,0 prosenttiin edellisestä 36,6 prosentista.

Pitkät pankkikorot laskivat edelleen syyskuussa

Lyhyet pankkikorot pysyivät syyskuussa 2002 suurin piirtein ennallaan eli lähes samoina kuin ne olivat olleet vuoden alussa (ks. kuvio 5). Tämä vastasi rahamarkkinakorkojen verrattain vakaa- ta kehitystä vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana.

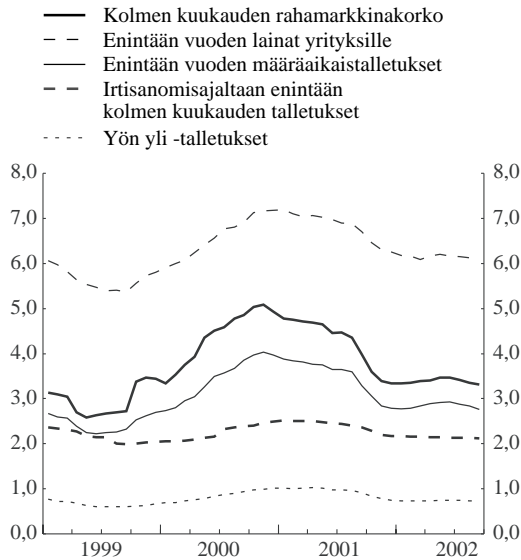
Pitkät pankkikorot laskivat syyskuussa 2002 valtion joukkolainojen tuottojen supistumisesta toukokuussa alkaneen kehityksen mukaisesti. Pankkien luottomarginaalit ovat kuitenkin jon-

Kuvio 5.

Pankkien lyhyet korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

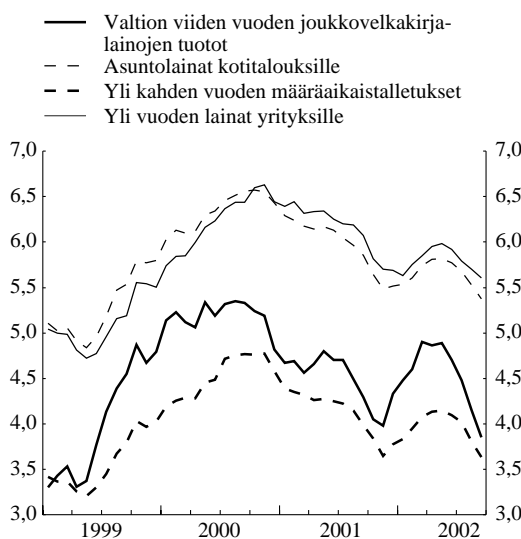

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters.
Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

Kuvio 6.

Pankkien pitkät korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters.
Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

kin verran kasvaneet viime kuukausina. Pitkät pankkikorot laskivat vain 40–50 peruspistettä toukokuusta syyskuuhun 2002 (ks. kuvio 6). Tämä vastaa valtion viiden vuoden joukkolainojen keskituoton supistumista hieman yli 100 peruspistellä samana ajanjaksona. Kulutusluottojen keskikorko laski touko-syyskuussa 2002 vieläkin vähemmän kuin muut pitkät pankkikorot, mikä kuitenkin vain osoittaa tälle pankkikorolle tyyppillistä hidasta sopeutumista.

Rahamarkkinakorot vakautuivat lokakuussa

Toukokuun 2002 lopussa alkanut rahamarkkinakorkojen lasku pysähtyi lokakuun alussa, ja rahamarkkinakorot ovat kaiken kaikkiaan muuttuneet sen jälkeen vain vähän. Tästä syystä 12 kuukauden ja yhden kuukauden euriborkorkojen erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä, joka oli syyskuun lopussa laskeva, suoristui hieman. Futuurisopimusten pohjalta johdetut korot ovat syyskuun lopun ja marraskuun 6. päivän välisenä aikana nousseet jonkin verran.

Eoniakorkona mitattu yön yli -korko vaihteli lokakuussa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lähinnä välillä 3,29–3,32 %. Myös kahden viikon rahamarkkinakorot pysyivät lähellä EKP:n perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorkoa, joka oli 3,25 %. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioissa, joiden maksut suoritettiin lokakuussa ja marraskuun alussa, marginaalikorko oli 3 ja keskikorko 4 peruspistettä korkeampi kuin minimitarjouskorko (ks. kehikko 2).

Yhden kuukauden euriborkorko laski syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään 7 peruspistettä ja kolmen kuukauden euribor 9 peruspistettä. Yhden kuukauden euribor oli tuolloin 3,25 % ja kolmen kuukauden euribor 3,21 % (ks. kuvio 7). Eurojärjestelmän pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 31.10., marginaalikorko oli 3,22 % ja keskikorko 3,24 %, eli marginaalikorko oli 3 peruspistettä ja keskikorko 1 peruspisteen alempi kuin tuolloinen kolmen kuukauden euriborkorko. Marginaalikorko oli siten 1 peruspisteen ja keskikorko 2 peruspistettä alempi kuin pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 26.9.

Kehikko 2.

Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.10.2002 päättyneenä pitoajanjaksona

Eurojärjestelmä toteutti tarkasteltavana pitoajanjaksona viisi perusrahoitusoperaatiota ja yhden pitempiaikaisen rahoitusoperaation.

Säännölliset rahapoliittiset operaatiot

(mrd. euroa, korot vuotuisina prosentteina)

Operaatio	Maksujen suorituspäivä	Operaation eräpäivä	Tarjousten määrä	Jaetun likviditeetin määrä	Tarjoukset/ jaettu likviditeetti	Vastapuolten määrä	Minimitarjouskorko	Marginaalikorko	Painotettu keski-korko
Perusrahoitusoperaatio	25.9.2002	9.10.2002	105,1	65,0	1,62	287	3,25	3,28	3,29
Perusrahoitusoperaatio	2.10.2002	16.10.2002	125,6	80,0	1,57	256	3,25	3,28	3,29
Perusrahoitusoperaatio	9.10.2002	23.10.2002	111,8	66,0	1,69	271	3,25	3,27	3,28
Perusrahoitusoperaatio	16.10.2002	30.10.2002	106,6	76,0	1,40	268	3,25	3,28	3,29
Perusrahoitusoperaatio	23.10.2002	6.11.2002	115,6	88,0	1,31	290	3,25	3,29	3,30
Pitempiaikainen rahoitusoperaatio	26.9.2002	23.12.2002	25,7	15,0	1,72	151	-	3,23	3,26

Lähde: EKP.

Marginaalikorko oli perusrahoitusoperaatioissa suhteellisen vakaa ja vaihteli 3,27 prosentista 3,29 prosenttiin.

Pitoajanjakson ensimmäisenä kaupankäyntipäivänä 24.9. eoniakorko oli 3,31 %, josta se laski tasaisesti siten, että 3.10. se oli 3,29 %. Sen jälkeen korko pysyi vakaana 18.10. saakka. Ainoastaan 30.9. eoniakorko nousi väliaikaisesti 3,42 prosenttiin vuosineljänneksen päättymisen vaikutuksesta. Pitoajanjakson kolmanneksi viimeisenä kaupankäyntipäivänä eoniakorko nousi 3,35 prosenttiin ja toiseksi viimeisenä 3,37 prosenttiin, kun markkinaosapuolet pitivät likviditeettitilannetta kireänä. Viimeisenä päivänä eoniakorko laski 3,32 prosenttiin. Pitoajanjakson lopussa maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdollisuutta käytettiin nettomääräisesti ainoastaan 1,0 miljardin euron arvosta. Keskimääräisten sekkitilitalletusten ja varantovelvoitteen välinen ero oli 0,6 miljardia euroa.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavien riippumattomien (eli muiden kuin rahapolitiikkaan liittyvien) tekijöiden likviditeettiä vähentävä nettovaikutus (oheisen taulukon kohta b) oli keskimäärin 63,1 miljardia euroa. Julkistetut ennusteet riippumattomiin tekijöihin perustuvista keskimääräisistä likviditeettitarpeista vaihtelivat 59,7 miljardista eurosta 70,4 miljardiin euroon. Ennusteen ja todellisen likviditeetin tarpeen välinen ero oli suurimmillaan pitoajanjakson toisella viikolla, jolloin se oli 1,6 miljardia euroa.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät

(mrd. euroa)

Päivittäinen keskiarvo pitoajanjaksona 24.9.–23.10.2002

	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät	Nettovaikutus
(a) Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	191,5	0,1	+ 191,4
Perusrahoitusoperaatiot	146,1	-	+ 146,1
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	45,3	-	+ 45,3
Maksuvalmiusjärjestelmä	0,1	0,1	0,0
Muut operaatiot	-	-	0,0
(b) Muut pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät	370,0	433,1	- 63,1
Liikkeessä olevat setelit	-	329,2	- 329,2
Valtion talletukset eurojärjestelmässä	-	45,6	- 45,6
Ulkomaiset saamiset (ml. kulta), netto	370,0	-	+ 370,0
Muut tekijät, netto	-	58,2	- 58,2
(c) Luottolaitosten talletukset eurojärjestelmän sekkitileillä (a) + (b)			128,3
(d) Varantovelvoite			127,7

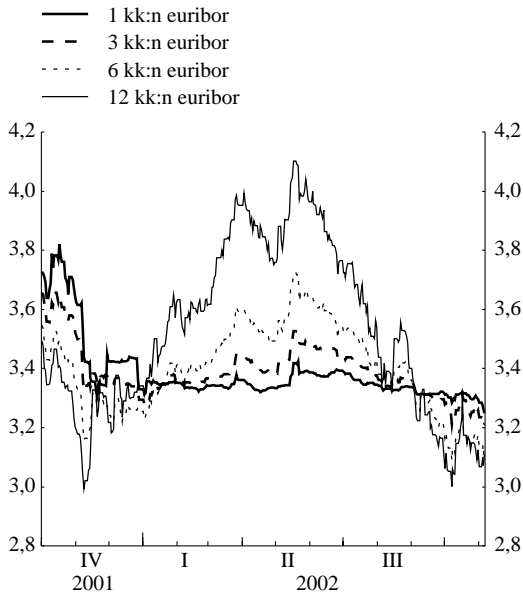
Lähde: EKP.

Huom. Pyöritysten vuoksi luvut eivät välttämättä täsmää.

Kuvio 7.

Euroalueen lyhyet korot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Kuuden kuukauden euriborkorko laski syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään 7 peruspistettä, kun 12 kuukauden euribor pysyi sitä vastoin ennallaan. Kuuden kuukauden euribor oli 6. marraskuuta 3,13 % ja 12 kuukauden euribor 3,11 %. Tästä syystä 12 kuukauden ja yhden kuukauden euriborkorkojen erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä, joka oli syyskuun lopussa -21 peruspisteessä, oli 6.11. enää -14 peruspisteessä.

Vuosina 2002 ja 2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut 3 kuukauden euriborkorot nousivat hieman lokakuussa. Joulukuussa 2002 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot nousivat 7 peruspistettä 6. päivään marraskuuta, jolloin ne olivat 3,03 %. Maaliskuussa 2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot nousivat samana aikana 13 peruspistettä eli 2,93 prosenttiin, kesäkuussa 2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut korot 15 peruspistettä eli 2,96 prosenttiin ja syyskuussa 2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut korot 13 peruspistettä 3,08 prosenttiin.

Valtion pitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat lokakuussa

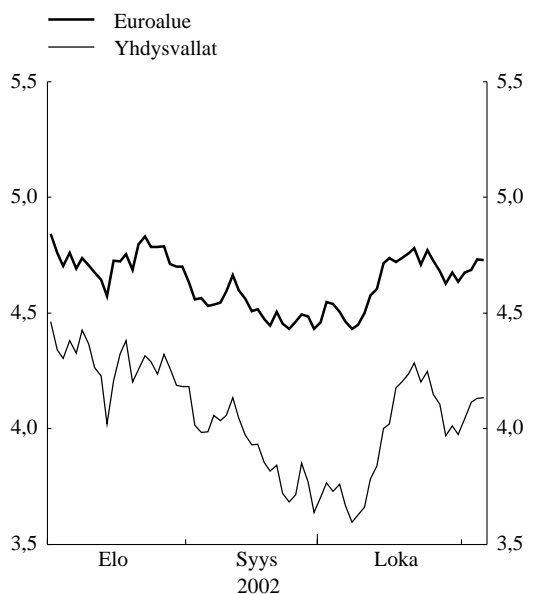
Toukokuun puolivälissä alkanut valtion pitkien joukkolainojen tuottojen supistuminen päättyi euroalueella ja Yhdysvalloissa lokakuussa 2002. Osittain tämä johtui osakkeiden hintojen nousun vaikutuksesta. Valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto kasvoi euroalueella 30 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään, jolloin se oli 4,7 %. Yhdysvalloissa valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotot kasvoivat samana aikana noin 50 peruspistettä likimain 4,1 prosenttiin. Yhdysvaltain ja euroalueen välinen valtion 10 vuoden joukkolainojen tuottojen ero supistui siten noin 20 peruspistettä syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään, jolloin se oli noin -60 peruspistettä.

Valtion joukkolainojen tuoton yleinen kasvu Yhdysvalloissa näyttää johtuneen suureksi osaksi siitä, että sijoituksia on siirretty turvallisina pidetyiltä joukkolainamarkkinoilta takaisin osakemarkkinoille. Sijoittajat näyttivät siirtävän varoja takaisin osakemarkkinoille erityisesti silloin, kun joidenkin yhdysvaltalaisen yritysten kolmannen vuosineljänneksen tulokset osoittautuivat odo-

Kuvio 8.

Valtion pitkien lainojen tuotot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Huom. Pitkillä valtion lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

tettua paremmiksi. Yhdysvaltain nimellistuot-
 tujen voimakasta supistumista syyskuussa ja yhtä
 voimakasta kasvua lokakuussa ovat saattaneet
 voimistaa myös tekniset seikat (kuten kiinteis-
 töjä ja kiinnelainoja välittävien yritysten suojau-
 tumisstrategiat).

Yhdysvaltain valtion indeksisidonnaisten 10 vu-
 oden joukkolainojen reaalityttö kasvoi 40 perus-
 pistettä syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään,
 jolloin se oli 2,4 %. Tämä reaalitytön kasvu, sa-
 moin kuin valtion 10 vuoden joukkolainojen ni-
 mellistuotön kasvu Yhdysvalloissa, viittaavat sii-
 hen, että markkinaosapuolet arvioivat talouden
 kasvunäkymät tarkasteluajanjakson aikana esite-
 tyistä ristiriitaisista makrotaloustiedoista huoli-
 matta aikaisempaa hieman optimistisemmiksi.

Yhdysvalloissa 10 vuoden tuotot yhtenäistävä
 inflaatiovauhti pysyi suurin piirtein ennallaan syys-
 kuun lopusta marraskuun 6. päivään, jolloin se
 oli 1,7 %. Tämä merkitsee sitä, että markkinaosa-
 puolten inflaatio-odotukset eivät ole muuttuneet
 merkittävästi.

Valtion 10 vuoden lainafutuureihin perustuvista
 optioista laskettuna implisiittisenä volatilitteetti-
 na mitattu epävarmuus oli Yhdysvaltain joukko-
 lainamarkkinoilla edelleen suuri. Vaikka tämä vola-
 tiliteetti väheni hieman lokakuun aikana, se oli
 kuitenkin kahden vuoden keskiarvoaan suurempi.

Japanissa valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto
 supistui noin 20 peruspistettä syyskuun lopusta
 marraskuun 6. päivään, jolloin se oli noin 1 %.
 Tuoton supistuminen saattaa osittain johtua si-
 joitusten siirtämisestä turvallisempina pidettyi-
 hin kohteisiin, koska Japanin osakemarkkinat heik-
 kenivät lokakuussa.

Euroalueella valtion joukkolainojen nimellistuotto
 kasvoi lokakuussa, joskin vähemmän kuin Yhdys-
 valloissa. Nimellistuottojen yleinen kasvu euro-
 alueella näyttää johtuneen sijoitusten siirtämisestä
 joukkolainoista osakkeisiin, kuten Yhdysvallois-
 sakin.

Ranskan 10 vuoden indeksisidonnaisten (ilman
 tupakan hintojen vaikutusta laskettuun euro-
 alueen YKHLin sidottujen) joukkolainojen tuot-
 tona mitattu euroalueen joukkolainojen reaali-

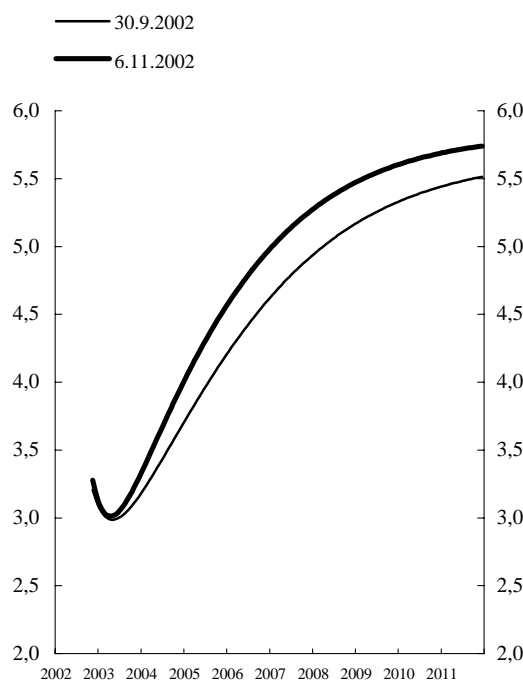
tuotto kasvoi 30 peruspistettä syyskuun lopusta
 marraskuun 6. päivään, jolloin se oli 2,9 %. Kuten
 Yhdysvalloissakin, tämä saattoi johtua siitä, että
 pitkän aikavälin kasvuodotukset on arvioitu ajan-
 jakson aikana esitetyistä ristiriitaisista makro-
 taloustiedoista huolimatta hieman aikaisempaa
 myönteisemmiksi.

Kymmenen vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatio-
 vauhti (joka ilmaistaan 10 vuoden joukkolainojen
 nimellistuottojen ja euroalueen inflaatiovauhti-
 tiin sidottujen Ranskan 10 vuoden joukkolainojen
 tuottojen erona) vaihteli hyvin vähän syys-
 kuun lopusta marraskuun 6. päivään. Tämä vii-
 ttaa siihen, että markkinaosapuolet eivät muutta-
 neet pitkän aikavälin inflaatio-odotuksiaan. Tuot-
 tot yhtenäistävän inflaatiovauhdin kehitystä on
 kuitenkin tulkittava varoen, koska useita ajalli-
 sesti vaihtelevia preemioita on otettava huomioon.

Kuvio 9.

Korkojen aikarakenteesta johdetut euroalueen yön yli -korkojen odotukset

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: EKP:n arvio.

Huom. Korkojen aikarakenteesta johdettu termiinkorkokäyrä
 kuvaa markkinoiden odotuksia lyhyiden korkojen tulevasta ke-
 hityksestä. Käyrien laskentamenetelmää selostettiin tammikuun
 1999 Kuukausikatsauksen sivulla 26. Estimoinnissa käytetyt
 tiedot on johdettu koronvaihtosopimuksista.

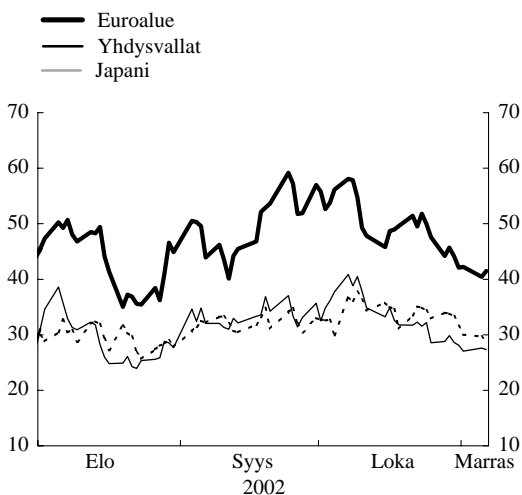
Futuurisopimusten pohjalta johdettu euroalueen yön yli -korkeiden tuottokäyrä siirtyi ylöspäin syyskuun lopusta marraskuun 6. päivään (ks. kuvio 9). Tämä on saattanut johtua siitä, että markkinoiden käsityksen mukaan euroalueen talouden näkyymiin liittyvät kasvun hidastumisen riskit olivat vähentyneet edellisestä. Saksan valtion lainafutuuereihin perustuvista optioista laskettuna implisiittisenä volatilitteettina mitattu markkinaosapuolten epävarmuus euroalueen pitkien valtion lainojen tulevien tuottojen suhteen pysyi kuitenkin edelleen suurena. Euroalueen implisiittinen volatilitteetti oli marraskuun 6. päivänä 5,9 % eli noin 1 prosenttiyksikön kahden vuoden keskiarvoaan suurempi.

Osakkeiden hinnat elpyivät lokakuussa

Osakkeiden hinnat elpyivät lokakuussa, kun ne olivat laskeneet huomattavasti useimmilla maailmanlaajuisilla osakemarkkinoilla syyskuussa 2002. Euroalueella osakkeiden hinnat nousivat syyskuun lopun ja marraskuun 6. päivän välisenä aikana laa-

Kuvio 11. Osakekurssien implisiittinen volatilitteetti

(vuotuisina prosentteina; päivähavaintoja)

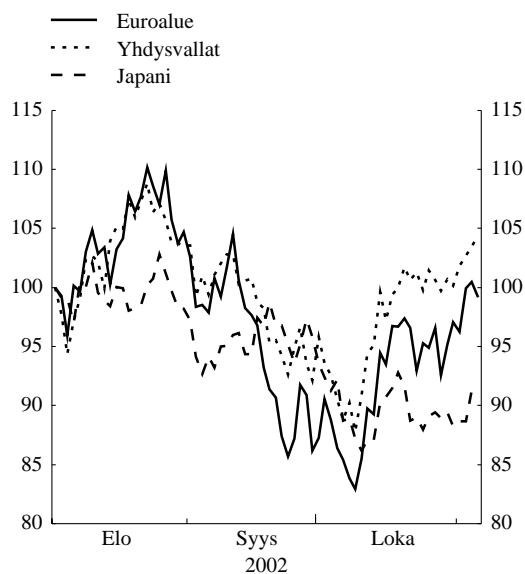
Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat osakeindekseihin perustuvien optioiden hinnoista johdettua odotettua osakkeiden prosentteina laskettujen hinnannuutosten keskihajontaa enintään kolmen kuukauden aikana. Osakeindeksit, joiden implisiittistä volatilitteettia kuvataan, ovat Dow Jones Euro Stoxx 50 euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen osalta ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Kuvio 10.

Osakeindeksit

(1.8.2002 = 100, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Huom. Dow Jones Euro Stoxx (laaja) euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen ja Nikkei 225 Japanin osalta.

jan Dow Jones Euro Stoxx -indeksin mukaan 15 % ja Yhdysvalloissa Standard & Poor's 500 -indeksin mukaan 13 % (ks. kuvio 10). Japanissa Nikkei 225 -indeksi kuitenkin laski 5 % samana ajanjaksona.

Yhdysvalloissa osakkeiden hinnat nousivat lokakuussa, sillä muutamien suur yritysten julkistamat tulostiedot olivat odotettua paremmat, vaikka viitteet taloudellisen toimeliaisuuden voimakkuudesta olivat edelleen ristiriitaisia. Osakemarkkinoiden epävarmuutta mittaava, Standard & Poor's 500 -indeksiin sisältyvistä optioista johdettu implisiittinen volatilitteetti pieneni 8 prosenttiyksikköä syyskuun lopun ja marraskuun 6. päivän 2002 välisenä aikana, mutta oli 4 prosenttiyksikköä kahden aiemman vuoden keskiarvoa suurempi.

Japanissa Nikkei 225 -indeksillä mitatut osakkeiden hinnat laskivat lokakuussa toisin kuin muilla keskeisillä markkinoilla. Laskun syynä näyttivät olevan Japanin markkinoille tyypilliset piirteet sekä etenkin markkinaosapuolten huoli rahoitus-

järjestelmän haavoittuvuudesta ja järjestämättömiin lainoihin liittyvien ongelmien ratkaisusta. Osakemarkkinoiden epävarmuutta mittaava, Nikkei 225 indeksiin sisältyvistä optioista johdettu implisiittinen volatilitiitti pieneni hieman syyskuun lopun ja marraskuun 6. päivän 2002 välisenä aikana ja oli lähellä kahden aiemman vuoden keskiarvoaan.

Euroalueella osakkeiden hinnat elpyivät jokseenkin samaan tahtiin kuin Yhdysvalloissa. Hinnat elpyivät, vaikka viitteet yritysten tulostiedoista ja makrotaloudellisista tilastotiedoista olivat ristiriitaisia. Elpymistä tulisikin tarkastella myös aiem-

pien kuukausien voimakkaiden laskujen valossa, sillä osakkeiden hinnat ovat laskeneet jyrkemmin euroalueella kuin Yhdysvalloissa (ks. kehikko 3). Osakkeiden hinnat elpyivät lähes kaikilla aloilla, mutta elpyminen oli voimakkainta rahoitus-, televiestintä- ja tietotekniikka-aloilla, joilla hinnat olivat myös laskeneet eniten aiempina kuukausina. Osakemarkkinat elpyivät, vaikka sijoittajien epävarmuus oli yleistä, kuten ilmenee Dow Jones Euro Stoxx -indeksiin perustuvista optioista johdetusta implisiittisestä volatilitiitista, joka oli 6. marraskuuta noin 12 prosenttiyksikköä kahden aiemman vuoden keskiarvoa suurempi.

Kehikko 3.

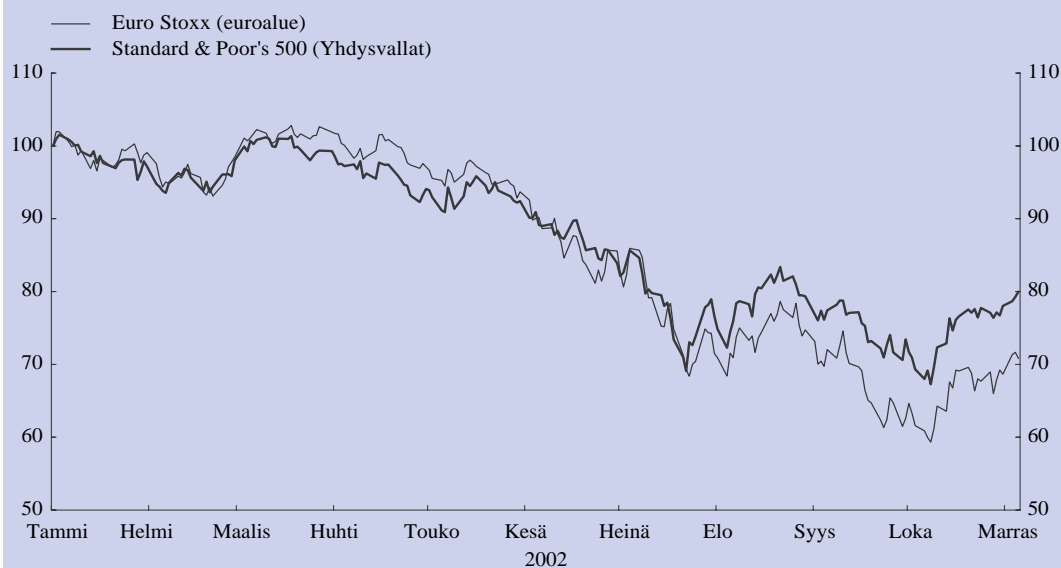
Osakemarkkinoiden viimeaikainen kehitys euroalueella

Joulukuun lopun 2001 ja marraskuun 6. päivän 2002 välisenä aikana osakkeiden laajat hintaindeksit laskivat euroalueella 30 % ja Yhdysvalloissa 20 % (ks. kuvio A). Nämä jyrkät laskut seurasivat kahden vuoden jaksoa, jonka aikana osakkeiden hinnat olivat laskeneet kutakuinkin tasaiseen tahtiin. Voimakkaiden laskujen vuoksi P/E-luvut, jotka kuvastavat osakkeiden hintojen ja yritysten tulosten välistä suhdetta 12 edeltävän kuukauden aikana, pienenivät reilusti molemmilla markkinoilla (ks. kuvio B). Näitä suhdelukuja on luonnollisesti syytä tulkita hyvin varovasti, sillä niihin vaikuttaa suhdannekehitystä myötäilevä yritysten aiempi tuloskehitys (kuten toukokuun 2002 Kuukausikatsauksen kehikossa sivulla 19 selostettiin). Edeltävien 12 kuukauden tulokseen perustuvat P/E-luvut, jotka ovat historiallisia keskiarvoja suuremmat, kuitenkin tyypillisesti kuvastavat markkinoiden odotuksia, joiden mukaan yritysten voittojen kasvu olisi tulevaisuudessa

Kuvio A.

Osakekurssien kehitys vuonna 2002

(1.1.2002 = 100)

Lähde: Bloomberg.

Kuvio B. Hinta-voittosuhte euroalueella ja Yhdysvalloissa

Lähde: Hinta-voittosuhte perustuu Thomson Financial Datastreamin laajaan perusosakeindeksiin ja osakekohtaisiin tuloksiin.

viimeaikaista nopeampaa. Näin ollen olikin merkitteä pantavaa, että lokakuussa 2002 euroalueen P/E-luvut olivat 30 aiemman vuoden keskiarvon tuntumassa, mutta ne olivat hieman suurempia kuin Yhdysvaltojen 30 vuoden keskiarvo.

Merkittävin levottomuutta aiheuttava tekijä euroalueen osakemarkkinoilla vuonna 2002 näyttää olleen suurten yhdysvaltalaisen yritysten kirjanpitoepäselvyyksien paljastuminen. Huoli kirjanpitoepäselvyyksistä alkoi näkyä joulukuussa 2001 energiayhtiö Enronin konkurssin myötä. Konkurssi sattui aikana, jolloin yhdysvaltalaisen yritysten tuloskehitykseen kohdistui muutenkin tuntuja paineita. Tämä heikensi sijoittajien luottamusta yritysten tulostietojen luotettavuuteen, ja usko tuloskehityksen nopeasta elpymisestä hiipui. Uusien skandaalien paljastuttua markkinoiden epävarmuus voimistui entisestään ja romahti, kun kesäkuussa 2002 televiestintäyhtiö WorldComissa paljastui Yhdysvaltojen yrityshistorian toistaiseksi suurin kirjanpitoväärännös. Näiden tapahtumien tultua ilmi Yhdysvaltain arvopaperikomissio (US Securities and Exchange Commission, SEC) määräsi lähes tuhannen yhdysvaltalaisen yrityksen toimitus- ja talousjohtajat todistamaan, että yritysten tilinpäätöstiedot ovat oikeat. Vaikka tämän määräyksen myötä ei ollutkaan paljastunut uusia epäselvyyksiä määräaikaan 14. elokuuta 2002 mennessä, jolloin suurin osa toimitus- ja rahoitusjohtajista joutui valalle, Yhdysvaltojen osakemarkkinat heikkenivät edelleen lokakuun alkuun asti, sillä markkinat olivat yhä epävarmoja yritysten tuloskehityksen nopeasta elpymisestä.

Kirjanpitoskandaalit antoivat aihetta tuntuvaan huoleen yritysten tuloskehityksestä myös Yhdysvaltojen loppupuolella. Tämän seurauksena riskipremio, jota sijoittajat edellyttävät osakkeiden hallussapidosta, suureni myös euroalueella. Osakemarkkinoiden implisiittinen volatilitteetti kasvoikin rajusti etenkin kesäkuun 2002 lopussa WorldCom-skandaalin jälkeen, koska skandaali oli aiheuttanut yleistä epävarmuutta yritysten oikeasta tulostilanteesta etenkin tietotekniikka-, joukkoviestintä- ja televiestintäaloilla. 1990-luvun jälkipuoliskolla sijoittajat ympäri maailmaa olivat hullaantuneet näiden alojen osakkeista, minkä vuoksi niiden P/E-luvutkin suurensivat erityisen paljon. Kun sijoittajien epävarmuus kuitenkin lisääntyi sen suhteen, pystyvätkö yritykset vastaamaan tulosodotuksiin, näiden alojen osakkeiden hintoihin alkoi kohdistua erityisen voimakkaita laskupaineita maailmanlaajuisesti.

Yleisesti ottaen euroalueen ja Yhdysvaltojen osakkeiden hintakehitykset ovat lähentyneet toisiaan viime vuosina. Yksi syy tähän on, että taloudelliset yhteydet – etenkin yritysten väliset – ovat tulleet tiiviimmiksi näiden kahden talousalueen kesken sen jälkeen kun 1990-luvun loppupuolella toteutettiin huomattavan pal-

jon maailmanlaajuisia fuusioita ja yritysostoja. Alakohtainen tarkastelu osoittaa, että fuusioita ja yritysostoja toteutettiin tuolloin suurelta osin tietotekniikka- ja televiestintäaloilla.¹ Tämän seurauksena yhdysvaltalaisen yritysten tulospöytäkirjan etenkin näillä aloilla vaikuttavat epäsuotuisat uutiset vaikuttivat myös euroalueella, sillä markkinaosapuolet odottivat myös euroalueen yritysten tulospöytäkirjan heikkenevän samanaikaisesti.

Yhdysvalloissa paljastuneista kirjanpitoepäselvyyksistä ja niiden heijastusvaikutuksista huolimatta euroalueen osakemarkkinoiden korjausliikkeen aiheuttajana voidaan myös pitää euroalueen tietotekniikka- ja televiestintäalojen erityispiirteitä sekä vakuutus- ja pankkialoja. Näiden neljän alan osuus osakemarkkinoiden heikkenemisestä joulukuun 2001 lopusta marraskuun 6. päivään 2002 oli noin puolet (ks. oheinen taulukko). Tietotekniikka-alan osakkeiden hintojen lasku näyttää osaksi johtuvan korjausliikkeestä, kun 1990-luvun lopun korkea hintataso laski, sekä sijoittajien tulosodotusten vaimenemisesta entisestään vuonna 2002. Televiestintäala heikkeni samoista syistä, ja markkinaosapuolet huolestuivat myös tämän alan suhteellisen suuresta velkaantuneisuudesta.

Vakuutus- ja pankkialojen osakkeiden hinnat laskivat myös rajusti vuonna 2002. Suuri osa euroalueen vakuutusyhtiöiden arvopapereista on osakkeita, minkä vuoksi vakuutusyhtiöt ovat erityisen alttiita osakemarkkinoiden heikkenemiselle. Lisäksi luonnon katastrofeista aiheutuneet viimeaikaiset tappiot ovat olleet suuria tällä alalla. Osakemarkkinoiden korjausliike vaikutti epäsuotuisasti myös pankkialaan erityisesti kesällä. Etenkin melko huonosti kannattavat pankit sekä pankit, joiden tytäryhtiöihin kuuluu vakuutusyhtiöitä, kärsivät osakehintojen laskusta.

Edellä lueteltujen alojen ohella myös terveys-, joukkoviestintä- ja ei-syklisen kulutustavaroiden alojen osakkeiden hinnat laskivat enemmän kuin yleinen Euro Stoxx -indeksi. Näiden alojen painot ovat kokonaisindeksissä kuitenkin melko pienet, joten hintojen lasku vaikutti vain 15 % kokonaisosakeindeksin laskuun vuoden 2001 lopusta vuoden 2002 marraskuun 6. päivään asti.

Valtion pitkien joukkolainojen tuottojen erisuuntainen kehitys voisi myös osaltaan selittää, miksi osakkeiden hinnat ovat vuoden 2001 lopusta laskeneet euroalueella enemmän kuin Yhdysvalloissa. Koska pitkät korot määräytyvät valtion joukkolainojen tuottojen mukaan, valtion lainoilla on ratkaiseva merkitys osakkeiden diskonttaustekijän määrittelyssä. Mikäli kaikki muut tekijät pysyvät muuttumattomina, mutta valtion lainojen tuotot laskevat, osakkeiden hinnat yleensä nousevat. Tämä suotuisa diskonttaustekijä oli paljon suurempi yhdysvaltalaisen osakkeiden hinnoissa. Vuoden 2001 lopun ja vuoden 2002 marraskuun 6. päivän välisenä aikana valtion joukkolainojen tuotot pienenevät Yhdysvalloissa noin 90 peruspistettä ja euroalueella ainoastaan 30 peruspistettä. Tämä voisi siis osaksi olla syytä siihen, miksi osakkeiden hinnat laskivat euroalueella enemmän kuin Yhdysvalloissa.

Taulukko. Euro Stoxxin toimialakohtaisten indeksien kehitys

31.12.2001 – 6.11.2002

	Hintojen muutokset (prosentteina)	Osuus koko indeksin muutoksesta (prosentteina)
Tekniikka	-43,6	14,7
Pankit	-23,5	13,8
Vakuutus	-45,3	12,2
Televiestintä	-33,0	9,4
Energia	-17,8	8,0
Peruspalvelut	-26,0	5,8
Terveystieteet	-34,1	5,7
Tiedotusvälineet	-49,7	5,4
Sykliset tavarat	-28,8	3,8
Ei-sykliset tavarat	-31,0	3,7
Rahoituspalvelut	-28,9	3,0
Autoteollisuus	-20,1	2,9
Kemianteollisuus	-22,4	2,7
Teollisuustuotteet	-26,4	2,6
Rakentaminen	-26,4	2,2
Vähittäiskauppa	-22,0	1,9
Perusraaka-aineet	-22,0	1,2
Elintarvikkeet/Juomat	-7,6	1,1
Koko indeksi	-29,2	

Lähde: Bloomberg ja EKP:n laskelmat.

¹ Katso kehikko Fuusiot ja yritysostot sekä euroalueen maksutaseen rahoitustase elokuun Kuukausikatsauksen sivulla 36.

2 Hintakehitys

YKHI-inflaatio nopeutui lokakuussa 2002 lähinnä energian hintaan liittyvän vertailuajankohdan vaikutuksen vuoksi

Eurostatin alustavan arvion mukaan YKHI-inflaatio nopeutui 2,2 prosenttiin lokakuussa 2002, kun se oli syyskuussa ollut 2,1 % (ks. taulukko 2). Lokakuulta ei ole vielä saatavilla yksityiskohtaisia tietoja, mutta inflaatiovauhdin nopeutuminen johtui todennäköisesti lähinnä energian hintaan liittyvästä vertailuajankohdan vaikutuksesta.

Viimeisin kuukausi, jolta on käytettävissä yksityiskohtaisia YKHI-tietoja, on syyskuu 2002. Näiden tietojen mukaan YKHI-inflaatio pysyi syyskuussa ennallaan 2,1 prosentissa. Toteutunut inflaatiovauhti oli hieman hitaampi kuin alustavassa arvioissa oletettiin (ks. kehikko 4). Ilman jalos-

tamattomien elintarvikkeiden ja energian hintoja lasketun YKHIn vuotuinen muutosvauhti oli 2,5 % jo kolmatta kuukautta peräkkäin. Lyhyen aikavälin tarkastelu osoittaa, että ilman jalostamattomia elintarvikkeita ja energiaa lasketun YKHIn vuositason korotettu kolmen kuukauden kasvuvauhti on ollut hitaampi kuin vuotuisen kasvuvauhti neljän viime kuukauden ajan.

Energian hinnan vuotuinen laskuvauhti oli 0,4 % syyskuussa 2002, joten se ei juurikaan muuttunut elokuusta (ks. kuvio 12). Luvusta ei kuitenkaan käy ilmi, että energian hinta nousi kuukausitasolla 1,0 % öljyn hintakehityksen vuoksi. Jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen vuotuisen muutosvauhti nopeutui syyskuussa 0,4 prosenttiyksikköä eli 1,7 prosenttiin pääasiassa vihannesten hintakehityksen vuoksi.

Taulukko 2.

Euroalueen hinta- ja kustannuskehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	1999	2000	2001	2001 IV	2002 I	2002 II	2002 III	2002 Touko	2002 Kesä	2002 Heinä	2002 Elo	2002 Syys	2002 Loka
Yhdenmukaistettu kuluttajahinta- indeksi (YKHI) ja sen erät													
Kokonaisindeksi ¹⁾	1,1	2,3	2,5	2,1	2,6	2,1	2,0	2,0	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2
<i>josta:</i>													
Tavarat	0,9	2,7	2,5	1,7	2,2	1,4	1,3	1,3	1,0	1,2	1,4	1,4	.
Elintarvikkeet	0,6	1,4	4,5	4,7	4,9	2,8	2,2	2,7	2,3	2,1	2,3	2,3	.
Jalostetut elintarvikkeet	0,9	1,1	2,8	3,5	3,5	3,1	2,9	3,1	3,1	2,9	2,9	2,8	.
Jalostamattomat elintarvikkeet	0,0	1,7	7,0	6,7	7,0	2,4	1,3	2,1	1,1	0,9	1,3	1,7	.
Teollisuustuotteet	1,0	3,4	1,5	0,2	0,9	0,7	0,9	0,6	0,3	0,7	0,9	1,0	.
Muut teollisuustuotteet kuin energia	0,7	0,7	1,1	1,6	1,8	1,7	1,4	1,7	1,6	1,5	1,4	1,4	.
Energia	2,4	13,3	2,7	-4,1	-2,1	-2,4	-0,9	-2,9	-3,6	-1,7	-0,5	-0,4	.
Palvelut	1,5	1,7	2,5	2,8	3,1	3,2	3,3	3,3	3,2	3,2	3,3	3,3	.
Muut hinta- ja kustannus- indikaattorit													
Teollisuuden tuottajahinnat ²⁾	-0,4	5,5	2,2	-0,8	-0,8	-0,8	-0,1	-0,8	-0,9	-0,3	-0,1	0,1	.
Yksikkötyökustannukset ³⁾	1,0	1,2	2,6	3,3	3,3	2,5	.	.	.	.	.	.	.
Työn tuottavuus ³⁾	1,0	1,4	0,1	-0,4	-0,4	0,2	.	.	.	.	.	.	.
Työvoimakustannukset/työntekijä ³⁾	2,0	2,6	2,7	2,9	2,9	2,6	.	.	.	.	.	.	.
Työvoimakustannukset/tunti ⁴⁾	2,3	3,2	3,4	3,3	4,0	3,6	.	.	.	.	.	.	.
Öljyn hinta (euroa/barreli) ⁵⁾	17,1	31,0	27,8	22,4	24,6	27,8	27,2	28,1	25,8	25,9	27,0	28,9	27,9
Raaka-aineiden hinnat ⁶⁾	-5,9	16,7	-7,6	-15,6	-3,6	-5,5	-1,7	-6,8	-8,4	-7,9	-1,3	4,7	7,8

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot, Thomson Financial Datastream, HWWA – Institut für Wirtschaftsforschung (Hampuri) ja EKP:n laskelmat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIn. Muut hinta- ja kustannusindikaattorit sisältävät Kreikan tiedot myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta.

1) Lokakuun 2002 YKHI-inflaatioluku perustuu Eurostatin alustavaan arvioon.

2) Ei sisällä rakentamista.

3) Koko kansantalous.

4) Koko kansantalous (paitsi maatalous, julkishallinto, koulutus, terveydenhoito ja muut palvelut).

5) Brent Blend -laatu (yhden kuukauden kuluttua tapahtuvaan toimitukseen).

6) Ei sisällä energian hintoja. Hinnat euroina; joulukuuhun 1998 asti ecuina. Painotettu euroalueen ulkopuolelta tulevan raaka-aineiden tuonnin mukaan.

Kehikko 4.

YKHI-inflaatiota koskeva Eurostatin alustava arvio

Eurostat on yli vuoden ajan julkaissut alustavia arvioita euroalueen YKHI-inflaatiosta. Nämä arviot julkistetaan noin kaksi viikkoa ennen virallisia YKHI-tilastoja. Kattavat ja luotettavat taloustilastot, jotka julkistetaan usein ja ajantasaisesti, ovat tärkeitä taloudellisissa analyysissä ja erityisesti YKHI-inflaatiota koskevassa analyysissä. YKHIhän on yksi merkittävistä talouden muuttujista. Tavallisesti minkä tahansa indikaattorin aikainen julkistaminen vähentää tietojen luotettavuutta. Eurostat on julkaissut YKHI-inflaatiota koskevia alustavia arvioita marraskuusta 2001 alkaen. Tässä kehiössä tarkastellaan näiden arvioiden pääpiirteitä ja pohditaan, kuinka ne ovat pitäneet paikkansa, kun otetaan huomioon julkistamisen aikaisuuden ja tietojen luotettavuuden välinen ristiriita.

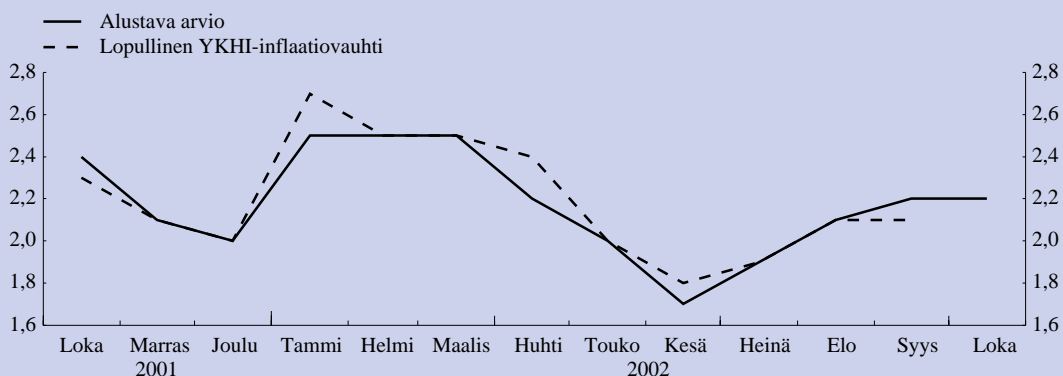
YKHI-inflaatiota koskevan Eurostatin alustavan arvioiden pääpiirteet

Eurostat julkaisi ensimmäisen alustavan arvioidensa lokakuun 2001 YKHI-inflaatiosta (ks. kuvio)¹. Tavallisesti alustava arvio julkistetaan tarkastelukuukauden viimeisenä työpäivänä. Siten se julkistetaan noin kaksi viikkoa ennen virallisia euroalueen YKHI-inflaatiota koskevia tilastoja. Alustava arvio koskee ainoastaan koko euroalueen YKHI-inflaation vuotuista kasvuvauhtia, eikä siinä ole maa- tai alakohtaista jaottelua.

Alustavaa arviota laadittaessa otetaan huomioon Saksaa ja Italiaa koskevat alustavat YKHI-tilastot, jotka julkaistaan hyvin ajantasaisesti. Myös muut kuluttajahintojen kehitystä koskevat tilastot otetaan huomioon, kun niitä on saatavissa. Esimerkiksi Belgian kuluttajahintaindeksitilastot julkistetaan kunkin tarkastelukuukauden lopussa. Alustavassa arviossa otetaan huomioon myös energian hintoja koskevat ennakkotiedot siten, että Eurostat arvioi YKHI:n energiaerän öljyn hintatietojen perusteella. Yleisesti ottaen Eurostatin käyttämässä menetelmässä YKHI:n painojen osalta yli puolet arviosta perustuu julkistettuihin tietoihin (muut erät kuin energia Saksan ja Italian osalta sekä kaikkien euroalueen maiden yhteenlaskettu energiaerä kattavat 54 % euroalueen YKHIstä). YKHI:n muut erät Eurostat arvioi aikasarjojen perusteella.

Koko YKHI

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: Eurostat.

Kuinka Eurostatin alustava arvio on pitänyt paikkansa?

YKHI-inflaatiota koskevassa Eurostatin alustavassa arviossa YKHI-inflaation vuotuinen kasvuvauhti on 12 kuukauden ajanjaksolla ennakoitu oikein seitsemänä kuukautena². Kolmasti arvio on poikennut virallisista tilastoista 0,1 prosenttiyksikköä ja kahdesti 0,2 prosenttiyksikköä. YKHI-inflaation vuotuisen kasvuvauhdin

¹ Lisätietoja Eurostatin tiedotteesta n:o 113/2001, joka julkaistiin 5.11.2001.

² Lokakuuta 2002 koskevaa alustavaa arviota ei ole voitu laatia, koska virallisia tilastoja ei ollut julkaistu tätä kuukausikatsausta laadittaessa.

kehityksen suunta arvioitiin oikein joka kerta syyskuuta 2002 lukuun ottamatta, jolloin alustavassa arvioissa inflaation arvioitiin hieman nopeutuvan, vaikka se pysyi ennallaan. On kuitenkin otettava huomioon, että euroalueen inflaatiota koskeva alustava arvio voi poiketa virallisista YKHI-tilastoista joko arviointivirheen vuoksi tai siksi, että kansallisia YKHI-tilastoja koskevat alustavat tiedot (eli Saksaa ja Italiaa koskevat tiedot) ovat muuttuneet, tai pyöristysten vuoksi.

YKHI-inflaatiota koskevan Eurostatin alustavan arvion paikkansapitävyys

(prosenttiyksikköä)

	YKHIä koskevat arviot		
	Alustava arvio	Yksinkertainen malli	Autoregressiivinen malli
Keskipoikkeama	0,06	0,19	0,13

Lähde: EKP:n laskelmat.

edellisen 12 kuukauden ajanjakson kunkin kuukauden toteutuneen YKHI-inflaation autoregressiivisenä funktiona. Eurostatin alustavan arvion paikkansapitävyyttä näihin kahteen malliin verrattuna arvioitiin keskipoikkeaman (mean absolute deviation) perusteella. Tätä menetelmää käytetään yleisesti arvioitaessa jonkin mallin paikkansapitävyyttä. Keskipoikkeama (ks. taulukko) laskettiin absoluuttisten poikkeamien keskiarvona ajanjaksolla lokakuusta 2001 syyskuuhun 2002. Pieni keskipoikkeama tarkoittaa vähäisiä poikkeamia. Ei ole yllättävää, että Eurostatin alustava arvio vastaa virallisia tilastoja huomattavasti paremmin kuin yksinkertaisella mallilla laadittu arvio, jonka keskipoikkeama on merkittävästi Eurostatin mallia suurempi. Eurostatin alustavassa arvioissa YKHI-inflaation toteutuminen on kyetty ennakoimaan paremmin kuin autoregressiivistä mallia käytettäessä.

Eurostatin alustavat arviot ovat pitäneet paikkansa varsin tyydyttävästi, ja ne ovat osoittautuneet hyväksi indikaattoriksi, jonka avulla YKHI:n kehityksen suunnanmuutoksia voidaan ennustaa. Eurostatin alustavat arviot täydentävät hyvin euroalueen hintakehitystä koskevia tietoja. Näiden alustavien arvioiden laatu todennäköisesti paranee tulevaisuudessa, koska niiden kattavuutta parhaillaan laajennetaan.

Muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen vuotuinen muutosvauhti pysyi syyskuussa ennallaan 1,4 prosentissa. Myös palvelujen hintojen vuotuinen muutosvauhti pysyi muuttumattomana 3,3 prosentissa. Palvelujen hintojen ryhmästä lentoliikenne- ja majoituspalvelujen hinnat normalisoituivat jonkin verran, kun ne olivat elokuussa nousseet jyrkästi. Tämä kumoutui kuitenkin osittain sillä, että ravintolahinnat nousivat syyskuussa varsin voimakkaasti. Palvelujen hintojen lyhyen aikavälin kehityksen perusteella näyttää siltä, että palvelujen hintojen vuotuinen nousuvauhti saattaa hidastua asteittain, mikäli ylimääräisiä sokkeja ei ilmaannu. Palvelujen hintojen vuotuisasolle korotettu kolmen kuukauden nousuvauhti oli nimittäin 2,9 %, toisin sanoen hitaampi kuin vuotuinen nousuvauhti. Jalostettujen elintarvikkeiden vuotuinen muutosvauhti hidastui elokuun 2,9 prosentista 2,8 prosenttiin syyskuussa.

Tuottajahintojen kehitys varsin maltillista

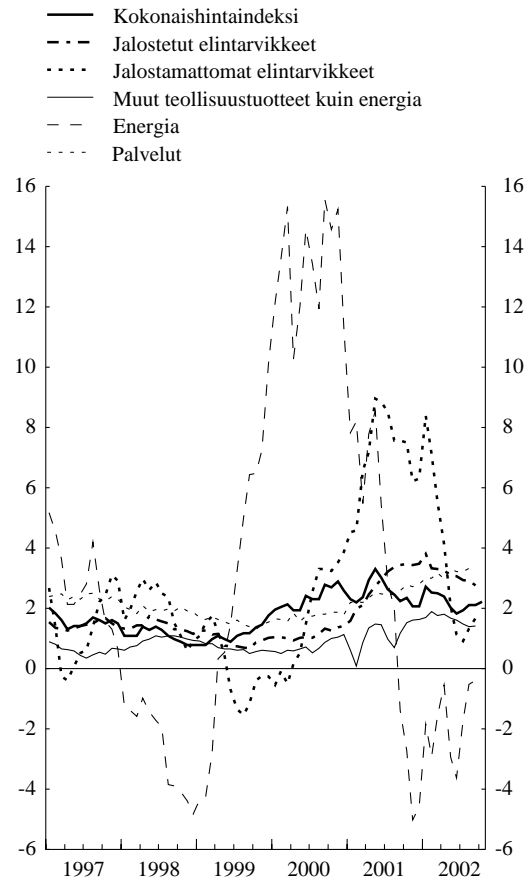
Vaikka teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti muuttui syyskuussa 2002 nousuksi ensimmäistä kertaa sitten lokakuun 2001, kaiken kaikkiaan tuottajahintojen nousupaineet pysyivät hyvin maltillisina. Syyskuussa euroalueen teollisuuden tuottajahinnat olivat 0,1 % korkeammat kuin vuotta aiemmin, kun taas elokuussa ne olivat laskeneet 0,1 prosentin vuotuista vauhtia.

Teollisuuden tuottajahintojen vuotuisen muutosvauhdin nopeutuminen johtui pääasiassa siitä, että syyskuussa energiatuotteiden tuottajahinnat nousivat kuukausitasolla 1,6 %. Tämä oli yhdenmuukaista öljyn hintakehityksen kanssa. Energiatuotteiden tuottajahintojen vuotuinen laskuvauhti hidastui edelleen 2,3 prosenttiin syyskuussa 2002, kun se oli elokuussa ollut 2,9 %. Välituotteiden

Kuvio 12.

Euroalueen YKHI-inflaatio eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIin.

hintakehitys jatkui maltillisena: hintojen vuotuinen nousuvauhti oli 0,3 %. Kulutustavaroiden hintojen vuotuinen nousuvauhti nopeutui syyskuussa 1,1 prosenttiin elokuun 1,0 prosentista, ja nousu johtui sekä kestävien että ei-kestävien kulutustavaroiden tuottajahintojen kehityksestä. Vaikka teollisuuden tuottajahintojen yleiset nousupaineet ovat edelleen hyvin maltillisia, välituotteiden ja varsinkin energian hintoihin liittyvät vertailuajankohdan vaikutukset saattavat nopeuttaa teollisuuden tuottajahintojen vuotuista nousuvauhtia tulevina kuukausina.

Tuottajahintojen kehitystä kuvaavat indikaattorit, esimerkiksi euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksi (Eurozone Price Index), näyttävät vahvistavan, että hintapaineet ovat kaiken kaikkiaan maltilliset. Vaikka indeksi-

luku on edelleen yli 50, mikä viittaisi tuottajahintojen nousuun, se laski lokakuussa 52,1:een syyskuun 54,7:stä (ks. kuvio 14). Energian hinta on saattanut nousta lokakuussa edelleen ja reagoida tällä tavoin viipeellä siihen, että öljyn hinta nousi elo-syyskuussa 7 %, vaikka suurin osa tästä hinnannoususta kumoutuikin lokakuun loppupuolella. Muiden raaka-aineiden kuin energian hinnat nousivat kuukausitasolla 1,3 % lokakuussa ja olivat 7,8 % korkeammat kuin vuotta aiemmin.

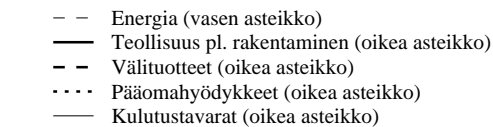
Työvoimakustannusindikaattorien tiedot ristiriitaisia

Kuviossa 15 esitetään, miten jotkin euroalueen työvoimakustannusten kasvua mittaavat indikaattorit ovat kehittyneet viime aikoina. Palkkaneuvotteluista käytettävissä olevat, vuoden 2002 toiselle neljännekselle ulottuvat tiedot viittaavat

Kuvio 13.

Euroalueen teollisuuden tuottajahinnat eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

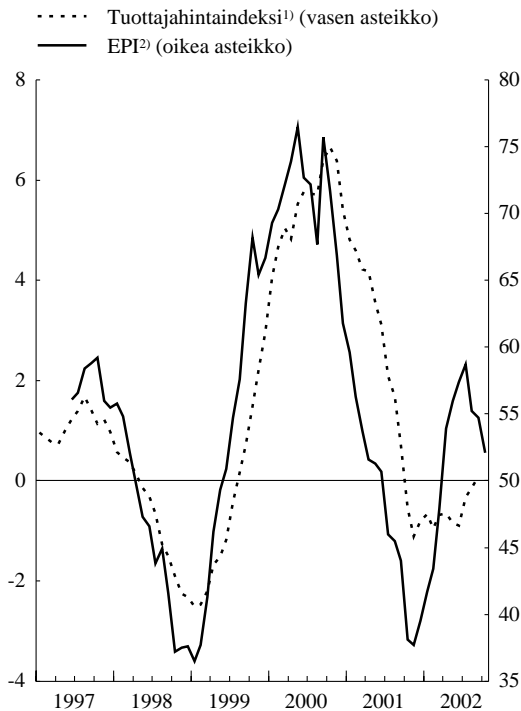
Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Kuvio 14.

Tuottajahinnat ja tehdasteollisuuden tuotantopanosten hinnat euroalueella

(kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat ja Reuters.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta), mikäli tiedot ovat olleet saatavissa.

- 1) Vuotuinen prosenttimuutos; ei sisällä rakentamista.
- 2) Eurozone Price Index, euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksi, jonka tiedot perustuvat ostopäälliköille tehtävään kyselyyn. Indeksiluku, joka on yli 50, viittaa tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintojen nousuun, ja 50:tä pienempi indeksiluku hintojen laskuun.

siihen, että sopimuspalkkojen vuotuinen muutosvauhti on pysynyt suurin piirtein ennallaan 2,8 prosentissa. Kuukausiansioiden vuotuinen muutosvauhti nopeutui vuoden 2002 toisella neljänneksellä 3,3 prosenttiin ensimmäisen neljänneksen 3,2 prosentista. Sitä vastoin tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuinen muutosvauhti yrityssektorilla (pl. maatalous) hidastui toisella neljänneksellä 3,6 prosenttiin ensimmäisen neljänneksen 4,0 prosentista.

Työntekijää kohden laskettuja työvoimakustannuksia koskevat tiedot osoittavat, että näiden kustannusten vuotuinen muutosvauhti hidastui 2,6 prosenttiin vuoden 2002 toisella neljänneksellä, kun vauhti oli ensimmäisellä neljänneksellä ollut 2,9 %. Kun vielä työn tuottavuuden vuotuinen nousuvauhti nopeutui 0,2 %, yhdessä nämä kaksi tekijää vaikuttivat siihen, että yksikkötyö-

kustannusten vuotuinen muutosvauhti hidastui huomattavasti eli 3,3 prosentista 2,5 prosenttiin.

Vaikka viimeaikaiset tiedot osoittavat kaiken kaikkiaan, ettei työvoimakustannusten nousu ole nopeutunut edelleen, tämän seikan varmistamiseen tarvitaan kuitenkin lisätietoja.

Lyhyen aikavälin näkymiin vaikuttavat vertailuajankohdan vaikutukset, hallinnollisesti määräytyvät hinnat ja verotuksen muutokset

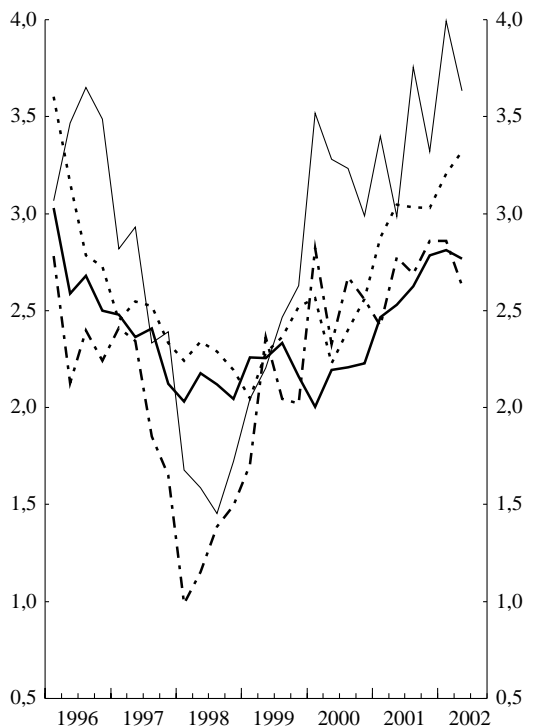
Loppuvuonna 2002 ja ensi vuoden alussa vuotuisen inflaatiovauhtiin saattaa kohdistua jonkin verran nousupaineita. Niitä aiheuttavat vertailuajankohdan vaikutukset, välillisen verotuksen kiristyminen ja hallinnollisesti määräytyvien hintojen nousu useissa maissa. Vaikka tulevaa inflaatiokehitystä on vaikeaa ennakoida tarkoin var-

Kuvio 15.

Euroalueen työvoimakustannusindikaattoreita

(vuotuinen prosenttimuutos)

- - - - - Työvoimakustannukset/työntekijä
- Sopimuspalkat
- - - - - Bruttoansiot/kk
- Työvoimakustannukset/tunti

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot ja EKP:n laskelmat.

sinkin öljyn hinnan vaihtelun vuoksi, ei ole mahdollontota, että vuotuinen inflaatiövauhti nopeutuu edelleen ja hidastuu alle 2 prosenttiin aiemmin arvioitua myöhemmin. Tällainen nopeutuminen lienee kuitenkin tilapäistä.

Niin euron valuuttakurssin vahvistuminen alkuvuodesta lähtien kuin yleinen taloustilannekin vähentävät osaltaan edelleen inflaatiopaineita keskipitkällä aikavälillä. Ilman energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hintoja lasketun vuotuisen YKHI-inflaation hidastumista ovat hillin-

neet öljyn aiemmat hinnannousut ja muut välilliset tekijät, mutta niiden aiheuttamien välillisten inflaatiovaikutusten odotetaan vähenevän entisestään. Jotta inflaatio hidastuisi alle 2 prosenttiin ensi vuoden aikana ja pysyisi sen jälkeen hintavakaustavoitteen mukaisena, kuten viimeaikaiset ennusteet ennakoivat (ks. kehikko 5), on erityisen tärkeää, ettei öljyn hinnannousu kiihdy ja että työvoimakustannusindikaattorit eivät enää jatka trendinomaista nousuaan, kuten viime vuosina. Työvoimakustannukset eivät näytä juurikaan reagoineen vaimeaan talouskasvuun.

Kehikko 5.

Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2002 neljännen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen ja muiden indikaattoreiden tulokset

Tässä kehikossa esitellään yksityisen sektorin euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevia odotuksia mittaavia indikaattoreita. Kehikossa esitellään myös EKP:n lokakuun 2002 jälkipuoliskolla toteuttaman, vuoden 2002 neljännen neljänneksen Survey of Professional Forecasters (SPF) kyselytutkimuksen tulokset. Kyselyn nimi Survey of Professional Forecasters kertoo siitä, että vastaajat ovat Euroopan unionin alueella sijaitsevien rahoitus- tai muiden laitosten asiantuntijoita. On tärkeää muistaa, ettei SPF-kyselyyn osallistuville anneta yhteistä oletusjoukkoa, johon he voivat perustaa ennusteensa. Näin ollen kyselyn kokonaistulokset kuvastavat mitä todennäköisimmin suhteellisen heterogeenista subjektiivisten näkemysten ja oletusten yhdistelmää. SPF-kyselyn tulosten yhteydessä esitetään mahdollisuuksien mukaan muita tutkimustuloksia samoja arviointijaksoja koskevista yksityisen sektorin odotuksista.¹

Inflaatio-odotukset vuosille 2002, 2003 ja 2004

SPF-kyselyyn osallistuvat odottavat euroalueen vuotuisen inflaatiövauhdin olevan keskimäärin 2,2 % vuonna 2002. Vuoden 2002 jälkeen inflaation odotetaan hidastuvan ja pysyvän arviointijakson loppupuolella hitaampana kuin 2 %: inflaation odotetaan olevan 1,8 % vuonna 2003 ja 1,9 % vuonna 2004 (ks. oheinen taulukko). Tämä viittaa siihen, että odotuksia vuoden 2002 inflaatiövauhdista on tarkistettu hieman eli 0,1 prosenttiyksikköä aiempia odotuksia nopeammiksi. Vuosia 2003 ja 2004 koskevat inflaatio-odotukset eivät ole muuttuneet edellisen, heinäkuun puolivälissä tehdyn kyselytutkimuksen tuloksista. Osallistujat korostavat kuitenkin, että näiden inflaationäkymien kannalta vakava riski on öljyn hinnannousujen mahdollisuus, mikäli Lähi-idässä puhkeaa aseellinen konflikti. Kuten oheisesta taulukosta ilmenee, nämä tulokset vastaavat kutakuinkin Consensus Economicsin lokakuussa 2002 julkaisemia vastaavia arviointijaksoja koskevia ennusteita (2,2 % vuonna 2002 ja 1,9 % vuonna 2003). SPF-kyselyn tulosten kanssa yhteneviä olivat myös lokakuun 2002 Euro Zone Barometerin tulokset (2,2 % vuonna 2002, 1,8 % vuonna 2003 ja 1,9 % vuonna 2004).² SPF-kyselyn tulosten mukaan inflaatiövauhdin odotetaan olevan 1,8 % syyskuussa 2003 ja 1,9 % syyskuussa 2004.

¹ Nämä jaksot ovat kalenterivuodet 2002, 2003, 2004 ja 2007. Näiden lisäksi tulokset kattavat SPF-kyselyn kaksi arviointijaksoa, jotka asetetaan yhden tai kahden vuoden päähän siitä ajankohdasta, josta uusimmat tiedot kustakin muuttujasta ovat kyselyä tehtäessä käytettävissä. Vuoden 2002 neljännen neljänneksen SPF-kyselyn YKHI-inflaatiövauhtia koskevat arviointijaksot olivat vuosien 2003 ja 2004 syyskuut, BKT:n määrän kasvua koskevat arviointijaksot puolestaan olivat vuosien 2003 ja 2004 toiset neljännekset sekä työttömyysastetta koskevat arviointijaksot vuosien 2003 ja 2004 elokuut. Arviointijaksojen avulla voidaan tunnistaa joitakin kehityssuuntia, joita on vaikea saada selville kalenterivuosien odotetun keskimääräisen kehityksen perusteella.

² Consensus Economicsin luvut on saatu laskemalla yhteen odotukset kansallisten kuluttajahintaindeksien vuotuisista muutosvauhdeista, kun taas SPF-kyselyn tulokset ja Euro Zone Barometerin luvut perustuvat yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin (YKHI).

Vuoden 2002 kolmannen ja neljännen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen ja Consensus Economicsin lokakuun 2002 kyselytutkimuksen tulokset

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

YKHI-inflaatiovauhti	Kyselytutkimuksen periodi					Pitempi aikaväli ²⁾
	2002	Syyskuu 2003	2003	Syyskuu 2004	2004	
SPF 2002/IV	2,2	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
Edellinen SPF-kysely 2002/III	2,1	-	1,8	-	1,9	1,9
Consensus (lokakuu 2002)	2,2	-	1,9	-	-	1,9
BKT:n määrän kasvu	2002	2003/II	2003	2004/II	2004	Pitempi aikaväli ²⁾
SPF 2002/IV	0,8	1,7	1,8	2,5	2,5	2,4
Edellinen SPF-kysely 2002/III	1,2	-	2,5	-	2,5	2,5
Consensus (lokakuu 2002)	0,8	-	1,9	-	-	2,3
Työttömyysaste ¹⁾	2002	Elokuu 2003	2003	Elokuu 2004	2004	Pitempi aikaväli ²⁾
SPF 2002/IV	8,3	8,3	8,4	7,9	8,0	7,2
Edellinen SPF-kysely 2002/III	8,4	-	8,1	-	7,8	7,1

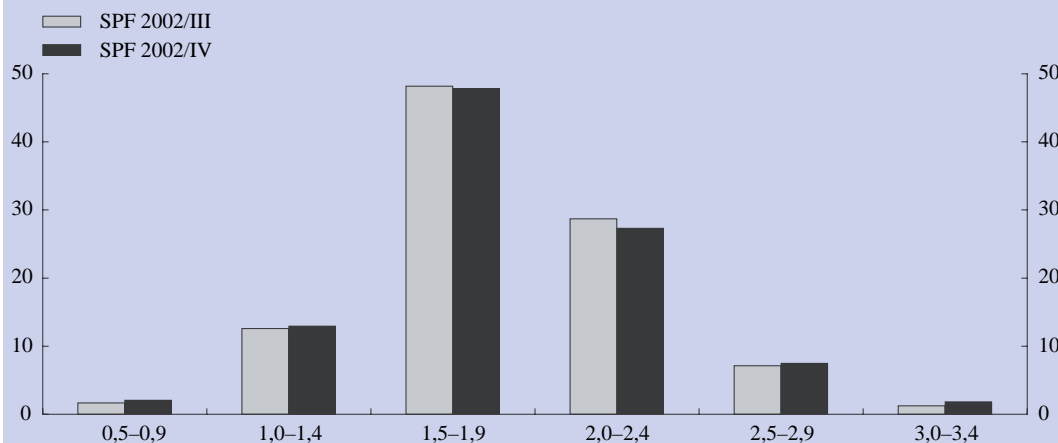
1) % työvoimasta.

2) Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset viittaavat SPF-kyselyissä vuoteen 2007. Consensus Economicsin ennuste koskee vuosia 2008–2012.

SPF-kyselylomakkeessa vastaajia pyydetään myös antamaan tuloksen toteutumiseksi jokin todennäköisyys tietyllä vaihteluvälillä. Yhteenlasketuista vastauksista laskettu todennäköisyysjakauma auttaa arvioimaan, kuinka suureksi vastaajat keskimäärin arvioivat riskin, että toteutunut tulos poikkeaa todennäköisimpänä pidetystä arvosta. Kuviossa A esitetään vuoden 2003 keskimääräisen vuotuisen YKHI-inflaatiovauhdin yhteenlasketut todennäköisyysjakaumat kahden tuoreimman SPF-kyselytutkimuksen mukaan. Inflaationäkymät ovat muuttuneet erittäin vähän edellisestä kyselystä. Molemmat jakaumat ovat keskittyneet 1,5:stä 1,9 prosenttiin, johon kummassakin kyselyssä sisältyy noin 47 % todennäköisyysmassasta. Riskiä siitä, että vuoden 2003 toteutunut inflaatio poikkeaa todennäköisimpänä pidetystä arvosta, vastaajat arvioivat antamalla keskimääräisen vaihteluvälin ylittäville tuloksille 37 prosentin todennäköisyyden ja alle 1,5 prosentin tuloksille noin 15 prosentin todennäköisyyden. Arvioissa ei ollut olennaisia muutoksia verrattuna edellisen kyselyn vastaaviin arvioihin huolimatta siitä, että vuoden 2003 kasvunäkymät ovat heikentyneet edellisen kyselyn jälkeen (ks. BKT:n kasvuodotuksia koskeva kohta alempana).

Kuvio A. Vuoden 2003 keskimääräisen inflaation todennäköisyysjakauma kahden viimeisimmän Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen (SPF) mukaan

(prosentteina)

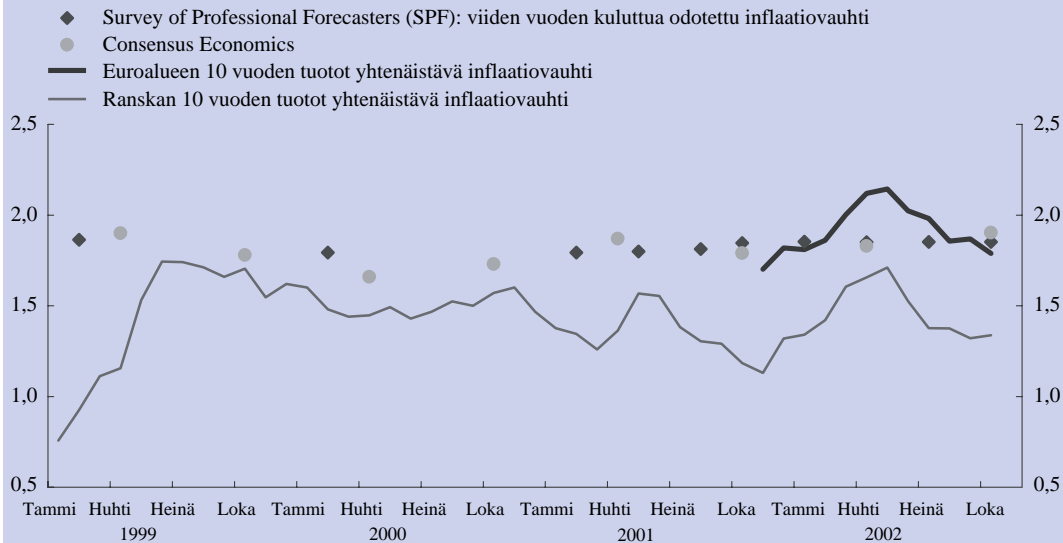

Pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia koskevat indikaattorit

Vuoden 2002 neljännen neljänneksen SPF-kyselytutkimuksen mukaan inflaation odotetaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 1,9 %. Tulos ei muuttunut edellisestä tutkimuksesta. Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset ovat jokseenkin samansuuntaisia muiden saatavissa olevien indikaattoreiden kanssa. Lokakuun 2002 Euro Zone Barometerin mukaan inflaation odotetaan vuonna 2006 olevan keskimäärin 1,8 %. Consensus Economicsin lokakuussa 2002 julkistamien viiden euroalueen maan vuosien 2008–2012 inflaatiota koskevien odotusten perusteella koko euroalueen pitkän aikavälin inflaatio-odotus voidaan estimoida 1,9 prosentiksi.³ Rahoitusinstrumenttien hinnoista johdetut pitkän aikavälin inflaatio-odotusten indikaattorit antavat samanlaisen kuvan. Oheisessa kuviossa B esitetään Ranskan kuluttajahintaindeksiin ja euroalueen YKHIin (molemmat laskettu ilman tupakan hintoja) sidottujen Ranskan valtion joukkolainojen tuotoista lasketut tuotot yhtenäistävät inflaatiovauhdit. Nämä inflaatiovauhdit ovat viime kuukausina hidastuneet aiemmin tänä vuonna todetuista melko nopeista vauhdeista. Tätä indikaattoria tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti ei suoraan osoita markkinoiden inflaatio-odotuksia. Tämä johtuu siitä, että tällä tavoin laskettuun tuotot yhtenäistävään inflaatiovauhtiin sisältyvät myös monet ajan myötä vaihtelevat riskipremiot, kuten inflaation epävarmuuteen liittyvä premio ja likviditeettipremio.⁴

Kuvio B. Pitkän aikavälin inflaatio-odotusten indikaattoreita

(keskimääräinen vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Ranskan valtiovarainministeriö, Reuters, Consensus Economics ja EKP.

Huom. Lisätietoja näistä aikasarjoista on Kuukausikatsauksen elokuun 2002 numeron sivulla 20 olevassa kehikossa 2.

Euroalueen BKT:n määrän kasvua ja työllisyyttä koskevat odotukset

Vastaajat ovat muuttaneet vuoden 2002 BKT:n määrän vuotuista keskimääräistä kasvuvauhtia koskevia odotuksiaan aiempia pessimistisemmiksi eli 0,8 prosenttiin, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisessä kyselytutkimuksessa. Vuotta 2003 koskevat odotukset ovat heikenneet eniten: BKT:n vuotuisen kasvun vuonna 2003 odotetaan nyt olevan 1,8 % eli 0,7 prosenttiyksikköä hitaampi kuin edellisen kyselyn

³ Euroalueen luku on laskettu Saksan, Espanjan, Ranskan, Italian ja Alankomaiden kansallisten tietojen perusteella. Nämä maat vastaavat yhdessä noin 85:aa prosenttia euroalueesta.

⁴ On pidettävä mielessä, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti kuvaa kyseisen indeksisidonnaisen joukkolainan maturiteettiajan keskimääräisiä inflaatio-odotuksia eikä siitä voida johtaa tarkkaa arviota millekään yksittäiselle vuodelle (kuten pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia koskevista kyselyindikaattoreista). Tuotot yhtenäistävistä inflaatiovauhdista on laajempi käsitteellinen selvitys Kuukausikatsauksen helmikuun 2002 numeron sivulla 16 olevassa kehikossa "Euroalueen pitkän aikavälin inflaatio-odotusten johtaminen indeksiin sidottujen Ranskan valtion joukkolainojen perusteella".

perusteella. Aiempaa heikkomat kasvunäkymät vuodelle 2003 johtunevat maailmantalouden ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden tilanteeseen sekä geopoliittisiin jännitteisiin liittyvästä suuresta epävarmuudesta. Vuoden 2004 toisella neljänneksellä BKT:n määrän vuotuisen kasvuvauhdin arvioidaan olevan 2,5 %, joka on myös koko vuoden odotettu keskimääräinen kasvuvauhti. Consensus Economicsin lokakuun 2002 ennusteen mukaan euroalueen BKT:n määrän odotetaan vuonna 2002 kasvavan 0,8 prosentin ja seuraavana vuonna 1,9 prosentin keskimääräistä vuotuista vauhtia. Lokakuun 2002 Euro Zone Barometerin mukaan vastaavat odotukset ovat 0,8 % vuodeksi 2002, 1,8 % vuodeksi 2003 ja 2,5 % vuodeksi 2004. SPF-kyselytutkimuksen mukaan BKT:n määrän kasvuvauhdin odotetaan vuonna 2007 olevan 2,4 %, Consensus Economicsin julkaisemien tietojen mukaan kasvuvauhdin odotetaan olevan keskimäärin 2,3 % vuosina 2008–2012, ja lokakuun 2002 Euro Zone Barometerin mukaan BKT:n määrä kasvaisi 2,4 prosentin keskimääräistä vuotuista vauhtia vuonna 2006. Nämä pitkän aikavälin tulokset ovat edelleen euroalueen estimoidun potentiaalisen trendikasvun vaihteluvälin ylemmässä päässä.

Tuoreimman SPF-kyselyn mukaan euroalueen työttömyysasteen odotetaan olevan keskimäärin 8,3 % vuonna 2002. Euroalueen kasvunäkymien tarkistaminen aiempia heikommiksi kuvastuu myös siinä, että työttömyysasteen odotetaan nousevan 8,4 prosenttiin vuonna 2003. Vuoden 2003 jälkeen työttömyysasteen odotetaan laskevan, ja vuonna 2004 sen odotetaan olevan keskimäärin 8,0 % ja 7,2 % vuonna 2007. Nämä tulokset vastaavat suurin piirtein lokakuun 2002 Euro Zone Barometerin vastaavia tuloksia (8,3 % vuonna 2002, 8,4 % vuonna 2003, 7,8 % vuonna 2004 ja 7,2 % vuonna 2006).

3 Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat

BKT:n toisen neljänneksen kasvuvauhtia tarkistettiin hieman aiemmin arvioitua nopeammaksi

Kuva BKT:n kasvusta ja siihen vaikuttaneista tekijöistä vuoden 2002 toisella neljänneksellä ei juuri ole muuttunut ensimmäisistä luvuista nyt saatujen euroalueen kansallisen tilinpidon uusien, toisten lukujen perusteella. Euroalueen BKT:n määrän neljännesvuosikasvuvauhtia toisella neljänneksellä kuitenkin tarkistettiin hieman aiemmin arvioitua nopeammaksi eli 0,3 prosentista 0,4 prosenttiin (ks. taulukko 3). Tarkistuksen taustalla oli pääasiassa nettoviennin aiempaa voimakkaampi kasvuvaihtelu, kun tuonnin kasvua tarkistettiin aiemmin arvioitua pienemmäksi. Kotimaisen kysynnän kasvuvaihtelu vuoden 2002 toisella neljänneksellä oli ensimmäistä kertaa vuoteen positiivinen, sillä yksityisen kulutuksen kasvuvauhdin nopeutumisen vaikutus oli suurem-

pi kuin kokonaisinvestointien edelleen jatkuneen supistumisen vaikutus. Kaiken kaikkiaan kasvu oli toisella neljänneksellä laaja-alaisempaa kuin ensimmäisellä. Kun kasvu elpyi ensimmäisellä neljänneksellä lähinnä heikon tuonnin, voimakkaan julkisen kulutuksen ja varastojen muutoksen positiivisen vaikutuksen ansiosta, toisella neljänneksellä kasvua tuki viennin ja yksityisen kulutuksen pirstyminen. Arvonlisäystä koskevien tietojen mukaan kasvu keskittyi toisella neljänneksellä suurelta osin palvelualalle.

Ilman rakentamista laskettu euroalueen teollisuustuotanto kasvoi elokuussa 2002 kuukausitasolla 0,2 %, mikä kompensoi heinäkuun tuotannon supistumisen (ks. taulukko 4). Kasvu johtui suurelta osin tuotannon elpymisestä väli tuotteiden ja ei-kestävien kulutustavaroiden sektoreilla eli kahdella sektorilla, joilla tuotanto oli supistunut heinäkuussa voimakkaasti. Kolmen

Taulukko 3.

BKT:n määrän kasvu euroalueella

(prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	Vuosi- ja vuosimuutos ¹⁾								Neljännesvuosimuutos ²⁾				
	1999	2000	2001	2001 II	2001 III	2001 IV	2002 I	2002 II	2001 II	2001 III	2001 IV	2002 I	2002 II
Bruttokansantuotteen määrä	2,8	3,5	1,4	1,6	1,4	0,4	0,3	0,7	0,0	0,2	-0,3	0,4	0,4
<i>josta:</i>													
Kotimainen kysyntä	3,4	2,9	0,9	1,3	0,7	-0,1	-0,2	-0,3	0,2	-0,3	-0,3	0,1	0,2
Yksityinen kulutus	3,5	2,5	1,8	1,8	1,8	1,7	0,6	0,4	0,5	0,2	0,0	-0,2	0,3
Julkinen kulutus	1,9	1,9	1,9	2,0	2,2	1,5	2,1	2,0	0,4	0,4	0,4	0,8	0,4
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	5,9	4,8	-0,7	-0,2	-1,7	-2,4	-2,7	-2,7	-0,8	-0,7	-0,8	-0,6	-0,7
Varastojen muutos ^{3),4)}	-0,2	0,0	-0,4	-0,1	-0,4	-0,8	-0,4	-0,3	0,0	-0,3	-0,2	0,2	0,1
Nettovienti ⁵⁾	-0,6	0,7	0,5	0,3	0,6	0,6	0,5	0,9	-0,2	0,5	0,0	0,2	0,2
Vienti ⁵⁾	5,3	12,7	2,6	4,3	1,3	-2,9	-2,9	0,0	-1,1	-0,2	-1,4	-0,2	1,8
<i>josta tavarat</i>	5,0	12,6	2,5	4,1	1,2	-2,9	-2,1	0,0	-1,1	-0,2	-1,4	0,6	1,0
Tuonti ⁵⁾	7,4	11,2	1,3	3,7	-0,4	-4,6	-4,5	-2,6	-0,7	-1,5	-1,5	-0,9	1,3
<i>josta tavarat</i>	7,1	11,3	0,5	3,3	-1,5	-5,8	-4,2	-2,8	-0,5	-1,7	-1,4	-0,7	0,9
Reaalinen arvonlisäys, brutto:													
Maa- ja kalatalous ⁶⁾	2,7	-0,8	-0,8	-1,3	-0,7	-0,2	0,9	1,1	0,0	1,5	-0,2	-0,5	0,3
Teollisuus	1,3	3,7	0,7	1,0	0,5	-1,6	-1,9	-0,8	-1,0	0,0	-1,4	0,5	0,1
Palvelut	3,3	3,9	2,3	2,4	2,2	1,6	1,5	1,4	0,5	0,3	0,2	0,4	0,5

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuosi- ja vuosimuutos: prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

2) Neljännesvuosimuutos: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

3) Vaikutus BKT:n määrän kasvuun, prosenttiyksikköä.

4) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

5) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Euroalueen sisäisen kaupan tietoja ei ole poistettu kansallisen tilinpidon tuonti- ja vientiluvuista. Tästä syystä nämä tiedot ja maksutasetiedot eivät ole täysin verrannollisia.

6) Sisältää myös riista- ja metsätalouden.

Taulukko 4.

Euroalueen teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2000	2001	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002
			Kesä	Heinä	Elo	Kesä	Heinä	Elo	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä
	Kuukausimuutos						3 kk:n liukuva keskiarvo						
Koko teollisuus													
pl. rakentaminen	5,5	0,3	-0,3	-0,1	-1,0	0,3	-0,2	0,2	0,8	0,6	0,5	0,3	0,3
<i>pääaloittain:</i>													
Koko teollisuus pl. rakentaminen ja energiantuotanto ¹⁾	6,0	0,1	-0,8	-0,4	-1,1	0,8	-0,7	0,9	1,2	0,9	0,5	0,2	0,5
Väli tuotteet	6,0	-0,8	0,0	0,6	0,2	0,5	-0,5	1,6	2,9	2,1	0,8	0,1	0,5
Pääomahyödykkeet	9,4	1,3	-1,7	-0,8	-2,1	1,3	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,5	0,4	0,7
Kulutustavarat	2,3	0,3	-0,9	-1,7	-2,2	0,3	-1,3	1,1	0,6	0,2	0,3	0,1	0,1
Kestävät	6,4	-2,5	-5,3	-2,2	-9,2	2,1	-0,1	-0,3	-1,0	-2,3	-1,1	-0,3	1,1
Ei-kestävät	1,4	0,9	0,1	-1,6	-1,1	0,0	-1,5	1,3	0,9	0,7	0,6	0,2	-0,1
Energiantuotanto	2,0	1,1	3,5	1,6	0,0	0,5	-0,5	-0,4	-0,1	0,1	0,7	0,7	0,3
Tehdasteollisuus	5,9	0,2	-0,8	0,1	-1,3	1,0	-0,3	0,3	1,1	0,8	0,7	0,3	0,6

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Vuotuiset prosenttimuutokset on laskettu käyttämällä työpäivien määrällä korjattuja tietoja. Prosenttimuutokset edellisestä kuukaudesta ja kolmen kuukauden keskitetyt liukuvat keskiarvot, joita verrataan vastaavaan kolmea kuukautta aiempaan keskiarvoon, on laskettu käyttämällä tietoja, jotka on puhdistettu kausivaihtelusta ja korjattu työpäivien lukumäärällä. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Tehdasteollisuus ei sisällä kocsin ja öljytuotteiden tuotantoa, mutta sisältää mineraalien kaivun (pl. energiaraaka-aineet).

kuukauden liukuvana keskiarvona mitattu teollisuustuotannon kasvuvauhti on pysynyt ennallaan 0,3 prosenttina. Saman mittarin perusteella pää-

omahyödykkeiden ja kestävien kulutustavaroiden tuotanto on kehittynyt aiempaa myönteisemmin viime aikoina.

Taulukko 5.

Euroalueen yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt

(kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2001	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002
				IV	I	II	III	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka
Talouden luottamusindeksi ¹⁾	-0,1	2,5	-2,8	-1,4	0,3	0,3	-0,4	0,4	-0,2	-0,3	-0,3	0,3	-0,1
Kuluttajien luottamusindikaattori ²⁾	8	12	6	-1	1	3	1	3	3	1	0	2	-1
Teollisuuden luottamusindikaattori ²⁾	0	12	-1	-11	-7	-4	-5	-3	-4	-4	-5	-5	-3
Rakentamisen luottamusindikaattori ²⁾	11	16	10	6	5	3	-2	4	3	0	-4	-2	-2
Vähittäiskaupan luottamusindikaattori ²⁾	1	6	0	-3	-10	-12	-11	-12	-12	-11	-10	-11	-10
Palvelualojen luottamusindikaattori ²⁾	5	8	-7	-27	-19	-17	-23	-16	-19	-22	-24	-22	-26
Suhdanneindikaattori ³⁾	-0,1	1,3	-0,1	-1,2	-0,8	-0,5	-0,5	-0,3	-0,5	-0,4	-0,6	-0,5	-0,4
Kapasiteetin käyttöaste, % ⁴⁾	82,3	84,4	83,1	81,6	81,1	81,1	81,3	-	-	81,0	-	-	81,5

Lähteet: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt ja Euroopan komissio (talouden ja rahoituksen pääosasto). Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Prosenttimuutos edellisestä kaudesta.

2) Saldoluvut prosenttiyksikköinä. Palvelualojen luottamusindikaattorin tiedot on laskettu poikkeamina huhtikuusta 1995 alkaen lasketusta keskiarvosta, vähittäiskaupan luottamusindikaattorin tiedot poikkeamina heinäkuusta 1986 alkaen lasketusta keskiarvosta ja muiden luottamusindikaattorien tiedot poikkeamina tammikuusta 1985 alkaen lasketusta keskiarvosta.

3) Poikkeama keskiarvosta keskihajontoina mitattuna.

4) Tiedot on koottu kunkin vuoden tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Esitetyt neljännesvuosittaiset luvut ovat kahden peräkkäisen kyselyn eli kyseisen neljänneksen alussa ja seuraavan neljänneksen alussa tehdyn kyselyn keskiarvoja. Vuositiedot on johdettu neljännesvuosihavaintojen keskiarvoista.

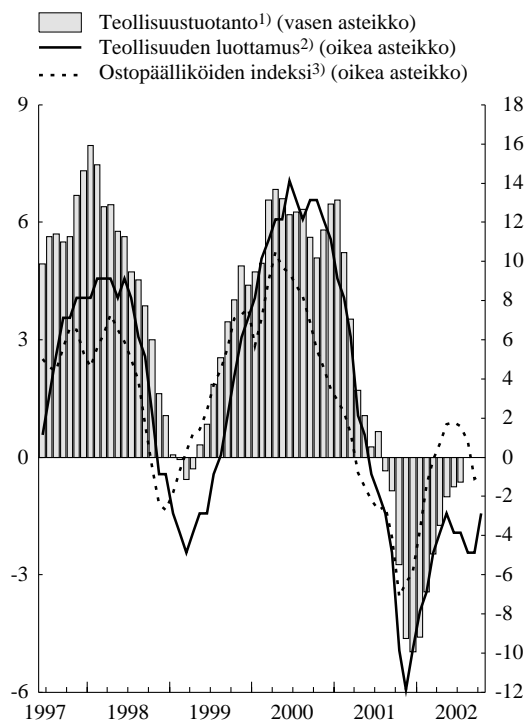
Yritysten luottamus koheni hieman lokakuussa 2002

Tehdasteollisuudesta lokakuussa saadut kyselytiedot viittasivat siihen, että luottamus oli hieman kohentunut syyskuusta. Yrityksiä ja kuluttajia koskevien Euroopan komission kyselytutkimusten mukaan teollisuuden luottamus kasvoi lokakuussa kaksi indeksipistettä, kun se oli syyskuussa pysynyt muuttumattomana (ks. taulukko 5). Tilauskantaa (erityisesti vientitilauksia) ja lopputuotteiden varastoja koskevat arviot sekä tuotanto-odotukset olivat nyt aiempaa paremmat. Näkemykset tuotannon aiemmasta kehityk-

Kuvio 16.

Teollisuustuotanto, teollisuuden luottamus ja ostopäälliköiden indeksi euroalueella

(kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat, yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt, Reuters ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta), mikäli tiedot ovat olleet saatavissa.

1) Tehdasteollisuus; kolmen kuukauden liukuvien keskiarvojen vuotuisia prosenttimuutoksia; työpäivien lukumäärällä korjattuja tietoja.

2) Saldoluvut prosentteina; poikkeamat keskiarvosta tammikuusta 1985 lähtien.

3) PMI = Purchasing Managers' Index; poikkeamat 50:stä; positiiviset arvot viittaavat taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymiseen.

sestä olivat kuitenkin entistä synkemmät. Kun otetaan huomioon epävarmuuden lisääntyminen kesän aikana, teollisuuden luottamuksen heikkeneminen vaikuttaa kuitenkin tähän mennessä melko vähäiseltä. Itse asiassa luottamus palautui lokakuussa suunnilleen samaksi kuin toukokuussa, jolloin indeksi saavutti tämän vuoden toistaiseksi korkeimman lukemansa. Myös tehdasteollisuuden ostopäälliköiden indeksi (Purchasing Managers' Index, PMI) nousi lokakuussa 49,1:een, kun se oli syyskuussa ollut 48,9 (ks. kuvio 16). Indeksillä kuitenkin pysyttelee edelleen muuttumatonta tuotantoa osoittavan 50 pisteen kynnsarvon alapuolella, mikä viittaa siihen, että tehdasteollisuuden tuotanto on ollut heikkoa syys- ja lokakuussa. Vaikka luottamuksen heikkeneminen kolmannella neljänneksellä on voinut johtua rahoitusmarkkinoiden epäsuotuisasta kehityksestä ja maailmantalouden näkymiin liittyvän epävarmuuden kasvamisesta, se on myös osittain voinut olla seurausta siitä, että odotukset ovat normalisoituneet alkuvuoden ylioptimismista. Näin ollen kesäkuukausiin ajoittunut notkahdus ei välttämättä johdakaan vastaavaan muutokseen todellisessa tuotannossa, vaikka tähän liittyikin edelleen suurta epävarmuutta.

Talouden muista sektoreista luottamus pysyi Euroopan komission kyselytutkimusten mukaan rakennusalaalla lokakuussa 2002 muuttumattomana ja koheni hieman vähittäiskaupassa (ks. taulukko 5). Vähittäiskaupan luottamus on pysynyt jokseenkin muuttumattomana vuoden 2002 toisesta neljänneksestä saakka.

Kotitalouksien kulutuksessa positiivisia merkkejä, mutta kuluttajien luottamus edelleen heikko

Vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi elokuussa 2002 edelliskuiseen verrattuna 0,8 %, kun se oli heinäkuussa kasvanut 0,9 % (jälkimmäistä lukua oli tarkistettu aiempaa arviota suuremmaksi). Tämä viittaa siihen, että vähittäiskaupan myynti on vahvistunut merkittävästi vuoden 2002 kolmannella neljänneksellä. Erityisesti kolmen kuukauden liukuvan keskiarvon mukaan vähittäismyynti kasvoi elokuuhun päättyneenä jaksossa 0,4 % toukokuuhun päättyneestä jaksosta. Lisäksi uusien henkilöautojen rekisteröintien määrä kasvoi kolman-

nella neljänneksellä 0,6 % edellisestä neljänneksestä, kun se oli toisella neljänneksellä supistunut 0,2 % edellisestä neljänneksestä. Kaiken kaikkiaan tämänhetkiset yksityisen kulutuksen indikaattorit osoittavat, että kolmannen neljänneksen kasvuvauhti on ollut jokseenkin yhtä nopea tai nopeampi kuin toisen neljänneksen. Sekä vähittäiskaupan liikevaihdon että uusien henkilöautojen rekisteröintien määrän vuotuiset kasvuvauhdit ovat hieman nopeutuneet (ks. kuvio 17).

Tästä aiempaa myönteisemmästä kehityksestä poiketen kuluttajien luottamus, joka oli heikentynyt kesällä, osoitti lokakuussa uusia heikenty-

misen merkkejä. Osakkeiden hintojen lasku kesäkuukausien aikana samoin kuin geopolittisista jännitteistä johtuva epävarmuuden lisääntyminen näyttävät vaikuttaneen epäsuotuisasti kotitalouksien luottamukseen. Kuluttajien luottamuksen heikkeneminen saattaa olla seurausta myös heikoista työmarkkinaolosuhteista.

Tuotannon kasvun odotetaan voimistuvan vuoden 2003 kuluessa

Vaikka talouskasvun arvioidaan jatkuvan lähitulevaisuudessa vaimeana, tämänhetkisen suuren epävarmuuden odotetaan vaikuttavan epäsuotuisasti kotimaisen kysynnän kehitykseen ja estävän toimeliaisuutta voimistumasta edelleen lyhyellä aikavälillä. Epävarmuus liittyy yhtäältä maailmantalouden näkymiin, erityisesti geopolittisiin jännitteisiin ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin öljyn hintaan, ja toisaalta osakemarkkinoiden kehitykseen.

Tällä erää todennäköisin skenaario euroalueella kuitenkin on, että talouden kasvu palaa lähelle potentiaalista kasvuvauhtia vuoden 2003 kuluessa. Huomattavan epävakaisuutensa jälkeen rahoitusmarkkinat ovat viime viikkoina osoittaneet tasapainottumisen merkkejä. Odotus euroalueen tuotannon kasvun voimistumisesta riippuu yksityisen kulutuksen kasvun elpymisestä, jota tukee sekä mitatun että kuluttajien käsitysten mukaisen inflaation hidastuminen. Odotus riippuu myös maailmantalouden ja viennin ennustetusta asteittaisesta elpymisestä, jonka pitäisi yhdessä matalan korkotason kanssa osaltaan vahvistaa investointeja. Tähän skenaarioon liittyvä epävarmuus on kuitenkin edelleen suuri. Näin ollen tässä tilanteessa on vaikea arvioida talouden elpymisen ajoittumista ja voimakkuutta niin euroalueella kuin maailmanlaajuisestikin.

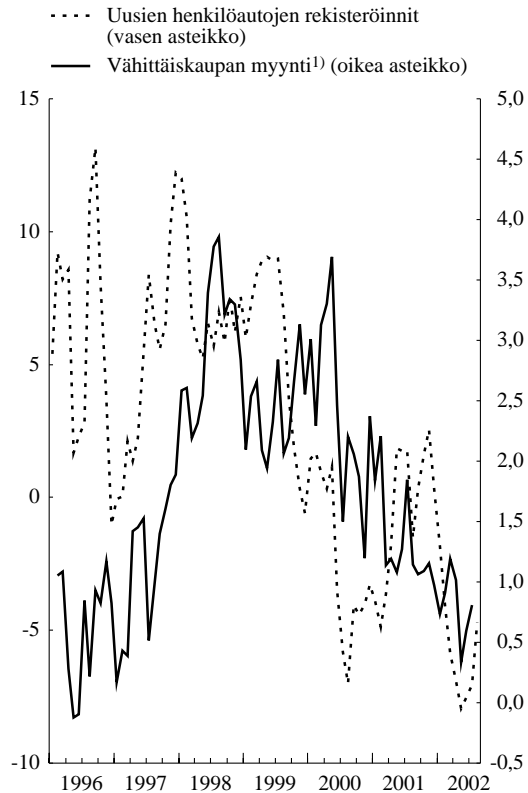
Työttömyysaste pysyi ennallaan 8,3 prosentissa syyskuussa 2002

Euroalueen standardoitu työttömyysaste oli syyskuussa 8,3 % työvoimasta eli sama kuin elokuussa (ks. kuvio 18). Näin ollen työttömyysaste nousi edelleen vuoden 2002 kolmannella neljänneksellä, keskimäärin 8,3 prosenttiin, mikä on 0,1 prosent-

Kuvio 17.

Uusien henkilöautojen rekisteröinnit ja vähittäiskaupan myynti euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, kolmen kuukauden keskitettyjä liukuvia keskiarvoja, työpäivien määrällä korjattuja tietoja)

Lähteet: Eurostat ja ACEA (European Automobile Manufacturers' Association, Bryssel).

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Laskennassa on käytetty kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja.

Taulukko 6.

Euroalueen työttömyys

(% työvoimasta, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2001 IV	2002 I	2002 II	2002 III	2002 Huhti	2002 Touko	2002 Kesä	2002 Heinä	2002 Elo	2002 Syys
Yhteensä	9,4	8,5	8,0	8,0	8,1	8,2	8,3	8,1	8,2	8,2	8,3	8,3	8,3
Alle 25-vuotiaat ¹⁾	18,5	16,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	16,1	16,3	16,1	16,1	16,1
25-vuotiaat ja sitä vanhemmat	8,2	7,4	7,0	7,0	7,1	7,2	7,2	7,1	7,2	7,2	7,2	7,2	7,3

Lähde: Eurostat.

Huom. ILO:n suositusten mukaan. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuonna 2001 tämän ryhmän osuus työttömien kokonaismäärästä oli 22,9 %.

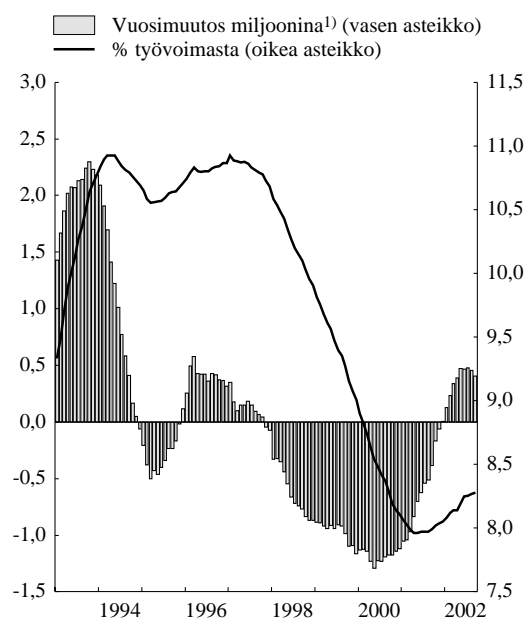
tiyksikköä suurempi kuin toisella neljänneksellä. Tämä vahvistaa työttömyystilanteen huonontuneen yleisesti vuoden aikana. Työttömien määrä kasvoi kuukausitasolla vuoden 2002 kolmannelle neljänneksellä kuitenkin keskimäärin noin 14 000:lla eli selvästi vähemmän kuin vuoden kahdella edellisellä neljänneksellä (joina vastaava kasvu oli noin 50 000).

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että alle 25-vuotiaiden työttömyysaste pysyi syyskuussa samana, 16,1 prosentissa, kuin elokuussa (ks. taulukko 6), vaikka työttömien määrä itse asiassa hieman väheni. Vuoden 2002 syyskuussa 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien työttömyysaste nousi 0,1 prosenttiyksikköä 7,3 prosenttiin, kun työttömien määrän kasvu jatkui, joskin hitaammin kuin edellisinä kuukausina.

Kuvio 18.

Euroalueen työttömyys

(kuukausihavaintoja; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuosimuutostietoja ei ole puhdistettu kausivaihtelusta.

Työllisyys pysyi ennallaan vuoden 2002 toisella neljänneksellä

Tarkistettujen kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan euroalueen työllisyys pysyi ennallaan vuoden 2002 toisella neljänneksellä, kun se oli ensimmäisellä neljänneksellä kasvanut edellisestä neljänneksestä 0,1 %. Tämä kuvastaa työllisyyden heikkenemisen jatkumista maataloudessa ja teollisuudessa: maatalouden työllisyys heikkeni toisella neljänneksellä 0,2 % ja teollisuuden 0,3 % edellisestä neljänneksestä. Siinä näkyy myös palvelusektorin työllisyyden heikkeneminen toisella neljänneksellä 0,1 prosenttiyksikköä eli 0,2 prosenttiin (ks. taulukko 7).

Yrityksiä koskevan Euroopan komission lokakuun suhdannekyselyn mukaan euroalueen työllisyysodotukset heikkenevät edelleen sekä tehdasteollisuudessa että rakennusallalla. Palvelusektorilla odotukset viittaavat työllisyyden kasvun hidastumiseen entisestään. Nämä odotukset vastaavat ostopäälliköiden kyselyn tuloksia ja viittaavat kaiken kaikkiaan siihen, että työllisyyden arvioidaan heikentyneen vuoden 2002 kolmannelle neljänneksellä.

Taulukko 7.

Työllisyyden kasvu euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2001	2001	2001	2002	2002	2001	2001	2001	2002	2002
				II	III	IV	I	II	II	III	IV	I	II
Neljännesvuosimuutokset ¹⁾													
Koko kansantalous	1,8	2,1	1,3	1,5	1,1	0,8	0,7	0,5	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0
<i>josta:</i>													
Maa- ja kalatalous ²⁾	-2,6	-1,7	-0,8	-0,4	-1,2	-1,5	-2,3	-2,1	-0,5	-1,0	-0,3	-0,6	-0,2
Teollisuus													
pl. rakentaminen	0,3	0,8	0,3	0,7	0,1	-0,5	-0,9	-1,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3
Rakentaminen	-0,2	0,6	0,3	0,7	0,1	-0,6	-1,0	-1,0	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3
Palvelut	2,0	1,6	0,3	0,7	0,2	-0,3	-0,6	-0,9	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3
Kauppa ja kuljetus ³⁾	2,7	2,9	1,9	2,0	1,7	1,5	1,5	1,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2
Rahoitustoiminta ja	2,3	2,8	1,5	1,5	1,3	1,2	1,5	1,1	0,3	0,5	0,4	0,2	-0,1
liike-elämän palvelut ⁴⁾	5,6	6,0	3,7	4,0	3,2	2,8	1,8	1,8	0,7	0,5	0,6	0,0	0,7
Julkishallinto ⁵⁾	1,8	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	1,4	1,3	0,4	0,2	0,4	0,5	0,2

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Neljännesvuosimuutokset: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

2) Sisältää myös riista- ja metsätalouden.

3) Sisältää myös korjaustoiminnan, tietoliikenteen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan.

4) Sisältää myös kiinteistö- ja vuokrauspalvelut.

5) Sisältää myös koulutuksen, terveydenhuollon ja muut palvelut.

4 Valuuttakurssit ja maksutase

Euro vahvistui lokakuun lopussa ja marraskuun alussa 2002

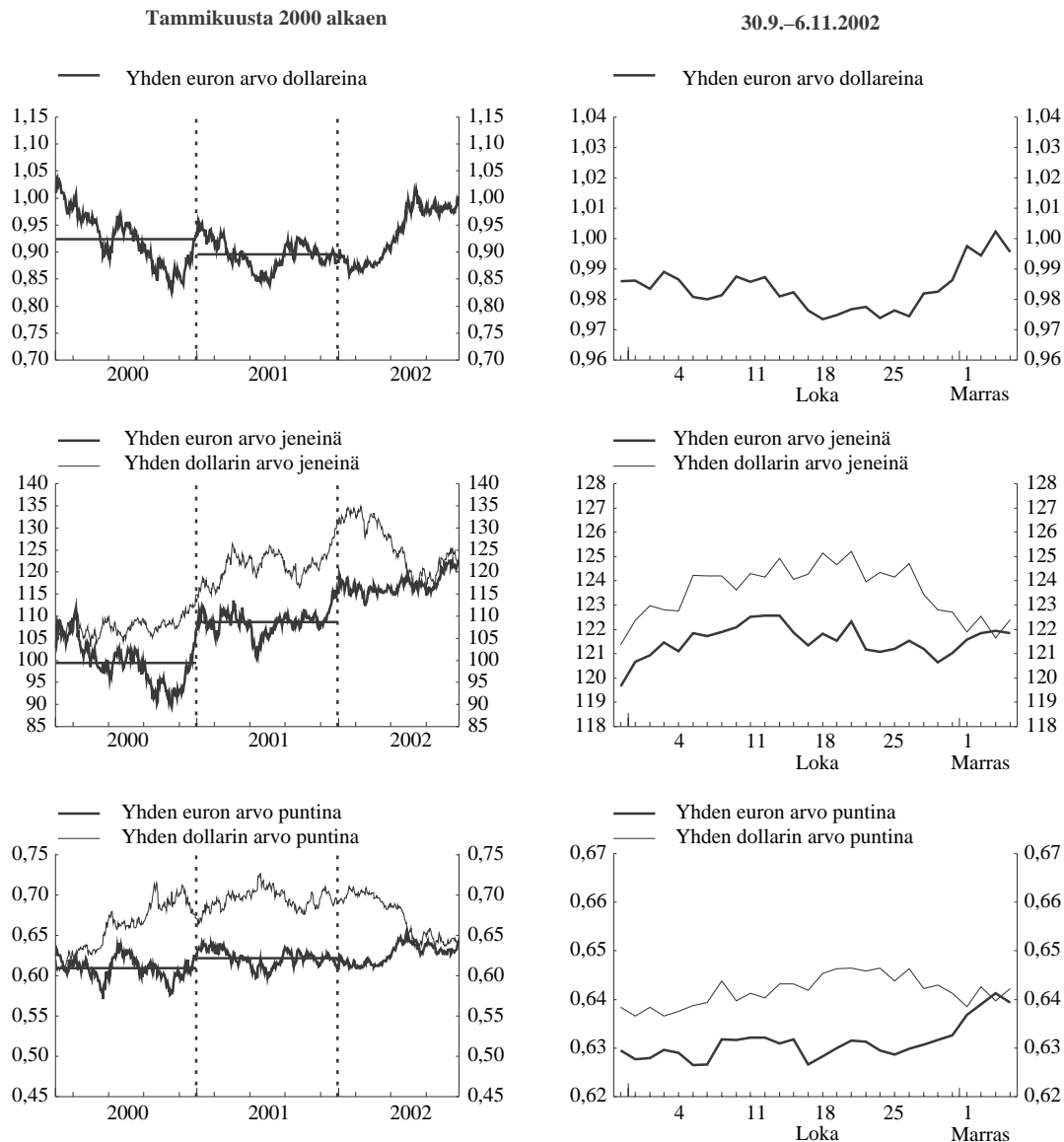
Lokakuun 2002 alkupuoliskolla euron kurssi vaihteli vain vähän Yhdysvaltain dollariin nähden. Kuu-kauden jälkipuoliskolla euroon kohdistui jonkin verran tilapäisiä laskupaineita, jotka poistuivat kuitenkin täysin lokakuun lopussa ja marraskuun alussa, jolloin euro alkoi vahvistua (ks. kuvio 19).

Euron vahvistuminen Yhdysvaltain dollariin nähden ilmeisesti liittyi uusiin talouslukuihin, joiden mukaan Yhdysvalloissa oli kuluttajien kysyntä heikentynyt ja työttömyys kasvanut, mikä herätti hiukan epäilyksiä Yhdysvaltain taloudellisen toimeliaisuuden vahvuudesta. Yhdysvaltain keskuspankki päätti 6.11. pitämässään kokouksessa alentaa federal funds -tavoitekorkoa 50 peruspistettä eli 1,25 prosenttiin, mikä ei kuitenkaan sanot-

Kuvio 19.

Valuuttakurssikehitys

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

Huom. Oikeassa ja vasemmassa asteikossa on sama mittakaava kussakin kuviossa. Vaakasuorat viivat kuvaavat vuosikeskiarvoja.

tavasti vaikuttanut valuuttamarkkinoihin. Marraskuun 6. päivänä euron dollarikurssi oli 1,00 eli 1 % vahvempi kuin syyskuun lopussa ja noin 11 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

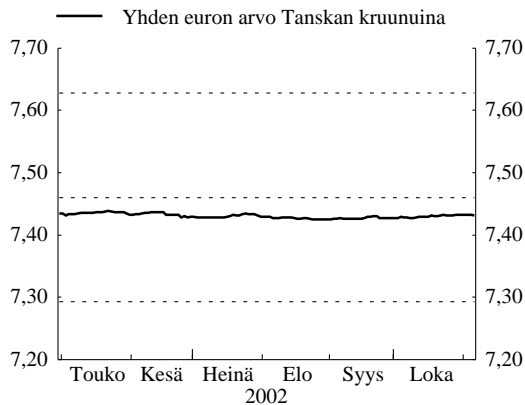
Japanin jeni heikkeni kaikkiin keskeisiin valuuttoihin nähden lokakuun 2002 alkupuoliskolla, mutta vakaantui sen jälkeen ja vahvistui myöhemmin, tosin vain osittain heikentymisen määräänsä nähden, kuukauden loppua kohti (ks. kuvio 19). Vaikka markkinaosapuolet pitivät viimeaikaisia poliittisia päätöksiä myönteisenä merkinä edistymisestä kohti Japanin pankkisektorin ongelmien ratkaisua, epävarmuus pankkialaa koskevien uudistusten ajoituksesta sekä niiden tarkasta luonteesta ei hälvennyt, vaan näyttää vaikuttaneen kielteisesti jenin kehitykseen lähes koko tarkastelujakson ajan. Lokakuun lopulla jeni vahvistui erityisesti Yhdysvaltain dollariin nähden Japanin hallituksen julkistettua uudistusohjelmansa ja Japanin keskuspankin kerrottua uusista rahapoliittisista toimenpiteistään. Marraskuun 6. päivänä euron jenikurssi oli 121,8 eli lähes 2 % vahvempi kuin syyskuun lopussa ja noin 12 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

Englannin punta pysyi lähes koko lokakuun 2002 suhteellisen vakaana euroon ja Yhdysvaltain dollariin nähden. Kuukauden lopulla ja marraskuun alussa punta kuitenkin heikkeni euroon nähden. Euron vahvistuminen puntaan nähden voi osit-

Kuvio 20.

Valuuttakurssikehitys ERM II:ssä

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

Huom. Vaakasuurat viivat osoittavat Tanskan kruunun keskuskurssia (7,46) ja vaihteluväliä ($\pm 2,25\%$).

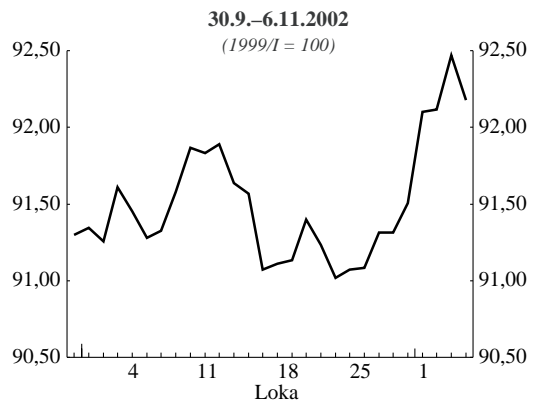
tain kuvastaa Yhdysvaltain dollarin ja Englannin punnan välillä ajoittain havaittua tiivistä suhdetta. Siihen on myös saattanut vaikuttaa markkinoiden epävarmuus euron tulevasta käyttöönotosta Isossa-Britanniassa sekä euroalueeseen liittymistä koskevan kansanäänestyksen ajankohdasta. Marraskuun 6. päivänä euron puntakurssi oli 0,64 eli yli 1,5 % vahvempi kuin syyskuun lopussa ja noin 3 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

Muista eurooppalaisista valuutoista Tanskan kruunu pysytteli kapean vaihteluvälin sisällä hieman ERM II -järjestelmän mukaisen eurokeskuskurssinsa alapuolella (ks. kuvio 20). Ruotsin kruunun ja Sveitsin frangin eurokurssit pysyivät suurin piir-

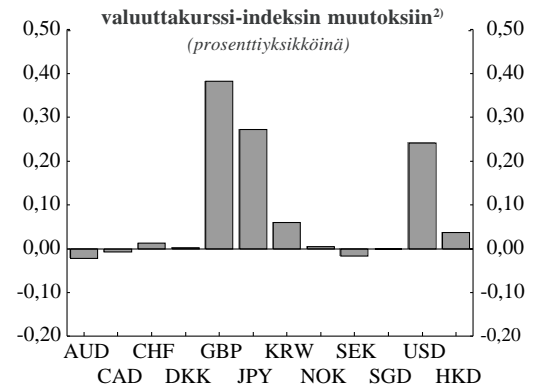
Kuvio 21.

Euron efektiivinen valuuttakurssi ja sen jakauma¹⁾

(päivähavaintoja)

Valuuttakurssimuutosten vaikutus efektiivisen valuuttakurssi-indeksiin²⁾

Lähde: EKP.

1) Indeksin nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppanimaan valuuttaan nähden.

2) Muutosten laskemisessa on käytetty 12 suurimman kauppakumppanin valuuttoja kauppapainoilla painotettuina.

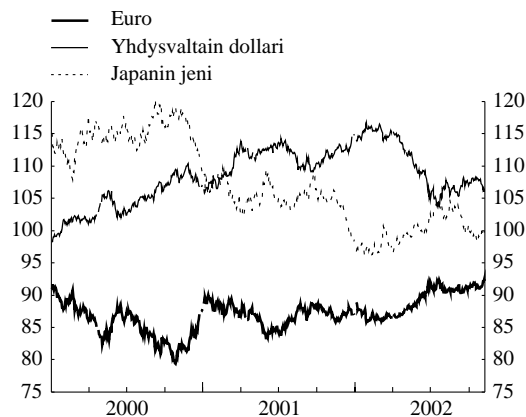
tein ennallaan. Marraskuun 6. päivänä euron Sveitsin frangikurssi oli 1,46 eli noin 3 % heikompi kuin vuonna 2001 keskimäärin. Kehittyvien markkinatalouksien valuutoista Brasilian realin kurssi keskeisiin valuuttoihin nähden elpyi lokakuussa ja marraskuun alussa syyskuun pohjalukemista. Realin eurokurssi vahvistui tarkastelujakson aikana lähes 8 %.

Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi mitattuna euroalueen 12 tärkeimmän kauppakumppanin valuuttoihin nähden pysytteli suurimman osan lokakuusta 2002 kapealla vaihteluvälillä. Kuukauden lopussa ja marraskuun alussa kurssi vahvistui, mikä johtui lähinnä euron vahvistumisesta Englannin puntaan, Japanin jeniin ja Yhdysvaltain dollariin nähden. Marraskuun 6. päivänä euron nimellinen efektiivinen kurssi oli 1 % vahvempi kuin syyskuun lopussa ja noin 6 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin (ks. kuvio 21). Yhdysvaltain dollarin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi oli 6.11.2002 lähes ennallaan syyskuun lopun kurssiin verrattuna ja noin 4 % heikompi kuin vuonna 2001 keskimäärin. Tarkastelujakson aikana Japanin jenin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi heikkeni yli 1 % ja oli 6.11.2002 hieman yli 5 % heikompi kuin vuonna 2001 keskimäärin (ks. kuvio 22).

Kuvio 22.

Euron, Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin efektiiviset valuuttakurssit¹⁾

(päivähavaintoja; 1999/1=100)

Lähde: EKP.

1) Indeksin nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppanimaan valuuttaan nähden.

Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi elokuussa 2002

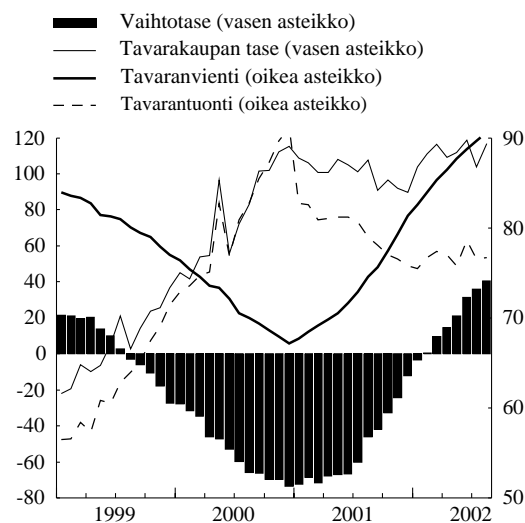
Euroalueen vaihtotase oli 9,7 miljardia euroa ylijäämäinen elokuussa 2002, kun ylijäämä elokuussa 2001 oli ollut 5,3 miljardia euroa. Vaihtotaseen ylijäämän suureneminen johtui lähinnä tavarakaupan taseen ylijäämän kasvusta (7,4 miljardista eurosta 11,7 miljardiin euroon), kun muut vaihtotaseen erät pysyivät suurin piirtein ennallaan (ks. taulukko 8).

Vuoden 2002 kahdeksan ensimmäisen kuukauden tiedot osoittavat, että kumulatiivinen vaihtotase oli muuttunut viime vuoden vastaavan ajankohdan 23,6 miljardin euron alijäämästä 29,2 miljardin euron ylijäämäksi. Tämä kehitys johtui pääasiassa tavarakaupan taseen ylijäämän huomattavasta suurenemisesta (45,8 miljardia euroa, ks. taulukko 8) sekä vähäisemmässä määrin palvelutaseen ylijäämän pienestä kasvusta (3,0 miljardia euroa) ja tuotannon tekijäkorvausten taseen ja tulonsiirtojen taseen alijäämien supistumisesta. Tavarakaupan taseen ylijäämän kasvun syynä oli lähinnä tuonnin arvon tuntuva lasku (noin 6 %), mikä kuvastaa sekä öljyn tuontihin-

Kuvio 23.

Euroalueen vaihtotase, tavarakaupan tase sekä tavaravienti ja -tuonti

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja. Taseet ovat 12 kuukauden summia. Vienti- ja tuontitiedot ovat kuukausittaisia arvoja.

nan keskimääräistä halpenemista tämän vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana viime vuoden vastaavasta ajankohdasta että kotimaisen kysynnän vaimeutta erityisesti tuontipainotteisissa kysyntäerissä, kuten kiinteissä investointitavaroissa. Viennin pieni kasvu (1,2 %) vai-

kutti myös osaltaan ylijäämän suurenemiseen, joskin vähemmän.

Kuukausittaisen kehityksen tarkastelu kausivaihtelusta puhdistettujen lukujen perusteella osoittaa, että viennin arvo kasvoi hieman heinäkuusta

Taulukko 8.

Euroalueen maksutase

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

	2001 Tammi-elokuu	2001 Elokuu	2002 Tammi-elokuu	2002 Kesäkuu	2002 Heinäkuu	2002 Elokuu
Vaihtotase	-23,6	5,3	29,2	7,3	2,6	9,7
Tulot	1145,6	135,0	1126,4	145,1	148,6	132,8
Menot	1169,2	129,7	1097,2	137,8	146,0	123,1
Tavarat	39,1	7,4	84,9	13,6	14,2	11,7
Vienti	687,2	80,9	695,7	90,1	93,0	80,8
Tuonti	648,1	73,5	610,8	76,4	78,8	69,1
Palvelut	1,0	1,0	4,0	2,9	0,9	1,3
Vienti	213,9	29,2	213,5	28,5	29,7	28,4
Tuonti	212,9	28,2	209,5	25,6	28,8	27,1
Tuotannon tekijäkorvaukset	-34,3	-0,0	-32,1	-1,7	-9,3	-0,1
Tulonsiirrot	-29,5	-3,1	-27,6	-7,5	-3,2	-3,2
Pääomansiirrot	7,5	0,6	7,8	1,1	0,5	0,7
Rahoitustase	12,9	-6,1	-71,8	-41,3	-11,2	-11,8
Suorat sijoitukset	-102,4	-5,9	-21,3	-16,1	-3,6	1,7
Ulkomailla	-207,2	-18,6	-106,7	-16,3	-9,3	-0,2
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	-131,7	-14,9	-87,4	-13,8	-12,2	-5,7
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	-75,5	-3,6	-19,3	-2,5	2,9	5,5
Euroalueelle	104,8	12,7	85,4	0,1	5,7	1,9
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	79,6	7,0	52,8	3,0	2,2	2,1
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	25,2	5,7	32,6	-2,9	3,5	-0,3
Arvopaperisijoitukset	-14,3	3,7	33,9	17,1	14,2	4,5
Osakkeet	48,8	8,0	17,1	-6,6	-4,2	3,3
Saamiset	-97,6	-4,7	-49,7	-5,4	-7,2	4,0
Velat	146,4	12,6	66,8	-1,2	3,0	-0,7
Velkapaperit	-63,1	-4,2	16,9	23,7	18,4	1,1
Saamiset	-118,2	-18,3	-92,1	-3,8	-8,7	-7,5
Velat	55,0	14,1	109,0	27,5	27,1	8,6
Lisätieto: Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset yhteensä	-116,8	-2,2	12,7	1,0	10,6	6,2
Johdannaiset	3,7	-3,5	-10,1	-1,9	-7,0	-1,9
Muut sijoitukset	109,8	-4,5	-77,3	-36,8	-12,3	-17,8
Valuuttavaranto	16,2	4,1	2,9	-3,4	-2,5	1,8
Virheelliset ja tunnistamattomat erät	3,2	0,3	34,8	32,8	8,1	1,4

Lähde: EKP.

Huom. Pyöritysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää. Rahoitustaseessa positiivinen luku osoittaa pääoman tuontia ja negatiivinen luku sen vientiä. Valuuttavarannossa negatiivinen luku osoittaa valuuttavarannon lisäystä ja positiivinen luku sen vähennyistä. Yksityiskohtaisia taulukoita 12 maata käsittävän euroalueen maksutaseesta on EKP:n WWW-sivustossa.

elokuuhun (86,8 miljardista eurosta 89,4 miljardiin euroon), kun taas kausivaihtelusta puhdistettuihin lukuihin perustuva tuonti pysyi suurin piirtein ennallaan (ks. kuvio 23).

Elokuussa 2002 pääomaa tuotiin nettomääräisesti sekä suorina sijoituksina että arvopaperisijoituksina

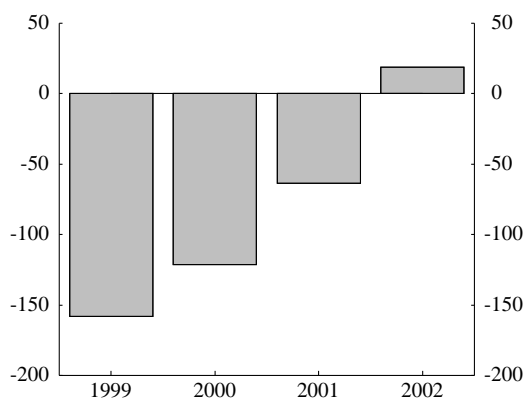
Elokuussa suorien sijoitusten ja arvopaperisijoitusten pääomavirrat olivat aiempiin kuukausiin verrattuna suhteellisen pieniä sekä saamis- että velkapuolella. Kaiken kaikkiaan euroalueelle tuotiin pääomaa elokuussa 2002 yhteenlaskettuina suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina nettomääräisesti 6,2 miljardia euroa, sillä pääoman nettotuontia kirjattiin sekä suoriin sijoituksiin (1,7 miljardia euroa) että arvopaperisijoituksiin (4,5 miljardia euroa).

Kumulatiivisesti tarkasteltuna vuoden 2002 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana pääoman nettotuonti yhteenlaskettuina suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina oli 12,7 miljardia euroa (vastaavana ajankohtana vuonna 2001 pääomaa oli viety nettomääräisesti 116,8 miljardia euroa), mikä vastaa vuotuisen pääoman nettoviennin supistumista vuodesta 1999 lähtien (ks. kuvio 24).

Kuvio 24.

Euroalueen suoriin ja arvopaperisijoituksiin liittyvät yhteenlasketut nettopääomavirrat

(mrd. euroa, kumulatiiviset tiedot)

Lähde: EKP.

Huom. Positiivinen luku osoittaa pääoman nettotuontia ja negatiivinen luku sen nettoviennin. Vuotta 2002 koskevat luvut perustuvat tammi-elokuun 2002 tietoihin ja ovat vuositasolle korotettuja.

Vuosien 2001 ja 2002 kahdeksan ensimmäisen kuukauden rahoitusvirtojen vertailu viittaa siihen, että osakkeiden hintojen jyrkkä lasku maailmanlaajuisesti – lasku johtui keskeisten talousalueiden tulevaisuudennäkymien epävarmuuden lisääntymisestä – näyttää aiheuttaneen sen, että osakesijoitukset maasta toiseen ovat supistuneet voimakkaasti eli 244 miljardista eurosta 116,5 miljardiin euroon. Samaan aikaan velkapapereihin liittyvät pääomavirrat maasta toiseen ovat jälleen vahvistuneet: absoluuttisten lukujen perusteella ne kasvoivat 173,2 miljardista eurosta 201,1 miljardiin euroon siitä huolimatta, että sijoitukset euroalueelta ulkomaisiin velkapapereihin vähenivät 118,2 miljardista eurosta 92,1 miljardiin euroon. Sitä vastoin sijoitukset ulkomailta euroalueen velkapapereihin kasvoivat 109,0 miljardiin euroon vuoden 2002 kahdeksana ensimmäisenä kuukautena oltuaan 55,0 miljardia euroa vastaavana ajankohtana vuonna 2001. Korkeiden kehitys euroalueen ja muiden keskeisten talouksien välillä saattaa osittain selittää sen, että velkapapereihin liittyvät pääomavirrat ulkomailta euroalueelle ovat kasvaneet.

Tarkistuksia euroalueen maksutasetietoihin vuosina 1999–2001 ja vuoden 2002 alkupuoliskolla

Nykyisen tarkistuskäytännön mukaisesti euroalueen maksutasetilastoja on tarkistettu ajanjaksoilta 1999–2001 ja vuoden 2002 ensimmäiseltä puoliskolta.

Vuoden 2002 toista neljännestä koskevien vaihtotasetietojen tarkistukset ovat aiheuttaneet sen, että aiempi 1,8 miljardin euron alijäämä on muuttunut 5,2 miljardin euron ylijäämäksi. Tämä vuoden 2002 toisen neljänneksen vaihtotasetietojen 7,0 miljardin euron suuruinen tarkistus johtui pääasiassa tavarakaupan taseesta, joka tarkistuksen jälkeen suureni 3,3 miljardia euroa, mutta myös siitä, että tuotannontekijäkorvausten alijäämää ja palvelutaseen ylijäämää tarkistettiin aiempaa suuremmiksi (tuotannontekijäkorvausten alijäämä kasvoi 2,3 miljardia euroa ja palvelutaseen ylijäämä 1,7 miljardia euroa). Tavarakaupan taseen nettokasvu tarkistuksen jälkeen johtuu siitä, että viennin ja tuonnin tarkistetut luvut ovat kasvattaneet vientiä enemmän kuin tuon-

tia. Vuotta 2002 koskevien neljännesvuositarkistusten lisäksi vuoden 2001 vaihtotaseen alijäämään tehtiin 11,5 miljardin euron tarkistus siten, että alijäämä suureni 2,3 miljardista eurosta 13,8 miljardiin euroon. Näin ollen tarkistettut luvut osoittavat selvän muutoksen vuoden 2001 alijäämän ja vuoden 2002 ylijäämän välillä. Vuoden 2002 rahoitustaseen tarkistukset vaikuttivat pääasiassa arvopaperisijoituksiin siten, että näihin sijoituksiin kirjattiin lisää pääoman netto-

tuontia 12,3 miljardin euron arvosta vuoden 2002 kahtena ensimmäisenä neljänneksenä. Sekä vaihto- että rahoitustaseen tarkistukset aiheuttivat kumulatiivisten virheellisten ja tunnistamattomien erien merkittävän supistumisen vuoden 2002 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana. Nämä erät vähenivät 45,6 miljardista eurosta 25,4 miljardiin euroon. Suurin osa tästä nettomuutoksesta koski huhtikuuta 2002.

EKP:n tilivelvollisuus

EKP:n tilivelvollisuus ja rahapolitiikan avoimuus ovat tärkeitä elementtejä talous- ja rahaliiton institutionaalisessa ja päätöksentekojärjestelmässä. Nämä kaksi käsitettä ovat erillisiä, mutta liittyvät kuitenkin toisiinsa. Kuukausikatsauksen tässä numerossa on kaksi artikkelia, joissa näitä käsitteitä selvennetään. Toisessa artikkelissa käsitellään EKP:n rahapolitiikan avoimuutta ja tässä artikkelissa tilivelvollisuutta. Tilivelvollisuudella tarkoitetaan riippumattoman keskuspankin oikeudellista ja poliittista velvoitetta perustella ja selittää päätöksensä kansalaisille ja heidän demokraattisesti valituille edustajilleen. Artikkelin alussa kuvataan keskuspankin tilivelvollisuuden yleistä, abstraktia ja moniulotteista käsitettä. Artikkelissa selitetään myös, kuinka EKP täyttää tämän velvoitteen. EKP:n ja Euroopan parlamentin välisillä suhteilla on tässä yhteydessä merkittävä asema. Näitä suhteita kuvataan artikkelissa yksityiskohtaisesti. Euroopan parlamentti on EU:n ainoa instituutio, joka koostuu suorilla vaaleilla valituista edustajista. Artikkelissa viitataan soveltuviin kohdin myös muiden merkittävien keskuspankkien, kuten Yhdysvaltojen ja Japanin keskuspankkien ja Englannin pankin, tilivelvollisuutta koskeviin määräyksiin ja käytäntöihin.

I Johdanto

EKP:n ja eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien riippumattomuus on euroalueen rahapolitiittisen päätöksenteon kulmakivi. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä ”perustamissopimus”) artiklassa 108 keskuspankkien riippumattomuus taataan laajalti eli institutionaalisella, henkilökohtaisella, toiminnallisella ja rahoituksen tasolla (ks. Kuukausikatsauksen heinäkuun 1999 artikkeli ”Euroopan keskuspankkijärjestelmän institutionaalinen rakenne”). Nykyaikaisissa demokraattisissa yhteiskunnissa riippumattomien julkisten instituutioiden on oltava tilivelvollisia toimistaan. Tämän vuoksi EKP:lle myönnetty laaja riippumattomuus kulkee käsi kädessä selkeästi määritellyn tilivelvollisuuden kanssa.

EKP on nyt ollut olemassa neljä vuotta, ja sinä aikana on toisinaan noussut esiin kysymys, missä määrin EKP on tilivelvollinen ja avoin. Tässä yhteydessä on käynyt ilmi, että termien ”tilivelvollisuus” ja ”avoimuus” välillä on hieman sekaannusta, koska niitä käytetään joskus toistensa vastineina. Vaikka nämä termit epäilemättä liittyvät toisiinsa, ne tarkoittavat eri asioita ja niitä tulisi-kin käsitellä erikseen.

Tässä artikkelissa käsitellään EKP:n tilivelvollisuutta. Ennen kaikkea tilivelvollisuus on EU:n poliittiseen järjestelmään kuuluva velvoite sekä myös EKP:n ja sen päätökset oikeuttava tekijä. Avoimuus puolestaan liittyy talouspoliittiseen päätöksentekoon, ja sitä voidaan pitää EKP:n päätösten tehokkuutta lisäävänä tekijänä. Kuten aiemmin todettiin, tilivelvollisuus liittyy osittain avoimuuteen, jota käsitellään yksityiskohtaisesti tämän Kuukausikatsauksen artikkelissa ”EKP:n rahapolitiikan avoimuus”.

EKP:n tilivelvollisuuteen liittyy oikeudellisia, institutionaalisia ja käytännön näkökulmia. Tässä artikkelissa käsitellään tämänhetkiset asiaa koskevat säädökset sekä käytännöt. Artikkelissa painotetaan *demokraattista* tilivelvollisuutta eli artikkelissa kuvataan erityisesti EKP:n suhteita demokraattisesti valittuihin toimielimiin, etenkin Euroopan parlamenttiin, joka on EU:n ainoa instituutio, joka koostuu suorilla vaaleilla valituista edustajista. Artikkelissa viitataan soveltuviin kohdin myös muiden merkittävien keskuspankkien, kuten Yhdysvaltojen ja Japanin keskuspankkien ja Englannin pankin, tilivelvollisuutta koskeviin määräyksiin ja käytäntöihin.

2 EKP:n oikeutus perustuu tilivelvollisuuteen

Riippumattomat keskuspankit nykyaikaisissa demokraattisissa yhteiskunnissa

Tilivelvollisuus on demokraattisen oikeutuksen perusedellytys. Demokraattisessa yhteiskunnassa kaikki valta tulee kansalta. Kaikkiin yhteisöä sitoviin ja yhteisöön vaikuttaviin päätöksiin on saatava kansalta oikeutus. Oikeutuksen käsite sisältää perinteisesti kaksi tekijää. Ensiksikin julkishallinnolliset päätökset ovat oikeutettuja, mikäli ne ovat joko suoraan tai epäsuorasti kansan tahdon mukaisia. Tähän viitataan usein puhumalla menettelyyn perustuvasta oikeutuksesta (input legitimacy tai legitimacy by procedure). Toiseksi päätöksiä voidaan pitää oikeutettuna, mikäli ne täyttävät kansan perustellut odotukset ja tarpeet. Tähän käsitteeseen viitataan puhumalla lopputulokseen perustuvasta oikeutuksesta (output legitimacy tai legitimacy by result).

Perustamissopimuksessa myönnettyjä toimivaltuuksia käyttäessään EKP tekee päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan yli 300 miljoonan ihmisen elämään ja hyvinvointiin. Vaikka EKP ei olekaan aivan täysin erillään normaalista poliittisesta päätöksenteosta, EKP:n ja eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien päätöksenteko on tietoisesti pidetty erillään yhteisön toimielinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden hallitusten tai muiden toimielinten vaikutuksesta antamalla keskuspankeille riippumaton asema. Näiden piirteiden takia saattaa herätä kysymyksiä EKP:n demokraattisesta oikeutuksesta. Kysymyksiin voidaan vastata viittaamalla seuraaviin kolmeen näkökohtaan.

Ensiksikin EKP on perustettu kansainvälisellä sopimuksella, jonka kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ja ratifioineet omien perustuslakiansa mukaisesti. Siten EKP:llä on menettelyyn perustuva oikeutus. Euroopan kansat päättivät edustajiensa välityksellä siirtää rahapolitiikan päätöksentekovalan ja muut perustamissopimuksessa mainitut tehtävät EU:n uudelle instituutiolle. Samalla tästä instituutiosta tehtiin poliittisesti riippumaton. Rahapoliittinen päätöksentekovalta siirrettiin kerralla, kun Maastrichtin sopimus ratifioitiin vuosina 1992 ja 1993. Tämä ei kuiten-

kaan tarkoita, että tuosta hetkestä lähtien riippumattoman keskuspankin menettelyyn perustuva oikeutus ei olisi vahvistunut. Se poliittinen prosessi, jossa kansalliset hallitukset nimittävät EKP:n päätöksentekovelinten eli johtokunnan ja neuvoston jäsenet, vahvistaa edelleen EKP:n menettelyyn perustuvaa oikeutusta.

Toiseksi EKP saa lopputulokseen perustuvan oikeutuksen toteuttaessaan sille uskotut tehtävät hyvin. Rahapolitiikan harjoittaminen ja EKP:n muiden tehtävien suorittaminen on tehty riippumattomaksi muusta poliittisesta päätöksenteosta tiettyä tarkoitusta varten eli hintavakauden ylläpitämiseksi euroalueella. Kuten useiden keskuspankkien kokemukset toisen maailmansodan jälkeiseltä ajalta osoittavat, riippumaton keskuspankki, joka jatkuvasti kykenee pitämään rahan arvon vakaana ja ylläpitämään yleistä luottamusta rahaan, voi saavuttaa yleisen tuen toiminnalleen ja yleisön luottamuksen sitä kohtaan. Tällainen keskuspankki voi myös säilyttää oikeutuksensa huolimatta siitä, että se on tarkoituksella pidetty erillään normaalista poliittisesta päätöksenteosta.

Kolmanneksi riippumattoman keskuspankin oikeutus perustuu kattavaan tilivelvollisuusjärjestelmään. Riippumattomuus ja tilivelvollisuus ovat saman asian kaksi eri puolta. Siten EKP:n on selitettävä ja perusteltava EU:n kansalaisille ja heidän edustajilleen, kuinka se käyttää toimivaltaansa ja valtaoikeuksiaan.

Näiden poliittisten ja yhteiskunnallisten näkökohtien lisäksi keskuspankkien tilivelvollisuusvaatimusta voidaan selittää talousteorian avulla: kyseessä on valtuuttajan ja valtuutetun välinen suhde (principal-agent relationship). Valtuuttajana on kansa ja/tai sen vaaleilla valitut edustajat, jotka delegoivat rahapolitiikan harjoittamisen riippumattomalle keskuspankille ja antavat sille selkeästi määritellyn mandaatin. Tilivelvollisuutta koskevat säännökset ovat olennainen osa tätä valtuuttajan ja valtuutetun välistä suhdetta. Näillä säännöksillä luodaan mekanismi, jolla valtuuttaja saattaa valtuutetun vastuuseen suorituksistaan. Tätä varten on järjestelmässä oltava asianmukaisia kannustimia. Abstraktein termein il-

maistuna tämä tarkoittaa hyväksymistä ja palkitsemista, mikäli tehtävän suorittamisessa onnistutaan, ja sanktioita, mikäli suorittaminen ei ole tyydyttävää.

Vaikka teoriassa sanktiot saattavatkin vaikuttaa sovelialta keinolta pitää keskuspankki tilivelvollisena, rahapolitiikan erityisluonteen vuoksi tätä ideaa on käytännössä täsmennettävä. Keskuspankin suoraan käytettävissä olevat rahapolitiikan välineet (lyhyet korot ja likviditeetin määrän hallinta) vaikuttavat hintoihin hyvin monimutkaisten keskinäisten suhteiden kautta: tätä kokonaisuutta kutsutaan välittymismekanismiksi (ks. lokaan 2002 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Rahapolitiikan välittyminen euroalueella”). Koska rahapolitiikan vaikutukset välittyvät viipeellä, rahapolitiikalla voidaan vaikuttaa hintatasoon ainostaan keskipitkällä aikavälillä. Keskuspankin onkin mahdollista lyhyellä aikavälillä kompensoida hintatasoon kohdistuvia odottamattomia sokeria (jotka aiheutuvat esim. raaka-aineiden hintojen muutoksista). Koska välittymismekanismiin liittyy epävarmuustekijöitä ja koska kulloinkin rahapolitiikka riippuu taloussokin luonteesta, kestosta ja laajuudesta, ei ole mahdollista määrittää tarkasti aikaväliä, jolla rahapolitiikan vaikutuksia pitäisi arvioida. Tämän vuoksi keskuspankin toiminnan onnistuneisuutta on arvioitava tasapuolisesti ja monelta näkökulmalta. Muodolliset sanktiomekanismit olisivat turhan järeä väline ja voisivat vaikuttaa kielteisesti keskuspankin mandaatin toteuttamisen onnistumiseen. Parlamentin ja suuren yleisön jatkuva valvonta vaikuttaa olevan hyvä keino pitää riippumaton keskuspankki tilivelvollisena.

Muita keinoja varmistaa, että keskuspankki toimii mandaattinsa rajoissa ja sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti, ovat oikeudellinen tarkastelu eli keskuspankin toimien lainmukaisuuden tarkastelu jälkikäteen, keskuspankin päätöksenteon jäsenten erottamista koskevat, tarkoin määritellyt säännökset (erottamisen syynä voi olla esimerkiksi vakavaan rikkomukseen syyllistyminen) ja keskuspankin tarkastetun tilinpäätöksen julkistaminen. Muita keinoja ovat hyvän hallintotavan ja rahoituskäytännön noudattaminen esimerkiksi siten kuin ne on määritelty rahaja rahoitusmarkkinapolitiikan hyvää käytäntöä koskevissa IMF:n säännöissä (Code of Good Prac-

tices on Transparency of Monetary and Financial Policies), joita päivitetään säännöllisesti.

Kaikki nämä tilivelvollisuuden varmistamiseksi laaditut säännökset perustuvat samaan ajatukseen: muiden riippumattomien keskuspankkien tavoin EKP:n on alistettava toimintansa ja päätöksensä julkiselle valvonnalle ja osoitettava, että se toimii sille sopimuksella annettujen valtuuksien rajoissa (perustamissopimuksen artikla 8). Samaan aikaan on myös EKP:n etujen mukaista varmistaa, että sen päätökset perustellaan kunnollisesti ja että ne ovat asianmukaisia, mikä oikeuttaa EKP:n päätöksenteon ja edistää sen riippumattoman aseman yleistä hyväksyntää.

EKP ja EU:n oikeusperusta

Eurojärjestelmän – sen keskiössä on EKP – institutionaalinen perusta on osoitus olosuhteista, jotka ovat ainutlaatuisia keskuspankkien osalta. Talous- ja rahaliitossa keskitetty viranomaisen harjoittaa 12 muuten itsenäisen valtion muodostaman talousalueen yhteistä rahapolitiikkaa. EU:n jäsenvaltioiden vastuulla on useita politiikan alueita (kuten finanssi- ja rakennepoliittikka, sosiaaliturva, sisäasiat ja maanpuolustus); siten myös erilaiset kansalliset järjestelmät omine instituutioineen ja prosesseineen muovaavat pitkälti näihin liittyvää poliittista ja julkista keskustelua.

EU:n päätöksentekojärjestelmän – EKP on osa sitä – ainutlaatuinen luonne luonnollisesti vaikuttaa keskuspankin tilivelvollisuuden käytännön järjestelyihin. EKP on ylikansallinen instituutio, joka toimii alati muuttuvassa ympäristössä. Poliittiselta ja oikeusperustan kannalta EKP ei siten ole perinteiseen tapaan valtion keskuspankki siten kuin esimerkiksi Yhdysvaltain tai Japanin keskuspankki taikka Englannin pankki. EU:ssahan ei ole kansallisia hallituksia vastaavaa hallitusta, ja Euroopan parlamentin tehtävät ja lainsäädäntöoikeudet poikkeavat kansallisten parlamenttien tehtävistä ja oikeuksista. Kansallisilla parlamenteilla on esimerkiksi mahdollisuus muuttaa keskuspankia koskevaa kansallista lainsäädäntöä, kun taas Euroopan parlamentin mahdollisuudet tehdä merkittäviä muutoksia EKP:n perussääntöön (joka on osa perustamissopimusta) rajoitettu kuulemiseen. Joissakin tietyissä tapauksissa muu-

tokseen tarvitaan Euroopan parlamentin suostumus. Tilivelvollisuutta koskevien säännösten maittaisessa vertailussa ei tätä asiaa aina ole otettu täysin huomioon. Tämä ei tarkoita sitä, että

EKP:n tilivelvollisuus tulisi olla edellä mainittujen keskuspankkien tilivelvollisuutta lievempi, vaan sillä viitataan EU:n tapaan pitää keskuspankkia tilivelvollisena.

3 EKP:n pitäminen tilivelvollisena

Tilivelvollisuus – yksi mahdollinen määritelmä

Akateemisessa kirjallisuudessa on jo pitkän aikaa käsitelty tilivelvollisuutta, sen määritelmää, sisältöä ja laajuutta. Jo termi ”tilivelvollisuus” on semanttinen ja kielitieteellinen haaste: englanninkielisen sanan ”accountability” merkitykseen sisältyvät angloamerikkalaisten maiden demokraattiset ja institutionaaliset perinteet. Ranskankielinen käännös tästä termistä voisi olla ”*obligation de rendre compte*” eli tilivelvollisuus tai ”*contrôle démocratique*” eli demokraattinen valvonta, joka herättää erilaisia sivumerkityksiä ja sisältää kansallisia piirteitä. Saksankielisellä vastineella ”*Rechenschaftspflicht*” (tilivelvollisuus) puolestaan on omat sivumerkityksensä, joita voi olla hankala verrata muunkielisiin vastineisiin.

Tässä artikkelissa käsitteellä ”pitää tilivelvollisena” tarkoitetaan, että instituutio on vastuussa päätöksistään ja sen on perusteltava ja selitettävä ne. Demokraattinen tilivelvollisuus tarkoittaa väistämättä päätösten selittämistä ja perustelemista jälkikäteen, sillä jos mikä tahansa poliittinen elin – kuten parlamentti tai hallitus – voisi puuttua tai vaikuttaa suoraan keskuspankin päätöksentekoon, se itse asiassa osallistuisi päätöksentekoprosessiin ja sillä olisi siten myös osaltaan vastuu päätöksistä. Tämä olisi ristiriidassa keskuspankin itsenäisen aseman kanssa ja myös tekisi tilivelvollisuuden käsitteestä merkityksetömän.

Tilivelvollisuuden käsitteeseen sisältyy seuraavat neljä perustavaa laatua olevaa kysymystä:

- *Kuka on tilivelvollinen?* Kun päätökset tehdään kollegiaalisessa elimessä, jäseniä voidaan pi-

tää kollektiivisesti tai henkilökohtaisesti tilivelvollisina päätöksistä.

- *Mihin nähden tilivelvollinen?* Tilivelvollisuus edellyttää mandaattia tai tehtävää, minkä suhteen instituutio on tilivelvollinen tai sen päätöksentekijät ovat tilivelvollisia tai molemmat.
- *Kenelle tilivelvollinen?* Tilivelvollisuus voi olla suoraa, eli päätöksentekoelein voi olla suoraan vastuussa kansalaisille, joille julkisia palveluita tuotetaan, tai heidän vaaleilla valituille edustajilleen eli parlamentille tai hallitukselle.
- *Millä tavoin tilivelvollinen?* Tilivelvollisuus voidaan varmistaa eri tavoin: päätöksenteon avoimuudella, päätöskien ja toimien arvioinnilla tai muilla keinoin, kuten irtisanomismenettelyillä tai oikeudellisella tarkastelulla.

Kuka on tilivelvollinen?

EKP:n tärkeimmät päättävät elimet ovat EKP:n neuvosto ja yleisneuvosto. Molemmat ovat kollegiaalisia elimiä, joiden jäsenet ovat kollektiivisesti vastuussa EKP:n tehtävien täyttamisestä. Toisin kuin useiden maiden hallitukset, joissa yksittäisillä ministereillä on omat toimialansa ja he ovat siten henkilökohtaisesti vastuussa ministeriönsä toimista ja päätösten seurauksista, EKP:n neuvosto toimii yhtenä kokonaisuutena ja sen jäsenet ovat kollektiivisesti vastuussa päätöksistä. Tämä kollegiaalinen vastuu perustuu EKP:n institutionaaliseen rakenteeseen ja päätettävien asioiden luonteeseen.

Perustamissopimuksen artiklassa 112 määrätään, että EKP:n neuvoston muodostavat EKP:n johdokunnan jäsenet sekä kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Vaikka EKP:n neuvosto toimii

kollegiaalisesti ja kaikilla sen jäsenillä on sama status (henkilö ja ääni periaatteella pääjohtajan ollessa "primus inter pares" [ensimmäinen vertaistensa joukossa]), EKP:n johtokunnan jäsenet ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajat valitaan eri tavoin. EKP:n johtokunnan jäsenet nimetään perustamissopimuksen artiklassa 112 määrättyllä tavalla, kansallisten keskuspankkien pääjohtajat sitä vastoin kansallisten käytäntöjen mukaan. He ovat automaattisesti EKP:n neuvoston jäseniä, eikä jäsenyyttä tarvitse vahvistaa EU:n tasolla.

Rahapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on hintavakauden ylläpitäminen koko euroalueella. EKP:n neuvoston jäsenet, olivatpa he sitten johtokunnan jäseniä tai kansallisten keskuspankkien pääjohtajia, tekevät päätöksensä koko euroalueella vallitsevien olosuhteiden mukaan eivätkä yhden yksittäisen euroalueen maan tilanteen mukaan.

On esitetty näkemys, että olisi parempi, jos päätöksentekuelimen jäsenet olisivat henkilökohtaisesti vastuussa, koska he siten voisivat osoittaa olevansa eri mieltä enemmistöpäätöksen suhteen. Tällöin voitaisiin myös arvioida kyseisen elimen yksittäisten jäsenten toimintaa. Tällaisia säännöksiä on käytössä esimerkiksi Yhdysvaltain ja Japanin keskuspankeissa sekä Englannin pankissa. Koska nämä keskuspankit julkistavat päätöksentekuelintensä yksittäisten jäsenten äänestyskäyttäytymisen, yksittäisen jäsenen eriävä kanta enemmistöpäätökseen nähden tulee yleiseen tietoon. Kyseisissä maissa päätöksentekuelinten jäseniä voidaan kutsua parlamentin kuultavaksi selittämään keskuspankin päätösten lisäksi myös omia kantojaan.

Nämä edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen EKP katsoo, että EKP:n neuvoston ja johtokunnan jäsenten henkilökohtainen tilivelvollisuus ei olisi sopusoinnussa EKP:n institutionaalisen rakenteen ja päätettävien asioiden luonteen kanssa. Esimerkiksi sellaista järjestelmää, jossa EKP:n neuvoston jäsenet olisivat henkilökohtaisesti tilivelvollisia Euroopan parlamentille, ei voitaisi soveltaa kansallisten keskuspankkien pääjohtajiin, koska yksikään EU:n toimielin tai laitos ei osallistu heidän valintaansa. Vastaavasti kansallisten keskuspankkien pääjohtajat eivät voi tehdä tiliä toimis-

taan EKP:n neuvoston jäseninä kansallisille parlamenteille, koska parlamenteilla ei ole oikeutusta arvioida, kuinka pääjohtajat hoitavat Euroopan laajuisia tehtäviään, joita toteuttaessaan pääjohtajat eivät saa puolustaa kansallisia etuja.

Edellä esitetystä seuraa, että EKP:n päätöksentekuelinten jäsenet ovat kollektiivisesti tilivelvollisia kaikista tekemistään päätöksistä, ja EKP:n pääjohtaja ja muut johtokunnan jäsenet perustelevat ja selittävät kollektiivisesti tehdyt päätökset Euroopan parlamentille.

Tilivelvollinen mihin nähden?

Jollei instituutiolle ole määritelty mandaattia ja selkeästi rajattuja tehtäviä, tilivelvollisuuden käsite menettää merkityksensä. Selkeästi määritelty mandaatti on keskeinen tekijä edellä mainitussa kansalaisten ja riippumattoman keskuspankin välisessä sopimuksessa. Riippumattoman keskuspankin vastuualueiden laajuus ja kattavuus liittyvät suoraan tilivelvollisuuden välttämättömyyteen.

Perustamissopimuksen mukaan EKP:n rahapolitiikan ensisijainen tavoite on hintavakauden ylläpitäminen euroalueella. Raportointi tämän tavoitteen toteuttamisesta on keskeinen osa EKP:n tilivelvollisuutta koskevia säännöksiä. EKP on asettanut kvantitatiivisen määritelmän hintavakaudelle, ja siten EKP:n toimintaa voidaan arvioida tähän määritelmään vertaamalla. Mitä selkeämmin ja tarkemmin tavoite on määritelty, sitä helpompi on seurata sen saavuttamista. Perustamissopimuksessa määritelty EKP:n riippumattomuus tarkoittaa myös sitä, että EKP voi vapaasti valita ne välineet ja strategiat, joilla tavoitteeseen pyritään.

Taulukossa 1 esitetään, että hintavakauden ylläpitäminen ei ole EKP:n ja muiden tässä artikkelissa mainittujen keskuspankkien ainoa tavoite. Perustamissopimuksessa EKP:lle asetetaan myös muita tavoitteita eli sen on tuettava yhteisön yleistä talouspolitiikkaa osallistuessaan perustamissopimuksen artiklassa 2 määriteltyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen kuitenkin niin, ettei hintatason vakaus vaarannu. Perustamissopimuksen mukaan hintavakauden ylläpitäminen on kuitenkin selkeästi etusijalla muihin tavoitteisiin nähden.

Yhdysvaltain keskuspankilla on kaksoismandaatit. Englannin pankin lakisäateiset tavoitteet on asetettu selvään tärkeysjärjestykseen. Japanin keskuspankkia koskevista säännöksistä säädetään, että sen rahapolitiikan tavoite on edistää kansantalouden kestävä kehitystä pitämällä yllä hintavakautta. Keskuspankkiirit ja tutkijaekonomistit ovatkin nykyisin yhtä mieltä siitä, että keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä hintavakauden ylläpitäminen ja sellaiset talouspolitiikan tavoitteet kuin kestävä talouskasvu ja työllisyyden edistäminen eivät ole ristiriidassa keskenään. Rahapolitiikka voi parhaiten edistää näitä tavoitteita hintavakautta ylläpitämällä.

Artikkelissa mainituista keskuspankeista ainoastaan Englannin pankki ei voi kvantifioida lakisäateisiä tavoitteitaan, ja vain EKP on julkistanut nämä tavoitteet. Isossa-Britanniassa Englannin pankin rahapolitiikan inflaatiotavoitteen asettaa valtiovarainministeri.

Muiden keskuspankkien tavoin myös EKP:llä on muita tehtäviä perustamissopimuksessa määrätyn rahapolitiikan harjoittamisen lisäksi. Nämä tehtävät ovat olennainen osa EKP:n veloitteita, ja siten ne on mainittu tilivelvollisuutta koskevista säännöksistä. Tässä yhteydessä on syytä mainita EKP:n oikeus antaa säädöksiä siinä määrin kuin sen tehtävien toteuttamiseksi on tarpeen, koska edustuksellissa demokratioissa lainsäädäntöoikeus on yleensä annettu vaaleilla valitulle parlamentille eikä riippumattomalle instituut-

tiolle. EKP:n lainsäädäntöoikeus ja oikeus määrätä yrityksille sakkoja tai uhkasakkoja, jollei sen antamia asetuksia tai tekemiä päätöksiä noudateta (EKP:n perussäännön artikla 34.3), edellyttävät tilivelvollisuutta.

Toisaalta EKP:n perussäännön artiklan 14.4. mukaan kansalliset keskuspankit voivat suorittaa myös muita tehtäviä kuin niitä, joista määrätään perussäännössä, jollei EKP:n neuvosto kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä päättä, että nämä tehtävät ovat ristiriidassa EKP:n tavoitteiden ja tehtävien kanssa. Koska kansalliset keskuspankit suorittavat nämä tehtävät omalla vastuullaan ja omaan lukuunsa eikä niitä pidetä osana EKP:n tehtäviä, EKP ei ole niistä tilivelvollinen.

Keille keskuspankki on tilivelvollinen?

EKP on perustamissopimuksen nojalla luotu elin ja toimii sille sopimuksessa annettujen valtuuksien puitteissa. Sillä on lakisäateinen tehtävä ylläpitää hintavakautta ”yleiseksi hyväksi” sekä hoitaa muita koko euroaluetta koskevia keskuspankkitoimintoja. Tämän vuoksi EKP on tilivelvollinen ensisijaisesti EU:n kansalaisille, joilta perustamissopimuksen oikeutus on peräisin. Perustamissopimuksessa on useita säännöksiä (kuten raportointivaatimukset – ks. seuraava kohta), joiden perusteella EKP on EU-maiden yleisön suoran tarkastelun kohteena. Kaikilla yhteisön virallisilla kielillä ilmes-

Taulukko 1.

EKP:n, Englannin pankin sekä Yhdysvaltain ja Japanin keskuspankkien mandaatit

	EKP	Englannin pankki	Yhdysvaltain keskuspankki	Japanin pankki
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta Tukea yhteisön yleistä talouspolitiikkaa hintavakautta vaarantamatta 	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta Tukea hallituksen talouspolitiikkaa, ml. talouskasvulle ja työllisyydelle asetettuja tavoitteita hintavakautta vaarantamatta 	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta Edistää työllisyyttä Pitää pitkät korot verrattain alhaisina 	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta ja edistää kansantalouden kestävä kehitystä
Ensisijainen tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta 	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta 	<ul style="list-style-type: none"> Ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> Pitää yllä hintavakautta
Hintavakauden tavoitteen määrittelmä	<ul style="list-style-type: none"> EKP määrittelee 	<ul style="list-style-type: none"> Valtiovarainministeriö määrittelee 	<ul style="list-style-type: none"> Keskuspankki määrittelee kvalitatiivisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Keskuspankki määrittelee kvalitatiivisesti

tyvät julkaisut sekä EKP:n päätöksentekuelinten jäsenten kussakin euroalueen jäsenmaassa pitämät julkiset puheet antavat mahdollisuuksia selittää ja perustella EKP:n päätöksiä suoraan yleisölle.

Keskuspankin tilivelvollisuus toteutuu vielä tätä yksilöidymmin silloin, kun kansalaisten valitsema edustajisto, toisin sanoen parlamentti, käy keskuspankin kanssa riittäviin taustatietoihin perustuvaa ja asiantuntevaa vuoropuhelua. EU:ssa velvollisuus pitää EKP:tä tilivelvollisena on perustamissopimuksen mukaan ensi sijassa Euroopan parlamentilla. Samaan tapaan Yhdysvaltain, Japanin ja Ison-Britannian kansalliset parlamentit ovat pääasiallisia kohteita näiden maiden keskuspankkien tilivelvollisuuden suhteen.

Tässä yhteydessä on syytä lisätä, että koska euroalueen kansalliset keskuspankit toteuttavat edelleen joitakin EKP:n tehtäviin kuulumattomia toimintoja (ks. EKP:n perussäännön artikla 14.4), kansalliset viranomaiset ovat kunkin jäsenmaan säädösten ja perustuslain mukaisesti edelleen se taho, jolle kansallisten keskuspankkien tulee tehdä tiliä näiden erityisten toimintojen osalta. Kussakin maassa kansallisen keskuspankin ja poliittisten instituutioiden välillä on tiheä suhteiden verkosto. Keskuspankkien riippumattomuutta rajoittamatta kansallisessa lainsäädännössä saataan edellyttää, että keskuspankit esittävät vuosikertomuksensa, sekä valtuuttaa parlamentti pyytämään keskuspankin pääjohtaja parlamentin valiokunnan kuultavaksi joko parlamentin tai pääjohtajan itsensä aloitteesta.

Edellä mainitun lisäksi – ja tämä ei varsinaisesti kuulu tilivelvollisuussäännösten piiriin – EKP käy jatkuvaa vuoropuhelua kaikkien EU:n poliittisessa prosessissa mukana olevien instituutioiden kanssa. Institutionaalisten ja epävirallisten kontaktien kattava verkosto on merkki siitä, että vaikka EKP on lakisääteisiä tehtäviään toteuttaessaan täysin riippumaton, se on osa Euroopan yhteisön koko institutionaalista ja poliittista rakennetta. Näiden suhteiden ansiosta EKP:llä on tilaisuus kertoa rahapolitiikasta ja selittää sitä sekä saada ulkopuoliset tahot ymmärtämään paremmin EKP:n toimintaa ja sen päätösten perusteita (näitä yhteyksiä on kuvattu yksityiskohtaisesti lokakuun 2000 Kuukausikatsauksen artikkelissa ”EKP:n suhteet Euroopan yhteisön toimielimiin

ja laitoksiin”). Vastaavasti kansallisilla keskuspankeilla on kansallisiin poliittisiin viranomaisiin solmimiensa kontaktien avulla erinomainen tilaisuus selittää – omalla kielellään ja kotimaisten viestintäkäytäntöjen mukaisesti – EKP:n päätöksiä ja kertoa kansallisille päättäjille yhteisen rahapolitiikan harjoittamisesta ja päätösten perusteista.

Millä tavoin keskuspankki on tilivelvollinen?

Tämän kysymyksen ytimenä on, millaisin menettelytavoin tilivelvollisuus voidaan parhaiten täyttää siinä institutionaalisessa ympäristössä, jossa keskuspankki toimii. Tässä yhteydessä on otettava huomioon monia näkökohtia, kuten keskuspankin raportointivelvollisuudet ja parlamentin menettelytapa keskuspankin päätöksiä tarkastelemiseksi, ja jälkimmäisestä esimerkiksi keskuspankin edustajien esiintyminen parlamentin valiokuntien kuultavana. Tämän lisäksi on myös otettava huomioon säännökset, jotka koskevat keskuspankkien vastuuta muissa kuin rahapolitiikan toteuttamiseen liittyvissä asioissa (kuten päätösten laillisuus, päätöksentekuelinten jäsenten asianmukainen toiminta ja sisäisen hallintotavan johdonmukaisuus).

Raportointivelvollisuudet

Perustamissopimuksessa määrätään EKP:lle laajat raportointivelvollisuudet. Artiklan 113 mukaan EKP:n on esitettävä vuosikertomus EKP:n toiminnasta ja sekä edellisen että kuluvan vuoden rahapolitiikasta. Vuosikertomus annetaan Euroopan parlamentille, Euroopan komissiolle, Euroopan unionin neuvostolle ja Eurooppa-neuvostolle. Perustamissopimuksessa edellytetään, että EKP julkaisee myös neljännesvuosikatsauksia.

EKP itse asiassa ylittää nämä lakisääteiset velvoitteet esimerkiksi julkaisemalla Kuukausikatsauksen (pelkkien neljännesvuosikatsausten sijasta) ja antamalla lehdistötiedotteensa, työpaperinsa ja muut julkaisunsa yleisön saataville reaaliaikaisesti www-sivustollaan. Nämä viestintäkanavat samoin kuin se, että julkaisujen tulee olla saatavissa maksutta, antavat suurelle yleisölle hyvät mahdollisuudet saada tietoa EKP:n politiikasta ja

Taulukko 2.

Keskuspankkien raportit yleisölle ja parlamentille

	EKP	Englannin pankki	Yhdysvaltain keskuspankki	Japanin pankki
Lain edellyttämät raportit	<ul style="list-style-type: none"> Vuosikertomus Neljännesvuosikatsaukset 	<ul style="list-style-type: none"> Vuosikertomus Inflaatioreportit (neljännesvuosittain) Lausunto välittömästi jokaisen rahapolitiikan komitean kokouksen jälkeen Kokouspöytäkirjat 	<ul style="list-style-type: none"> Vuosikertomus (keskuspankin toiminnasta) Puolivuotiskatsaukset (rahapolitiikasta) 	<ul style="list-style-type: none"> Puolivuotiskatsaukset Vuosikertomus (yhteenveto keskuspankin toiminnasta) Rahapolitiikka-kokousten pöytäkirjat
Keskuspankin muita keskeisiä viestintävälineitä	<ul style="list-style-type: none"> Pääjohtajan kuukausittainen lehdistötilaisuus (välittömästi EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen) Kuukausikatsaus 	<ul style="list-style-type: none"> Neljännesvuosikatsaus Neljännesvuosittainen lehdistötilaisuus inflaatioreportin julkistamisen yhteydessä Rahoitusjärjestelmän vakautta koskeva katsaus 	<ul style="list-style-type: none"> Lausunto välittömästi jokaisen avoimarkkinakomitean kokouksen jälkeen Kokouspöytäkirjat Kuukausikatsaus 	<ul style="list-style-type: none"> Lausunto välittömästi jokaisen politiikkakomitean kokouksen jälkeen Kuukausikatsaus Pääjohtajan kuukausittainen lehdistötilaisuus

toiminnasta (ks. myös tämän Kuukausikatsauksen artikkeli ”EKP:n rahapolitiikan avoimuus”).

EKP:n raportointivelvollisuudet ovat suurin piirtein samanlaiset kuin tässä artikkelissa mainitun kolmen muun keskuspankin siinä suhteessa, että niidenkin on julkaistava jonkinlaisia vuosikertomuksia (ks. taulukko 2). Yhdysvaltain keskuspankin on lisäksi julkaistava puolivuotiskatsauksia. Englannin pankilla on lakisääteinen velvoite julkaista neljännesvuosikatsauksia, ja pankin vuosikertomus toimitetaan valtiovarainministerille, joka esittää sen parlamentille. Japanin keskuspankkia koskevan lain mukaan Japanin keskuspankin on julkaistava puolivuotiskatsauksia ja annettava ne valtiovarainministerin välityksellä valtiopäiville.

EKP:n raportointikäytäntöihin liittyy kaksi piirrettä, joista on usein keskusteltu julkisuudessa ja joista Euroopan parlamentti on esittänyt kysymyksiä. Näitä näkökohtia on syytä selostaa tarkemmin seuraavassa. Yhdysvaltain ja Japanin keskuspankeista ja Englannin pankista poiketen EKP ei julkaise tärkeimmän päätöksentekoelementin kokousten pöytäkirjoja eikä sitä, miten tämän elimen jäsenet ovat missäkin asiassa äänestäneet. Tällaiseen EKP:n raportointivelvollisuuksien täyttämistapaan liittyviä etuja ja haittoja olisi kuitenkin arvioitava EKP:n erityisen institutionaalisen toimintaympäristön valossa. Koska EKP:n neuvoston tekemät päätökset koskevat useasta maas-

ta muodostuvaa taloutta, yksityiskohtaisten tietojen julkistaminen kokousten kulusta – esimerkiksi sanatarkat kokousraportit, joihin sisältyisivät myös EKP:n neuvoston jäsenten eriyvät mielipiteet – voisi johtaa siihen, että kansallisten keskuspankkien pääjohtajilla olisi kohtuuton paine poiketa euroalueen näkökulmasta, sekä spekulatioihin siitä, miten vahvasti pääjohtajat ovat sitoutuneet tarkastelemaan asioita koko euroalueen näkökulmasta. Se, että on päätetty olla julkaisematta tarkkoja kokousraportteja, käy yksiin perustamissopimuksessa olevien, EKP:n neuvoston jäsenten henkilökohtaista riippumattomuutta koskevien selkeiden säännösten kanssa sekä EKP:n perussäännön kanssa, jossa sanotaan, että ”kokoukset ovat luottamuksellisia” (artikla 10.4).

Samassa EKP:n perussäännön artiklassa määrätään kuitenkin myös, että ”EKP:n neuvosto voi päättää julkistaa, mihin se on käsittelyssään päättänyt”. EKP:n neuvosto onkin päättänyt tehdä niin. Tässä suhteessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota kahteen seikkaan. Ensiksikin sitä, että yleisölle annetaan tietoja siitä, mihin neuvosto on käsittelyssään päättänyt, eli kokouksen tuloksista, ei pidä sekoittaa pöytäkirjojen julkistamiseen. Toiseksi on niin, että vaikka jonkinlaisten ”lyhennelmäpöytäkirjojen” julkistaminen voisi olla sopiva tapa esitellä markkinoille ja suurelle yleisölle politiikkapäätösten keskeiset perusteet, on kiistanalaista, ymmärrettäisiinkö rahapolitiittiset päätökset tällaisten pöytäkirjojen avulla todella

paremmin kuin jos päätösten perusteista viestittäisiin muulla tavoin. EKP:n lehdistötilaisuudet, joita pidetään heti kuukauden ensimmäisen EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen, sekä Kuukausikatsauksessa säännöllisesti esitettävät kattavat arviot vaikuttavat ajantasaisuutensa ja yksityiskoh-taisuutensa puolesta ainakin yhtä päteville tavoilta selittää politiikkapäätöksiä kuin ”lyhennelmäpöy-täkirjat” (ks. myös tämän Kuukausikatsauksen artikkeli ”EKP:n rahapolitiikan avoimuus”).

Jos puhutaan kunkin neuvoston jäsenen äänestyskäyttäytymisestä tiedottamisesta, EKP:llä on kaksi syytä olla julkistamatta näitä yksityiskohtia. Ensiksikin julkistamatta jättäminen turvaa osaltaan EKP:n riippumattomuutta, sillä yksittäisten EKP:n neuvoston jäsenten äänestyskäyttäytymisen julkistaminen voisi johtaa – edellä esitettyjen perustelujen tapaan – paineisiin ja spekulointiin kunkin jäsenen päätöksen motiiveista. Lisäksi yleisöllä olisi tällöin jopa mahdollisuus tarkistaa, ovatko yritykset vaikuttaa äänestyskäyttäytymiseen tuottaneet halutun tuloksen. Vaikka tämä huolenaihe ei olisikaan erityisen merkityksellinen muiden kolmen tässä artikkelissa kuvatu- ksen keskuspankin kannalta – neidän toimivat kaikki ”perinteisissä” kansallisvaltioissa – se on merkityksellinen EU-tasolla. Toisin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, jossa yksittäisten osavaltioiden ja alueellisten keskuspankkien pääjohtajien väliset yhteydet eivät ole kovin selväpiirteisiä (kunkin alueellisen keskuspankin toiminta-alue kattaa useita osavaltioita, jotka voivat monesti olla melko erilaisia), euroalueella kansallisten keskuspankkien pääjohtajat ovat selkeästi yhteydessä kotimaihinsa, sillä kansallisten keskuspankkien pääjohtajien jäsenyys EKP:n neuvostossa perustuu heidän kansalliseen asemaansa maansa keskuspankin johtajana. Lisäksi euroalueen maiden talouspolitiikka on edelleen hajautettua, mikä saattaa edistää sitä, että kotimaisilla päättäjillä on suurimmaksi osaksi kansallinen näkökulma (eikä niinkään euroalueen näkökulma). Tähän liittyy puolestaan vaara, että kansallisen keskuspankin pääjohtaja mielletään ”maansa edustajaksi” EKP:n neuvostossa, mikä voi johtaa siihen, että häneen yritetään asiattomasti vaikuttaa.

Toiseksi EKP:n neuvoston yksittäisten jäsenten äänten julkistamiseen ei ole syytä siksi, että neuvoston jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti tili-

velvollisia. Kun keskitytään kollektiiviseen päätök- sentekoon sen sijaan, että korostettaisiin näke- myseroja EKP:n neuvoston jäsenten välillä, yleisön huomio kiinnittyy kokouksen tuloksiin eikä sen kulkuun.

Kuulemiset parlamentissa

Perustamissopimuksen artiklan 113 vaatimusten mukaisesti EKP:n pääjohtaja esittelee EKP:n vuosikertomuksen Euroopan parlamentille sen täysistunnossa. Tämän esittelyn jälkeen Euroopan parlamentti hyväksyy päätöslauselman, jossa on kattava jälkikäteisarvio EKP:n toiminnasta ja sen rahapolitiikan toteuttamisesta.

Lisäksi EKP:n pääjohtaja on neljästi vuodessa Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan kuultavana. Euroopan parlamentin työjärjestyksen mukaan suhteet EKP:hen kuuluvat nimenomaan talous- ja raha-asioiden valiokunnan toimivaltaan. Näistä neljännesvuosittaisista kuulemisista on tullut parlamentin tärkein toimintamuoto EKP:n pitämiseksi tilivelvollisena. Kuulemisissa pääjohtaja selittää EKP:n politiikkapäätöksiä ja sen jälkeen vastaa valiokunnan jäsenten kysymyksiin. EKP:n pääjohtajan ja talous- ja raha-asioiden valiokunnan jäsenten välisen suoran vuorovaikutuksen ja mielipiteiden vaihdon lisäksi kaikilla Euroopan parlamentin jäsenillä on parlamentin työjärjestyksen mukaan (uusi artikla 40a, ”Kirjalliset kysymykset Euroopan keskuspankille”) oikeus tehdä EKP:lle sen mandaatin täyttämiseen liittyviä kirjallisia kysymyksiä. Kysymykset toimitetaan talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtajan kautta. Kysymykset ja EKP:n vastaukset julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Vaikka kirjallisista kysymyksistä ei ole minkäänlaisia säännöksiä tai velvoitteita perustamissopimuksessa eikä EKP:n perussäännössä, EKP on vastannut kysymyksiin vapaaehtoisesti. Tästä huolimatta EKP korostaa, että kirjallisten kysymysten ja vastausten ei pitäisi millään tavalla heikentää säännöllisten kuulemisten merkitystä, sillä kuulemisissa tulisi edelleen käsitellä keskeisimpiä näkökohtia EKP:n politiikkapäätöksistä.

EKP:n pääjohtajan lisäksi myös muut EKP:n joh- tokunnan jäsenet voivat olla talous- ja raha-

asioiden valiokunnan kuultavana. Viime vuosina EKP:n varapääjohtaja on kutsuttu säännöllisesti esittelemään valiokunnalle EKP:n vuosikertomus. Lisäksi valiokunnan käytännöksi on muodostunut kutsua kansantaloudesta ja tutkimuksesta vastaava EKP:n johtokunnan jäsen esittelemään EKP:n näkemyksiä Euroopan komission vuotuisesta EU:n taloutta koskevasta katsauksesta sekä komission luonnoksesta talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi. Valiokunta on myös toisinaan kutsunut EKP:n johtokunnan jäseniä kuultavaksi muista EKP:n toimivaltaan ja tehtäviin liittyvistä erityisaiheista (esimerkiksi Euro 2002 -tiedotuskampanja, osallistuminen luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan jne.).

Talous- ja raha-asioiden valiokunnan kokoukset ovat avoimia yleisölle. EKP:n pääjohtajan kuulemiset julkaistaan pian kuulemistilaisuuden jälkeen kirjallisina sekä Euroopan parlamentin että EKP:n www-sivustossa, jotta mielipiteiden vaihto pääjohtajan ja valiokunnan jäsenten välillä olisi mahdollisimman nopeasti yleisön saatavissa. EKP:n vuosikertomuksessa on lisäksi erillinen luku tilivelvollisuudesta ja EKP:n suhteista Euroopan parlamenttiin. Luvussa selostetaan tässä säännöllisessä vuoropuhelussa käsitellyjä keskeisiä aiheita.

Euroopan parlamentti on myös järjestänyt kuulemisia, joihin on kutsuttu EKP:n asiantuntijavirkamiehiä. Kuulemiset ovat suurimmaksi osaksi liittyneet EKP:n tekemiin lainsäädäntöaloitteisiin tai muihin asioihin, joissa on tarvittu EKP:n asiantuntemusta. Verrattuna muihin maihin, joissa keskuspankkeja saatetaan usein pyytää esittämään kannanottoja tai laatimaan raportteja tai tutkimuksia parlamentin työn tueksi, EKP:n tilanne on erilainen sikäli, että EU:n lainsäädäntövalta on selkeästi määritelty perustamissopimuksessa. Parlamentit ”perinteisissä” kansallisvaltioissa voivat keskustella ja säätää lakeja – maan perustuslain asettamissa puitteissa – mistä tahansa sopivaksi katsomastaan asiasta. Tämän vuoksi keskuspankilta saatetaan pyytää kannanottoja ja raportteja hyvin monenlaisista asioista. EU:ssa taas Euroopan parlamentti on – huolimatta siitä, että sen valtuuksia on viime vuosikymmeninä huomattavasti laajennettu – mukana lainsäädäntötyössä vain siltä osin kuin perustamissopimuksessa määrätään ja milloin läheisyysperiaatteen noudattaminen sen sallii. Tästä syystä EKP:n ja

Euroopan parlamentin välinen suhde liittyy suurimmaksi osaksi siihen, miten EKP täyttää mandaattinsa ja suorittaa tehtäviään.

EKP:llä ja muilla tässä artikkelissa kuvatuilla keskuspankeilla on samankaltaisia lakisääteisiä velvoitteita ja käytäntöjä sen suhteen, miten keskuspankin edustajat esiintyvät säännöllisesti parlamentin istunnoissa. Yhdysvalloissa vain keskuspankin johtokunnan puheenjohtaja on lain mukaan velvollinen esiintymään sekä edustajienhuoneen että senaatin valiokuntien kokouksissa, joissa käsitellään keskuspankin puolivuotiskatsauksia. Käytännössä tämä merkitsee neljää esiintymistä vuodessa. Esiintymiset ovat merkittäviä, ja joukkotiedotusvälineet seuraavat niitä suurella mielenkiinnolla. Lisäksi Yhdysvaltain kongressin talousvaliokunnassa kuullaan keskuspankkia vuosittain rahapolitiikasta ja talousnäkymistä, minkä lisäksi sekä edustajainhuoneen että senaatin talousarviovaliokunnat kuulevat keskuspankkia vuosittain lähinnä finanssipolitiikkaan liittyvissä asioissa. Japanin keskuspankin pääjohtaja esiintyy säännöllisesti valtiopäivien kummankin kamarin (alahuone ja ylähuone) talousasioista vastaavissa valiokunnissa esitelläkseen pankin puolivuotiskatsaukset. Englannin pankin pääjohtaja ja muut rahapolitiikan komitean jäsenet esiintyvät säännöllisesti parlamentin alahuoneen valtiovarainvaliokunnan kokouksissa neljännesvuosikatsausten julkistamisen jälkeen (lukuun ottamatta elokuun inflaatioreporttia, joka julkistetaan parlamentin ollessa kesätauolla). Lisäksi Englannin pankin pääjohtajan on kirjoitettava avoin kirje valtiovarainministerille, jos inflaatiouauhti poikkeaa yli prosenttiyksikön inflaatiotavoitteesta.

Muita tilivelvollisuuteen liittyviä näkökohtia

Jotta kuva keskuspankin tilivelvollisuuden pääasiallisista välineistä täydentyisi, voidaan vielä tarkastella seuraavia seikkoja.

Oikeudellinen tarkastelu: Perustamissopimuksen artikloissa 230–233 määritellään Euroopan yhteisön laitoksiin sovellettavan oikeudellisen tarkastelun yleiset periaatteet. Niiden mukaan Euroopan komissio, EU:n neuvosto tai mikä tahansa jäsenvaltio voi panna Euroopan yhteisöjen tuo-

mioistuimessa vireille kanteen, ”jonka perusteena on puuttuva toimivalta, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö”. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi samoin edellytyksin nostaa kanteen EKP:n päätöksestä, joka on osoitettu hänelle tai joka koskee häntä suoraan ja erikseen. Jos kanne on aiheellinen, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin julistaa säädöksen mitättömäksi ja vaatii EKP:tä ryhtymään tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Myös Yhdysvaltain, Japanin ja Ison-Britannian lainsäädännössä on säännöksiä keskuspankkien toimien lainmukaisuuden tarkastelusta jälkikäteen.

Päätöksentekaelinten jäsenten erottaminen: EKPJ:n perussäännössä on myös EKP:n päätöksentekaelinten jäsenten erottamista koskevia määräyksiä. Niiden tarkoituksena on taata, että päätöksentekaelinten jäsenet hoitavat tehtävänsä asianmukaisella tavalla. Tulisi kuitenkin olla selvää, ettei päätöksentekaelinten jäseniä voida erottaa harkinnanvaraisesti sen mukaan, miten rahapolitiikkaa on toteutettu, vaan ainoastaan perussäännössä selkeästi määritellyissä tapauksissa eli esimerkiksi jos EKP:n päätöksentekaelimen jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen. Tällaisissa tapauksissa päätöksen siitä, pitäisikö kyseinen jäsen erottaa (kun

kyseessä on johtokunnan jäsen, ks. EKPJ:n perussäännön artikla 11.4), tekee kuitenkin toinen riippumaton laitos eli Euroopan yhteisöjen tuomioistuin eivätkä poliittiset viranomaiset. Kansallisen keskuspankin pääjohtaja voidaan erottaa tehtävistään asianomaisen keskuspankin perussäännön mukaisesti; Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin myös tässä tapauksessa lopullisena tuomarina (EKPJ:n perussäännön artikla 14.2). Erottamismenettelyt ovat samankaltaiset kuin muissa tässä artikkelissa kuvatuissa keskuspankeissa, joissa päätöksentekaelinten jäseniä voidaan erottaa vain määrättyistä syistä, jotka eivät liity siihen, miten rahapolitiikkaa on toteutettu.

Tilintarkastus ja taloudenhoidon luotettavuus: EKP:n tilinpäätöksen tarkastaa ulkopuolinen, EU:n neuvoston hyväksymä tilintarkastaja. Tilinpäätös julkaistaan EKP:n vuosikertomuksessa. Euroopan tilinpäätöstuomioistuin arvioi EKP:n hallinnon tehokkuutta EKPJ:n perussäännön artiklan 27.2 mukaisesti. Tähän liittyvät EKP:n säädökset ja käytännöt laadittiin raha- ja rahoitusmarkkinapolitiikan hyvää käytäntöä koskevien IMF:n sääntöjen (Code of Good Practices on Transparency of Monetary and Financial Policies) mukaisiksi. IMF:n sääntöjä uudistettiin viimeksi vuonna 2001. Myös muiden tässä artikkelissa kuvattujen keskuspankkien tilinpäätökset tarkastaa tai hyväksyy jokin ulkopuolinen taho.

4 Päätelmät

Perustamissopimuksen nojalla EKP:llä on varsin laaja riippumattomuus mandaattinsa täyttämiseksi eli hintavakauden ylläpitämiseksi ja muiden keskuspankkitoimintojen hoitamiseksi, jotta kaikille euroalueen kansalaisille turvattaisiin vakaa ja luotettava raha ”yleisenä hyvänä”. Riippumat-

toman aseman vastapainona on, että menettelyt EKP:n tilivelvollisena pitämiseksi ovat rakenteeltaan asianmukaiset ja toimivat. EKP pitää velvollisuuttaan tehdä tiliä rahapoliittisista päätöksistään tarpeellisena ja myönteisenä velvoitteena, koska sen nojalla EKP voi selittää ja perustella

päätöksensä EU:n kansalaisille. Juuri tilivelvollisuutensa kautta EKP voi osaltaan vahvistaa yleisön tukea yhteiselle rahalle.

Toisin kuin ”perinteisten” kansallisvaltioiden keskuspankit EKP toimii erityisluonteisissa poliittisissa, taloudellisissa ja institutionaalisissa olosuhteissa. Se on ylikansallinen keskuspankki, joka hoitaa tehtäviään monesta maasta koostuvan euroalueen talouden hyväksi ja on osa EU:n kehittyvää perustuslaillista järjestelmää. Perustamis-

sopimuksen säännökset EKP:n tilivelvollisuudesta on sopeutettu tähän EKP:n ainutlaatuiseseen toimintaympäristöön. Viime vuosina kehitetyt käytännöt ja menettelyt – etenkin aktiiviset suhteet Euroopan parlamenttiin sekä raportointivelvollisuudet, jotka EKP pyrkii ylittämään – kestävät hyvin vertailun muiden maiden vastaaviin käytäntöihin ja varmistavat sen, että EKP täyttää tilivelvollisuutensa tosiasiallisesti ja asianmukaisella tavalla.

EKP:n rahapolitiikan avoimuus

Tässä artikkelissa käsitellään avoimuuden merkitystä nykyaikaisen keskuspankkitoiminnan näkökulmasta. Siinä painotetaan, että yleisölle – eli suurelle yleisölle – tiedotusvälineille ja markkinaosapuolille suunnattu tehokas viestintä ja todellinen vuorovaikutus yleisön kanssa ovat tärkeitä rahapolitiikan uskottavuuden, ennustettavuuden ja tehokkuuden kannalta. Selittämällä rahapoliittista päätöksentekoa ja päätösten perusteita yleisölle keskuspankki lisää ymmärtämystä tehtävänsä, rahapolitiikan strategiaansa ja päätöksiänsä kohtaan, ja tämä puolestaan parantaa markkinoiden ja suuren yleisön mahdollisuuksia ennakoida rahapolitiikan tulevaa suuntaa. Avoimuuden lisääminen paitsi auttaa keskuspankkia hoitamaan tehtävänsä tehokkaasti myös edistää sen tilivelvollisuuden toteutumista. Keskuspankin tilivelvollisuutta tarkastellaan lähemmin tämän Kuukausikatsauksen artikkelissa ”EKP:n tilivelvollisuus”.

I Johdanto

Viime vuosikymmeninä keskuspankkien toiminnassa on yleisenä suuntauksena ollut avoimuuden lisääminen. Nykyään avoimuutta pidetään yleisesti yhtenä talouspoliittisen päätöksenteon peruserätyteenä. Suurin osa maailman keskuspankeista onkin asettanut tehokkaan viestinnän ja todellisen vuorovaikutuksen yleisön kanssa strategiseksi painoalueekseen samalla, kun avoimuus katsotaan tärkeäksi osaksi rahapolitiikan ohjausjärjestelmää. Lisäksi monet keskuspankit, kuten myös EKP, ovat panostaneet merkittävästi siihen, että rahapoliittiset toimet ja niiden taloudelliset perusteet esitellään ja selitetään yleisölle avoimesti, selkeästi ja ajantasaisesti. Kaikilla

näillä toimilla pyritään lisäämään rahapolitiikan ymmärrettävyyttä yleisön keskuudessa ja tätä kautta parantamaan rahapolitiikan uskottavuutta ja tehokkuutta.

Avoimuuden merkitys keskuspankeille on tullut ajankohtaiseksi myös pyrittäessä vahvistamaan kansainvälistä raha- ja rahoitusjärjestelmää. Rahapolitiikan avoimuuden hyödyllisyyden tunnistaminen on johtanut esimerkiksi siihen, että Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on antanut keskuspankeille kansainvälisesti sovitut avoimuutta koskevat standardit ”Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies”.

2 Mitä avoimuus on?

Avoimuus voidaan määritellä toimintatavaksi, jossa keskuspankki välittää suurelle yleisölle ja markkinoille olennaiset tiedot tehtävästään, strategiastaan ja arvioistaan sekä rahapoliittisista päätöksistään ja menettelytavoistaan tyhjentävästi, selkeästi ja ajantasaisesti. Avoimuudessa on viime kädessä kyse siitä, että yleisö todella ymmärtää rahapolitiikan päätöksentekoprosessin kokonaisuudessaan.

Alan kirjallisuudessa on tuotu esiin seuraavia näkökohtia. Avoimuus edellyttää ennen kaikkea, että keskuspankki ilmoittaa selvästi, miten se tul-

kitsee tehtävänsä, ja kertoo sen mukaisesti avoimesti rahapoliittisista tavoitteistaan. Näin yleisön on helppo seurata ja arvioida keskuspankin toimintaa. Lisäksi keskuspankin on selostettava päätöksentekonsa ohjausjärjestelmää (esimerkiksi menetelmiä, malleja ja indikaattoreita) sekä talouden tilaa koskevia arvioita ja niitä taloudellisia syitä, joihin sen rahapoliittiset päätökset perustuvat. Näin ollen avoimuutta edistetään lisäämällä rahapolitiikan päätöksentekoprosessin järjestelmällisyyttä erityisesti rahapolitiikan julkisesti ilmoitetun strategian asettamisessa rajoissa. Täyttääkseen tehtävänsä keskuspankin tulisi

myös julkistaa kaikki keräämänsä tiedot, joilla saattaa olla merkitystä rahapolitiikan päätöksenteossa. Rahapoliittisten päätösten ja niihin liittyvien sisäistä päätöksentekoprosessia koskevien tietojen julkistaminen viipymättä on niin ikään tärkeä avoimuuden osatekijä.

Käytännössä on kuitenkin tunnustettu vaikeaksi kuvata täysin tyhjentävästi ja ymmärrettävästi sekä samalla selkeästi kaikkia rahapolitiikan päätöksentekoprosessin kannalta olennaisia osatekijöitä ja näkökohtia. Pikemminkin tulisi löytää tasapaino avoimuuden osin ristiriitaistenkin ulottuvuuksien välillä – etenkin tyhjentävyyden ja selkeyden välillä.¹

Näin ollen avoimuus merkitsee muutakin kuin tiedon julkistamista, joka ei sinänsä takaa rahapolitiikan ymmärtämystä. Liian informaation tuottaminen saattaa olla ristiriidassa selkeyden vaatimuksen kanssa, ja selkeyden vaatimus korostuu entisestään, kun tietoa on välitettävä erilaisille yleisöille erilaisissa ympäristöissä. Todellinen vuorovaikutus yleisön kanssa edellyttää, että keskuspankilla informaation lähettäjänä ja yleisöllä

sen aktiivisena vastaanottajana on yhteinen kaihakupohja ja kieli – yhteinen näkemys – joka tyydyttää molempia. Siksi on tärkeää, että keskuspankki pyrkii suunnitelmallisesti jäsentämään ja esittämään käytettävissä olevaa tietoa.

Pyrittäessä välittämään sanoma selkeästi ei myöskään tulisi väheksyä tarvetta tuoda rehellisesti esiin rahapolitiikan päätöksenteon monimutkaisuus. Tämä tarkoittaa ensi sijassa, että ulkoisen viestinnän rahapoliittisesta päätöksenteosta antaman kuvan on oltava totuudenmukainen. Lisäksi rahapolitiikan todellista ymmärtämystä edistävän viestinnän on kuvastettava sitä, että rahapolitiikkaa joudutaan toteuttamaan paitsi monimutkaisissa ja epävarmoissa myös jatkuvasti muuttuvissa oloissa.

Myös institutionaaliset tekijät on otettava huomioon etsittäessä keinoja lisätä avoimuutta. On esimerkiksi eri asia, edustaako keskuspankki yhtä maata vai, kuten EKP, maaryhmää. Rahapolitiikan avoimuuteen voidaankin itse asiassa päästä monta eri kautta.

3 Miksi rahapolitiikan avoimuutta olisi lisättävä?

Rahapolitiikan avoimuutta tulisi lisätä pääasiassa kahdesta syystä. Ensimmäinen on poliittisluonteinen ja liittyy siihen, että keskuspankkien riippumattomuus on monissa maissa lisääntynyt, ja tästä syystä keskuspankeilta vastaavasti vaaditaan entistä laajempaa tilivelvollisuutta. Toinen syy liittyy käsitykseen, että jos yleisö ymmärtää rahapolitiikan tavoitteet, menettelytavat ja päätökset, rahapolitiikalla voidaan vaikuttaa talouteen yksityisen sektorin odotusten kautta ja niiden vaikutusten kautta, joita näillä odotuksilla on rahoitusmarkkinoihin.

Avoimuus, riippumattomuus ja tilivelvollisuus

Yleisenä suuntauksena eri puolilla maailmaa on ollut lisätä keskuspankkien riippumattomuutta ja asettaa niiden tehtäväksi ensisijaisesti hintavakaus. Tämä perustuu laajaan yksimielisyyteen siitä, että luopuminen keskipitkän aikavälin hintavakausta-

¹ Avoimuuden määrittelystä, ks. B. Winkler (2000): "Which kind of transparency? On the need for clarity in monetary policy-making", EKP:n Working Paper -sarjan julkaisu n:o 26.

voitteesta muiden, lyhyen aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi vaikuttaa haitallisesti rahapolitiikan uskottavuuteen ja tehokkuuteen ja viime kädessä heikentää pitkän aikavälin talouskasvua ja hyvinvointia. Jotta keskuspankki voisi taata hintavakauden, rahapolitiikkaa on toteutettava riippumatta paineista, joita lyhyen aikavälin yleispoliittiset ja vaalitaktiset tavoitteet mahdollisesti aiheuttavat. Tässä mielessä keskuspankin riippumattomuudesta on tullut nykyaikaisen talouspolitiikan peruseriaate.

Keskuspankkien riippumattomuuden kasvu on johtanut yleisön voimakkaisiin vaatimuksiin avoimuuden lisäämisestä. Avoimuus palvelee tilivelvollisuutta, joka demokraattisissa yhteiskunnissa on korvaus riippumattomuudesta (ks. tämän Kuukausikatsauksen artikkeli ”EKP:n tilivelvollisuus”). Jotta yleisö voi mielekkäästi arvioida keskuspankkien toimintaa, on ratkaisevan tärkeää, että se ymmärtää oikein keskuspankin tavoitteet, toimintatavan ja päätökset.

Viime kädessä yleisö arvioi keskuspankin rahapolitiikkaa sen perusteella, miten keskuspankki on kyennyt täyttämään tehtävänsä. Tähän tilivelvollisuus perustuu. Miten tehokkaasti rahapolitiikalla pystytään saavuttamaan sille asetetut laakisääteiset tavoitteet, on edelleenkin kaikkein tärkein kysymys avoimessa, yleisölle ja markkinoille suunnatussa viestinnässä.

Avoimuus ja rahapolitiikan tehokkuus

Tehokkaan yleisöviestinnän merkitys keskuspankkien kannalta on entisestään kasvanut, koska tulleisiin rahapolitiittisiin päätöksiin liittyvät odotukset vaikuttavat yhä enemmän rahapolitiikan välittymiseen. Synä tähän kehitykseen ovat rahoitusmarkkinoiden perinpohjaiset muutokset viime vuosikymmeninä, tietotekniikan nopea kehitys, talouden toimijoiden odotusten ja kulloistenkin päätösten kiinteä keskinäinen yhteys sekä maiden välisten, talouteen ja rahoitusmarkkinoihin liittyvien riippuvuuksien lisääntyminen.

Avoimuus lisää rahapolitiikan tehokkuutta monestakin syystä. Ensinnäkin kertomalla selkeästi tehtävästään ja sen täyttämisestä keskuspankki

pystyy lisäämään uskottavuutta. Kun keskuspankki mielletään kykeneväksi ja aktiiviseksi rahapolitiikan toimijaksi, yleisön hintaodotuksilla on hyvä kiinnekohta. Tällöin talouspoliittiset päätökset esimerkiksi palkoista ja hinnoista voidaan tehdä luottaen siihen, että hintavakaus säilyy keskipitkällä aikavälillä. Tämä puolestaan luo positiivisen kierteen, joka omalta osaltaan edistää talouskasvulle suotuisia vakaita hintaoloja.

Tässä mielessä on ratkaisevan tärkeää, että keskuspankit ovat avoimia ja realistisia sen suhteen, mitä rahapolitiikalla voi tehdä ja – mikä on vieläkin tärkeämpää – mitä sillä ei voida tehdä. Rahapolitiikalla ei esimerkiksi voida ratkaista talouden rakenteellisia ongelmia. Sillä ei myöskään voida kokonaan tasoittaa hintakehityksen lyhyen aikavälin vaihteluja, vaan kehitystä on tarkasteltava keskipitkällä aikavälillä.

Vahva sitoutuminen avoimuuteen velvoittaa rahapolitiikan päätöksentekijät itsekuriin, joka osaltaan varmistaa, että rahapolitiittiset päätökset ja selvitykset tehdään ajan mittaan johdonmukaisesti. Koska yleisön mahdollisuudet arvioida rahapolitiittisia toimia paranevat, tällainen sitoutuminen lisää päättäjien kannustimia täyttää tehtävänsä asianmukaisesti.

Julkisesti ilmoitettu rahapolitiikan strategia myös ohjaa markkinoiden odotuksia niin, että ne voidaan kohdentaa yhä tehokkaammin ja täsmällisemmin. Avoimuus auttaa markkinoita ymmärtämään rahapolitiikan systemaattista reagointia talouskehitykseen ja häiriöihin ja siten ennakoimaan rahapolitiikan yleistä suuntautumista keskipitkälle aikavälille, mikä puolestaan lisää rahapolitiittisten toimien ennustettavuutta.

Ennakointi on tärkeää rahapolitiikan toteuttamisen kannalta, koska keskuspankit voivat kontrolloida suoraan vain hyvin lyhyitä korkoja. Sitä vastoin lyhyiden korkojen odotetulla kehityksellä pitkän ajan kuluessa ja epävarmuuteen liittyvillä preemioilla on myös tärkeä merkitys rahapolitiikan välittymisessä talouteen. Jos talouden toimijat pystyvät suurin piirtein ennakoimaan rahapolitiittisia reaktioita, se voi lyhentää sitä aikaa, jonka kuluessa rahapolitiikka välittyy investointi- ja kulutus päätöksiin, ja myös kiihdyttää tarvittavia talouden sopeutustoimia. Jos rahapolitiikan (odo-

tetut) muutokset välittyvät rahoitusmarkkinoita kuvaaviin muuttujiin nopeasti, myös rahapolitiikan tehokkuus mahdollisesti kasvaa. Jos esimerkiksi inflaatiopaineiden kasvusta saadaan yhä selvempiä merkkejä, lyhyet korot saattavat nousta rahapolitiikan ohjauskorkojen nousua odottaessa. Jos nämä odotukset toteutuvat, markkinakorot eivät enää reagoi kovin voimakkaasti siinä vaiheessa, kun keskuspankki nostaa ohjauskorkojaan inflaatiopaineiden torjumiseksi.

Avoimuus voi myös auttaa vähentämään rahoitusmarkkinoiden epävarmuutta ja epävakautta. Markkinoiden oikea tulkinta keskuspankin rahapolitiisista päätöksistä vähentää korkojen vaihtelua sekä ennen korkopäätöksiä että niiden jälkeen. Korkojen vaihtelu ennen korkopäätöstä vähenee, koska rahapolitiikan strategian ymmärtäminen oikein ja selkeä näkemys tulevien tietojen arvioinnista vaikuttavat siten, että markkinakorot reagoivat vain sellaiseen tietoon, joka viestii tarpeesta muuttaa rahapolitiikkaa hintavakauden turvaamiseksi. Korkojen vaihtelu korkopäätöksen jälkeen taas vähenee, koska avoimuus vähentää todennäköisyyttä, että markkinat olisivat yllätyksellisiä tulkituun rahapolitiisista päätöstä väärin. Kun yksityiset talouden toimijat ymmärtävät rahapolitiikkaa hyvin, ne pystyvät entistä paremmin hallitsemaan riskejä ja suojautumaan niiltä; tämä puolestaan voi osaltaan vähentää markkinoiden epävarmuutta ja lisätä taloudellista hyvinvointia.

Avoimuus ja ennustettavuus

Systemaattinen ja avoin lähestymistapa hintavakauteen tähtäävään rahapolitiiseen päätöksentekoon siis yleensä lisää ennustettavuutta eli yleisön kykyä ennakoita oikein tulevia rahapolitiisista päätöksiä.

Ennustettavuutta on alan kirjallisuudessa toisinaan pidetty keinona arvioida keskuspankin avoimuutta. Edellä esitetyn avoimuuden määritelmän perusteella on luonnollista, että avoimuuden lisääntyessä myös ennustettavuus lisääntyy. Epävarmassa maailmassa lienee kuitenkin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, saavuttaa rahapolitiisten päätösten täydellistä ennustettavuutta.

Yhtenä syynä tähän on, että jatkuvasti tulee käyttöön uusia tietoja, jotka on otettava huomioon. Odottamaton kehitys muuttaa erityisesti pitkällä aikavälillä rahapolitiisten ohjauskorkojen tulevaa suuntaa. Lisäksi rahapolitiikan päätöksentekoprosessi on monimutkainen, ja siinä on arvioitava kaikkea olennaista tietoa rahapolitiikan tehtävän näkökulmasta. Talouden tilaa ja toimivuutta koskevien tietojen tulkintaan rahapolitiisen tehtävän kannalta sisältyy harkinnanvaraisuutta. Koska talouden tilasta ja näkymistä on aina epävarmuutta, rahapolitiikan reaktiot rahapolitiisen tehtävän täyttämiseksi eivät ole mekaanisia.

Lisäksi voitaneen väittää, että vaikka erittäin lyhyellä aikavälillä ei ilmenisikään odottamatonta kehitystä, rahapolitiisten päätösten tarkkaa ajoitusta saattaa olla vaikea ennakoita ehdottoman tarkasti etenkin, kun rahapolitiikkakokouksia pidetään hyvin usein, kuten EKP:n neuvostossa ennen marraskuuta 2001.² Joka tapauksessa taloudellisessa mielessä merkitsevää ei ole jonkin rahapolitiisen päätöksen ajoituksen tai suuruuden täsmällinen ennustettavuus, vaan pikemminkin rahapolitiikkapäätösten yleisen suunnan hyvä ennakointi.

Toisinaan esitetään, että avoimuutta lisätäkseen keskuspankkien tulisi kertoa täsmällisesti tulevasta rahapolitiisista aikeistaan ja rahapolitiikan kulloisestakin virityksestä. Keskuspankilla ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia toimia rajoituksetta tämän mukaisesti. Koska talouden nykyisestä ja tulevasta kehityksestä on yleistä epävarmuutta, keskuspankin on aina olosuhteiden muuttuessa pystyttävä uudelleenarviointiin. On tärkeää tehdä selväksi, että tuleva rahapolitiikka ei riipu yksinomaan tämänhetkisestä ja menneestä kehityksestä, vaan myös uusista ja vastaisuudessa saatavista tiedoista. Tämän vuoksi lausunnot tulevasta rahapolitiisista suunnitelmista voivat olla luonteeltaan vain yleisiä ja ehdollisia. Lisäksi on mahdotonta kuvata täydellisesti kaikkia olennaisia, ennalta aavistamattomia tekijöitä.

² Vuoden 2001 marraskuun 8. päivään saakka EKP:n neuvosto keskusteli rahapolitiikasta kaikissa kokouksissaan eli tavallisesti joka toinen viikko, mutta tämän jälkeen neuvosto on käsitellyt rahapolitiisia kysymyksiä vain kerran kuussa.

Vaikka ennustettavuus laajassa merkityksessä on luonnollinen lopputulos avoimesta rahapolitiikasta, se ei voi olla muusta riippumaton rahapoliittinen tavoite. Korkeja asetettaessa rahapolitiikassa ei voida pelkästään noudattaa markkinoiden odotuksia, vaan keskuspankkia ohjaa aina sitoutuminen tehtävänsä täyttämiseen.

Keskuspankkien etujen mukaista ei ole myöskään yllättää markkinoita pelkän yllättämisen vuoksi. Tietyissä tilanteissa, joissa keskuspankilla ja markkinoilla on eri näkemys hintavakauteen kohdistuvista riskeistä, markkinat eivät voi kuitenkaan kokonaan välttyä erityisesti ajoitukseen liittyvistä yllätyksiltä.

4 EKP:n tapa lähestyä avoimuutta

Koska avoimuus viime kädessä lisää rahapolitiikan ymmärtämystä yleisön keskuudessa, EKP on aina sitoutunut noudattamaan avoimuutta laajasti. Perustamisestaan lähtien EKP on antanut niin suurelle yleisölle kuin rahoitusmarkkinoillekin suunnatulle viestinnälle tärkeän aseman rahapoliittisessa päätöksenteossaan (ks. helmikuun 2001 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Euroopan keskuspankin ulkoinen viestintä”).

EKP:n rahapolitiikan strategiaan sisältyvät hintavakauden määritelmä ja hintavakauteen kohdistuvien riskien analysointi. Tämä strategia ohjaa EKP:n rahapoliittisia päätöksiä ja luo systemaattisen perustan rahapolitiikan toteuttamiselle. Täsmentääkseen hintavakaustavoitettaan EKP:n neuvosto ilmoitti vuonna 1998 hintavakauden kvantitatiivisen määritelmän: ”... euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuinen nousu”. Hintavakauden kvantitatiivinen määrittely lisää avoimuutta, koska se selventää EKP:n tulkintaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa sille annetusta tehtävästä ja auttaa yleisöä aiempaa paremmin ymmärtämään rahapolitiikan ohjausjärjestelmää. Lisäksi määritelmä antaa selkeän vertailupohjan, johon nähden yleisö voi pitää EKP:tä tilivelvollisena. Määritelmä myös kiinnittää markkinoiden odotukset tulevasta hintakehityksestä, mikä selkeyttää tilannetta ja lisää yleisön luottamusta rahapolitiikan yleiseen ohjausjärjestelmään.

Julkisesti ilmoitettu strategia luo selkeän perustan niin sisäiselle päätöksenteolle kuin ulkoiselle viestinnällekin. Kahden pilarin strategian mukai-

sella tiedon jäsentämisellä ja esittämisellä varmistetaan, että kaikki rahapolitiikan kannalta merkittävät tiedot sisältyvät EKP:n neuvoston analyysiin. Samalla helpotetaan eri indikaattorien vertailua ja vahvistetaan rahapoliittisten päätösten perusteita (ks. marraskuun 2000 Kuukausikatsauksen artikkeli ”EKP:n rahapolitiikan strategian kaksi pilaria”). Tällä lähestymistavalla varmistetaan, että EKP:n neuvoston päätöksentekoprosessissa otetaan kaikki tiedot systemaattisesti huomioon ja että rahapoliittiset päätökset kuvastavat oikein toimintaympäristöön liittyvää epävarmuutta. Rahapolitiikassa taloutta on aina tarkasteltava laajasta näkökulmasta, sillä talouden rakenteet ovat monimutkaisia ja niihin liittyy epävarmuustekijöitä. Tämän vuoksi EKP ei ole sitoutunut yksinkertaisiin politiikkasääntöihin, joissa korot yhdistetään valikoituihin talouden indikaattoreihin ennalta määritellyllä tavalla sekä sisäisiä tarkoituksia että ulkoista viestintää varten. Maailman teeskenteleminen rakenteeltaan yksinkertaisemmaksi ja varmemmaksi kuin se todellisuudessa on, ei ole hyvä resepti rahapolitiikan toteuttamiseen, eikä sillä edistetä rahapolitiikan aitoa ymmärtämystä eikä myöskään saavuteta todellista avoimuutta tai ennustettavuutta.

EKP:llä on aina ollut hyvin aktiivinen ote yleisölle suunnattuun tiedottamiseen. Tiedottamisessa on valittu institutionaalsiin erityispiirteisiin sopeva lähestymistapa. Yleisöä informoidaan EKP:n neuvoston käsittelemistä asioista ja rahapoliittisten päätösten taustalla olevia taloudellisia syitä kuvataan yksityiskohtaisesti. Tämä osoittaa vahvaa institutionaalista sitoutumista avoimuu-

teen. Standardien ja sääntöjen noudattamista koskevassa raportissaan ”Report on Observance of Standards and Codes” (ROSC) IMF totesi euroalueesta, että eurojärjestelmä on yleensäkin hyvin avoin kaikissa operaatioissaan ja ottaa asiaankuuluvat säännöt varsin tarkasti huomioon. Kehikossa I on lyhyt yhteenveto EKP:n käyttämistä keskeisistä viestintäkanavista.

On jonkin verran näyttöä siitä, että EKP:n rahapolitiikan ohjausjärjestelmä – johon sisältyy myös

sitoutuminen avoimuuteen – on osaltaan edistänyt EKP:n uskottavuutta. Eri lähteistä saadut tiedot keskipitkän ja pitkän aikavälin inflaatio-odotuksista viittaavat siihen, että sitoutuminen pysyvään hintavakauteen euroalueella on säilyttänyt uskottavuutensa talous- ja rahaliiton (EMU) kolmannessa vaiheessa. Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset, joita joukkolainojen tuotot ja yksityisen sektorin ekonomisteille tehdyt kyselyt ilmentävät, ovat osoittaneet kolmannen vaiheen alusta lähtien, että euroalueen YKHI-inflaation

Kehikko I.

EKP:n keskeiset viestintäkanavat

Pääjohtajan ja varapääjohtajan kuukausittaiset lehdistötilaisuudet ja Kuukausikatsaus ovat kaksi tärkeintä EKP:n käyttämää viestintäkanavaa. Pääjohtaja pitää lehdistötilaisuudessa alustuspuheenvuoron, joka on arviointi talouskehityksestä rahapolitiikan näkökulmasta. Se on jäsennetty EKP:n rahapolitiikan strategian mukaisesti, ja sillä on EKP:n neuvoston hyväksyntä. Kuukausittaisissa lehdistötilaisuuksissa niin euroalueen kuin muillakin tiedotusvälineiden edustajilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja rahapoliittisia päätöksiä voidaan tällöin selittää yleisölle välittömästi. Puheenvuorot kysymyksineen ja vastauksineen julkaistaan kirjallisina EKP:n verkkosivuilla vain muutamia tunteja myöhemmin. Lehdistötilaisuus on siten tehokas keino esitellä ja selittää EKP:n neuvoston käymää keskustelua ja rahapolitiikan päätöksentekoprosessia.

Keskeinen asema EKP:n viestintäpolitiikassa on Kuukausikatsauksella, jonka tarkoituksena on tuottaa yksityiskohtainen ja kattava analyysi taloudellisesta tilanteesta suurta yleisöä ja rahoitusmarkkinoita varten. Sen avulla saa myös käsityksen niistä analyysivälineistä, joita eurojärjestelmä käyttää vakauteen tähtäävässä rahapolitiikan strategiassa. Kuukausikatsauksessa julkaistuilla artikkeleilla on pyritty selvittämään strategian kahden pilarin asemaa eli ensimmäisen pilarin mukaista rahatalouden kehityksen analyysia ja toisen pilarin mukaista, muiden kuin rahatalouden indikaattorien kehityksen analyysia. (Ks. esimerkiksi seuraavia Kuukausikatsauksen artikkeleita: ”Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät”, toukokuu 2001, ”Euroalueen pohjainflaation mittarit”, heinäkuu 2001 ja ”Osakemarkkinat ja rahapolitiikka”, helmikuu 2002).

Yleisölle tarkoitettujen tietojen määrä täydentyi merkittävästi joulukuussa 2000, kun eurojärjestelmän asiantuntijoiden makrotaloudelliset arviot julkistettiin ensimmäisen kerran. EKP:n neuvosto päätti julkistaa nämä arviot kahdesti vuodessa (kesäkuussa ja joulukuussa), koska ne ovat tärkeä osa rahapolitiikan päätöksentekoprosessia ja ne on siksi saatettava yleisön tietoon. Avoimuusperiaatteensa mukaisesti EKP kertoi hyvin selvästi arvioiden merkityksestä rahapolitiikan päätöksenteossa: ne ovat osa EKP:n strategian toisen pilarin mukaista tärkeää tietoa-

Koska eurojärjestelmä, eli EKP ja euroalueen 12 kansallista keskuspankkia, joutuu tiedottamaan monikulttuurisessa ja -kielisessä ympäristössä, kansallisilla keskuspankeilla on merkittävä asema viestintästrategiasa. Niiden yhteydet yleisöön kansallisella ja alueellisella tasolla ovat kiinteät, ja ne kääntävät, eivät vain sananmukaisesti, rahapoliittiset signaalit eri kielille ja räätälöivät ne kansalliseen kontekstiin sopiviksi.

Kehikko 2.

EKP:n rahapoliittisten päätösten ennustettavuus

Ennustettavuus voidaan määritellä yleisön kyvyksi ennakoita oikein keskuspankin rahapoliittisia päätöksiä. Tämä saattaa kuulostaa helpolta, mutta ei ole olemassa yhtä ainoata tapaa mitata ennustettavuutta käytännössä. Esimerkiksi ennustettavien korkojen maturiteetti ja muut erilaiset ennustevirheiden määrittelyssä käytettävät tekniikat vaikuttavat tuloksiin.

Koska rahoitusmarkkinaosapuolet seuraavat tarkasti keskuspankkien rahapoliittisia päätöksiä ja analysoivat jatkuvasti talouden näkymiä, markkinakorkoihin vaikuttaa valtava määrä tietoa. Vaikka myös markkinaosapuolille tai EKP:n toimintaa tarkkaileville suunnatut mielipidetiedustelut voivat antaa hyvän keskimääräisen tuloksen, markkinakoroissa on se etu, että niihin sisältyvät kaikki tietynä ajankohtana markkinoiden käytössä olevat tiedot.

Kuten edellä todettiin, aikaväli, jonka rahapoliittisia päätöksiä ennakoidaan, perustuu valintaan. Pitkien markkinakorkojen tarkastelu paljastaa, miten markkinat ovat ennakoineet korkosyklin, mutta siinä eivät näkyisi talouskehityksen odottamattomat muutokset. Lyhyiden korkojen tarkastelu antaa viitteitä siitä, miltä osin kaikki EKP:n neuvoston analysoimat tiedot välittyvät markkinakorkoihin.

Koska EKP:n toimintahistoria on vielä lyhyt, euroalueen rahapoliittisten päätösten ennustettavuudesta on julkaistu suhteellisen vähän aineistoa. Pérez-Quirós ja Sicilia (2002)³ ovat hiljattain analysoineet eri mittareilla EKP:n rahapoliittisten päätösten lyhyen aikavälin ennustettavuutta. On kuitenkin todettava, että tutkimuksen otos on hyvin lyhyt ja että lisäselvitys saattaisi olla tarpeen lopullisten johtopäätösten tekemiseksi. Alan kirjallisuudessa on tyypillisesti todettu, että ennustettavuus kehittyy ja yleensä lisääntyy ajan myötä, kun markkinat oppivat tuntemaan keskuspankin toimintatapaa ja sen muutoksia institutionaalisten järjestelyjen ja käytäntöjen muuttuessa. Tässä mielessä EKP:n neuvoston marraskuussa 2001 tekemä päätös siirtyä kahdesti kuussa pidetyistä rahapoliittisista keskusteluista kuukausittaiseen rahapolitiikan arviointiin on saatanut vaikuttaa EKP:n ennustettavuuteen, koska markkinat voivat aiempaa helpommin ennakoita EKP:n koronmuutosten ajoituksen.

Koska lähiajan rahamarkkinakorot pääasiassa kuvastavat markkinoiden odotuksia rahapolitiikan lähiajan suunnasta, yhden, kahden ja kolmen kuukauden päähän ulottuvia yhden kuukauden termiinikorkoja voidaan käyttää, kun halutaan arvioida, ovatko markkinat yleisesti odottaneet tehtyjä rahapoliittisia päätöksiä. Pérez-Quirós ja Sicilia (2002) ovat todenneet markkinakorkojen ennustaneen euroalueen korkoja suhteellisen hyvin aina kolme kuukautta etukäteen (samansuuntaisia tuloksia on saatu Yhdysvalloista).

Tästä lähestymistavasta ei kuitenkaan ilmene, missä määrin päätöstä ennakoitiin juuri kokouspäivänä. Markkinoiden odotukset eivät siten perustu niihin samoihin tietoihin, jotka ovat EKP:n neuvoston käytettävissä rahapoliittista kokousta pidettäessä. Tämän näkökohdan huomioon ottamiseksi Pérez-Quirós ja Sicilia (2002) käyttivät kokousta edeltäneen päivän markkinakorkoja laskeakseen vähintään 25 peruspisteen muutoksen todennäköisyyden EKP:n ohjauksoroissa ja verratakseen tätä päätökseen korkojen muuttamisesta tai jättämisestä ennalleen. Markkinoiden otaksutaan siis odottavan muutosta EKP:n ohjauksoroissa, jos lyhyet markkinakorot ennakoivat 25 peruspisteen muutosta EKP:n ohjauksoroissa yli 50 prosentin todennäköisyydellä. Saadut tulokset osoittavat, että ajanjaksona 4.1.1999–6.6.2002, jolloin EKP:n neuvosto piti 78 kokousta, markkinat ennakoivat oikein 94 % korkopäätöksistä. Tarkemmin sanoen niistä 12 kokouksesta, joissa EKP:n ohjauksorkoja muutettiin, markkinat ennakoivat 11 tapauksessa tuloksen oikein (92 %), kun taas niistä 66

1 Pérez-Quirós ja Sicilia (2002) "Is the European Central Bank (and the United States Federal Reserve) predictable?", EKP:n Working Paper -sarjan julkaisu n:o 192. Ks. myös Gaspar, Pérez-Quirós ja Sicilia (2001) "The ECB monetary policy strategy and the money market", *International Journal of Finance and Economics* 6, 2001, sivut 325-342.

kokouksesta, joissa korot jätettiin ennalleen, markkinat ennakoivat tuloksen oikein 94 prosentissa tapauksista.

Mainittakoon, että siitä (eli 8.11.2001) alkaen, kun EKP ilmoitti rahapolitiikasta keskusteltavan vain kerran kuussa, mikään päätöksistä ei ole tullut yllätyksenä. Kaiken kaikkiaan nämä tulokset ovat pääpiirteissään samansuuntaiset kuin Yhdysvalloista samalta ajanjaksolta saadut.

odotetaan yleensä pysyvän EKP:n neuvoston hyväksymän hintavakausmääritelmän rajoissa.

Lisäksi on selviä viitteitä siitä, että EKP:n avoimuus on osaltaan lisännyt rahapoliittisten päätösten ennustettavuutta. Kehikossa 2 on yhteen-

veto tuloksista, jotka koskevat euroalueen rahapoliittisten päätösten lyhyen aikavälin ennustettavuutta tammikuusta 1999 kesäkuuhun 2002. Tuloksista voidaan päätellä, että nämä päätökset ovat olleet varsin hyvin ennustettavissa tänä ajanjaksona.

5 Päätelmät

EKP:llä on vastuu siitä, että se täyttää perustamissopimuksen mukaisen tehtävänsä ja lunastaa Euroopan kansalaisten sille osoittaman luottamuksen. Onnistuakseen pysyvästi toiminnassaan EKP:n on tehtävä itsensä ymmärrettäväksi suuren yleisön keskuudessa. Tällöin markkinoille ja suurelle yleisölle suunnatun viestinnän rehellisyys, tyhjentävyys ja selkeys ovat tärkeitä keinoja lisätä EKP:n rahapolitiikan tehokkuutta ja uskottavuutta.

Yhteisen rahapolitiikan viiden ensimmäisen vuoden aikana EKP on pyrkinyt täyttämään tiukimmat avoimuuden vaatimukset. Yleisöviestinnän tavoitteena on siten ollut vastata niihin erilaisiin tarpeisiin ja erityishaasteisiin, joita EKP:n epävarma toimintaympäristö asettaa. Tämän lähestymistavan tehokkuus voidaan nähdä siinä, että markkinat ovat yleensä ymmärtäneet ja ennakoineet hyvin EKP:n rahapoliittiset toimet.

Työllisyyden kasvu euroalueella viime vuosina

Työllisyyden kasvu oli 1990-luvun lopulla suurin piirtein yhtä nopeaa kuin 1980-luvun jälkipuoliskolla, mutta näyttää siltä, että tuotannon kasvu lisäsi työllisyyttä merkittävästi enemmän. Kun viimeaikaisen kehityksen tyyppillisiä piirteitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin, voi olla helpompaa tunnistaa aiemmin toteutettujen uudistusten ja toimenpiteiden mahdolliset vaikutukset. Tässä artikkelissa tarkastellaan työllisyyden kasvukehitystä 1990-luvun lopussa. Tarkastelun tuloksista voidaan tehdä seuraava yhteenveto. Ensinnäkin toimialakohtaisesti tarkasteltuna työllisyyden kasvu jakaantui 1990-luvun lopussa suhteellisen tasaisesti eri toimialojen kesken. Kasvu johtui lähinnä palkansaajien lukumäärän lisääntymisestä, kun taas itsenäiset ammatinharjoittajat vaikuttivat työllisyyden kasvuun ainoastaan marginaalisesti. Toiseksi naisten työllisyyden kasvu oli selvästi nopeampaa kuin miesten, ja nuorimpaan ja vanhimpaan ikäryhmään kuuluvien työntekijöiden työllisyysasteet nousivat huomattavasti enemmän kuin 1980-luvun jälkipuoliskolla. Kolmanneksi tämä edellä mainittu kehitys liittyi osittain osa-aikaisen ja määräaikaisen työllisyyden jatkuvaan yleistymiseen 1990-luvun lopussa, koska se vaikutti voimakkaasti naisten ja nuorten työllisyyden kasvuun. Lopuksi tarkastelusta ilmenee, että vaikka 1990-lopussa eniten koulutusta hankkineiden työllisyystilanne oli paras, eniten nousi kuitenkin vähiten koulutettujen työllisyysaste¹, kun työvoima jaotellaan koulutustason mukaan ja otetaan huomioon näiden ryhmien suhteellisen koon muutokset.

Tämä myönteinen kehitys voidaan yhdistää useisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat yleisesti työvoiman tarjontaan ja kysyntään. Näistä tekijöistä ovat tärkeitä varsinkin palkkamalti, palkkaerojen kasvattaminen ja palkkajoukot. Myös monet työmarkkinainstituutiot vaikuttavat työllisyyskehitykseen keskipitkällä aikavälillä. Euroalueen maat pyrkivät varsinkin 1990-luvun jälkipuoliskolla edistämään rakenneuudistuksia, joiden tarkoituksena oli parantaa työmarkkinoiden toimivuutta. Vuodesta 1997 lähtien näistä uudistuksista on sovittu ns. Euroopan työllisyysstrategian puitteissa. Tämän strategian tavoitteena on nostaa Euroopan unionin työllisyysaste 70 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä. Tavoite on määritelty Lissabonissa vuonna 2000 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Eurooppa-neuvoston kokouksessa Tukholmassa vuonna 2001 työllisyydelle asetettiin välitavoite, 67 prosentin työllisyysaste vuoteen 2005 mennessä. Vaikka maiden välillä on ollut eroja uudistusten laajuuden ja täytäntöönpanon suhteen, viime vuosina toteutetut toimenpiteet näyttävät tuottaneen tulosta. Ne ovat edistäneet useimpien toimialojen työllisyyden kasvua ja auttaneet väestöryhmiä, joilla on erityisiä vaikeuksia päästä työmarkkinoille. Tällaisia ryhmiä ovat naiset, nuorimpaan ja vanhimpaan ikäryhmään kuuluvat sekä vähiten koulutetut. Kaikesta huolimatta työllisyysaste on euroalueella edelleen alhaisempi kuin muilla talousalueilla, esimerkiksi Yhdysvalloissa. Tarvitaankin lisää uudistuksia, jatkuvaa palkkamaltilia ja palkkaneuvottelujärjestelmän uudistamista, jotta työllisyysaste saadaan korkeammaksi, työvoimaosuus suuremmaksi ja työttömyysaste alhaisemmaksi.

I Johdanto

Euroalueen korkea työttömyysaste ja hidaskasvu työllisyyden kasvu on usein yhdistetty euroalueen työmarkkinoiden rakenteellisiin tekijöihin. On esitetty, että makrotalouden negatiiviset häiriöt yhdessä liian jäykkien institutionaalisten rakenteiden kanssa ovat estäneet tarvittavan sopeutumisen taloudellisen ympäristön muutoksiin. Näin työllisyyden kasvu on hidastunut, jolloin työttömyys on lisääntynyt ja muuttunut entistä pysyvämmäksi. Vuonna 2001 euroalueen työllisyysaste oli 62 %. Se oli huomattavasti alhaisempi kuin Yhdysvaltojen työllisyysaste (noin 73 %). Myös työllisyyden kasvu hidastui talouskasvun hidastumisen myötä. Työllisyyden kasvu oli kui-

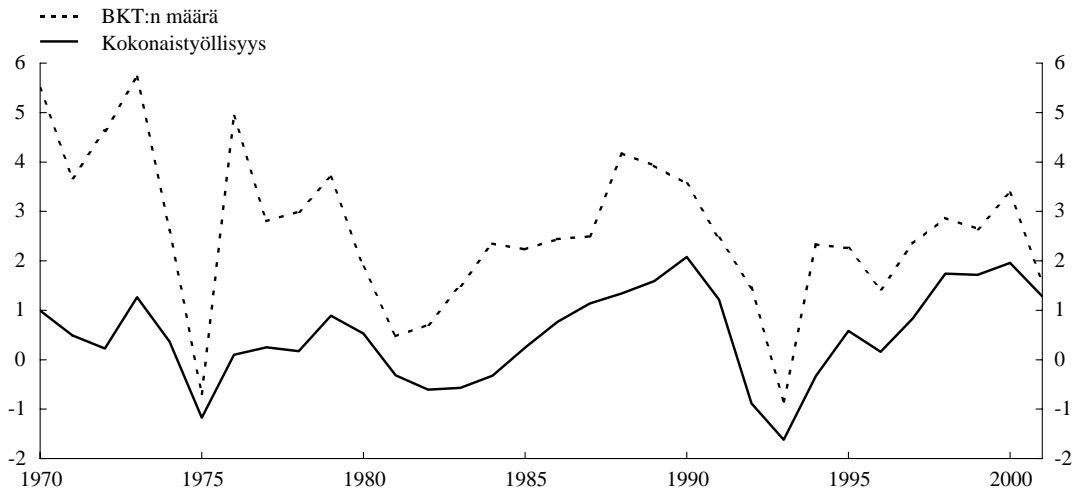
tenkin kestävä ja pitkäaikaista 1990-luvun lopussa, minkä vuoksi työttömyys väheni, vaikka työvoiman määrä lisääntyikin voimakkaasti.² Tätä taustaa vasten voikin olla hyödyllistä analysoida aiemman työllisyyskehityksen tärkeimpiä piirteitä ja niiden kytköksiä jo toteutettuihin työmarkkinauudistuksiin. Näin voidaan ottaa oppia niihin haasteisiin, joita työllisyyden lisääminen tuo vastaisuudessa tullessaan.

- 1 Tietyn väestöryhmän työllisyysaste määritellään virallisesti tämän ryhmän työllisten osuudeksi ryhmän koko työikäisestä väestöstä.
- 2 Ks. esim. tutkimus "Labour force developments in the euro area since the 1980s", Véronique Genre ja Ramón Gómez-Salvador, heinäkuu 2002, EKP:n Occasional Paper -julkaisusarjan nro 4.

Kuvio 1.

Euroalueen työllisyyden ja BKT:n määrän kasvu

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Euroopan komissio ja EKP:n laskelmat.

Vuodesta 1997 lähtien työmarkkinauudistuksia on toteutettu Euroopan työllisyysstrategian puitteissa. Strategian tavoitteena on nostaa Euroopan unionin työllisyysaste 70 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä. Tässä artikkelissa keskitytäänkin euroalueeseen kokonaisuutena,³ vaikka käsitetään, että eri maiden työmarkkinat ja työmarkkinapolitiikat poikkeavat toisistaan merkittävästi.

1990-luvun loppu oli varsin voimakkaan talouskasvun aikaa⁴, ja työllisyys koheni silloin merkittävästi. Vuosina 1996–2001 kokonaistyöllisyys kasvoi keskimäärin 1,5 % vuodessa. Kuviosta 1 käy ilmi, että kun tarkastellaan keskimääräisiä kasvuvauhteja 1970-luvulta lähtien, ainoastaan 1980-luvun jälkipuoliskon kasvuvauhti (1,4 %) on verrattavissa tähän – talouskasvu oli myös 1980-luvun lopussa vahvaa. Kun tarkastellaan työllisyyden kasvua suhteessa BKT:n määrän kasvuun, huomataan kuitenkin, että BKT:n määrän kasvu näyttää lisänneen työllisyyttä enemmän 1990-luvun lopussa (suhdeluku oli 0,6) kuin 1980-luvun lopussa (suhdeluku oli 0,4).

Tämä kehitys saattaa olla yhteydessä aiemmin toteutettuihin työmarkkinauudistuksiin. Tärkeitä ovat saattaneet olla varsinkin ne uudistukset, joita on tehty 1990-luvun puolivälistä lähtien, jolloin

uudistusten toteutusvauhti kiihtyi.⁵ Eri maissa on kuitenkin toteutettu erilaisia ja erilaajuisia hankkeita. Mutta esimerkiksi ansiotuloihin kohdistuvan verorasituksen yleinen kasvu 1990-luvun alussa on saatu taittumaan, kun keskimääräistä tuloveroastetta alennettiin euroalueella vuosina 1996–2001 noin 2 prosenttiyksikköä. Työnvälityspalvelut eli työnhakijoita työn hakemisessa tukevat henkilökohtaiset palvelut ovat parantunut jonkin verran. Myös etuusjärjestelmiä on uudistettu esimerkiksi keskittymällä aiempaa enemmän työttömyysjakson lyhentämiseen ja ns. työttömyysloukkujen vähentämiseen (työttömyysloukuilla tarkoitetaan etuus- ja verotusjärjestelmistä johtuvia negatiivisia kannustimia etsiä töitä taloudellisista syistä). Jotkin maat ovatkin tiukentaneet etuuksien myöntämisperusteita ja lisänneet valvontaa. Myös työvoiman koulutus-taso on parantunut, ja palkkaneuvotteluissa on siirrytty aiempaa enemmän yrityskohtaisiin

3 Kreikan tiedot on lisätty euroalueen aikasarjoihin (Kreikka liittyi EMUun tammikuussa 2001).

4 Euroalueen suhdannesyklejä on käsitelty yksityiskohtaisesti heinäkuun 2002 Kuukausikatsauksen artikkelissa "Euroalueen suhdannekierron piirteitä 1990-luvulla".

5 Ks. myös eurojärjestelmän raportti "Labour market mismatches in euro area countries", maaliskuu 2002.

sopimuksiin, mikä on lisännyt muunlaatuisten kuin rahana maksettujen korvausten merkitystä yritysten ja työntekijöiden palkkaneuvotteluissa. Vakinaisiin ja määräaikaisiin työsuhteisiin liittyvää työsuhdeturvaa on niin ikään höllennetty joissakin maissa 1990-luvun lopussa.

Vaikka tällaisten rakenteellisten uudistusten näkyminen työmarkkinoilla vie aikaa, talouskasvun työllistävän vaikutuksen lisääntyminen viittaa siihen, että uudistukset ovat vähitellen alkaneet tuottaa tuloksia.

Seuraavassa kahdessa osassa tarkastellaan työllisyyden viimeaikaisen kasvun keskeisimpiä piirteitä. Näin voidaan tunnistaa joitakin koko euroalueen työllisyyskehityksen tyypillisiä piirteitä ja yhdistää ne tarvittavilta osin 1990-luvulla toimeenpantuihin uudistuksiin ja harjoitettuun politiikkaan. Osassa 2 käsitellään 1990-luvun lopun toimialakohtaista työllisyyskehitystä ja verrataan palkansaajien ja itsenäisten ammatinharjoittajien työllisyyden eroja. Osassa 3 keskitytään tiettyjen ryhmien (naiset, nuoret ja ikään-tyvät työntekijät) työllisyyskehitykseen.

2 Euroalueen työllisyyskehitys toimialoittain

Osassa 1 mainitun tuotannon kasvun työllistävän vaikutuksen lisääntymisen voidaan katsoa johtuvan sekä teollisuuden että palvelusektorin kehityksestä. Tämä arvio saa tukea, kun työllisyyden kasvua tarkastellaan tehtyjen työtuntien, kokopäivätyöksi muutettujen työtuntien ja työntekijöiden lukumäärän perusteella (ks. kehikko 1). Teollisuudessa tuotannon kasvuna työllistävyys – mitattuna työllisyyden kasvuna suhteessa tuotannon kasvuun – oli selvästi suurempi 1990-luvun lopussa (ks. taulukko 1). Palvelualan työllisyys ei

muuttunut, mutta historiallisesti ala on ollut työllistävämpi kuin teollisuus ja sen suhteellinen koko kasvoi.

Työllisyyden kasvu oli nopeampaa palvelualalla kuin teollisuudessa sekä 1980-luvun että 1990-luvun lopussa. Vaikka työllisyyden kasvu nopeutui teollisuudessa 1990-luvun lopussa 1980-luvun lopun tilanteeseen verrattuna, se hidastui jonkin verran palvelusektorilla alan arvonnäytteen kasvun hidastumisen vuoksi.

Taulukko 1.

Euroalueen työllisyys ja tuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	1985–1991	1996–2001
Koko kansantalous		
Kokonaistyöllisyys	1,4	1,5
BKT:n määrä	3,2	2,6
Työllisyyden kasvu suhteessa BKT:n määrän kasvuun	0,4	0,6
Teollisuus		
Työllisyys	0,7	0,9
Tuotanto	2,8	2,0
Työllisyyden kasvu suhteessa tuotannon kasvuun	0,2	0,5
Palvelut		
Työllisyys	2,8	2,2
Tuotanto	3,6	2,8
Työllisyyden kasvu suhteessa tuotannon kasvuun	0,8	0,8

Lähteet: Euroopan komissio, Eurostat, OECD ja EKP:n laskelmat.

Huom. Palvelut sisältävät muut kuin maatalouteen ja teollisuuteen kuuluvat yritystoiminnan alat. Lisätietoja ks. taulukko 2.

Kehikko.

Työllisyyskehityksen ja tehtyjen työtuntien määrän suhde vuosina 1996–2001

Osa-aikatyö lisääntyi euroalueella koko ajan vuosina 1996–2001. Tämä on saattanut vaikuttaa koko työllisyyskasvun mittaamiseen, koska osa-aika- ja kokopäivätyönä tehtyjen työtuntien määrä poikkeaa toisistaan.¹ Kehityksen vaikutuksia voidaan havainnollistaa kahdella tavalla. Yhtäältä voidaan tarkastella kansantaloudessa tehtyjen työtuntien määrää, toisaalta voidaan muuttaa osa-aikatyötunnit kokopäivätyöksi (ks. jäljempänä). Tällainen jaottelu voidaan tehdä vuosittaisen EU:n työvoimatutkimuksen perusteella sekä koko kansantalouden että toimialojen osalta, koska työvoimatutkimuksessa on arvio viikkoa kohden laskettujen työtuntien määrästä.

Arvio tehtyjen työtuntien kokonaismäärästä johdetaan kertomalla tavanomaisten viikoittaisten työtuntien määrä sekä kokopäiväisten että osa-aikaisten työntekijöiden lukumäärällä ja laskemalla saadut luvut yhteen. Arvio osa-aikatyöstä kokopäivätyöksi muunnetuista työtunneista saadaan siten, että osa-aikatyöläisten tekemien tavanomaisten viikoittaisten työtuntien kokonaismäärä jaetaan kokopäivätyöläisten tekemien tavanomaisten viikoittaisten työtuntien keskimäärällä, jolloin saadaan arvio potentiaalisesta kokopäivätyöläisten määrästä. Saatu luku lisätään kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärään. Koska kummassakin työsuhteessa tehtyjen tavanomaisten työtuntien määrä oli varsin vakaa tarkastelujaksolla (kokopäivätyötuntien määrä noin 41,5 ja osa-aikatyötuntien noin 20 tuntia), työtuntien määrän kasvu johtui pääasiassa osa-aikaisten työntekijöiden työllisyysasteen noususta ja työllisten määrän kasvusta. Näin ollen tehtyjen työtuntien määrän kasvu oli hyvin lähellä kokopäivätyöksi muutettujen työtuntien perusteella mitattua työllisyyden kasvua. Tuloksista esitetään yhteenveto oheisessa taulukossa. On huomattava, että analyysissä tarkastellaan ainoastaan päätyössä tehtyjen tavanomaisten työtuntien määrää. Niiden työllisten osuus, joilla oli myös sivutyö, oli 1990-luvun lopussa vähäinen ja vakaa, alle 3 % kaikkien työllisten määrästä.

Koko kansantaloudessa osa-aikatyöllisyyden arvioidaan vaikuttaneen työllisyyden kasvuun 0,3–0,4 prosenttiyksikön verran vuosina 1996–2001. Toisin sanoen kokonaistyöllisyys kasvoi 1990-luvun lopussa tehtyjen työtuntimäärien perusteella 1,1 %, kokopäivätyöksi muutettujen työtuntimäärien perusteella 1,2 % ja työntekijöiden lukumäärän perusteella 1,5 %. Osa-aikatyöllisyyden osuuden kasvun nopeutuminen johti odotusten mukaisesti siihen, että tehtyjen työtuntien määrän ja siten kokopäivätyöksi muutettujen työtuntien määrän kasvu hidastui enemmän kuin työllisten lukumäärän kasvu. Toimialakohtaiset arviot osoittavat, että erot keskittyivät lähinnä palvelusektorille. Tämä johtuu pääasiassa osa-aikatyöllisyyden lisääntymisestä palvelualalla, mutta kehitykseen on vaikuttanut myös se, että osa-aikaisten työntekijöiden tavanomaiset työtuntimäärät ovat palvelualalla muita toimialoja pienempiä.

Työllisten, tehtyjen työtuntien ja kokopäivätyöksi muutettujen työtuntien määrän kasvun viimeaikainen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos; 1996–2001)

	Työllisten määrä	Tehtyjen työtuntien määrä	Kokopäivätyöksi muutettujen työtuntien määrä
Yhteensä	1,5	1,1	1,2
Tehdasteollisuus	1,0	0,8	0,9
Rakentaminen	1,2	1,1	1,2
Palvelut	2,1	1,6	1,7

Lähteet: Euroopan komissio, Eurostat, OECD ja EKP:n laskelmat.

¹ Tämä vääristää yleisiä tuottavuuden kasvun mittareita: esim. osa-aikatyöllisyyden kasvu viittaa siihen, että tuottavuuden kasvu jää todellista pienemmäksi, jos tarkastelu perustuu yleisiin työllisyyden määritelmiin. Ks. elokuun 2002 Kuukausikatsauksen kehikko 3 ”Työn tuottavuuden kehitys euroalueella”, s. 29–31.

Työllisyyden kasvu jakautui varsin tasaisesti eri toimialojen alaryhmien kesken

Työllisyyden jakautumista toimialoittain on tarkasteltu yksityiskohtaisesti Eurostatin vuotuisissa EU:n työvoimatutkimuksissa vuosilta 1996–2001. Tutkimus noudattaa Euroopan yhteisön tilastollista toimialaluokitusta (NACE Rev.1), joka on esitelty taulukossa 2. Toimialojen alaryhmien kehityksen perusteella näyttää siltä, että työllisyyden kasvu jakautui euroalueella varsin tasaisesti useimpien toimialojen kesken vuosina 1996–2001, vaikka työllisyys kohenikin joillakin toimialoilla nopeammin kuin toisilla (ks. kuvio 2).

Teollisuudessa työllisyys koheni merkittävästi sekä tehdasteollisuudessa että rakennusalalla: tehdasteollisuudessa työllisyyden keskimääräinen vuotuinen kasvuvauhti oli 1,0 % ja rakennusalalla 1,2 %. Tehdasteollisuuden työllisyys vaikutti kokonaistyöllisyyden kasvuun noin 0,2:n ja rakennusala 0,1 prosenttiyksikön verran. Työllisyyden

kasvu hidastui mineraalien kaivannaisteollisuudessa ja sähkö-, kaasu- ja vesihuollossa, mikä johtui luultavasti näillä aloilla viime vuosina tehdyistä uudelleenjärjestelyistä. Yksityisten palvelujen alaryhmistä työllisyys koheni erityisesti liike-elämän palveluissa. Alan työllisyys kasvoi yli 6 %, joten se vaikutti kokonaistyöllisyyden kasvuun noin 0,5 prosenttiyksikön verran. Näiden palvelujen kehitys voi selittyä osittain tehtävien ulkoistamisesta joillakin aloilla. Kehitys oli merkittävää myös majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, kuljetus- ja tietoliikennepalveluissa sekä tukku- ja vähittäiskaupassa. Julkisista palveluista koheni eniten terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen, muiden palvelujen ja työnantajakotitalouksien työllisyys. Niiden työllisyys kasvoi keskimäärin yli 2 prosentin vuotuisia vauhtia. Maataloudessa työllisyys sen sijaan väheni edelleen.

Työllisyyden kasvusta palvelusektorilla on tullut yleinen suuntaus teollisuusmaissa. Viime aikoina tämän toimialan hyvään työllisyyskehitykseen on saattanut vaikuttaa myös edistyminen joidenkin

Taulukko 2.

Euroalueen työllisyys toimialoittain

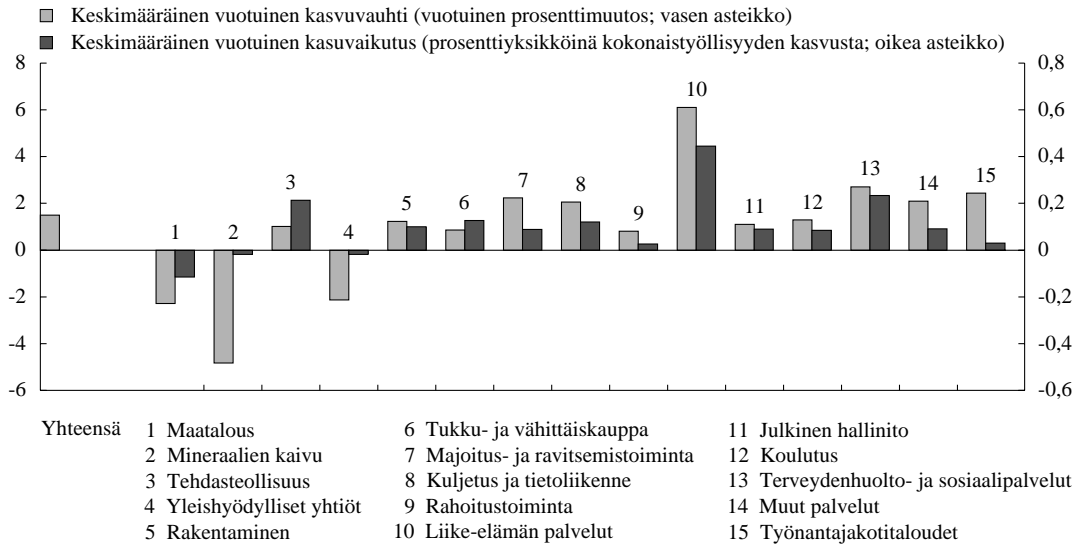
Toimiala	% ⁽¹⁾
Maatalous	
(sisältää riista-, metsä- ja kalatalouden)	5,0
Teollisuus	30,4
– Mineraalien kaivu (sisältää energiamineraalien ja muiden tuotteiden kaivun)	0,4
– Tehdasteollisuus (sisältää elintarvikkeiden, tekstiilien, kemiallisten tuotteiden sekä kulkuneuvojen valmistuksen jne.)	21,1
– Yleishyödylliset yhtiöt (sisältää sähkö-, kaasu- ja vesihuollon)	0,8
– Rakentaminen	8,1
Yksityiset palvelut	35,6
– Tukku- ja vähittäiskauppa (sisältää moottoriajoneuvojen sekä henkilökohtaisten esineiden ja kotitalousesineiden korjauksen)	14,9
– Majoitus- ja ravitsemistoiminta	4,0
– Kuljetus- ja tietoliikenne (sisältää varastoinnin)	5,9
– Rahoitustoiminta (sisältää vakuutus- ja eläkevakuutustoiminnan)	3,3
– Liike-elämän palvelut (sisältää kiinteistö- ja vuokrauspalvelut)	7,5
Julkiset palvelut	29,0
– Julkinen hallinto (sisältää maanpuolustuksen ja pakollisen sosiaalivakuutuksen)	8,1
– Koulutus	6,5
– Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut	8,7
– Muut palvelut (sisältää viemäri- ja jätevesihuollon, jätehuollon, järjestötoiminnan sekä virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoiminnan)	4,4
– Työnantajakotitaloudet	1,2
– Kansainväliset järjestöt ja ulkomaiset edustustot	0,1
Total	100,0

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Kunkin toimialan työllisyyden keskimääräinen prosenttiosuus kokonaistyöllisyydestä vuosina 1996–2001.

Kuvio 2.

Euroalueen työllisyyden kasvu toimialoittain (1996–2001)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

palvelujen vapauttamisessa. Koska osa-aikatyö on huomattavasti yleisempää palvelualalla kuin teollisuudessa (kun taas määräaikatyö jakaantuu tasaisemmin eri toimialojen kesken), palvelualan työllisyyden voimakas kasvu saattaa olla sidoksissa myös naisten ja osa-aikaisten työntekijöiden työllisyyden parantamiseen tähtääviin toimiin (ks. osa 3).

Itsenäiset ammatinharjoittajat vaikuttivat työllisyyden kasvuun vain vähän ja toimialoittain vaihdellen

Kun työllisyyden kasvua tarkastellaan toimialakohtaisesti palkansaajien ja yksityisten ammatinharjoittajien osuuksien perusteella, yksityiset ammatinharjoittajat vaikuttivat kokonaistyöllisyyden kasvuun hyvin vähän. Tämä selittyy osittain työllisyyden vähentymisellä maataloudessa, koska yksityisten ammatinharjoittajien osuus on tällä alalla suurin, noin 50 %. Yksityisten ammatinharjoittajien osuus on kuitenkin kasvanut rakennus- ja useimmilla palvelujen osa-alueilla (kuten liike-elämän palveluissa sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa). Tämä on todennäköisesti johtunut tiettyjen tehtävien ulkoistamisesta ja joi-

denkin asiantuntijapalvelujen lisääntymisestä. Näilläkin toimialoilla itsenäiset ammatinharjoittajat vaikuttivat työllisyyden kasvuun vähemmän kuin palkansaajat. Kiinnostavaa on, että itsenäisen ammatinharjoittamisen lisääntyminen on johtunut yksinomaan naisten ryhtymisestä ammatinharjoittajiksi. Tämä on näkynyt varsinkin liike-elämän palveluissa.

Viime vuosina on ryhdytty useisiin toimiin hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistamiseksi. Useissa tapauksissa pyrkimyksenä on nimenomaan ollut helpottaa uusien yritysten perustamista. Näyttää kuitenkin siltä, että euroalueen lainsäädäntö haittaa edelleen merkittävästi yritysten perustamista. Tällaiset esteet saattavat selittää osittain, miksi itsenäiset ammatinharjoittajat vaikuttivat vain vähän euroalueen työllisyyden kasvuun. EU:n neuvoston vahvistamissa vuoden 2002 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa korostetaan, että on tärkeää poistaa jäljellä olevat esteet, jotka vielä haittaavat Euroopan unionin markkinoille pyrkiviä yrityksiä.⁶

⁶ Ks. heinäkuun 2002 Kuukausikatsauksen kehikko 4 "Vuoden 2002 talouspolitiikan laajat suuntaviivat" s. 28–30.

3 Tiettyjen ryhmien työllisyyskehitys euroalueella

On jonkin verran näyttöä siitä, että joidenkin erityisryhmien kannustimet työn hakemiseen ovat parantuneet viime vuosina. Sekä miesten että naisten työllisyys koheni huomattavasti vuosina 1996–2001, mutta naisten työllisyyden kasvu oli merkittävämpää. Tämä kavensi miesten ja naisten työllisyysasteiden eroa 19,4 prosenttiyksikköön vuonna 2001, kun ero oli vuonna 1996 ollut 21,6 prosenttiyksikköä. Naisten työllisyyden kasvuvauhti oli keskimäärin yli 2 % vuosina 1996–2001. Se oli yli kaksi kertaa nopeampi kuin miesten työllisyyden keskimääräinen kasvuvauhti, ja sen osuus kokonaistyöllisyyden kasvusta oli noin kaksi kolmasosaa. Naisten työllisyysaste nousi yli 5 prosenttiyksikköä 52,2 prosenttiin. Saman verran se nousi 1980-luvun lopulla (ks. taulukko 3). Miesten työllisyysaste nousi yli 3 prosenttiyksikköä 71,6 prosenttiin vuosina 1996–2001, kun se oli noussut alle yhden prosenttiyksikön vuosina 1985–1991.

Tätä kehitystä voidaan selvittää tarkastelemalla työllisyyden kasvua ikäryhmittäin. Nuoret ja ikään-tyvät työntekijät vaikuttivat työllisyyden kasvuun vain marginaalisesti 1980-luvun lopussa, mutta yhdessä näiden ryhmien työllisyyden kasvun osuus oli yli puolet kokonaistyöllisyyden kasvusta vuosina 1996–2001. Vaikka nuorimman ja vanhimman ikäryhmän työllisyysaste oli paljon alhaisempi kuin

parhaassa työiässä olevien (25–49-vuotiaat), kummankin ikäryhmän työllisyysaste nousi huomattavasti 1990-luvun lopussa. Tämä koski varsinkin miehiä: 15–24-vuotiaiden miesten työllisyysaste nousi yli 5 prosenttiyksikköä 40,9 prosenttiin ja 50–64-vuotiaiden 2,5 prosenttiyksikköä 59,3 prosenttiin vuosina 1996–2001. Vuosina 1985–1991 nuorten miesten työllisyysaste oli noussut ainoastaan 0,5 prosenttiyksikköä, kun vanhimpien miesten työllisyysaste oli laskenut 1,5 prosenttiyksikköä. Nuorten ikäryhmässä tapahtui merkittävä muutos myös naisten työllisyyskehityksessä.

Euroalueen maat ovat keskittyneet työttömyyskorvausjärjestelmien uudistamisessa alentamaan työttömyyskorvausten yleistä tasoa. Ne ovat myös tiukentaneet näihin järjestelmiin kuuluvien etuuksien myöntämisperusteita ja työn hakemisen vaatimuksia. Rajaamattomat tai suhteellisen korkeat työttömyyskorvaukset ja muut sosiaali-etuudet voivat vaikuttaa haitallisesti yksittäisten ihmisten päätöksiin hakea töitä tai ottaa työtä vastaan. Kuten taulukosta 4 ilmenee, 1990-luvulla toteutettiin joitakin etuusjärjestelmäuudistuksia, jotka ovat todennäköisesti vaikuttaneet myönteisesti työllisyyden kasvuun. Joissakin euroalueen maissa toteutetut eläke- ja varhaiseläkejärjestelmien uudistukset ovat myös saattaneet

Taulukko 3.

Euroalueen työllisyys sukupuolittain ja ikäryhmittäin

(prosenttiyksikköinä, ellei toisin mainita)

	Vaikutus työllisyyden vuotuiseseen kasvuun		Työllisyysasteen muutos		Työllisyysaste (%)
	1985–1991	1996–2001	1985–1991	1996–2001	
Yhteensä	1,4	1,5	3,1	4,2	62,0
15–24 vuotiaat	0,0	0,2	1,0	4,8	37,2
25–49-vuotiaat	1,2	0,8	4,1	3,9	77,2
50–64-vuotiaat	0,1	0,6	1,0	3,8	47,5
Miehet	0,5	0,6	0,7	3,1	71,6
15–24-vuotiaat	0,0	0,1	0,5	5,1	40,9
25–49-vuotiaat	0,5	0,2	0,7	2,3	88,0
50–64-vuotiaat	0,0	0,3	-1,5	2,5	59,3
Naiset	0,9	0,9	5,2	5,2	52,2
15–24-vuotiaat	0,0	0,1	1,5	4,5	33,4
25–49-vuotiaat	0,8	0,5	7,4	5,4	66,5
50–64-vuotiaat	0,1	0,3	2,8	4,9	38,1

Lähteet: Euroopan komissio, Eurostat, OECD ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tietyn ryhmän työllisyysaste on tämän ryhmän työllisten osuus koko ryhmän työikäisestä väestöstä.

Taulukko 4.

Euroalueen etuusjärjestelmien keskeisimmät uudistukset viime vuosina

Maa	Työttömyyskorvausjärjestelmät					(Varhais-)reeläkejärjestelmät	
	Työttömyysvakuutuksen maksuaika kuukausina	Työttömyyskorvauksen maksuaika kuukausina	Brutto-korvausaste (UI) ¹⁾	Työmarkkinoiden käytettävissäolon vaatimukset ²⁾	Etuuksien myöntämisperusteet	Eläkeiän nousu	Negatiivisten kannustimien lisääntyminen ³⁾
Belgia	Rajaamaton	0	=	+	=	+	+
Saksa	6–32	Rajaamaton	40 % → 38 %	+	=	=	+
Kreikka	5–15	0	=	=	=	=	+
Espanja	4–24	6	80 % → 70 %	+	+	=	-
Ranska	4–60	Rajaamaton	57 % → 53 %	=	+	=	+
Irlanti	15	Rajaamaton	41 % → 32 %	=	=	=	=
Italia	6–9	0	15 % → 33 %	+	=	-	+/-
Luxemburg	12–24	0	=	=	=	+	=
Alankomaat	6–60	24	=	+	+	=	+
Itävalta	5–12	Rajaamaton	43 % → 36 %	=	+	+	+
Portugali	12–30	6–15	=	=	-	+	=
Suomi	23	Rajaamaton	54 % → 61 %	+	+	+	+

Lähde: EKP:n julkaisu "Labour market mismatches in euro area countries", maaliskuu 2002.

Huom. Plusmerkki (miinusmerkki) tarkoittaa indikaattorin nousua (laskua). Yhtäsuuruusmerkki tarkoittaa, ettei muutoksia ole havaittu.

- 1) UI = työttömyysaste. Niiden maiden osalta, joissa kyseistä etuutta ei ole, UI viittaa toimeentulokeen. "Bruttokorvausaste" on sellaisen työttömän, jolla on elätettävä puoliso, ensimmäisten työttömyyskuukausien tulot suhteessa palkkatuloon.
- 2) "Työmarkkinoiden käytettävissäolon vaatimukset" tarkoittaa tiukentuneita vaatimuksia ottaa töitä vastaan tarjottaessa.
- 3) Negatiivisiin kannustimiin sisältyy aiempaa epäsuotuisimmat eläke-etuuksien verotuskäytännöt, eläke-etuuden myöntämisperusteiden tiukentaminen ja eläkkeeseen oikeuttavan työssäoloajan pidentyminen.

vaikuttaa ikääntyvien työntekijöiden työllisyysasteiden nousuun, mutta joitakin näistä uudistuksista on toteutettu vasta vuodesta 2000 lähtien eivätkä niiden vaikutukset näy vielä täysin. Vaikka etuusjärjestelmien uudistukset ovat olleet askel oikeaan suuntaan, useimmissa tapauksissa uudistukset eivät ole olleet riittävän kauaskantoisia ja varhaiseläkejärjestelmät ovat yleisempiä euroalueella kuin muilla talousalueilla. Ikääntyvien työntekijöiden työttömyysaste on yhä huomattavasti alhaisempi kuin parhaassa työssä olevien. Vuoden 2002 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa korostetaan, että monia lisätoimia tarvitaan vero- ja etuusjärjestelmien korjaamiseksi, jotta työnteosta tulee kannattavaa. Näihin uudistuksiin kuuluu myös varhaiseläkkeelle siirtymisen kannustimien vähentäminen.

Työsuhdeturvan tason pitäminen ennallaan voi pidentää keskimääräistä työttömyysjaksoa, pienentää työvoimaosuutta ja hidastaa työllisyyden sopeutumista muuttuviin taloustilanteisiin. Lisäksi se voi vahvistaa ns. "sisäpiiriläisten" eli työelämässä jo olevien palkkaneuvotteluvälittäjien, antaa heille mahdollisuuden neuvotella suuremmista palkoista ja vaikeuttaa entisestään ns. "ulkopiiriläisten" eli työpaikkaa vailla olevien tuloa työ-

markkinoille. Työsuhdeturvan – sekä vakituista että määräaikaista työtä koskevan – yleistä tasoa höllennettiin joissakin euroalueen maissa 1990-luvun lopulla. Se on saattanut helpottaa varsinkin tiettyjen erityisryhmien, kuten naisten ja nuorten, tuloa työmarkkinoille. Työsuhdeturva ja etuusjärjestelmät on saatava sopivaan tasapainoon, jotta turvataan riittävät kannustimet sekä työnantajille palkata työvoimaa että työntekijöille tehdä töitä. Myös vuoden 2002 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa todetaan, että joustavuuden ja työsuhdeturvan välille on saatava oikeanlainen tasapaino.

Naisten työllisyyden lisäämisen yhteydessä on mainittava myös yhtäläisten mahdollisuuksien politiikka. Erityisesti naisten halua hakeutua työelämään saattavat vähentää sellaiset tekijät kuten kohtuuhintaisen lasten päivähoiton puuttuminen, verojärjestelmissä avioparin verottaminen yksittäisten henkilöiden sijaan ja joustamattomat työajat. Vaikka sukupuolten tasa-arvoon tähtäviä toimia on toteutettu hyvin eri tavoin eri euroalueen maissa, työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisesta on tulossa tärkeä politiikan ala. Lähes kaikki euroalueen maat kehittävät parhailaan tapoja järjestää lasten päivähoito, ja useissa

maissa on ryhdytty toimiin sukupuolisen syrjinnän ja/tai sukupuoleen perustuvien palkkaerojen poistamiseksi. Naisten osallistumisessa työmarkkinoille on kuitenkin edelleen esteitä, ja vuoden 2002 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa kehoitetaan purkamaan nämä esteet. Tarvittavia toimia ovat esimerkiksi lastenhoitomahdollisuuksien parantaminen ja nykyistä joustavampien työaikajärjestelyjen kehittäminen.

Osa-aikatyö – naisten ja nuorten uusien työpaikkojen suurimpia luoja

Aina 1970-luvun puoliväliin saakka työsuhteiden oikeudellisen sääntelyn perusvälineenä euroalueella käytettiin määräämättömän ajan voimassa olevia kokopäivätyöhön perustuvia työsopimuksia. Poliittiset muutokset 1990-luvulla vaikuttivat siihen, että osa-aikaisista ja määräaikaisista työmuodoista tuli yhä yleisempiä.

Vuosina 1996–2001 osa-aikatyöllisyyden osuus kokonaistyöllisyyden kasvusta oli lähes puolet. Osa-aikatyöllisyys kasvoi keskimäärin 4,7 % vuodessa eli suunnilleen samaa vauhtia kuin 1980-

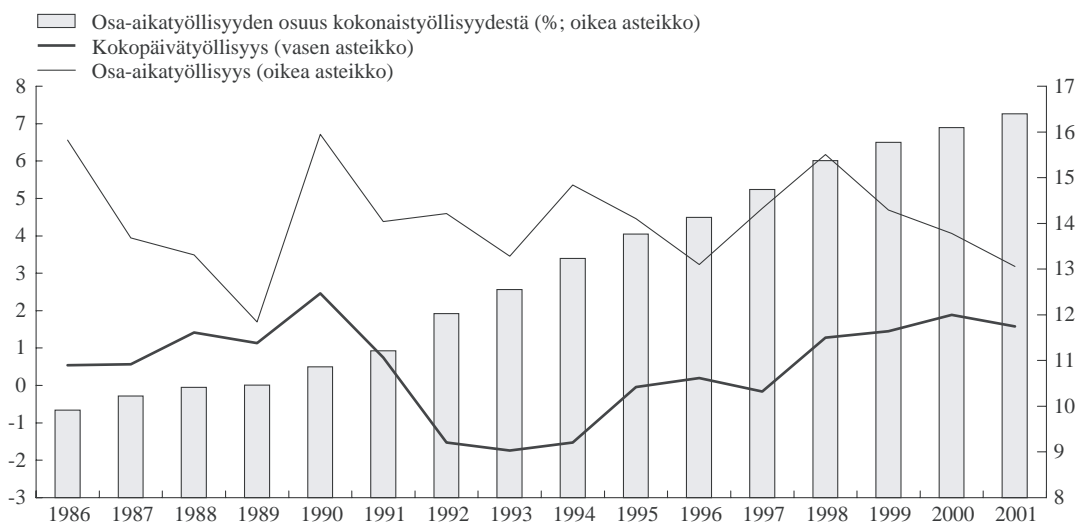
luvun lopussa. Tämä johtui siitä, että osa-aikatyöllisyyden osuus kokonaistyöllisyyden kasvusta suureni koko ajan, mutta voimakkainta osa-aikatyöllisyyden kasvu oli 1990-luvun alkupuolella (ks. kuvio 3). Vuonna 2001 osa-aikatyöllisyyden osuus oli 16,4 %. Toimialoitain osa-aikatyö näyttää vaikuttaneen työllisyyden kasvuun hyvinkin eri tavoin. Teollisuudessa osa-aikatyöllisyyden osuus oli noin 20 % koko teollisuuden työllisyyden kasvusta. Se oli pienempi kuin palvelualalla, jolla osa-aikatyöllisyyden osuus koko alan työllisyyden kasvusta oli yli puolet. Osa-aikatyön osuus oli erityisen merkittävä varsinkin yksityisissä palveluissa.

Naisten osa-aikatyöllisyys kasvoi huomattavasti nopeammin kuin miesten. Miesten työllisyyden kasvu on perustunut suureksi osaksi kokopäivätyön lisääntymiseen. Vuosina 1996–2001 osa-aikatyöllisyyden kasvun osuus miesten työllisyyden kasvusta oli noin 20 % (ks. kuvio 4). Miesten osa-aikatyöllisyyden kasvu on lisäksi jakaantunut suhteellisen tasaisesti eri toimialojen kesken, mikä viittaa siihen, että toimialakohtainen kehitys vaikutti siihen vain vähän. Naisille osa-aikatyö näytti sitä vastoin olevan pääasiallinen työpaikkojen

Kuvio 3.

Euroalueen osa-aikainen työllisyys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Jako kokopäivä- ja osa-aikatyöllisyyteen perustuu EU:n työvoimatutkimukseen annettuihin vastauksiin.

Jako ei perustu ennalta määriteltyyn työtuntien määrään. Tiedot on kuitenkin puhdistettu epätodennäköisistä vastauksista, ja keskimäärin kokopäivätyö alkaa yleensä noin 30 viikkotyötunnista.

syntymisen lähde (osa-aikatyön kasvuvaikutus oli 60 % ja kokopäivätyön 40 %). Samanaikaisesti niiden naisten ja miesten osuus, jotka työskentelevät osa-aikaisesti mutta jotka haluaisivat työskennellä kokopäiväisesti, on pienentynyt 16,4 prosenttiin vuonna 2001, kun vuonna 1996 vastaava luku oli 21,0 %. Tämä viittaa siihen, että osa-aikatyöllisyyden kasvukehityksessä näkyy myös työntekijöiden omat valinnat, tosin tämä ei koske niinkään miehiä kuin naisia.

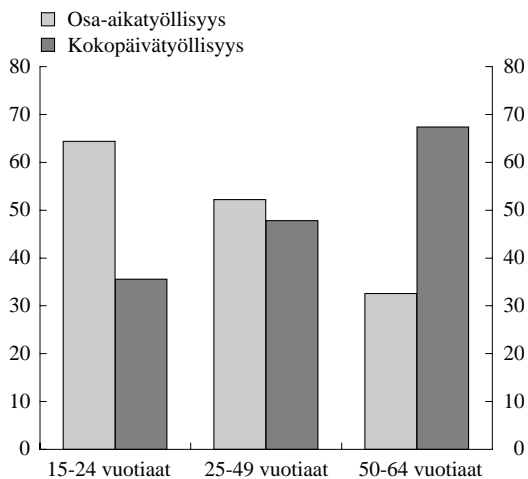
Ikäryhmittäin tarkasteltuna on olemassa joitakin selviä eroja, miten osa-aikatyöllisyys on vaikuttanut työllisyyden kasvuun (ks. kuvio 5). Varsinkin 15–24-vuotiaiden ryhmässä osa-aikatyö lisääntyi selvästi enemmän kuin kokopäivätyö, joten osa-aikatyön osuus nuorten kokonaistyöllisyyden kasvusta oli hieman yli 65 %. Sen sijaan 25–49-vuotiaiden ryhmässä kokopäivä- ja osa-aikatyö vaikuttivat ikäryhmän kokonaistyöllisyyden kasvuun suunnilleen saman verran, mutta vanhimpien työntekijöiden ryhmässä kokopäivätyön kasvovaikutus oli selvästi suurempi kuin osa-aikatyön.

Joustavien työsopimusten yleistyminen Euroopan työmarkkinoilla on parantanut eurooppalaisten työmarkkinoiden sopeutumiskykyä. Kun työntekijöillä on mahdollisuus vaihtaa kokopäivätyön ja

Kuvio 5.

Osa-aikaisten ja kokopäiväisten työpaikkojen vaikutus kokonaistyöllisyyden kasvuun ikäryhmittäin

(% kokonaistyöllisyyden kasvusta; 1996–2001)

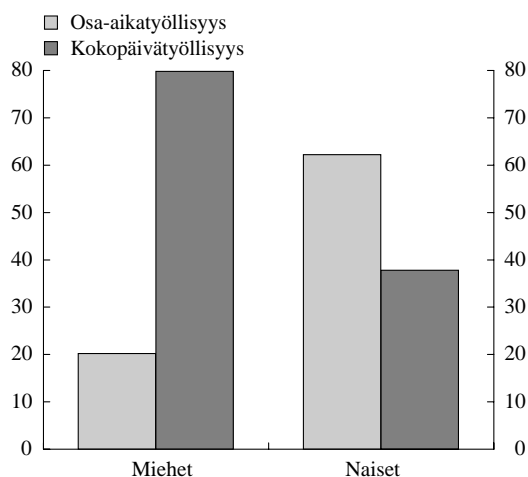
Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

osa-aikatyön välillä, he voivat työskennellä paremmin omien tarpeidensa mukaisesti, jolloin työmarkkinoille saadaan ihmisiä, joille oli aiemmin mahdotonta tai jotka eivät aiemmin halunneet työskennellä kokopäiväisesti (esim. naiset tai nuoret). Näin yrityksillä on enemmän joustoa sopeuttaa työvoimatarpeensa esimerkiksi kysynnän muutosten mukaisesti.

Kuvio 4.

Osa-aikaisten ja kokopäiväisten työpaikkojen vaikutus työllisyyden kasvuun sukupuolittain

(% kokonaistyöllisyyden kasvusta; 1996–2001)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Määräaikaiset työt vaikuttivat merkittävästi varsinkin nuorten työllisyyden kasvuun

Määräaikaiset sopimukset⁷ helpottavat yleensä työvoiman kysynnän sopeutumista suhdannevaihteluihin, kun tilapäistä työvoimaa tarvittaessa voidaan tehdä lyhytaikaisia työsuhteita. Lisäksi

⁷ Työvoimatutkimuksessa käytetyn määritelmän mukaan määräaikaisella työllä tarkoitetaan työsuhteita, joiden päätyminen määräytyy jonkin tietyn ehdon mukaan. Näitä ehtoja ovat esimerkiksi tietty päivämäärä, annetun työtehtävän saaminen valmiiksi tai toisen, väliaikaisesti jollakin muulla henkilöllä korvattun työntekijän palaaminen töihin. Yleensä määräaikaiset ja osa-aikaiset työt perustuvat kahteen tietyn tyyppiseen joustavaan työsopimukseen. Vaikka jotkin määräaikaiset työt ovat myös osa-aikaisia, noin 77 % määräaikaisista töistä oli vuonna 2001 kokopäiväisiä.

määräaikaiset työt voivat helpottaa yrityksiä valitsemaan parhaat työntekijät, mikä lisää työvoiman kysyntää. Näin ollen niille työntekijöille, joilla on muita suurempia vaikeuksia päästä työmarkkinoille (varsinkin nuoret), määräaikaiset työsuhteet voivat myös helpottaa työmarkkinoille tuleamista ja tarjota ponnahduslaidan pysyvämpään työpaikkaan.

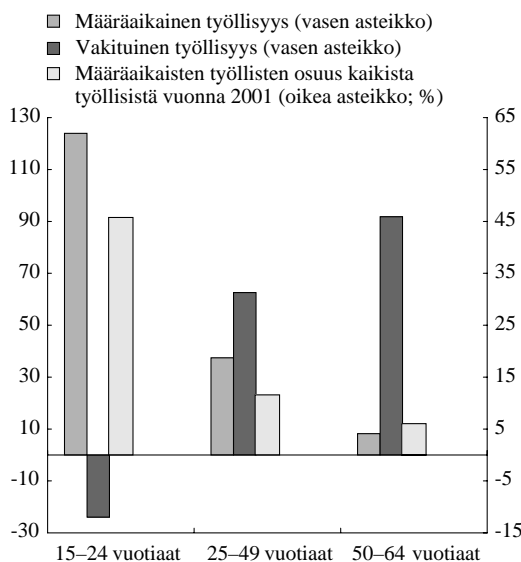
Määräaikaiset työt vaikuttivat 1990-luvun lopulla edelleen merkittävästi työpaikkojen syntyymiseen: määräaikaisten työntekijöiden osuus työntekijöiden kokonaismäärän kasvusta oli noin kolmasosa. Osuus oli hieman alhaisempi kuin 1980-luvun lopussa. Tämä kehitys johti siihen, että määräaikaisen työllisyyden osuus kokonaistyöllisyydestä suureni 15,0 prosenttiin vuonna 2001, kun se oli vuonna 1996 ollut 12,8 %. Määräaikainen työllisyys vaikutti merkittävästi kokonaistyöllisyyden kasvuun teollisuudessa, varsinkin rakennusosalalla. Sen sijaan useimmilla palvelujen – sekä yksityisten että julkisten – osa-alueilla kokonaistyöllisyyden kasvuun vaikuttivat eniten vakituiset työsuhteet. Vaikka miesten määräaikainen työllisyys kasvoi 13,7 prosenttiin ja naisten 16,0 prosenttiin, kummassakin ryhmässä työllisyyden kasvun veturina toimi vakituisten työsuhteiden lisääntyminen.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna määräaikatyö on vaikuttanut työllisyyden kasvuun hyvin eri tavoin. Vuodesta 1996 lähtien määräaikatyö on ollut 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä pääasiallinen tekijä, joka on vaikuttanut ikäryhmän työpaikkojen nettomäärän kasvuun keskimäärin. Vuodesta 1999 lähtien myös vakituiset työsuhteet ovat vaikuttaneet ikäryhmän työllisyyden kasvuun. Sen sijaan parhaassa työiässä olevien (15–49-vuotiaat) ja 50–64-vuotiaiden kannalta kasvu perustui pääasiassa vakituisten työsuhteiden lisääntymiseen, joskin parhaassa työiässä olevien osalta myös määräaikatyöllisyys vaikutti merkittävästi työllisyyden kasvuun (ks. kuvio 6). Nuorten määräaikaisten työntekijöiden osuus ikäryhmän kaikkien työntekijöiden määrästä kasvoi yli 5 prosenttiyksikköä 45,8 prosenttiin vuosina 1996–2001. Parhaassa työiässä olevien määräaikaisten työntekijöiden osuus kasvoi vastaavasti alle 2 prosenttiyksikköä 11,6 prosenttiin, ja vanhimmassa ikäryhmässä määräaikaisten työntekijöiden osuus pysyi vakaana eli 6,0 prosentissa.

Kuvio 6.

Vakituisten ja määräaikaisten työpaikkojen vaikutus työllisyyden kasvuun ja määräaikaisten työllisten osuus kaikista työllisistä ikäryhmittäin

(% kokonaistyöllisyyden kasvusta vuosina 1996–2001, ellei toisin mainita)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Vähän koulutettujen työllisyys koheni suhteellisesti mitattuna

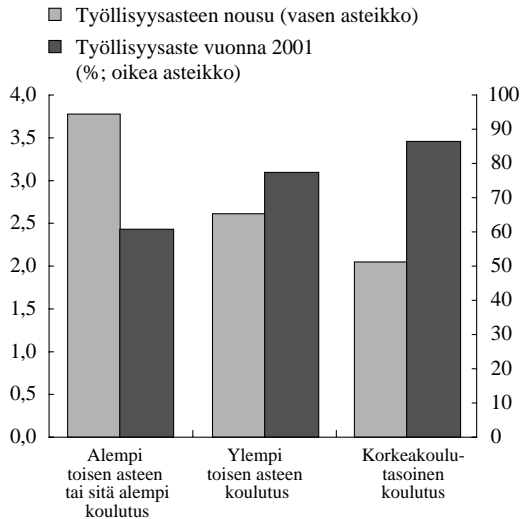
Ammattitaitoon perustuvissa työllisyserittelyissä on se ongelma, että ammattitaitoa on vaikeaa mitata. Tyydyttävä indikaattori voitaisiin muodostaa yhdistämällä koulutustasoja ja ammattinimikeitä. Koska euroalueella ei ole käytettävissä tähän tarvittavia tietoja, tässä osassa keskitytään koulutusasteisiin. EU:n työvoimatutkimuksissa erotetaan kolme koulutusastetta: korkeakoulutasoinen (yliopistotason) koulutus, ylempi toisen asteen koulutus ja alempi toisen asteen tai sitä alempi (lakisääteisen koulutustason loppuun ulottuva) koulutus.

Koska työikäisen väestön koulutuksellinen jakauma on muuttunut, koulutustason mukaisesta työllisyysasteesta saadaan hyödyllistä tietoa sen suhteen, miten todennäköistä töiden löytäminen on. Työllisyysaste nousi 1990-luvun lopussa eniten, 3,8 prosenttiyksikköä eli 60,8 prosenttiin, siinä ryhmässä, joka oli saanut alemman toisen

Kuvio 7.

Työllisyysasteet koulutustasoittain

(keskimääräinen vuotuinen nousu prosenttiyksikköinä vuosina 1996–2001, ellei toisin mainita)

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Tiedot viittaavat 25–59-vuotiaiden ikäryhmään.

asteen tai sitä alemman koulutuksen. Korkeakoulutason koulutuksen saaneiden työllisyysaste nousi sitä vastoin 2,0 prosenttiyksikköä 86,5 prosenttiin ja ylempään toisen asteen koulutuksen saaneiden 2,6 prosenttiyksikköä 77,4 prosenttiin (ks. kuvio 7). Vaikka alemman toisen asteen tai sitä alemman koulutustason hankkineiden työllisyyden kasvuvauhti oli negatiivinen (keskimäärin $-0,5$ %) vuosina 1996–2001, näiden työntekijöiden työllisyys parani 1990-luvun alkuvuosista, jolloin ryhmän työllisyyden kasvu hidastui keskimäärin yli 1 %.

Toimialakohtaisesti tarkasteltuna alemman toisen asteen tai sitä alemman koulutustason hankkineiden työllisyys koheni 1990-luvun lopulla vuosikymmenen alkuun verrattuna, ja ryhmän työllisyyskehitys perustui lähinnä teollisuuden työllisyyteen. Vuosina 1996–2001 alimman koulutustason hankkineiden työntekijöiden määrä väheni voimakkaasti maataloudessa ($-3,0$ prosen-

tin vuotuista vauhtia), mutta palvelualalla se väheni vain hyvin vähän ($-0,1$ %) ja teollisuudessa se kasvoi ($0,3$ %). Vaikka alimman koulutustason hankkineiden työllisyysaste nousi selvemmin naisten ryhmässä, se nousi silti yleisesti sekä miesten että naisten ryhmässä.

Koska vähän koulutetuilla työntekijöillä on aiemmin ollut ongelmia työmarkkinoille siirtymisessä, useat hallitukset ovat lisänneet työmarkkina-uudistuksia matalapalkkaisten työllisyysnäkömien parantamiseksi. Vuoden 2002 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa kehoitetaan vahvistamaan aktiivista työmarkkinapolitiikkaa, joka keskittyy heikoimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Melkein kaikki euroalueen maat ovat viime vuosina alkaneet parantaa matalapalkkaisten asemaa – matalapalkkaisthan ovat usein myös vähän koulutettuja. Vaikka kansallisella tasolla toimet poikkeavat toisistaan merkittävästi, nykyinen politiikka pohjautuu seuraaviin lähtökohtiin.

- Matalapalkkaisten verotuksen alentaminen (toteutettu lähes kaikissa euroalueen maissa viime vuosina). Korkean tuloveroasteen tai suurten sosiaaliturvamaksujen takia käteen jäävän palkan pienuus voi vähentää työnteon houkuttelevuutta. Matalapalkkaisten keskimääräinen verokiila prosentteina työvoimakuluista ja sosiaaliturvamaksuista aleni euroalueella 41 prosenttiin vuonna 2001, kun se oli vuonna 1996 ollut arviolta 44 %.
- Työntekijöille suoraan maksettava työntekoon liittyvä etuus kokopäivä- tai osa-aikatyön vastaanottamisesta. Nämä etuudet kasvattavat tehokkaasti työstä saatavia nettotuloja sekä työstä saatujen tulojen tai työttömyyskorvausten eroa, mikä kannustaa työntekijöitä vähentämään riippuvuutta etuuksista.
- Palkkaverotuksen alentaminen, työnantajien sosiaaliturvamaksujen vähentäminen ja/tai työllistämisen tukeminen (esim. palkkatuet tiettyjen työntekijäryhmien palkkaamisesta työnantajille syntyvien kustannusten vähentämiseksi). Epäsuorat työvoimakustannukset ovat pienentyneet, yritysten maksamat sosiaaliturvamaksut esimerkiksi 1990-luvun alkuvuosien tasolle.

4 Päätelmät

Koska tuotannon kasvu lisäsi työllisyyttä enemmän 1990-luvun kuin 1980-luvun lopulla, tässä artikkelissa on tarkasteltu joitakin tyypillisiä piirteitä, jotka voidaan yhdistää 1990-luvulla täytännön pantuihin työmarkkinauudistuksiin. Näitä piirteitä ovat naisten työllisyyden merkittävä ja jatkuva kasvu – se on ollut paljon nopeampaa kuin miesten työllisyyden kasvu – ja nuorimman ja vanhimman ikäryhmän sekä heikoimmin koulutettujen työllisyysasteiden nousu. Joidenkin väestöryhmien työllisyys on parantunut lähinnä osa-aikaisten ja määräaikaisten työsuhteiden yleistymisen vuoksi.

Vaikka euroalueen työllisyys todistetusti kohe-
nikin 1990-luvun lopussa 1980-luvun lopun ti-
lanteeseen verrattuna, euroalueen keskimääräi-
nen työllisyysaste (noin 62 % vuonna 2001) on
yhä merkittävästi alhaisempi kuin Yhdysvaltojen
(noin 73 %). Lisäksi tiettyjen väestöryhmien,
kuten naisten, nuorten, ikääntyneiden ja heikoim-
min koulutettujen, työllisyysasteet ovat edelleen
suhteellisen alhaiset. Lissabonissa ja Tukholmas-
sa asetettujen Eurooppa-neuvoston työllisyys-
tavoitteiden saavuttamiseen onkin vielä pitkä
matka.

Millaisia toimia euroalueen työmarkkinoiden ra-
kenneongelmien ratkaisemiseen tarvitaan, riip-
puu kunkin yksittäisen maan omien ongelmien
luonteesta. Pääasiallisesti toimien laatimisesta
vastaavat kansalliset hallitukset ja työmarkkina-

osapuolet. Tähänastiset saavutukset vaihtelevat
maittain huomattavasti, ja kaiken kaikkiaan edis-
tys on euroalueella yhä riittämätöntä. Esimerkiksi
rakenneuudistuksia ei ole toteutettu johdonmu-
kaisesti suhteessa työmarkkinoiden ongelmien
vakavuuteen, ja uudistusten toteutusvauhti näyt-
tää hidastuneen vuodesta 2001 lähtien.

Tulevaisuuden kannalta tarvitaan lisää perusteeli-
sillä työmarkkinauudistuksia, kuten vuoden 2002
talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissakin tode-
taan. Erityisen tärkeitä ovat toimet, joilla työntekijät saadaan jakautumaan tehokkaasti eri toimi-
alojen, alueiden ja ammattitaitoryhmien kesken.
Samoin on tärkeää kehittää vero- ja etuusjärjes-
telmiä sellaisiksi, että työnteosta tulee kannatta-
vaa. On myös lisättävä yritysten kannustimia työn-
tekijöiden palkkaamiseen esimerkiksi vähentä-
mällä työvoimakustannuksia ja sovittamalla aiem-
paa paremmin työntekijöiden taidot työn edel-
lyttämiin vaatimuksiin.

Tällaisten uudistusten pitäisi yhdessä palkkamal-
tin jatkumisen, palkkaerojen kasvattamisen ja
palkkajoustojen sekä palkkaneuvottelujen uudis-
tamisen kanssa edistää työllisyyden kasvua, lisätä
euroalueen talouden kasvumahdollisuuksia ja
vähentää työttömyyttä keskipitkällä aikavälillä.
Niiden avulla euroalue voisi myös selviytyä pa-
remmin ulkoisista sokeista. Kaikilta osin tehtävä
on varsin haasteellinen.

Euroalueen tilastot

Tilastot

	Yhteenveto euroalueen taloustilastoista	5*
1	Rahapolitiikkatilastot	
	1.1 Eurojärjestelmän konsolidoitu tase	6*
	1.2 EKP:n keskeiset korot	8*
	1.3 Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät	8*
	1.4 Vähimmäisvarantotilastot	10*
	1.5 Pankkijärjestelmän likviditeettiasema	11*
2	Euroalueen rahatalous	
	2.1 Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase	12*
	2.2 Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)	13*
	2.3 Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)	14*
	2.4 Raha-aggregaatit ja niiden vastaerät	16*
	2.5 Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan	21*
	2.6 Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan	24*
	2.7 Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät	26*
	2.8 Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain	28*
3	Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot	
	3.1 Rahamarkkinakorot	30*
	3.2 Valtion lainojen tuotot	31*
	3.3 Osakeindeksit	32*
	3.4 Pankkien luotto- ja talletuskorot	33*
	3.5 Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan	34*
	3.6 Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan	36*
4	YKHI ja euroalueen muut hinnat	
	4.1 Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	42*
	4.2 Muut hinnat ja kustannukset	43*
5	Euroalueen reaalitalous	
	5.1 Kansantalouden tilinpito	44*
	5.2 Muita keskeisiä reaalitalouden tilastoja	46*
	5.3 Euroopan komission suhdannekyselyt	47*
	5.4 Työmarkkinat	48*
6	Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus	
	6.1 Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta	49*
	6.2 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	53*
7	Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa	
	7.1 Tulot, menot ja alijäämä/ylijäämä	54*
	7.2 Velka	55*
	7.3 Velan muutos	56*
8	Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)	
	8.1 Maksutase	57*
	8.2 Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot	58*
	8.3 Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset	59*
	8.4 Maksutase: suorat sijoitukset	60*
	8.5 Maksutase: arvopaperisijoitukset	61*
	8.6 Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto	62*
	8.7 Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto	64*

¹ Katso EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) pitkän aikavälin tilastoja sekä yksityiskohtaisia tilastoja.

9	Euroalueen ulkomaankauppa	66*
10	Valuuttakurssit	68*
11	Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa	70*
12	Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella	
	12.1 Taloudellinen kehitys	71*
	12.2 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	72*
	Teknisiä huomautuksia	73*
	Yleistä	75*

Kreikka liittyi euroalueeseen 1.1.2001

Kuukausikatsauksen tilasto-osassa euroalueen tilastot kattavat ne euroalueen maat, jotka tarkasteluajankohtana kuuluivat euroalueeseen. Siten euroalueen tilastot vuoden 2000 loppuun saakka kattavat 11 maata ja vuoden 2001 alusta 12 maata. Poikkeukset on erikseen merkitty.

Kreikan liittymisen ajankohta on taulukoissa merkitty viivalla ja kuvioissa katkoviivalla. Absoluuttiset muutokset ja prosenttimuutokset vuodesta 2000 vuoteen 2001 perustuvat mahdollisuuksien mukaan sellaisiin aikasarjoihin, joissa Kreikan liittyminen euroalueeseen on otettu huomioon.

Kreikan tiedoilla täydennettyjä euroalueen taloustilastoja vuoden 2000 loppuun saakka on saatavissa CSV-muodossa EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.int).

Taulukkomerkintöjen selityksiä

”.”	Tiedot puuttuvat / Loogisesti mahdoton.
”-”	Tiedot eivät ole vielä saatavissa.
”..”	Nolla tai merkityksetön.
”miljardia”	10 ⁹
^(p)	Ennakkotieto.
kp.	Kausivaihtelusta puhdistettu.

Yhteenveto euroalueen taloustilastoista

(vuotuinen prosentimuutos, ellei toisin mainita)

1. Rahatalouden kehitys ja korot

	M1 ¹⁾	M2 ¹⁾	M3 ^{1),2)}		Rahalaitosten lainat euroalueelle (pl. rahalaitokset ja julkisyhteisöt) ¹⁾	Yritysten ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat arvopaperit ¹⁾	3 kk:n korko (euribor, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot)	Valtion 10 vuoden lainojen tuotot, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot
	1	2	3	3 kk:n liukuva keskiarvo 4				
2001	3,6	4,2	5,4	-	7,8	26,4	4,26	5,03
2002	.	.	.	-	.	.	.	.
2002 I	6,2	6,5	7,6	-	5,7	28,9	3,36	5,13
II	6,6	6,5	7,4	-	5,6	24,3	3,45	5,26
III	7,6	6,5	7,1	-	5,3	.	3,36	4,77
IV	.	.	.	-	.	.	.	.
2002 touko	6,8	6,7	7,6	7,3	5,8	23,6	3,46	5,30
kesä	6,8	6,5	7,1	7,3	5,5	21,4	3,46	5,16
heinä	7,6	6,5	7,1	7,1	5,2	19,6	3,41	5,03
elo	7,6	6,4	7,0	7,1	5,4	16,9	3,35	4,73
syys	8,2	6,6	7,4	.	5,3	.	3,31	4,52
loka	.	.	.	.	.	.	3,26	4,62

2. Hintojen ja reaalitalouden kehitys

	YKHI	Teollisuuden tuottajahinnat	Työ-kustannukset tuntia kohden (koko taloudessa)	BKT:n määrä	Teollisuus-tuotanto (pl. raken-taminen)	Kapasiteetin käyttöaste teollisuudessa %	Työllisyys (koko taloudessa)	Työttömyys (% työvoimasta)
	9	10	11	12	13	14	15	16
2001	2,5	2,2	3,4	1,4	0,3	83,6	1,3	8,0
2002	.	.	.	.	.	81,2	.	.
2002 I	2,6	-0,8	4,0	0,3	-2,5	81,1	0,7	8,1
II	2,1	-0,8	3,6	0,7	-0,6	81,2	0,5	8,2
III	2,0	-0,1	.	.	.	81,0	.	8,3
IV	.	.	.	.	.	81,5	.	.
2002 touko	2,0	-0,8	-	-	-0,9	-	-	8,2
kesä	1,8	-0,9	-	-	-0,3	-	-	8,2
heinä	1,9	-0,3	-	-	-0,1	-	-	8,3
elo	2,1	-0,1	-	-	-1,0	-	-	8,3
syys	2,1	0,1	-	-	.	-	-	8,3
loka	2,2	.	-	-	.	-	-	.

3. Maksutase, valuuttavaranto ja valuuttakurssi

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

	Maksutase (nettovirrat)				Valuuttavaranto (ajanjakson lopun kanta)	Euron efektiivinen valuuttakurssi: laaja maaryhmä (1999/I = 100)		Yhden euron arvo dollareina
	Vaihtotase ja pääomansiirrot	Tavarat	Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset		Nimellinen	Reaalinen (KHI)	
2001	-4,9	75,8	-101,5	38,1	392,4	91,0	88,1	0,896
2002	.	.	.	.	.	.	.	.
2002 I	14,9	26,3	-15,0	-51,8	409,0	91,3	88,1	0,877
II	8,6	32,7	-4,4	67,1	367,0	93,9	90,6	0,919
III	.	.	.	.	380,9	97,9	94,0	0,984
IV	.	.	.	.	.	.	.	.
2002 touko	3,4	10,7	3,7	32,2	386,6	93,7	90,4	0,917
kesä	8,4	13,6	-16,1	17,1	367,0	96,4	92,8	0,955
heinä	3,1	14,2	-3,6	14,2	372,0	98,2	94,4	0,992
elo	10,4	11,7	1,7	4,5	372,9	97,7	93,7	0,978
syys	.	.	.	.	380,9	98,0	93,8	0,981
loka	.	.	.	.	.	98,5	94,3	0,981

Lähteet: EKP, Euroopan komissio (Eurostat ja talous- ja rahoitusasioista vastaava pääosasto) ja Reuters.

Lisätietoja tämän tilasto-osan vastaavissa taulukoissa.

1) Kuukausittaiset kasvuvauhdit ajanjakson lopussa, neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset kasvuvauhdit ajanjakson keskiarvoja. M1:n, M2:n, M3:n ja lainojen suhteelliset muutokset lasketaan kausivaihtelusta puhdistetuista kuukausittaisista kannoista ja virroista.

2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.

I Rahapolitiikkatilastot

Taulukko 1.1

Eurojärjestelmän konsolidoitu tase

(miljoonaa euroa)

1. Vastaavaa

		Kulta ja kultasaamiset	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	Euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	Euromääräiset luotot euroalueen rahoitussektorille	Perusrahoitusoperaatiot	Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	
		1	2	3	4	5	6	7	8	
2002	kesä	7.	139 414	260 127	23 583	5 079	173 309	113 000	60 000	0
		14.	139 414	261 837	22 944	5 135	167 022	106 999	60 000	0
		21.	139 378	263 172	22 001	4 985	175 937	111 999	60 000	0
		28.	128 323	237 959	19 742	4 491	200 958	140 000	59 999	0
heinä		5.	128 323	237 865	19 335	4 598	187 023	127 000	59 999	0
		12.	128 323	239 363	19 488	4 794	186 016	126 000	59 999	0
		19.	128 323	240 102	20 162	4 947	194 378	134 002	59 999	0
		26.	128 323	240 888	20 436	4 885	204 734	149 000	54 999	0
elo		2.	128 323	240 117	19 987	4 936	194 032	139 001	54 999	0
		9.	128 323	239 409	19 302	4 824	192 067	136 998	54 999	0
		16.	128 323	237 438	19 399	4 949	189 105	133 999	54 999	0
		23.	128 323	239 979	17 924	4 827	189 037	133 999	54 999	0
		30.	128 323	238 451	17 005	5 304	197 034	146 998	50 000	0
syys		6.	128 322	239 668	18 537	4 801	191 040	141 001	50 000	0
		13.	128 322	241 413	18 246	4 574	186 051	136 002	50 000	0
		20.	128 322	242 967	18 494	4 795	194 047	144 000	50 000	0
		27.	128 322	242 538	18 267	4 961	194 085	149 000	44 998	0
loka		4.	131 211	248 348	18 472	4 475	190 377	145 000	44 998	0
		11.	131 211	247 235	19 355	4 247	191 031	146 000	44 998	0
		18.	131 211	246 437	19 628	4 239	187 124	141 999	44 998	0
		25.	131 189	246 588	20 960	4 618	209 137	164 000	44 998	0
marras	1.	131 157	244 894	21 007	4 315	190 072	144 999	44 999	0	

2. Vastattavaa

		Liikkeessä olevat setelit	Euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	RTGS-tilit (ml. vähimmäisarvotalletukset)	Talletusmahdollisuus	Määräaikaiset talletukset	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	Liikkeeseen lasketut sijoitus-todistukset	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2002	kesä	7.	302 923	132 931	132 859	60	0	0	12	2 472	2 939
		14.	303 602	128 245	128 202	30	0	0	13	2 432	2 939
		21.	304 536	135 049	132 344	2 693	0	0	12	2 249	2 939
		28.	308 753	134 893	134 781	100	0	0	12	2 034	2 939
heinä		5.	315 136	129 139	128 688	46	0	0	405	196	2 939
		12.	316 696	129 439	129 400	22	0	0	17	126	2 939
		19.	317 176	128 610	127 973	620	0	0	17	27	2 939
		26.	317 563	132 354	132 334	16	0	0	4	83	2 939
elo		2.	323 953	129 253	129 237	12	0	0	4	31	2 939
		9.	326 029	127 605	127 592	10	0	0	3	281	2 939
		16.	325 804	129 440	129 406	31	0	0	3	209	2 939
		23.	321 224	131 308	128 703	2 602	0	0	3	115	2 939
		30.	321 780	126 066	125 935	130	0	0	1	131	2 939
syys		6.	325 814	129 856	129 836	15	0	0	5	260	2 939
		13.	325 663	126 812	126 799	10	0	0	3	135	2 939
		20.	324 542	129 987	129 927	58	0	0	2	142	2 939
		27.	325 399	126 910	126 900	10	0	0	0	198	2 939
loka		4.	331 672	127 336	127 250	85	0	0	1	235	2 939
		11.	331 640	132 319	132 288	31	0	0	0	374	2 939
		18.	330 793	128 882	128 833	38	0	0	11	173	2 939
		25.	329 550	136 845	136 823	11	0	0	11	131	2 939
marras	1.	334 839	122 651	122 615	35	0	0	1	132	2 939	

Lähde: EKP.

Käänteiset rakenteelliset operaatiot	Maksuvalmiusluotot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luotolaitoksilta	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	Muut saamiset	Yhteensä			
							12	13	14	15
9	10	11	12	13	14	15	16			
0	305	4	213	29 944	67 701	89 062	788 433	2002	kesä	7.
0	5	18	231	30 087	67 701	89 192	783 564			14.
0	3 925	13	205	30 220	67 698	90 077	793 674			21.
0	930	29	512	30 481	67 687	90 691	780 845			28.
0	3	21	414	30 648	67 675	88 834	764 716		heinä	5.
0	9	8	403	30 505	67 676	89 066	765 635			12.
0	367	10	166	30 744	67 676	89 496	775 995			19.
0	729	6	405	30 656	67 664	85 548	783 540			26.
0	12	20	422	30 482	67 659	85 632	771 591		elo	2.
0	23	47	402	30 630	67 638	86 034	768 630			9.
0	69	38	151	30 673	67 198	86 272	763 509			16.
0	28	11	144	30 919	67 198	85 740	764 092			23.
0	22	14	367	31 361	67 198	85 794	770 838			30.
0	5	34	244	31 538	67 198	84 224	765 573		syys	6.
0	12	37	164	31 480	67 198	84 690	762 139			13.
0	3	44	213	31 524	67 198	85 077	772 638			20.
0	55	32	312	31 503	67 199	85 634	772 822			27.
0	355	24	616	32 125	67 209	85 503	778 337		loka	4.
0	6	27	619	32 253	67 209	85 545	778 706			11.
0	10	117	441	32 256	67 209	85 768	774 314			18.
0	27	112	155	32 142	67 209	86 029	798 028			25.
0	60	14	361	32 264	67 209	88 379	779 659		marras	1.

Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Myönnettyjen erityisnosto-oikeuksien vastaerä	Muut velat	Arvonmuutos-tilit	Pääoma ja rahastot	Yhteensä			
								13	14	15	16
10	11	12	13	14	15	16	17	18			
47 953	8 561	1 377	18 619	6 990	62 519	136 887	64 262	788 433	2002	kesä	7.
46 035	8 318	1 423	20 020	6 990	62 407	136 887	64 266	783 564			14.
48 337	8 932	1 423	19 135	6 990	62 934	136 887	64 263	793 674			21.
70 880	8 437	1 641	16 944	6 521	64 431	99 114	64 258	780 845			28.
57 501	8 517	1 237	16 867	6 521	63 297	99 114	64 252	764 716		heinä	5.
54 513	8 637	1 237	18 845	6 521	63 313	99 114	64 255	765 635			12.
62 743	8 574	1 537	20 002	6 521	64 490	99 114	64 262	775 995			19.
69 572	9 032	1 298	21 486	6 521	59 314	99 114	64 264	783 540			26.
55 257	9 382	1 392	20 375	6 521	59 106	99 114	64 268	771 591		elo	2.
52 290	8 643	1 312	19 716	6 521	59 910	99 114	64 270	768 630			9.
47 496	8 609	1 285	17 306	6 521	60 512	99 114	64 274	763 509			16.
49 783	9 128	1 287	18 418	6 521	59 980	99 114	64 275	764 092			23.
63 849	8 972	1 271	16 111	6 521	59 807	99 114	64 277	770 838			30.
51 729	8 671	1 282	15 092	6 521	60 016	99 114	64 279	765 573		syys	6.
50 133	8 588	1 309	16 613	6 521	60 031	99 114	64 281	762 139			13.
55 839	8 992	1 518	18 110	6 521	60 651	99 114	64 283	772 638			20.
58 763	8 903	1 443	17 851	6 521	60 495	99 114	64 286	772 822			27.
47 782	9 245	1 303	18 145	6 567	62 516	106 307	64 290	778 337		loka	4.
43 890	8 468	1 300	17 970	6 567	62 640	106 307	64 292	778 706			11.
43 801	8 328	1 449	17 324	6 567	63 456	106 307	64 295	774 314			18.
59 081	8 368	1 605	18 752	6 567	63 585	106 307	64 298	798 028			25.
50 648	8 359	1 352	17 305	6 567	64 336	106 307	64 224	779 659		marras	1.

Taulukko 1.2

EKP:n keskeiset korot

(korke vuosittain prosentteina, muutokset prosenttiyksikköinä)

Voimassa alkaen ¹⁾	Talletusmahdollisuus		Perusrahoitusoperaatiot			Maksuvalmiusluotto		
			Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat	Muutos	Korko	Muutos	
	Korko	Muutos	Korko	Korko				Korko
	1	2	3	4	5	6	7	
1999 tammi	1.	2,00	-	3,00	-	-	4,50	-
	4. ²⁾	2,75	0,75	3,00	-	...	3,25	-1,25
	22.	2,00	-0,75	3,00	-	...	4,50	1,25
	huhti 9.	1,50	-0,50	2,50	-	-0,50	3,50	-1,00
	marras 5.	2,00	0,50	3,00	-	0,50	4,00	0,50
2000 helmi	4.	2,25	0,25	3,25	-	0,25	4,25	0,25
	maalis 17.	2,50	0,25	3,50	-	0,25	4,50	0,25
	huhti 28.	2,75	0,25	3,75	-	0,25	4,75	0,25
	kesä 9.	3,25	0,50	4,25	-	0,50	5,25	0,50
	28. ³⁾	3,25	...	-	4,25	...	5,25	...
	syys 1.	3,50	0,25	-	4,50	0,25	5,50	0,25
	loka 6.	3,75	0,25	-	4,75	0,25	5,75	0,25
			<i>Euroalueen laajeneminen</i>					
2001 touko	11.	3,50	-0,25	-	4,50	-0,25	5,50	-0,25
	elo 31.	3,25	-0,25	-	4,25	-0,25	5,25	-0,25
	syys 18.	2,75	-0,50	-	3,75	-0,50	4,75	-0,50
	marras 9.	2,25	-0,50	-	3,25	-0,50	4,25	-0,50

Lähde: EKP.

- 1) Päiväys viittaa talletuskoroon ja maksuvalmiusluoton korkoon. Perusrahoitusoperaatioiden koron muutokset ovat voimassa ensimmäisestä päivästä lähtien seuranneesta operaatiosta alkaen, ellei toisin mainita. Syyskuun 18. päivänä 2001 tehty koron muutos tuli voimaan samana päivänä.
- 2) EKP ilmoitti 22.12.1998, että maksuvalmiusluoton koron ja talletuskoron välillä sovelletaan poikkeuksellisesti 4.–21.1.1999 kapeaa 50 peruspisteen korkoputkea. Tämän järjestelyn tarkoituksena oli helpottaa markkinaosapuolten sopeutumista uuteen regimiin.
- 3) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokaupoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.

Taulukko 1.3

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät¹⁾

(määrät miljoonaa euroa, korot vuosittain korkoa)

1. Perusrahoitusoperaatiot²⁾

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää	
			Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko		
	1	2	3	4	5	6	7	
2002 touko	8.	108 472	66 000	-	3,25	3,29	3,30	14
	15.	108 733	43 000	-	3,25	3,30	3,30	14
	22.	112 438	70 000	-	3,25	3,33	3,34	14
	29.	114 221	48 000	-	3,25	3,34	3,35	14
kesä	5.	114 258	65 000	-	3,25	3,33	3,34	14
	12.	97 462	42 000	-	3,25	3,31	3,32	14
	19.	112 227	70 000	-	3,25	3,32	3,33	14
	26.	111 439	70 000	-	3,25	3,35	3,36	14
heinä	3.	108 626	57 000	-	3,25	3,33	3,33	14
	10.	102 931	69 000	-	3,25	3,30	3,32	14
	17.	104 849	65 000	-	3,25	3,30	3,31	14
	24.	108 732	84 000	-	3,25	3,30	3,31	14
31.	86 879	55 000	-	3,25	3,30	3,31	14	
elo	7.	104 266	82 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	14.	85 232	52 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	21.	115 921	82 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	28.	104 816	65 000	-	3,25	3,28	3,29	14
syys	4.	124 579	76 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	11.	105 528	60 000	-	3,25	3,27	3,28	14
	18.	116 252	84 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	25.	105 130	65 000	-	3,25	3,28	3,29	14
loka	2.	125 630	80 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	9.	111 824	66 000	-	3,25	3,27	3,28	14
	16.	106 563	76 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	23.	115 642	88 000	-	3,25	3,29	3,30	14
30.	101 910	57 000	-	3,25	3,29	3,29	14	
marras	6.	104 397	87 000	-	3,25	3,25	3,26	14

2. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat		Vaihtuvakorkoiset huutokaupat		Operaation kesto [...] päivää
			Kiinteäkorko	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko		
1	2	3	4	5	6	7	8
2000 marras 30.	31 999	15 000	-	5,03	5,05	91	
joulu 29.	15 869	15 000	-	4,75	4,81	90	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001 tammi 25.	31 905	20 000	-	4,66	4,69	90	
maalis 1.	45 755	20 000	-	4,69	4,72	91	
29.	38 169	19 101	-	4,47	4,50	91	
huhti 25.	43 416	20 000	-	4,67	4,70	92	
touko 31.	46 448	20 000	-	4,49	4,51	91	
kesä 28.	44 243	20 000	-	4,36	4,39	91	
heinä 26.	39 369	20 000	-	4,39	4,42	91	
elo 30.	37 855	20 000	-	4,20	4,23	91	
syys 27.	28 269	20 000	-	3,55	3,58	85	
loka 25.	42 308	20 000	-	3,50	3,52	98	
marras 29.	49 135	20 000	-	3,32	3,34	91	
joulu 21.	38 178	20 000	-	3,29	3,31	97	
2002 tammi 31.	44 547	20 000	-	3,31	3,33	84	
helmi 28.	47 001	20 000	-	3,32	3,33	91	
maalis 28.	39 976	20 000	-	3,40	3,42	91	
huhti 25.	40 580	20 000	-	3,35	3,36	91	
touko 30.	37 602	20 000	-	3,45	3,47	91	
kesä 27.	27 670	20 000	-	3,38	3,41	91	
heinä 25.	28 791	15 000	-	3,35	3,37	98	
elo 29.	33 527	15 000	-	3,33	3,34	91	
syys 26.	25 728	15 000	-	3,23	3,26	88	
loka 31.	27 820	15 000	-	3,22	3,24	91	

3. Muut huutokauppina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat		Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
				Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko		
1	2	3	4	5	6	7	8		
2000 tammi 5. ⁴⁾	Määräaikaistalletusten kerääminen	14 420	14 420	-	-	3,00	3,00	7	
kesä 21.	Käänteisoperaatio	18 845	7 000	-	-	4,26	4,28	1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001 huhti 30.	Käänteisoperaatio	105 377	73 000	-	4,75	4,77	4,79	7	
syys 12.	Käänteisoperaatio	69 281	69 281	4,25	-	-	-	1	
13.	Käänteisoperaatio	40 495	40 495	4,25	-	-	-	1	
marras 28.	Käänteisoperaatio	73 096	53 000	-	3,25	3,28	3,29	7	
2002 tammi 4.	Käänteisoperaatio	57 644	25 000	-	3,25	3,30	3,32	3	
10.	Käänteisoperaatio	59 377	40 000	-	3,25	3,28	3,30	1	

Lähde: EKP.

- 1) Esitetyt summat voivat hieman poiketa taulukossa 1.1 (vastaavaa) esitetystä (sarakkeet 6–8) likviditeetin jaon yhteydessä suorittamattomien maksujen vuoksi.
- 2) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.
- 3) Likviditeettiä lisäävissä (vähentävissä) operaatioissa marginaalikorko tarkoittaa alinta (korkeinta) korkoa, jolla tarjoukset hyväksyttiin.
- 4) Operaatioissa tarjousten yläraja oli asetettu 3,00 prosentiksi.

Taulukko 1.4

Vähimmäisvarantotilastot

1. Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantopohja^{1),2)}

(miljardia euroa; ajanjakson lopussa)

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Rahamarkkina- paperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6	7
2001 syys	10 627,3	5 956,0	188,2	191,3	1 315,7	631,6	2 344,6
loka	10 687,8	5 962,3	190,8	196,5	1 313,7	672,4	2 352,2
marras	10 798,1	6 073,4	199,0	191,3	1 300,9	656,5	2 376,9
joulu	10 910,1	6 226,1	204,7	185,0	1 315,2	605,1	2 374,0
2002 tammi	10 952,8	6 195,2	194,7	202,2	1 350,7	610,8	2 399,0
helmi	10 964,1	6 164,7	196,8	196,0	1 337,1	653,2	2 416,3
maalis	11 031,8	6 178,0	202,2	198,4	1 349,9	663,1	2 440,1
huhti	11 076,4	6 176,1	205,1	199,8	1 355,1	699,1	2 441,2
touko	11 111,6	6 150,4	204,3	206,2	1 355,8	741,7	2 453,2
kesä	11 009,1	6 083,3	203,3	204,2	1 355,3	699,2	2 463,9
heinä	10 999,6	6 069,3	202,3	206,3	1 368,0	691,0	2 462,7
elo	10 952,0	6 010,3	200,3	201,3	1 359,7	703,2	2 477,2
syys ^(p)	11 055,3	6 058,1	201,6	203,7	1 373,1	746,8	2 472,0

Lähde: EKP.

- 1) Luottolaitosten velkoja muille EKPJ:n vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, EKP:lle tai kansallisille keskuspankeille ei sisällytetä varantopohjaan. Jos luottolaitos ei pysty osoittamaan liikkeeseen laskemiensa edellä mainittujen euroalueen laitosten hallussa olevien enintään kahden vuoden velkapaperien ja rahamarkkinapaperien määrää, se voi tehdä varantopohjaansa näistä veloista prosenttivähennyksen. Varantopohjaan sovellettava vähennys oli 10 % marraskuuhun 1999 saakka, sen jälkeen 30 %.
- 2) Pitoajanjakso alkavat kunkin kuukauden 24. päivänä ja päättyvät seuraavan kuukauden 23. päivänä. Varantovelvoite lasketaan edeltävän kuukauden lopun varantopohjan perusteella.

2. Varantojen pito¹⁾

(miljardia euroa, korko vuotuisena prosenttina)

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset ²⁾	Toteutuneet varantotalletukset ³⁾	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset ⁴⁾	Varantovaje ⁵⁾	Vähimmäisvarantojen korko ⁶⁾ , %
	1	2	3	4	5
2001 marras	126,1	126,6	0,5	0,0	3,62
joulu	126,4	127,3	0,9	0,0	3,30
2002 tammi	128,7	130,1	1,4	0,0	3,34
helmi	131,7	132,4	0,7	0,0	3,30
maalis	131,3	132,0	0,7	0,0	3,28
huhti	130,6	131,1	0,5	0,0	3,30
touko	131,0	131,5	0,5	0,0	3,30
kesä	131,0	131,7	0,7	0,0	3,33
heinä	130,7	131,3	0,6	0,0	3,32
elo	129,3	129,7	0,5	0,0	3,29
syys	129,0	129,5	0,5	0,0	3,28
loka	127,7	128,2	0,5	0,0	3,28
marras ^(p)	128,7	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Tässä taulukossa ilmoitetaan päättyneiden pitoajanjaksojen täydelliset tiedot ja nykyisen pitoajanjakson varantovelvoitteet.
- 2) Kunkin luottolaitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden velvoiteprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaerään. Velat lasketaan kuukauden lopun tasetietojen mukaan. Jokainen luottolaitos saa tehdä 100 000 euron suuruisen kättäsummavähennyksen varantovelvoitteestaan. Euroalueen varantovelvoitteet lasketaan yhteen.
- 3) Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten yhteenlasketut keskimääräiset päivittävät varantotalletukset varantotilillä pitoajanjakson aikana.
- 4) Keskimääräiset varantovelvoitteen ylittävät toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka ovat täyttäneet varantovelvoitteen.
- 5) Keskimääräiset varantovelvoitteen alittavat toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka eivät ole täyttäneet varantovelvoitetta.
- 6) EKP:n (kalenteripäivien määrällä painotettu) eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana (ks. taulukko 1.3).

Taulukko 1.5

Pankkijärjestelmän likviditeettiasema¹⁾

(miljardia euroa; jakson päivittäisten arvojen keskiarvoja)

Pitoajanjakso päätyy	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekkitiilit ⁴⁾	Perusraha (keskus- pankki- rahat) ⁵⁾				
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾	Liikkeessä olevat setelit	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät (netto) ³⁾						
	Eurojär- jestelmä kulta- ja valuutta- saamiset (netto)	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset- rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾								1	2	3	4
2001 syys	401,3	147,1	60,0	0,5	3,5	0,4	0,0	335,4	45,2	105,4	126,1	461,9				
loka	389,9	136,7	60,0	1,1	0,0	0,1	0,0	325,2	43,6	93,6	125,1	450,4				
marras	385,0	132,3	60,0	0,2	0,0	0,3	0,0	311,3	46,1	93,1	126,7	438,3				
joulu	383,7	122,5	60,0	0,5	12,4	0,8	0,0	298,0	43,5	109,3	127,4	426,2				
2002 tammi	385,2	118,5	60,0	0,4	3,7	0,6	0,0	344,3	38,3	54,2	130,4	475,2				
helmi	386,0	127,3	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	306,2	49,6	85,2	132,6	438,8				
maalis	386,7	114,6	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	283,3	54,2	91,8	132,1	415,6				
huhti	395,4	112,7	60,0	0,4	0,0	0,2	0,0	285,9	55,9	95,3	131,2	417,3				
touko	397,7	110,6	60,0	0,1	0,0	0,3	0,0	293,7	49,2	93,5	131,7	425,6				
kesä	396,2	112,6	60,0	0,5	0,0	0,4	0,0	300,8	45,1	91,2	131,8	433,0				
heinä	369,1	130,4	60,0	0,2	0,0	0,2	0,0	313,4	54,4	60,3	131,4	445,0				
elo	360,0	139,2	55,2	0,1	0,0	0,1	0,0	322,8	50,9	50,8	129,9	452,8				
syys	362,3	140,9	50,8	0,1	0,0	0,2	0,0	323,6	49,1	51,7	129,6	453,4				
loka ⁶⁾	370,0	146,1	45,3	0,1	0,0	0,1	0,0	329,2	45,6	58,2	128,3	457,6				

Lähde: EKP.

1) Pankkijärjestelmän likviditeettiasema määritellään euroalueen luottolaitosten eurojärjestelmään kuuluvissa keskuspankeissa pitämien sekkitiilisaldojen yhteissummana. Summat johdetaan eurojärjestelmän konsolidoidusta taseesta.

2) Ei sisällä kansallisten keskuspankkien EMUn toisen vaiheen aikana liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia.

3) Eurojärjestelmän konsolidoidun taseen muut erät.

4) Likviditeettiä lisäävien (erät 1–5) ja likviditeettiä vähentävien erien (erät 6–10) erotus.

5) Talletusmahdollisuuden (erä 6), liikkeessä olevien setelien (erä 8) ja sekkitiilien (erä 11) summa.

2 Euroalueen rahatalous

Taulukko 2.1

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

	Lainat				Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet				Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeen laskemat osakkeet ja osuudet			Ulko-maiset saamiset ¹⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä	
	euro-alueelle	Raha-laitoksille ¹⁾	Julkis-yhteisöille	Muulle	Raha-laitosten	Julkis-yhteisöjen	Muiden	Raha-laitosten	Muiden	12	13					14
1999	444,6	424,3	19,7	0,5	89,1	1,9	86,1	1,1	14,1	4,3	9,8	400,6	9,9	56,2	1 014,5	
2000	493,1	474,4	18,2	0,5	98,5	2,9	94,6	1,0	14,6	4,4	10,2	459,1	10,2	54,3	1 129,8	
IV	445,0	427,4	17,1	0,5	97,4	2,5	93,6	1,3	15,3	4,3	11,0	380,7	11,2	56,1	1 005,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001	401,7	373,9	27,2	0,6	105,0	2,7	101,2	1,1	14,7	4,6	10,1	396,7	11,3	54,4	983,8	
II	426,0	398,2	27,2	0,6	105,8	3,1	101,5	1,2	14,2	4,6	9,6	414,7	11,9	54,5	1 027,2	
2001	388,2	360,4	27,2	0,6	106,6	3,7	101,9	1,1	13,1	4,8	8,3	397,1	11,9	54,8	971,7	
loka	356,7	328,9	27,2	0,6	107,8	3,9	102,8	1,2	13,4	4,8	8,7	400,0	12,0	55,5	945,6	
marras	370,0	342,4	27,1	0,6	107,3	3,8	102,2	1,2	13,6	4,7	8,9	400,5	12,1	55,0	958,5	
joulu	412,7	386,4	25,7	0,6	107,0	3,8	101,8	1,3	13,8	4,6	9,2	399,0	11,9	54,3	998,6	
2002	400,1	373,7	25,7	0,6	104,1	3,8	99,0	1,3	13,8	4,7	9,1	409,0	12,0	102,5	1 041,4	
helmi	373,4	347,1	25,7	0,6	105,9	4,1	100,6	1,2	13,7	4,7	9,0	413,5	12,0	103,3	1 021,7	
maalis	381,3	354,9	25,8	0,6	106,5	4,1	101,0	1,4	13,8	4,7	9,1	414,4	11,9	106,1	1 034,0	
huhti	344,2	317,8	25,8	0,6	107,5	5,0	101,4	1,1	13,5	4,7	8,8	401,3	12,0	108,0	986,5	
touko	356,1	329,7	25,7	0,6	107,0	4,9	101,0	1,0	13,3	4,7	8,6	394,5	12,0	110,2	993,1	
kesä	387,7	361,3	25,7	0,6	107,5	4,9	101,6	1,1	13,3	4,7	8,6	372,7	12,0	114,4	1 007,5	
heinä	364,0	337,7	25,7	0,6	107,7	5,1	101,9	0,8	13,8	4,7	9,0	377,9	12,1	116,1	991,6	
elo	363,4	337,5	25,3	0,6	109,2	5,1	103,3	0,8	14,4	4,8	9,7	377,9	12,1	115,8	992,8	
syys ^(p)	365,6	339,6	25,3	0,6	110,8	5,4	104,6	0,8	14,1	4,8	9,3	385,9	12,1	116,1	1 004,6	

2. Velat

	Liikkeessä-oleva raha	Talletukset euro-alueelta	Raha-laitosten ¹⁾			Muiden julkis-yhteisöjen/muiden	Raha-markkina-paperit ja liikkeeseen lasketut velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat ¹⁾	Muut velat	Yhteensä
			Raha-laitosten ¹⁾	Valtion	Muiden julkis-yhteisöjen/muiden						
1999	393,3	341,5	279,3	53,4	8,8	7,9	174,3	49,8	47,6	1 014,5	
2000	373,5	404,2	346,1	45,6	12,5	4,6	221,2	75,0	51,4	1 129,8	
IV	390,2	327,3	270,4	47,1	9,8	3,8	197,5	29,9	57,0	1 005,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	370,5	312,6	253,4	46,8	12,4	5,5	204,6	26,8	63,8	983,8	
II	368,8	342,2	274,1	51,8	16,3	5,6	223,7	32,6	54,2	1 027,2	
2001	346,1	323,6	269,4	37,6	16,6	5,5	209,2	30,0	57,3	971,7	
loka	333,8	302,8	244,7	40,0	18,1	5,5	210,6	34,3	58,5	945,6	
marras	317,4	330,4	277,5	35,2	17,6	4,7	210,1	35,3	60,6	958,5	
joulu	285,9	391,9	342,4	35,1	14,4	4,6	209,8	35,6	70,8	998,6	
2002	339,7	344,8	284,7	44,9	15,2	4,6	214,5	37,4	100,4	1 041,4	
helmi	308,2	349,1	282,3	52,1	14,7	4,6	219,9	33,9	106,0	1 021,7	
maalis	309,1	355,1	282,4	56,3	16,4	4,6	217,8	36,9	110,5	1 034,0	
huhti	311,3	323,5	254,8	50,8	17,9	4,6	212,8	32,4	101,9	986,5	
touko	319,6	326,6	268,4	40,7	17,4	4,6	208,0	31,6	102,7	993,1	
kesä	329,3	354,3	285,2	51,5	17,5	4,6	182,3	31,0	106,0	1 007,5	
heinä	340,1	316,0	247,4	52,9	15,6	4,6	183,7	35,1	112,2	991,6	
elo	342,3	318,7	255,8	47,3	15,6	4,6	186,4	31,0	109,8	992,8	
syys ^(p)	347,0	317,6	258,9	41,7	17,0	4,6	190,2	32,5	112,7	1 004,6	

Lähde: EKP.

1) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positiolla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviitteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.

Taulukko 2.2

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

																Yhteensä
	Lainat euroalueelle	Rahalaitoksille	Julkisyhteisöille	Muille	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet	Rahalaitosten	Julkisyhteisöjen	Muiden	Rahamarkkinapaperit	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat osakkeet ja osuudet	Rahalaitosten	Muiden	Ulkomaiset saamiset	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1999	9 779,9	3 414,1	828,2	5 537,6	2 179,4	828,8	1 123,8	226,7	129,9	650,6	211,5	439,1	1 719,6	154,0	919,4	15 532,8
2000 III	10 235,9	3 456,4	799,8	5 979,7	2 232,8	941,2	1 033,9	257,7	139,8	707,6	204,1	503,5	2 004,8	155,9	1 034,6	16 511,4
IV	10 419,8	3 510,4	817,8	6 091,5	2 193,4	933,3	995,9	264,2	141,4	750,9	240,2	510,8	2 026,2	158,7	1 015,4	16 705,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	10 814,0	3 715,6	824,4	6 274,0	2 322,4	969,1	1 066,2	287,1	157,1	812,3	255,3	557,0	2 242,1	160,8	1 097,2	17 606,0
II	10 894,4	3 698,3	808,5	6 387,6	2 397,4	991,6	1 104,9	300,9	164,6	799,3	251,3	548,0	2 290,1	163,5	1 128,3	17 837,7
2001 syys	10 953,2	3 729,3	802,6	6 421,3	2 415,5	995,8	1 093,3	326,4	163,8	771,6	245,1	526,4	2 300,6	165,7	1 115,8	17 886,2
loka	10 976,2	3 725,3	800,0	6 451,0	2 417,2	1 004,5	1 084,0	328,7	167,0	779,1	244,0	535,1	2 342,5	166,3	1 147,0	17 995,4
marras	11 118,2	3 800,8	816,2	6 501,2	2 430,4	1 009,7	1 088,8	331,9	158,7	782,5	246,8	535,7	2 427,1	167,1	1 136,6	18 220,6
joulu	11 134,8	3 794,0	822,1	6 518,7	2 421,5	1 008,3	1 077,4	335,9	153,1	811,0	251,9	559,1	2 408,4	168,1	1 129,4	18 226,3
2002 tammi	11 066,2	3 713,4	819,1	6 533,8	2 466,9	1 018,9	1 107,3	340,6	168,8	811,5	252,3	559,2	2 420,4	165,4	1 159,9	18 259,2
helmi	11 049,6	3 679,7	821,8	6 548,2	2 486,7	1 030,8	1 107,1	348,7	167,0	812,1	254,3	557,9	2 419,6	164,6	1 096,1	18 195,7
maalis	11 210,8	3 778,4	826,8	6 605,6	2 519,6	1 046,2	1 128,1	345,3	174,0	811,6	260,1	551,5	2 430,7	164,5	1 031,1	18 342,4
huhti	11 265,0	3 817,7	806,7	6 640,6	2 524,9	1 055,2	1 127,8	341,8	175,9	825,6	267,5	558,1	2 425,3	164,2	1 011,2	18 392,1
touko	11 329,4	3 866,8	803,4	6 659,2	2 543,0	1 057,8	1 141,2	343,9	181,7	826,2	265,8	560,4	2 451,4	164,4	984,2	18 480,3
kesä	11 334,9	3 839,8	804,4	6 690,6	2 538,6	1 059,4	1 137,5	341,8	194,7	819,2	263,5	555,7	2 358,6	164,3	1 002,3	18 412,5
heinä	11 339,6	3 844,7	802,8	6 692,1	2 527,4	1 048,1	1 134,0	345,3	205,0	808,3	267,0	541,3	2 378,8	164,7	1 025,6	18 449,3
elo	11 321,2	3 836,8	792,7	6 691,7	2 515,3	1 044,8	1 131,7	338,9	203,1	816,8	265,7	551,2	2 367,2	165,6	1 011,0	18 400,2
syys ¹⁾	11 410,9	3 881,4	795,4	6 734,2	2 531,2	1 041,6	1 148,1	341,5	208,2	805,2	261,2	544,0	2 429,4	166,4	1 046,3	18 597,5

2. Velat

															Yhteensä
	Liikkeessä oleva raha	Talletukset euroalueelta	Rahalaitosten	Valtion	Muiden julkisyhteisöjen/muiden	Yön yli	Määräaikaiset	Irtsanomiset	Repot	Rahamarkkinarahastojen rahastosuudet ¹⁾	Rahamarkkinapaperit ja liikkeeseen lasketut velkapaperit ¹⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat	Muut velat	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1999	0,7	8 735,7	3 590,9	88,6	5 056,2	1 537,6	2 043,2	1 331,5	143,9	293,4	2 531,1	849,1	1 870,4	1 252,4	15 532,8
2000 III	0,0	8 859,4	3 595,4	113,7	5 150,4	1 577,2	2 129,3	1 272,4	171,4	334,8	2 720,5	913,6	2 295,1	1 388,0	16 511,4
IV	0,0	9 057,2	3 679,4	117,4	5 260,5	1 648,9	2 159,8	1 276,9	174,9	323,3	2 712,9	941,5	2 299,5	1 371,3	16 705,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 I	0,0	9 325,3	3 814,5	103,6	5 407,2	1 624,0	2 237,8	1 322,8	222,6	371,7	2 817,4	982,4	2 636,2	1 473,1	17 606,0
II	0,0	9 424,1	3 805,6	113,7	5 504,8	1 715,9	2 236,6	1 330,8	221,5	393,3	2 861,3	998,1	2 710,6	1 450,1	17 837,7
2001 syys	0,0	9 484,8	3 839,0	110,2	5 535,5	1 733,7	2 233,5	1 342,6	225,7	420,8	2 875,5	1 011,1	2 609,9	1 484,1	17 886,2
loka	0,0	9 484,9	3 815,0	113,2	5 556,7	1 732,5	2 237,3	1 351,9	235,1	433,1	2 900,6	1 019,3	2 627,3	1 530,2	17 995,4
marras	0,0	9 601,5	3 875,9	115,1	5 610,5	1 780,8	2 238,8	1 365,0	225,9	443,8	2 888,6	1 023,9	2 690,9	1 571,9	18 220,6
joulu	0,0	9 696,7	3 829,6	103,9	5 763,2	1 882,2	2 257,5	1 405,0	218,5	440,5	2 882,9	1 042,9	2 683,4	1 479,9	18 226,3
2002 tammi	0,0	9 630,2	3 804,4	104,0	5 721,8	1 833,0	2 253,8	1 418,8	216,2	462,1	2 921,5	1 050,1	2 717,8	1 477,6	18 259,2
helmi	0,0	9 571,3	3 745,5	103,7	5 722,0	1 829,0	2 251,1	1 420,9	221,1	473,9	2 933,1	1 050,6	2 729,4	1 437,3	18 195,7
maalis	0,0	9 696,7	3 853,2	101,2	5 742,3	1 823,3	2 266,3	1 423,0	229,6	482,5	2 966,1	1 057,6	2 749,8	1 389,7	18 342,4
huhti	0,0	9 744,1	3 873,3	106,7	5 764,1	1 852,3	2 269,0	1 414,7	228,1	489,7	2 969,4	1 064,1	2 736,8	1 387,9	18 392,1
touko	0,0	9 812,7	3 922,3	108,3	5 782,1	1 853,0	2 278,8	1 415,5	234,8	498,1	2 994,0	1 071,3	2 718,7	1 385,4	18 480,3
kesä	0,0	9 839,5	3 929,4	103,5	5 806,6	1 899,1	2 256,3	1 421,7	229,6	502,0	2 984,8	1 071,6	2 584,2	1 430,4	18 412,5
heinä	0,0	9 821,0	3 934,6	99,0	5 787,4	1 870,4	2 263,8	1 424,3	228,8	516,0	2 989,6	1 081,4	2 607,8	1 433,6	18 449,3
elo	0,0	9 783,7	3 922,1	93,6	5 768,0	1 836,2	2 265,4	1 429,8	236,5	529,6	3 002,0	1 088,2	2 579,9	1 416,8	18 400,2
syys ¹⁾	0,0	9 875,0	3 957,9	106,7	5 810,4	1 891,8	2 242,8	1 433,5	242,4	527,8	3 004,0	1 091,8	2 635,8	1 463,2	18 597,5

Lähde: EKP.

1) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään ”ulkomaiset velat”.

Taulukko 2.3

Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset: kannat

	Lainat						Hallussa olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet	Hallussa olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ²⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	Lainat euro- alueelle	Julkis- yhteisöille	Muille	Julkis- yhteisöjen	Muiden							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
2001												
maalis	7 126,3	851,7	6 274,6	1 455,6	1 167,4	288,2	567,1	2 638,9	172,0	1 117,3	13 077,3	
huhti	7 157,4	843,5	6 313,9	1 467,6	1 173,4	294,2	586,9	2 616,2	173,3	1 128,1	13 129,5	
touko	7 172,8	838,4	6 334,4	1 494,1	1 193,0	301,1	587,3	2 677,5	174,6	1 148,3	13 254,6	
kesä	7 223,9	835,7	6 388,2	1 508,6	1 206,5	302,1	557,5	2 704,8	175,4	1 147,0	13 317,2	
heinä	7 227,2	832,9	6 394,4	1 516,5	1 201,5	315,0	552,3	2 619,1	176,5	1 092,2	13 183,9	
elo	7 198,4	828,8	6 369,6	1 516,6	1 192,9	323,7	545,1	2 624,7	176,9	1 082,6	13 144,3	
syys	7 251,7	829,8	6 421,9	1 522,6	1 195,2	327,4	534,7	2 697,8	177,6	1 134,1	13 318,6	
loka	7 278,8	827,2	6 451,6	1 516,6	1 186,8	329,9	543,7	2 742,5	178,3	1 164,2	13 424,2	
marras	7 345,2	843,3	6 501,9	1 524,1	1 191,0	333,1	544,6	2 827,6	179,1	1 153,9	13 574,5	
joulu	7 367,0	847,7	6 519,3	1 516,4	1 179,2	337,2	568,3	2 807,4	180,0	1 137,6	13 576,7	
2002												
tammi	7 379,2	844,8	6 534,4	1 548,3	1 206,3	341,9	568,2	2 829,5	177,5	1 169,2	13 671,8	
helmi	7 396,3	847,5	6 548,8	1 557,7	1 207,7	349,9	566,8	2 833,1	176,6	1 131,4	13 661,9	
maalis	7 458,9	852,6	6 606,2	1 575,7	1 229,1	346,6	560,6	2 845,2	176,4	1 082,3	13 699,1	
huhti	7 473,7	832,4	6 641,3	1 572,2	1 229,2	342,9	566,9	2 826,6	176,2	1 069,6	13 685,1	
touko	7 489,0	829,2	6 659,8	1 587,2	1 242,3	345,0	569,0	2 845,9	176,4	1 048,7	13 716,2	
kesä	7 521,4	830,1	6 691,3	1 581,9	1 239,0	342,9	564,3	2 731,2	176,2	1 073,2	13 648,2	
heinä	7 521,2	828,5	6 692,7	1 582,0	1 235,8	346,1	550,3	2 756,7	176,8	1 098,4	13 685,3	
elo	7 510,4	818,0	6 692,3	1 574,7	1 235,0	339,7	560,8	2 745,0	177,7	1 085,5	13 654,2	
syys ³⁾	7 555,5	820,7	6 734,8	1 595,1	1 252,7	342,3	553,3	2 815,3	178,4	1 122,1	13 819,7	

2. Velat: kannat

	Liik- keessä oleva raha	Valtion talletuk- set	Muiden julkisyh- teisöjen/ muiden talletuk- set euro- alueelta	Yön yli			Repot	Raha- markki- narahas- tojen rahasto- osuudet ³⁾	Raha- markki- napaperit ja liik- keeseen lasketut velka- paperit ³⁾	Oma pääoma ja varauk- set	Ulko- maiset velat ²⁾	Muut velat	Raha- laitosten väliset velat, netto	Yhteensä
				Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001														
maalis	336,3	150,3	5 419,7	1 636,1	2 238,2	1 322,8	222,6	346,1	1 719,5	927,0	2 663,0	1 536,9	-21,6	13 077,3
huhti	336,2	152,5	5 449,5	1 666,9	2 237,4	1 323,9	221,4	354,1	1 720,3	928,1	2 676,4	1 524,7	-12,2	13 129,5
touko	332,9	146,9	5 487,5	1 691,8	2 239,4	1 322,5	233,8	363,0	1 722,0	940,0	2 755,0	1 520,6	-13,2	13 254,6
kesä	333,0	165,5	5 521,1	1 731,8	2 237,0	1 330,8	221,5	360,5	1 740,5	965,9	2 743,3	1 504,4	-16,8	13 317,2
heinä	328,0	155,5	5 508,1	1 712,7	2 238,4	1 333,6	223,4	369,6	1 737,1	955,2	2 643,0	1 494,8	-7,4	13 183,9
elo	319,2	152,4	5 500,1	1 681,2	2 250,8	1 337,3	230,8	380,7	1 731,1	959,9	2 620,1	1 489,4	-8,6	13 144,3
syys	309,6	147,8	5 552,2	1 749,9	2 233,9	1 342,6	225,7	384,7	1 753,9	970,4	2 639,9	1 541,4	18,7	13 318,6
loka	295,5	153,3	5 574,8	1 750,3	2 237,6	1 351,9	235,1	395,9	1 767,9	981,1	2 661,6	1 588,7	5,5	13 424,2
marras	279,7	150,2	5 628,1	1 798,1	2 239,2	1 365,0	225,9	404,5	1 760,3	982,6	2 726,2	1 632,4	10,4	13 574,5
joulu	239,7	139,0	5 777,6	1 896,2	2 257,9	1 405,0	218,5	402,0	1 760,7	996,2	2 719,1	1 550,7	-8,5	13 576,7
2002														
tammi	246,5	148,9	5 737,0	1 847,8	2 254,2	1 418,8	216,2	420,8	1 775,8	1 007,6	2 755,2	1 578,0	2,0	13 671,8
helmi	240,3	155,7	5 736,8	1 843,4	2 251,4	1 420,9	221,1	431,6	1 778,2	1 011,5	2 763,3	1 543,4	1,1	13 661,9
maalis	254,3	157,5	5 758,6	1 839,3	2 266,7	1 423,0	229,6	435,9	1 793,0	1 010,6	2 786,6	1 500,1	2,4	13 699,1
huhti	261,7	157,5	5 782,0	1 869,9	2 269,4	1 414,7	228,1	442,2	1 785,4	1 004,7	2 769,2	1 489,8	-7,4	13 685,1
touko	273,9	149,0	5 799,6	1 870,1	2 279,1	1 415,5	234,8	447,3	1 805,0	1 008,9	2 750,3	1 488,1	-5,8	13 716,2
kesä	285,8	155,0	5 824,1	1 916,3	2 256,6	1 421,7	229,6	443,7	1 788,7	985,7	2 615,2	1 536,4	13,5	13 648,2
heinä	296,8	151,9	5 803,0	1 885,7	2 264,1	1 424,3	228,8	455,5	1 796,4	993,3	2 642,8	1 545,8	-0,3	13 685,3
elo	301,2	141,0	5 783,6	1 851,6	2 265,7	1 429,8	236,5	468,7	1 814,5	1 004,2	2 610,9	1 526,5	3,6	13 654,2
syys ³⁾	306,7	148,5	5 827,4	1 908,5	2 243,1	1 433,5	242,4	466,6	1 814,5	1 016,0	2 668,3	1 575,9	-4,3	13 819,7

Lähde: EKP.

- 1) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 2) Ks. myös taulukon 2.1 alaviite 1.
- 3) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään "ulkomaiset velat".

3. Saamiset: virrat¹⁾

											Yhteensä	
		Lainat euro-alueelle			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ²⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	
		Julkis-yhteisöille	Muulle		Julkis-yhteisöjen	Muiden						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	huhti	33,2	-8,2	41,4	12,1	6,6	5,5	18,4	-17,9	1,2	9,9	56,9
	touko	4,1	-5,6	9,7	25,9	20,8	5,1	1,0	-1,2	1,4	18,7	49,8
	kesä	57,4	-2,6	60,0	14,0	13,3	0,7	-32,4	27,5	0,9	-1,4	66,0
	heinä	12,7	-2,5	15,1	9,5	-3,2	12,7	-8,1	-41,3	1,1	-50,5	-76,5
	elo	-18,9	-3,7	-15,2	4,9	-4,3	9,2	-6,0	57,2	0,3	-10,6	27,0
	syys	48,6	1,0	47,5	-1,4	-4,3	2,9	-5,0	49,1	0,7	51,9	143,9
	loka	25,7	-2,7	28,4	-7,0	-9,6	2,6	5,7	43,6	0,7	30,1	99,0
	marras	65,7	16,0	49,7	9,9	7,9	2,1	-3,2	66,0	1,1	5,9	145,6
	joulu	27,7	3,7	24,1	-8,1	-10,2	2,1	22,3	-26,6	1,1	-17,2	-0,8
2002	tammi	9,5	-3,1	12,7	26,8	21,9	5,0	-0,3	0,2	-2,5	31,0	64,8
	helmi	19,2	2,7	16,5	9,2	1,3	7,9	0,6	0,4	-0,9	-39,1	-10,5
	maalis	64,4	5,2	59,2	14,1	16,9	-2,9	-7,6	20,0	0,0	-48,1	42,8
	huhti	21,8	-20,0	41,8	-2,5	1,3	-3,8	6,5	18,8	-0,2	-13,2	31,3
	touko	25,6	-2,8	28,4	12,5	9,5	2,9	1,1	74,1	0,2	-21,1	92,4
	kesä	40,9	1,4	39,5	-3,3	-1,5	-1,8	-4,5	-26,7	-0,2	24,7	30,9
	heinä	-4,5	-1,8	-2,7	-3,0	-3,5	0,4	-10,9	-2,4	0,5	24,0	3,6
	elo	-10,7	-10,9	0,2	-6,2	-1,5	-4,7	9,7	-7,3	1,0	-12,9	-26,3
	syys ^(p)	46,7	2,7	44,0	15,0	12,5	2,5	-5,2	68,2	0,7	35,3	160,7

4. Velat: virrat¹⁾

													Yhteensä		
		Liikkeessä oleva raha	Valtion talletukset	Muiden julkis-yhteisöjen/ muiden talletukset euro-alueelta	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet ³⁾	Raha- markkina- paperit ja liik- keeseen lasketut velka- paperit ³⁾	Oma pääoma ja varauk- set	Ulko- maiset velat ²⁾	Muut velat	Raha- laitosten väliset velat, netto	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001	huhti	-0,1	2,2	30,2	30,8	-0,5	1,1	-1,2	8,7	-2,4	1,3	18,4	-11,6	10,3	56,9
	touko	-3,3	-5,6	29,4	21,7	-3,0	-1,7	12,4	9,8	-11,7	8,4	11,8	12,4	-1,4	49,8
	kesä	0,1	18,6	34,9	40,4	-1,6	8,3	-12,3	-1,5	20,4	19,1	-5,3	-18,2	-2,3	66,0
	heinä	-5,0	-10,0	-8,2	-17,4	4,4	3,0	1,9	9,5	2,9	-6,5	-58,0	-11,1	9,8	-76,5
	elo	-8,8	-3,1	-1,9	-29,6	16,3	3,9	7,5	10,5	1,4	7,3	30,1	-7,4	-1,2	27,0
	syys	-9,6	-4,6	51,2	68,4	-17,4	5,3	-5,1	3,7	15,8	9,0	18,0	41,4	19,1	143,9
	loka	-14,2	5,4	22,7	0,9	3,0	9,2	9,5	11,6	13,0	7,9	18,4	45,9	-11,8	99,0
	marras	-15,7	-3,0	51,4	47,2	0,4	13,1	-9,2	9,8	23,9	2,9	38,5	33,1	4,6	145,6
	joulu	-40,0	-11,2	149,4	98,4	18,4	40,0	-7,4	-1,1	-0,7	14,6	-17,8	-74,7	-19,5	-0,8
2002	tammi	6,8	10,4	-42,4	-49,4	-3,1	12,4	-2,3	19,8	10,4	13,3	13,8	21,4	11,3	64,8
	helmi	-6,2	6,9	0,3	-4,3	-2,5	2,1	4,9	10,8	4,8	-0,6	10,7	-36,5	-0,7	-10,5
	maalis	14,0	1,7	22,8	-3,8	16,1	2,2	8,4	3,2	18,4	2,6	25,6	-56,1	10,4	42,8
	huhti	7,4	0,0	27,6	32,1	5,2	-8,2	-1,5	8,0	-1,6	-4,9	20,6	-16,6	-9,2	31,3
	touko	12,2	-8,5	24,6	2,4	14,3	1,1	6,7	4,0	29,7	3,9	35,0	-10,0	1,5	92,4
	kesä	12,0	6,0	31,2	48,2	-17,3	6,4	-6,1	-7,4	1,8	-17,2	-67,4	55,1	16,9	30,9
	heinä	11,0	-3,1	-24,5	-31,7	5,5	2,5	-0,7	12,7	0,1	9,8	-0,7	11,9	-13,6	3,6
	elo	4,4	-11,0	-5,0	-33,9	15,7	5,5	7,7	12,4	2,8	8,8	-23,6	-22,5	7,4	-26,3
	syys ^(p)	5,6	7,5	44,6	56,9	-21,8	3,7	5,8	-2,0	3,3	9,7	59,8	40,4	-8,1	160,7

Taulukko 2.4

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Raha-aggregaatit: kannat ajanjakson lopussa

		M1				Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset		M2	
		Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	
		1	2	3	4	5	6	7	8
2001	maalisk.	336,3	1 703,2	2 039,5	112,73	1 065,9	1 269,8	4 375,1	108,57
	huhti	336,2	1 735,9	2 072,1	114,53	1 067,8	1 273,4	4 413,3	109,52
	touko	332,9	1 759,2	2 092,1	115,46	1 069,0	1 273,2	4 434,3	109,85
	kesä	333,0	1 798,4	2 131,4	117,66	1 066,2	1 283,0	4 480,6	111,03
	heinä	328,0	1 780,3	2 108,3	116,48	1 073,2	1 287,2	4 468,7	110,83
	elo	319,2	1 747,5	2 066,7	114,28	1 088,8	1 292,9	4 448,4	110,44
	syys	309,6	1 815,1	2 124,7	117,47	1 070,9	1 299,7	4 495,3	111,59
	loka	295,5	1 816,1	2 111,6	116,78	1 074,7	1 311,6	4 497,9	111,66
	marras	279,7	1 864,6	2 144,3	118,55	1 077,6	1 326,4	4 548,2	112,87
	joulu	239,7	1 968,2	2 207,9	122,08	1 088,8	1 367,9	4 664,6	115,76
2002	tammik.	246,5	1 921,9	2 168,4	119,84	1 081,0	1 390,4	4 639,8	115,11
	helmik.	240,3	1 917,2	2 157,5	119,24	1 076,7	1 394,5	4 628,8	114,85
	maalisk.	254,3	1 914,3	2 168,6	119,88	1 088,5	1 397,9	4 655,0	115,52
	huhti	261,7	1 945,7	2 207,4	122,10	1 092,4	1 391,9	4 691,7	116,52
	touko	273,9	1 945,6	2 219,5	122,90	1 100,4	1 394,0	4 713,9	117,21
	kesä	285,8	1 992,3	2 278,2	126,25	1 075,3	1 400,0	4 753,6	118,36
	heinä	296,8	1 959,7	2 256,5	124,99	1 083,7	1 403,0	4 743,1	117,95
	elo	301,2	1 927,3	2 228,4	123,45	1 096,9	1 408,9	4 734,2	117,74
	syys ⁴⁾	306,7	1 984,5	2 291,3	126,93	1 073,9	1 411,8	4 776,9	118,82

2. Raha-aggregaatit: virrat⁴⁾

		M1				Enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset		M2	
		Liikkeessä oleva raha	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Irtisanomisajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	
		1	2	3	4	5	6	7	8
2001	huhti	-0,1	32,6	32,5	1,6	2,2	3,7	38,4	3,3
	touko	-3,3	20,1	16,9	3,2	-3,2	-0,5	13,2	3,7
	kesä	0,1	39,6	39,7	4,3	-2,1	9,8	47,4	4,5
	heinä	-5,0	-16,4	-21,4	3,3	9,1	4,4	-7,9	4,4
	elo	-8,8	-30,9	-39,7	3,2	18,4	5,9	-15,5	4,3
	syys	-9,6	67,4	57,7	5,5	-18,2	6,8	46,3	5,3
	loka	-14,2	1,6	-12,6	5,0	3,3	11,8	2,6	5,4
	marras	-15,7	47,8	32,0	5,5	1,9	14,8	48,8	5,9
	joulu	-40,0	103,9	63,9	5,1	11,1	41,5	116,5	6,1
	2002	tammik.	6,8	-47,3	-40,5	6,7	-6,7	21,1	-26,1
helmik.		-6,2	-4,6	-10,8	6,3	-4,0	4,1	-10,6	6,4
maalisk.		14,0	-2,5	11,5	6,3	12,3	3,4	27,2	6,4
huhti		7,4	32,9	40,2	6,6	5,7	-5,8	40,1	6,4
touko		12,2	2,1	14,3	6,4	11,4	2,3	28,0	6,7
kesä		12,0	48,7	60,6	7,3	-20,9	6,3	46,0	6,6
heinä		11,0	-33,8	-22,8	7,3	3,7	2,8	-16,3	6,4
elo		4,4	-32,1	-27,8	8,0	13,5	6,0	-8,3	6,6
syys ⁴⁾		5,6	57,2	62,8	8,1	-22,5	2,9	43,2	6,5

Lähde: EKP.

- 1) Raha-agregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.
- 2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.

M3 ²⁾							
Repot	Rahamarkkina- rahastojen rahasto- osuudet	Rahamarkkina- paperit ja enintään 2 vuoden velka- paperit	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾			
9	10	11	12	13			
222,6	346,1	139,3	5 083,1	110,91	2001	maalis	
221,4	354,1	140,0	5 128,7	111,88		huhti	
233,8	363,0	135,0	5 166,1	112,51		touko	
221,5	360,5	145,2	5 207,8	113,44		kesä	
223,4	369,6	140,4	5 202,1	113,41		heinä	
230,8	380,7	142,5	5 202,4	113,53		elo	
225,7	384,7	147,6	5 253,4	114,49		syys	
235,1	395,9	149,5	5 278,4	115,02		loka	
225,9	404,5	152,2	5 330,8	116,20		marras	
218,5	402,0	145,9	5 430,9	118,38		joulu	
216,2	420,8	141,8	5 418,7	118,18	2002	tammi	
221,1	431,6	138,8	5 420,3	118,21		helmi	
229,6	435,9	137,2	5 457,8	119,06		maalis	
228,1	442,2	134,7	5 496,7	120,01		huhti	
234,8	447,3	144,0	5 540,0	121,07		touko	
229,6	443,7	133,0	5 559,9	121,63		kesä	
228,8	455,5	125,6	5 553,1	121,35		heinä	
236,5	468,7	126,5	5 566,0	121,62		elo	
242,4	466,6	132,1	5 618,1	122,75		syys ⁴⁾	

M3 ²⁾							
Repot	Rahamarkkina- rahastojen rahasto- osuudet	Rahamarkkina- paperit ja enintään 2 vuoden velka- paperit	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			
9	10	11	12	13			
-1,2	8,7	-1,6	44,3	3,9	2001	huhti	
12,4	9,8	-6,5	28,9	4,5		touko	
-12,3	-1,5	9,2	42,9	5,6		kesä	
1,9	9,5	-4,9	-1,5	5,6		heinä	
7,5	10,5	2,8	5,3	5,9		elo	
-5,1	3,7	-0,9	44,0	6,9		syys	
9,5	11,6	0,5	24,2	7,3		loka	
-9,2	9,8	5,1	54,4	7,7		marras	
-7,4	-1,1	-8,0	100,0	7,7		joulu	
-2,3	19,8	-0,4	-9,1	7,8	2002	tammi	
4,9	10,8	-3,9	1,2	7,4		helmi	
8,4	3,2	0,3	39,1	7,3		maalis	
-1,5	8,0	-3,3	43,4	7,3		huhti	
6,7	4,0	10,0	48,7	7,6		touko	
-6,1	-7,4	-6,9	25,6	7,2		kesä	
-0,7	12,7	-8,9	-13,2	7,0		heinä	
7,7	12,4	1,0	12,8	7,1		elo	
5,8	-2,0	4,6	51,7	7,2		syys ⁴⁾	

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Kausivaihtelusta puhdistetut kannat ajanjakson lopussa

		M1						M2	
		Liikkeessä oleva raha 1	Yön yli -talletukset 2	Yhteensä		Muut lyhytaikaiset talletukset ⁵⁾		Yhteensä 7	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾ 8
				Yhteensä 3	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾ 4	Yhteensä 5	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾ 6		
2001	maalis	338,9	1 716,5	2 055,4	113,62	2 321,4	104,40	4 376,9	108,61
	huhti	337,5	1 725,0	2 062,5	114,00	2 338,6	105,18	4 401,1	109,22
	touko	332,5	1 750,1	2 082,7	114,94	2 337,0	104,90	4 419,7	109,49
	kesä	329,1	1 765,7	2 094,8	115,64	2 356,7	105,82	4 451,5	110,31
	heinä	323,6	1 770,0	2 093,6	115,66	2 372,2	106,62	4 465,8	110,76
	elo	317,9	1 788,7	2 106,6	116,49	2 378,0	107,01	4 484,7	111,35
	syys	309,1	1 821,1	2 130,2	117,78	2 390,8	107,57	4 521,0	112,23
	loka	297,2	1 842,2	2 139,4	118,32	2 405,6	108,21	4 545,0	112,83
	marras	279,1	1 876,1	2 155,3	119,16	2 421,1	108,86	4 576,3	113,57
	joulu	233,9	1 921,7	2 155,5	119,18	2 441,6	109,78	4 597,1	114,09
2002	tammi	251,8	1 926,7	2 178,5	120,40	2 450,4	110,16	4 628,9	114,84
	helmi	245,0	1 933,0	2 178,0	120,38	2 457,8	110,51	4 635,8	115,02
	maalis	253,1	1 924,8	2 178,0	120,40	2 473,6	111,25	4 651,5	115,44
	huhti	263,6	1 933,8	2 197,4	121,55	2 480,1	111,63	4 677,5	116,17
	touko	271,9	1 944,1	2 216,0	122,70	2 484,2	111,98	4 700,2	116,88
	kesä	282,0	1 947,3	2 229,2	123,54	2 487,0	112,30	4 716,2	117,43
	heinä	292,8	1 954,3	2 247,1	124,47	2 496,5	112,51	4 743,6	117,96
	elo	299,9	1 963,4	2 263,4	125,39	2 502,1	112,78	4 765,5	118,52
	syys ⁶⁾	307,6	1 992,1	2 299,7	127,40	2 510,8	113,19	4 810,6	119,66

4. Kausivaihtelusta puhdistetut virrat⁷⁾

		M1						M2				
		Liikkeessä oleva raha 1	Yön yli -talletukset 2	Yhteensä		Muut lyhytaikaiset talletukset ⁵⁾		Yhteensä 9	Suhteellinen kuukausi-muutos ⁴⁾ , % 10	Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , % 11		
				Yhteensä 3	Suhteellinen kuukausi-muutos ⁴⁾ , % 4	Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , % 5	Yhteensä 6				Suhteellinen kuukausi-muutos ⁴⁾ , % 7	Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , % 8
2001	huhti	-1,4	8,4	7,0	0,3	1,6	17,5	0,8	4,9	24,5	0,6	3,4
	touko	-5,0	22,0	17,0	0,8	2,9	-6,3	-0,3	4,1	10,7	0,2	3,6
	kesä	-3,4	16,0	12,6	0,6	4,0	20,5	0,9	4,7	33,0	0,7	4,3
	heinä	-5,4	5,9	0,5	0,0	3,4	17,8	0,8	5,3	18,2	0,4	4,4
	elo	-5,7	20,7	14,9	0,7	3,6	8,7	0,4	5,1	23,7	0,5	4,4
	syys	-8,9	32,2	23,3	1,1	5,0	12,4	0,5	5,2	35,7	0,8	5,1
	loka	-11,9	21,6	9,7	0,5	5,2	14,3	0,6	5,7	24,0	0,5	5,5
	marras	-18,0	33,2	15,2	0,7	5,9	14,5	0,6	5,9	29,7	0,7	6,0
	joulu	-45,3	45,8	0,5	0,0	5,5	20,5	0,8	7,2	21,0	0,5	6,4
2002	tammi	17,9	4,1	22,0	1,0	6,6	8,5	0,3	6,8	30,4	0,7	6,7
	helmi	-6,8	6,4	-0,4	0,0	6,2	7,7	0,3	6,5	7,3	0,2	6,4
	maalis	8,1	-7,8	0,3	0,0	6,0	16,4	0,7	6,6	16,7	0,4	6,3
	huhti	10,4	10,5	20,9	1,0	6,6	8,5	0,3	6,1	29,4	0,6	6,4
	touko	8,3	12,5	20,8	0,9	6,8	7,7	0,3	6,7	28,6	0,6	6,7
	kesä	10,1	5,0	15,1	0,7	6,8	7,2	0,3	6,1	22,3	0,5	6,5
	heinä	10,8	6,0	16,8	0,8	7,6	4,7	0,2	5,5	21,5	0,5	6,5
	elo	7,2	9,4	16,6	0,7	7,6	6,0	0,2	5,4	22,6	0,5	6,4
	syys ⁶⁾	7,7	28,7	36,3	1,6	8,2	9,2	0,4	5,2	45,5	1,0	6,6

Lähde: EKP.

- 1) Raha-agregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.
- 2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.
- 3) Lainat ja muut luotot on esitetty kausivaihtelusta puhdistamattomina sivulla 20*.
- 4) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

M3 ³⁾				Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾			
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁶⁾		Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾		
Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾						
9	10	11	12	13	14		
695,9	126,20	5 072,8	110,69	6 266,5	121,94	2001	maalis
701,5	126,96	5 102,6	111,31	6 301,1	122,65		huhti
711,0	128,56	5 130,7	111,74	6 334,5	123,09		touko
725,3	131,14	5 176,8	112,77	6 364,2	123,79		kesä
737,2	133,36	5 203,1	113,43	6 381,1	124,29		heinä
752,2	136,09	5 236,9	114,28	6 398,0	124,81		elo
767,8	137,74	5 288,8	115,26	6 433,8	125,42		syys
787,1	141,07	5 332,0	116,19	6 465,5	126,01		loka
787,2	141,75	5 363,6	116,92	6 503,6	126,74		marras
794,8	143,06	5 391,9	117,53	6 510,0	126,99		joulu
785,3	142,18	5 414,2	118,09	6 535,6	127,45	2002	tammi
785,8	142,13	5 421,6	118,24	6 562,7	128,02		helmi
788,8	142,78	5 440,3	118,68	6 597,3	128,72		maalis
791,3	143,40	5 468,8	119,40	6 626,3	129,42		huhti
802,7	145,40	5 502,9	120,26	6 657,4	130,22		touko
805,2	145,76	5 521,4	120,79	6 665,9	130,54		kesä
814,6	147,35	5 558,2	121,46	6 680,8	130,75		heinä
830,0	150,00	5 595,5	122,27	6 722,9	131,59		elo
852,5	153,92	5 663,1	123,74	6 746,5	132,08		syys ⁶⁾

M3 ³⁾							Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾				
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁶⁾			Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %	3 kk:n liukuva keskiarvo (keskitetty) %	Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %		
Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %									
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
4,2	0,6	8,2	28,6	0,6	4,0	4,0	36,7	0,6	8,4	2001	huhti
8,8	1,3	9,4	19,6	0,4	4,3	4,6	22,6	0,4	8,0		touko
14,3	2,0	12,9	47,4	0,9	5,5	5,1	35,9	0,6	7,9		kesä
12,3	1,7	13,6	30,5	0,6	5,6	5,7	25,9	0,4	7,8		heinä
15,1	2,0	16,0	38,8	0,7	5,9	6,1	26,6	0,4	7,2		elo
9,1	1,2	17,6	44,8	0,9	6,8	6,7	31,0	0,5	6,7		syys
18,5	2,4	19,5	42,5	0,8	7,3	7,3	30,4	0,5	6,5		loka
3,8	0,5	19,7	33,5	0,6	7,8	7,7	37,5	0,6	6,6		marras
7,3	0,9	18,1	28,2	0,5	8,0	7,8	13,1	0,2	6,1		joulu
-4,9	-0,6	14,4	25,6	0,5	7,8	7,7	23,1	0,4	5,8	2002	tammi
-0,3	0,0	13,7	7,0	0,1	7,4	7,5	29,2	0,4	5,6		helmi
3,6	0,5	13,1	20,3	0,4	7,2	7,3	36,4	0,6	5,6		maalis
3,4	0,4	12,9	32,8	0,6	7,3	7,4	35,8	0,5	5,5		huhti
11,1	1,4	13,1	39,6	0,7	7,6	7,3	40,9	0,6	5,8		touko
2,0	0,3	11,1	24,3	0,4	7,1	7,3	16,5	0,2	5,5		kesä
8,8	1,1	10,5	30,2	0,5	7,1	7,1	10,7	0,2	5,2		heinä
14,7	1,8	10,2	37,2	0,7	7,0	7,1	42,7	0,6	5,4		elo
21,7	2,6	11,7	67,2	1,2	7,4	.	25,2	0,4	5,3		syys ⁶⁾

5) Muihin lyhytaikaisiin talletuksiin kuuluvat enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletukset.

6) Jälkimarkkinakelpoisin instrumentteihin sisältyvät reposopimukset, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, rahamarkkinapaperit ja enintään 2 vuoden velkapaperit.

7) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

5. M3:n keskeiset vastaerät: kannat ajanjakson lopussa

		Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus
		Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Niistä: lainat			
								Joulukuu 1998 = 100 ³⁾			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	maalis	1 172,5	126,4	1 576,9	927,0	2 019,1	7 129,9	6 274,6	122,10	-24,2	172,0
	huhti	1 169,7	124,6	1 577,7	928,1	2 016,9	7 195,0	6 313,9	122,90	-60,1	173,3
	touko	1 170,6	123,2	1 584,5	940,0	2 031,3	7 222,8	6 334,4	123,09	-77,5	174,6
	kesä	1 170,9	122,0	1 593,0	965,9	2 042,1	7 247,9	6 388,2	124,26	-38,5	175,4
	heinä	1 165,3	120,7	1 594,1	955,2	2 034,4	7 261,6	6 394,4	124,55	-23,9	176,5
	elo	1 162,0	119,5	1 586,2	959,9	2 021,6	7 238,5	6 369,6	124,26	4,6	176,9
	syys	1 163,0	118,6	1 604,7	970,4	2 025,0	7 284,1	6 421,9	125,18	57,8	177,6
	loka	1 162,9	116,9	1 617,0	981,1	2 014,0	7 325,2	6 451,6	125,74	80,9	178,3
	marras	1 161,6	115,8	1 606,6	982,6	2 034,3	7 379,6	6 501,9	126,71	101,4	179,1
	joulu	1 169,1	115,8	1 613,6	996,2	2 026,9	7 424,8	6 519,3	127,17	88,3	180,0
2002	tammi	1 173,2	112,3	1 632,9	1 007,6	2 051,1	7 444,6	6 534,4	127,42	74,3	177,5
	helmi	1 174,7	111,2	1 638,8	1 011,5	2 055,2	7 465,6	6 548,8	127,74	69,9	176,6
	maalis	1 178,2	109,9	1 655,8	1 010,6	2 081,7	7 513,4	6 606,2	128,90	58,5	176,4
	huhti	1 177,0	108,0	1 650,2	1 004,7	2 061,7	7 551,1	6 641,3	129,71	57,4	176,2
	touko	1 178,8	106,8	1 660,5	1 008,9	2 071,4	7 573,8	6 659,8	130,27	95,6	176,4
	kesä	1 181,2	106,6	1 655,4	985,7	2 069,1	7 598,4	6 691,3	131,04	116,1	176,2
	heinä	1 180,4	106,6	1 670,3	993,3	2 064,3	7 589,2	6 692,7	130,99	113,9	176,8
	elo	1 168,9	106,8	1 687,3	1 004,2	2 053,0	7 592,9	6 692,3	130,99	134,1	177,7
	syys ⁴⁾	1 169,2	107,2	1 681,5	1 016,0	2 073,4	7 630,5	6 734,8	131,85	147,0	178,4

6. M3:n keskeiset vastaerät: virrat⁴⁾

		Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus
		Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Niistä: lainat	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
								7	8		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	huhti	-2,7	-1,9	-0,1	1,3	-1,6	65,3	41,4	8,4	-36,4	1,2
	touko	0,1	-1,4	-5,1	8,4	15,2	15,8	9,7	8,0	-13,0	1,4
	kesä	0,5	-1,1	11,5	19,1	10,7	28,4	60,0	7,9	32,7	0,9
	heinä	-4,7	-1,4	7,5	-6,5	-5,6	19,8	15,1	7,7	16,7	1,1
	elo	-2,1	-1,2	-1,2	7,3	-8,0	-11,9	-15,2	7,2	27,1	0,3
	syys	0,8	-0,9	17,5	9,0	-3,3	45,5	47,5	6,7	31,2	0,7
	loka	-0,3	-1,7	12,7	7,9	-12,3	36,8	28,4	6,5	25,2	0,7
	marras	-1,6	-1,1	18,7	2,9	23,8	48,6	49,7	6,6	27,5	1,1
	joulu	7,3	0,1	7,6	14,6	-6,6	48,5	24,1	6,1	-8,9	1,1
	2002	tammi	3,6	-3,6	11,0	13,3	18,7	17,3	12,7	5,7	-13,6
helmi		1,6	-1,0	9,3	-0,6	4,0	25,1	16,5	5,6	-10,3	-0,9
maalis		3,7	-1,3	18,7	2,6	22,2	48,8	59,2	5,6	-5,7	0,0
huhti		-0,5	-1,9	1,2	-4,9	-18,6	44,5	41,8	5,5	-1,7	-0,2
touko		3,0	-1,2	19,7	3,9	6,7	32,5	28,4	5,8	39,1	0,2
kesä		3,6	-0,2	8,8	-17,2	-0,1	33,2	39,5	5,5	40,7	-0,2
heinä		1,8	0,0	8,8	9,8	-5,3	-13,1	-2,7	5,2	-1,8	0,5
elo		2,2	0,2	1,6	8,8	-12,4	5,3	0,2	5,4	16,3	1,0
syys ⁴⁾		0,7	0,4	-1,6	9,7	15,2	41,3	44,0	5,3	8,4	0,7

1) Raha-aggregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle.

2) Luottoihin kuuluvat rahalaitosten lainat euroalueella sijaitseville ei-rahallaitoksille ja sijoitukset euroalueella sijaitsevien ei-rahallaitosten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin.

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	10	Yli 5 vuotta	11	12	13	14
2000 IV	395,0	252,9	142,9	31,5	21,8	114,8	172,2	297,3	255,4	350,9	315,8	14,6	835,0	99,4	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	395,4	253,4	-	31,6	21,8	-	185,6	297,3	255,4	351,5	316,4	15,2	849,6	-	
2001 I	418,2	273,1	153,0	36,4	26,8	132,3	188,4	295,2	255,3	352,4	314,0	15,6	851,7	99,0	
II	425,5	280,7	155,8	36,2	26,7	131,5	174,1	294,0	254,9	350,4	312,4	17,2	835,7	97,1	
III	409,0	256,8	149,6	37,4	26,9	137,1	167,3	293,9	254,1	349,7	312,0	18,9	829,8	96,5	
IV	434,6	276,2	159,9	34,9	24,8	127,8	170,1	298,3	252,0	362,9	322,3	16,4	847,7	98,5	
2002 I	459,0	305,0	169,1	38,9	28,3	142,2	180,4	294,0	248,2	362,1	318,2	16,5	853,0	99,1	
II ⁴⁾	461,4	304,1	169,9	37,8	26,8	137,4	162,4	280,9	245,8	368,0	316,3	17,9	829,3	96,5	

2. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	Yli 5 vuotta	10	11	12	13	14
2001 I	28,1	22,7	19,7	4,8	5,0	-2,1	-0,5	-2,0	-0,1	-0,7	-3,7	0,4	-2,9	-0,5	
II	7,5	7,6	14,8	-0,2	-0,1	-6,9	-14,8	-1,3	-0,4	-2,0	-1,7	1,6	-16,4	-1,9	
III	-16,8	-23,9	7,8	1,5	0,2	13,8	-6,2	0,0	-0,7	-0,7	-0,4	1,7	-5,2	-0,8	
IV	28,0	21,6	11,9	-2,5	-2,1	11,3	1,9	4,4	-2,1	13,2	10,3	-2,5	16,9	-0,9	
2002 I	25,0	29,3	10,5	3,9	3,5	7,5	10,1	-4,3	-3,8	-0,8	-4,1	0,1	5,1	0,1	
II ⁴⁾	2,3	-0,9	9,1	-1,3	-1,5	4,5	-16,8	-13,1	-2,4	5,9	-1,9	1,4	-22,5	-0,7	

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

3) Valtion lainoista ei ole saatavissa maturiteettijakaamaa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokitellun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5 (jatkoa)

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000 IV	968,0	429,8	1 287,9	2 685,7	118,6	97,5	165,2	212,9	475,7	115,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001 tammi 1.	996,6	436,6	1 293,6	2 726,9	-	102,1	166,1	213,0	481,2	-
2001 I	1 034,2	445,9	1 313,6	2 793,7	120,9	98,7	168,4	212,8	479,9	115,0
II	1 051,7	456,3	1 343,4	2 851,5	123,1	100,1	171,1	217,7	488,8	117,5
III	1 027,2	467,3	1 371,8	2 866,2	124,3	100,6	170,7	221,7	493,1	118,6
IV	1 017,9	489,8	1 394,3	2 902,0	125,9	102,6	170,4	226,7	499,6	120,0
2002 I	1 018,6	494,8	1 418,4	2 931,8	126,9	99,4	170,5	229,2	499,1	119,9
II ⁴⁾	1 017,5	503,6	1 433,6	2 954,7	129,0	102,7	175,2	232,8	510,6	122,1

4. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosi- muutos ²⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 I	32,7	5,4	13,8	52,0	10,1	-4,4	0,1	0,5	-3,8	4,5
II	13,6	12,1	25,9	51,7	9,1	1,3	3,9	5,2	10,4	5,2
III	-19,3	14,3	32,3	27,3	7,5	0,9	-0,5	4,1	4,5	3,6
IV	-10,1	23,9	22,5	36,3	6,1	1,9	-0,7	4,9	6,1	3,6
2002 I	-1,2	4,9	20,0	23,7	5,0	-4,2	1,2	2,5	-0,5	4,3
II ⁴⁾	7,1	14,3	27,5	48,9	4,8	3,3	2,3	3,6	9,2	3,9

Lähde: EKP.

- 1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- 2) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	21	22	23	24	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20					
22,2	62,4	1 792,7	1 877,3	121,7	147,4	101,3	340,0	588,6	112,8	2 941,6	118,8	38,2	109,3	2000 IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
22,2	62,9	1 803,4	1 888,5	-	147,6	101,0	340,0	588,5	-	2 958,2	-	38,2	-	2001 tammi I.
22,7	62,6	1 830,0	1 915,4	123,5	146,9	104,5	342,1	593,5	113,9	2 988,7	120,1	37,3	106,5	2001 I
23,3	63,2	1 866,3	1 952,8	125,7	148,8	100,9	342,7	592,4	114,9	3 034,0	122,0	40,7	116,5	II
23,6	61,9	1 904,0	1 989,5	128,1	144,3	100,8	342,1	587,2	114,1	3 069,8	123,5	39,0	111,6	III
23,8	62,0	1 933,0	2 018,8	130,0	144,6	101,9	343,6	590,0	115,2	3 108,5	125,2	39,0	111,7	IV
24,2	61,8	1 970,5	2 056,6	132,4	142,6	101,0	337,9	581,6	114,7	3 137,2	126,6	38,7	110,7	2002 I
24,6	62,2	2 010,3	2 097,1	135,0	145,0	103,0	342,9	590,9	116,8	3 198,7	129,0	39,4	112,7	II ^(p)

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	21	22	23	24	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20					
0,4	-0,2	27,9	28,1	8,1	0,4	3,1	2,3	5,8	3,2	30,1	6,5	-1,0	-4,8	2001 I
0,6	0,6	32,1	33,3	7,6	2,0	-1,8	5,3	5,5	2,9	49,3	6,2	3,5	8,1	II
0,2	-1,3	38,3	37,2	7,6	-4,5	0,1	0,2	-4,3	2,3	37,4	5,9	-1,7	3,7	III
0,2	0,1	28,7	29,0	6,8	0,3	3,4	2,1	5,9	2,2	41,0	5,3	0,0	2,2	IV
0,4	-0,2	37,6	37,9	7,2	-1,5	-0,4	-0,8	-2,7	0,7	34,7	5,4	-0,4	3,9	2002 I
0,4	0,4	39,8	40,6	7,4	2,6	2,5	5,8	10,8	1,7	60,6	5,7	0,7	-3,3	II ^(p)

3) Kulutus- ja asuntoluottojen määritelmät vaihtelevat alueen eri maissa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt					
	Yhteensä ²⁾				Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Yhteensä ²⁾				Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾
	1	Yön yli	Määräaikaiset	Repot		6	Yön yli	Määräaikaiset	Repot			12	Osa-valtiohallinto	Paikallishallinto		
2000 IV	431,1	153,6	198,9	74,0	130,9	477,6	40,6	418,5	15,3	114,8	164,5	30,6	68,2	53,2	316,5	120,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 tammi 1.	434,1	154,1	200,2	75,2	-	479,9	40,7	418,5	17,5	-	166,2	30,6	69,1	55,1	321,0	-
2001 I	442,8	151,8	195,1	91,2	133,5	483,8	38,2	423,3	18,8	115,7	150,3	30,9	65,0	57,2	303,5	113,4
II	456,3	164,3	196,7	89,3	136,4	486,3	41,4	424,2	16,9	116,4	165,5	31,4	66,8	60,8	324,6	121,3
III	456,1	162,7	202,6	85,6	134,0	487,8	39,3	426,9	17,9	116,8	147,8	33,3	67,4	60,4	308,9	115,5
IV	468,6	157,9	218,7	86,7	136,4	495,4	48,0	427,5	16,4	118,6	139,0	30,0	68,9	61,0	299,0	111,7
2002 I	487,6	158,1	230,1	93,4	141,4	498,6	43,9	433,0	17,7	119,3	157,5	31,0	64,2	61,8	314,4	117,7
II ⁴⁾	490,1	163,8	227,3	93,5	141,9	504,3	48,8	433,4	18,5	120,7	153,2	34,4	65,5	59,6	312,8	117,1

2. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt					
	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
	1	Yön yli	Määräaikaiset	Repot		6	Yön yli	Määräaikaiset	Repot			10	12	13		
2001 I	8,6	-2,5	-5,1	16,0	1,9	3,9	-2,5	4,7	1,3	4,3	-15,6	0,1	-4,1	2,1	-17,5	10,6
II	9,6	12,4	-2,1	-1,8	4,4	2,8	3,4	1,0	-1,9	4,5	15,1	0,5	1,9	3,6	21,1	6,5
III	-8,2	-1,6	-2,1	-3,7	2,2	1,5	-2,1	2,7	1,0	4,6	-17,7	1,9	0,5	-0,5	-15,7	-2,0
IV	8,1	-4,6	11,4	1,2	4,2	7,6	8,8	0,6	-1,4	3,3	-8,8	-3,4	1,5	0,7	-10,0	-6,9
2002 I	17,0	0,1	9,5	6,7	5,8	3,0	-4,2	5,4	1,3	3,1	19,0	1,0	-4,7	0,7	16,1	3,8
II ⁴⁾	1,9	5,3	-2,4	-0,5	4,0	5,7	4,9	0,4	0,7	3,7	-4,2	3,5	1,4	-2,1	-1,6	-3,4

Lähde: EKP.

- 1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- 2) Sisältää irtisanomisehtoiset talletukset.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.
- 4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6 (jatkoa)

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

	Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irti- sanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾ 6	Yön yli 7	Määrä- aikaiset 8	Irti- sanomis- ehtoiset 9	Repot 10	Yhteensä 11	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾ 12
2000 IV	497,5	324,7	24,1	26,3	872,5	111,2	906,9	1 131,5	1 241,5	57,1	3 337,0	103,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001 tammi 1.	504,5	337,9	24,2	30,5	897,2	-	910,4	1 154,0	1 292,3	69,6	3 426,4	-
2001 I	479,0	348,2	24,1	32,4	883,7	108,5	906,1	1 192,4	1 287,1	78,9	3 464,5	104,6
II	514,6	334,7	24,4	32,1	905,8	110,8	947,2	1 198,8	1 293,5	81,3	3 520,8	106,3
III	514,8	321,9	25,4	34,5	896,7	111,9	963,6	1 203,8	1 305,3	84,6	3 557,3	107,5
IV	577,1	336,6	27,5	36,5	977,6	121,6	1 043,5	1 195,8	1 365,7	76,8	3 681,9	111,4
2002 I	529,1	345,9	27,5	35,3	937,9	116,6	1 039,2	1 181,2	1 382,6	81,5	3 684,5	111,5
II ^(p)	557,5	338,8	27,7	37,9	961,9	121,8	1 077,3	1 178,9	1 382,3	78,0	3 716,5	112,5

4. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteistöjen talletukset: virrat⁴⁾

	Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
	Yön yli 1	Määrä- aikaiset 2	Irti- sanomis- ehtoiset 3	Repot 4	Yhteensä 5	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , % 6	Yön yli 7	Määrä- aikaiset 8	Irti- sanomis- ehtoiset 9	Repot 10	Yhteensä 11	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , % 12
2001 I	-28,5	5,8	-0,1	1,8	-21,1	7,4	-4,6	37,8	-5,8	9,3	36,7	2,4
II	32,7	-13,8	0,3	-0,4	18,9	6,1	41,1	6,4	6,3	2,3	56,2	4,4
III	3,9	1,7	0,4	2,5	8,6	5,2	16,2	5,2	12,7	3,4	37,4	6,0
IV	62,1	12,0	2,0	2,0	78,2	9,4	80,1	-2,9	60,3	-7,8	129,8	7,6
2002 I	-48,5	9,1	0,0	-1,2	-40,6	7,4	-4,3	-10,3	15,1	4,7	5,2	6,6
II ^(p)	34,8	4,5	0,2	2,3	41,9	9,9	37,7	-2,0	0,4	-3,5	32,5	5,8

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Sisältää kotitaloudet (S14) ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.7

Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Kannat ajanjakson lopussa

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet							
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾
	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾			Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 IV	945,4	92,9	78,9	445,6	524,5	127,0	1 469,9	102,7	174,2	175,4	290,6	184,2	474,8	108,9	649,0	121,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 tammi 1.	964,1	-	78,9	449,3	528,2	-	1 492,3	-	171,3	-	296,2	184,0	480,2	-	651,5	-
2001 I	1 051,6	99,8	76,3	518,0	594,2	142,1	1 645,8	111,9	192,3	191,0	285,9	205,1	491,0	112,7	683,2	127,2
II	1 071,2	99,9	79,2	519,3	598,5	139,7	1 669,6	111,3	210,5	204,8	294,6	208,7	503,2	113,5	713,7	130,4
III	1 082,8	103,1	75,1	527,8	602,8	145,9	1 685,6	115,4	206,6	207,6	273,8	213,0	486,8	113,4	693,4	130,9
IV	1 118,1	105,9	75,2	543,7	618,9	147,4	1 737,0	117,9	236,4	233,7	290,2	217,6	507,8	116,8	744,2	138,5
2002 I	1 104,5	104,4	76,8	556,6	633,5	151,1	1 738,0	117,8	262,6	258,9	276,0	217,6	493,6	113,7	756,2	140,7
II ^(p)	1 085,9	109,5	73,5	529,0	602,6	154,4	1 688,5	122,4	243,9	255,4	243,3	212,8	456,1	111,6	700,0	138,4

2. Virrat⁴⁾

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet							
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 I	70,3	7,0	3,7	58,4	62,1	20,5	132,5	11,6	15,5	30,5	4,9	11,7	16,6	6,2	32,1	12,0
II	1,0	3,4	2,9	-12,6	-9,7	18,4	-8,7	8,3	13,9	30,9	9,2	-5,8	3,4	5,3	17,3	11,7
III	34,9	10,2	-4,1	30,5	26,5	19,6	61,3	13,5	2,9	26,6	-22,3	21,9	-0,4	3,2	2,6	9,2
IV	29,4	14,1	0,1	6,1	6,2	16,1	35,7	14,8	25,9	33,2	16,7	-2,4	14,3	7,2	40,2	14,2
2002 I	-16,0	4,6	3,6	11,9	15,5	6,4	-0,5	5,3	25,5	35,5	-10,8	-2,6	-13,4	0,8	12,0	10,6
II ^(p)	53,2	9,6	-3,3	17,0	13,7	10,5	66,9	9,9	-3,5	24,7	-35,4	26,5	-8,9	-1,7	-12,3	6,1

Lähde: EKP.

1) Termillä pankki tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

2) Lukuihin sisältyvät rahalaitosten talletukset euroalueen ulkopuolisissa pankeissa.

Taulukko 2.7 (jatkoa)

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset								
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit			Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾		
Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾			Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä				Joulukuu 1998 = 100 ³⁾
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
61,6	241,9	80,0	192,7	141,6	210,2	1 550,9	124,1	84,6	504,0	588,7	138,0	2 139,6	127,6	2000 IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
62,3	-	80,2	-	142,5	-	1 560,8	-	85,6	507,9	593,4	-	2 154,3	-	2001 tammi I.
65,1	252,2	94,3	227,3	159,4	235,4	1 781,7	139,6	89,3	577,1	666,4	152,7	2 448,2	143,0	2001 I
61,1	236,4	97,2	233,7	158,3	233,3	1 817,5	139,3	94,9	587,1	681,9	153,4	2 499,4	142,9	II
63,6	245,8	89,9	215,6	153,5	225,8	1 710,8	135,8	93,0	588,5	681,5	158,0	2 392,3	141,5	III
73,0	269,9	89,8	217,4	162,8	236,1	1 718,4	134,9	95,3	615,0	710,3	162,6	2 428,8	142,0	IV
76,9	281,9	98,5	241,0	175,4	254,9	1 740,4	135,5	99,0	636,8	735,8	167,9	2 476,2	143,8	2002 I
77,8	286,1	97,9	239,8	175,8	255,9	1 606,7	133,5	96,0	606,9	702,8	169,9	2 309,6	142,8	II ^(p)

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset								
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
2,6	27,0	14,4	46,7	17,0	38,1	193,5	13,3	3,5	59,6	63,1	21,1	256,6	15,3	2001 I
-4,1	15,3	2,7	45,4	-1,4	32,2	-3,6	14,6	5,6	-2,7	2,8	18,2	-0,8	15,6	II
2,4	8,5	-7,5	13,5	-5,1	11,4	-45,2	11,3	-1,9	22,4	20,6	14,0	-24,6	12,0	III
6,2	11,6	0,8	12,8	7,0	12,3	-12,0	8,7	2,3	17,5	19,8	17,9	7,8	11,2	IV
3,3	11,8	9,8	6,1	13,0	8,3	7,6	-2,9	4,2	19,0	23,2	9,9	30,7	0,6	2002 I
1,1	21,0	-0,5	2,6	0,6	9,7	-25,1	-4,1	-3,0	11,6	8,5	10,7	-16,5	-0,1	II ^(p)

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.8

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Velat

1. Talletukset euroalueelta

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 IV	3 949,7	3 526,3	47,5	376,0	265,0	34,4	61,0	15,6	5 434,7	5 256,5	27,3	150,9	115,1	14,6	11,3	10,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	4 059,7	3 559,0	55,4	445,3	316,6	40,2	67,8	20,7	5 578,2	5 367,8	31,2	179,2	130,8	23,8	12,3	12,2
II	4 072,5	3 586,1	52,8	433,6	309,0	40,3	65,4	19,0	5 693,8	5 480,8	30,7	182,3	133,5	24,0	11,6	13,2
III	4 101,6	3 624,2	48,9	428,5	300,6	38,9	71,0	17,9	5 706,8	5 507,8	28,2	170,9	125,7	22,1	10,8	12,2
IV	4 166,0	3 694,1	46,6	425,4	307,6	33,0	67,2	17,6	5 922,5	5 721,2	26,0	175,4	127,4	24,5	10,5	13,0
2002 I	4 128,6	3 640,1	46,1	442,4	315,8	40,0	65,6	21,0	5 923,1	5 719,3	28,5	175,2	126,9	23,1	10,7	14,6
II ³⁾	4 227,3	3 783,6	42,8	400,8	278,7	40,7	63,3	18,2	5 999,5	5 810,4	26,8	162,3	115,1	23,1	11,0	13,1

2. Talletukset euroalueen ulkopuolelta

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 IV	1 550,9	590,9	126,8	833,2	684,3	53,1	65,8	30,1	588,7	254,1	64,1	270,5	225,6	20,5	12,3	12,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	1 781,7	698,6	142,6	940,6	776,8	66,4	65,8	31,5	666,4	295,7	70,6	300,2	255,9	17,6	14,2	12,4
II	1 817,5	690,1	133,8	993,6	815,4	72,9	73,2	32,2	681,9	286,7	73,2	322,0	274,2	19,3	13,6	14,9
III	1 710,8	664,3	140,3	906,2	745,2	53,5	76,3	31,2	681,5	297,7	69,2	314,5	263,0	18,4	17,1	16,0
IV	1 718,4	631,1	132,3	955,1	799,1	48,5	75,3	32,1	710,3	308,1	60,8	341,4	293,9	16,8	18,1	12,6
2002 I	1 740,4	661,9	144,8	933,7	781,0	44,4	74,6	33,8	735,8	312,7	66,6	356,5	302,8	20,0	18,9	14,8
II ³⁾	1 606,7	647,5	142,1	817,1	669,5	39,3	73,7	34,6	702,8	321,9	62,9	318,1	269,6	19,3	18,0	11,2

3. Euroalueen rahalaitosten liikkeeseen laskemat velka- ja rahamarkkinapaperit

	Velkapaperit								Rahamarkkinapaperit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 IV	2 567,1	2 246,1	46,5	274,5	157,3	62,1	35,4	19,7	262,2	215,8	2,4	44,1	34,0	5,6	2,9	1,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	2 667,7	2 327,9	48,3	291,4	172,0	61,5	37,5	20,5	278,5	227,8	2,1	48,6	41,6	3,0	2,6	1,5
II	2 731,3	2 358,3	53,9	319,1	189,3	69,4	39,6	20,8	275,5	227,0	4,3	44,2	35,8	4,7	2,5	1,1
III	2 751,5	2 384,7	52,9	313,9	187,4	68,6	38,5	19,5	265,0	217,9	4,0	43,2	36,0	3,1	2,8	1,2
IV	2 780,1	2 377,9	67,9	334,4	209,7	63,8	40,6	20,2	254,7	204,8	6,0	43,9	37,9	2,8	2,1	1,1
2002 I	2 844,8	2 428,7	71,5	344,6	219,8	56,4	43,3	25,2	274,7	226,1	5,4	43,2	36,9	2,4	2,6	1,3
II ³⁾	2 849,1	2 447,0	68,4	333,7	207,9	55,4	44,5	25,9	285,5	233,8	6,6	45,0	39,1	1,8	2,4	1,7

Lähde: EKP.

- 1) Kantoja ei ole puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten tai valuuttakurssimuutosten aiheuttamista eroista. Tilastot perustuvat osittain arvioihin. Lisätietoja ks. Teknisiä huomautuksia.
- 2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määrälliset erät.
- 3) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

Taulukko 2.8 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Saamiset

4. Lainat euroalueelle

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 IV	3 937,8	-	-	-	-	-	-	-	6 927,0	6 622,8	32,4	271,8	151,6	41,2	74,3	4,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	4 081,2	-	-	-	-	-	-	-	7 126,0	6 782,7	35,1	308,1	182,3	45,4	74,9	5,6
II	4 089,4	-	-	-	-	-	-	-	7 223,5	6 857,3	29,4	336,9	204,7	51,7	74,0	6,5
III	4 082,8	-	-	-	-	-	-	-	7 251,4	6 907,3	30,9	313,1	177,9	52,1	77,3	5,8
IV	4 174,5	-	-	-	-	-	-	-	7 366,7	7 025,3	29,8	311,7	181,3	47,8	77,5	5,1
2002 I	4 126,3	-	-	-	-	-	-	-	7 458,5	7 106,8	30,5	321,1	187,0	51,0	76,8	6,3
II ³⁾	4 209,1	-	-	-	-	-	-	-	7 519,9	7 205,8	28,7	285,4	153,8	48,9	77,1	5,6

5. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueella olevat liikkeeseenlaskijat

	Rahalaitosten liikkeeseen laskemat								Muiden kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 IV	935,8	895,3	11,0	29,5	19,8	5,9	2,1	1,7	1 355,0	1 321,0	5,8	28,2	16,7	9,7	1,0	0,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	971,8	931,5	9,7	30,5	20,6	6,3	1,7	1,8	1 453,2	1 413,3	3,8	36,0	21,2	13,1	1,1	0,6
II	994,4	951,3	11,0	32,1	22,1	6,5	1,6	1,8	1 506,9	1 465,1	4,9	36,9	21,7	13,3	1,1	0,8
III	999,2	959,7	9,6	29,9	21,0	5,9	1,5	1,5	1 521,2	1 482,2	4,2	34,8	20,4	12,6	1,2	0,6
IV	1 011,8	966,8	12,4	32,6	23,1	6,3	1,4	1,8	1 515,2	1 477,4	3,7	34,1	20,3	12,1	1,1	0,6
2002 I	1 050,2	1 002,0	14,8	33,4	24,0	5,6	1,8	1,9	1 574,4	1 537,8	3,7	32,9	19,5	11,7	1,1	0,6
II ³⁾	1 062,5	1 015,6	13,6	33,4	23,7	5,8	2,1	1,8	1 581,9	1 547,0	4,2	30,7	17,0	11,8	1,2	0,8

6. Lainat euroalueen ulkopuolelle

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 IV	945,4	410,0	89,2	446,2	337,8	44,2	32,6	31,7	524,5	163,3	45,3	315,8	271,2	11,5	25,9	7,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	1 051,6	468,4	98,7	484,6	365,8	46,3	34,5	37,0	594,2	198,2	48,6	347,4	301,2	11,9	26,2	8,0
II	1 071,2	473,2	103,0	494,9	375,9	47,3	36,7	35,0	598,5	184,7	47,7	366,1	318,5	12,1	26,9	8,6
III	1 082,8	487,2	101,5	494,1	378,6	41,2	40,3	33,9	602,8	201,5	46,8	354,5	307,9	12,7	24,9	9,0
IV	1 118,1	450,5	114,7	552,9	435,9	45,2	37,9	33,8	618,9	202,6	46,8	369,6	323,5	12,0	25,7	8,4
2002 I	1 104,5	432,0	131,1	541,5	424,3	45,6	37,3	34,3	633,5	199,5	49,9	384,1	331,6	16,4	26,9	9,2
II ³⁾	1 085,9	458,4	129,0	498,5	377,9	59,2	37,9	23,6	602,6	205,4	46,5	350,7	301,5	12,8	27,8	8,7

7. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat

	Pankkien liikkeeseen laskemat ³⁾								Muiden kuin pankkien liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 IV	174,2	61,4	20,0	92,9	78,2	7,7	2,5	4,6	474,8	111,7	31,8	331,2	290,9	27,1	3,6	9,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	192,3	65,2	23,0	104,1	89,9	7,3	2,3	4,6	491,0	121,0	24,4	345,5	307,1	25,7	2,7	10,1
II	210,5	72,4	25,5	112,6	98,4	6,8	2,6	4,8	503,2	121,3	25,8	356,1	316,2	26,9	3,0	9,9
III	206,6	76,4	27,0	103,2	93,1	4,7	2,1	3,4	486,8	129,0	27,1	330,7	292,7	27,1	3,9	7,1
IV	236,4	80,5	27,6	128,3	118,1	4,2	2,7	3,3	507,8	131,4	27,0	349,4	306,2	30,3	4,2	8,7
2002 I	262,6	86,8	33,5	142,3	130,6	4,4	2,9	4,5	493,6	127,7	26,9	339,0	298,6	24,6	5,0	10,8
II ³⁾	243,9	87,0	32,4	124,5	111,7	4,3	2,6	6,0	456,1	129,9	25,1	301,0	259,5	25,1	4,9	11,5

3 Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot

Taulukko 3.1

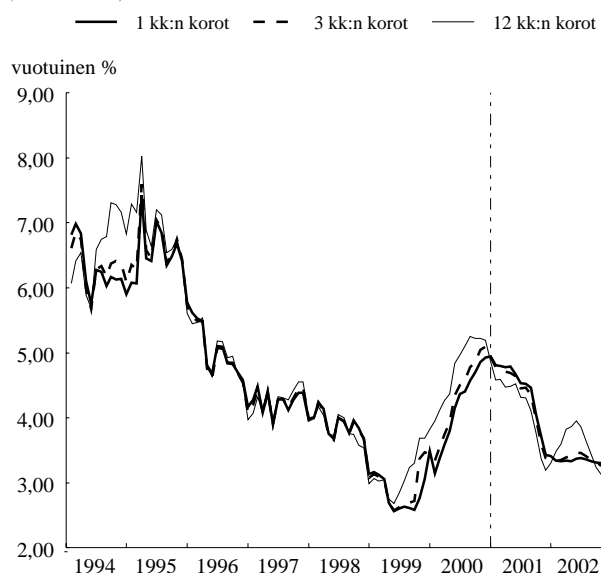
Rahamarkkinakorot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ⁴⁾					Yhdysvallat ⁶⁾	Japani ⁶⁾
	Yön yli -talletukset ^{2,3)}	1 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁵⁾	6 kk:n talletukset ⁵⁾	12 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁶⁾	3 kk:n talletukset ⁷⁾
	1	2	3	4	5	6	7
1997	3,98	4,23	4,24	4,25	4,28	5,76	0,62
1998	3,09	3,84	3,83	3,78	3,77	5,57	0,66
1999	2,74	2,86	2,96	3,06	3,19	5,42	0,22
2000	4,12	4,24	4,40	4,55	4,78	6,53	0,28
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	4,39	4,33	4,26	4,16	4,09	3,78	0,15
2001 loka	3,97	3,72	3,60	3,46	3,37	2,40	0,08
marras	3,51	3,43	3,39	3,26	3,20	2,10	0,08
joulu	3,34	3,42	3,34	3,26	3,30	1,92	0,08
2002 tammi	3,29	3,35	3,34	3,34	3,48	1,82	0,09
helmi	3,28	3,34	3,36	3,40	3,59	1,90	0,10
maalis	3,26	3,35	3,39	3,50	3,82	1,99	0,10
huhti	3,32	3,34	3,41	3,54	3,86	1,97	0,08
touko	3,31	3,37	3,46	3,62	3,95	1,91	0,08
kesä	3,35	3,38	3,46	3,59	3,87	1,88	0,07
heinä	3,30	3,36	3,41	3,48	3,64	1,85	0,07
elo	3,29	3,33	3,35	3,38	3,44	1,78	0,07
syys	3,32	3,32	3,31	3,27	3,24	1,80	0,07
loka	3,30	3,31	3,26	3,17	3,13	1,78	0,07
2002 loka 4.	3,29	3,30	3,25	3,13	3,05	1,76	0,07
11.	3,29	3,31	3,26	3,18	3,15	1,78	0,07
18.	3,29	3,32	3,29	3,19	3,18	1,83	0,07
25.	3,29	3,30	3,25	3,16	3,15	1,82	0,07
marras 1.	3,30	3,28	3,24	3,13	3,07	1,66	0,08

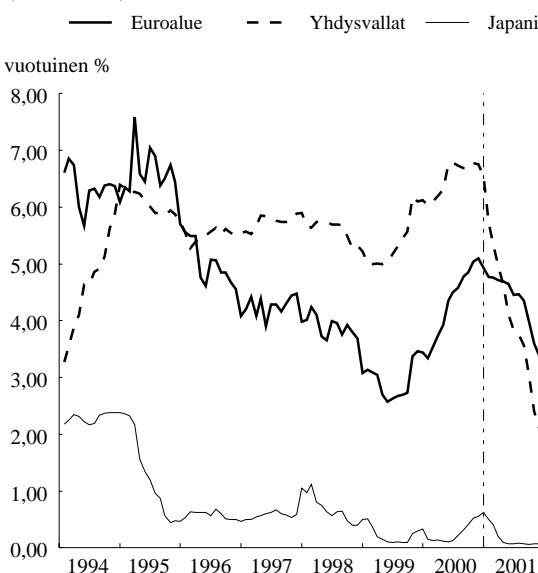
Euroalueen rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

3 kk:n rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters ja EKP.

- 1) Kuukausi- ja vuosittiedot ovat ajanjakson keskiarvoja lukuun ottamatta yön yli -korkoja koskevia tietoja joulukuuhun 1998 asti.
- 2) Pankkien välisten talletusmarkkinoiden ottolainauskorot (bid rates) joulukuuhun 1998 asti. Sarakkeessa 1 esitetään eoniakoron keskiarvo (euro overnight index average) tammikuusta 1999 alkaen.
- 3) Ajanjakson lopun korot joulukuuhun 1998 asti; sen jälkeen ajanjakson keskiarvot.
- 4) Ajalta ennen tammikuuta 1999 on laskettu euroalueen keinotekoiset korot käyttämällä BKT:llä painotettuja kansallisia korkoja.
- 5) Tammikuusta 1999 alkaen euriborkorko ja sitä ennen liborkorko (London interbank offered rate), jos käytettävissä.
- 6) Liborkorko (London interbank offered rate).

Taulukko 3.2

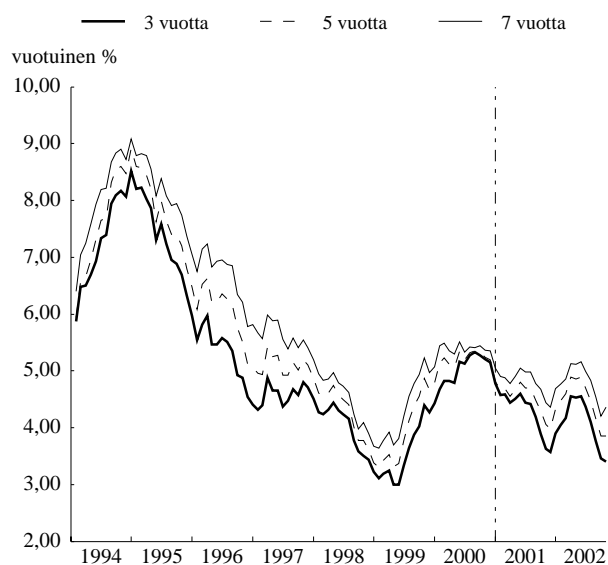
Valtion lainojen tuotot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ²⁾					Yhdysvallat	Japani		
	2 v 1	3 v 2	5 v 3	7 v 4	10 v 5	10 v 6	10 v 7		
1997	4,33	4,51	4,87	5,20	5,99	6,45	2,15		
1998	3,16	3,22	3,38	3,67	4,71	5,33	1,30		
1999	3,38	3,63	4,01	4,38	4,66	5,64	1,75		
2000	4,90	5,03	5,19	5,37	5,44	6,03	1,76		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	4,11	4,23	4,49	4,79	5,03	5,01	1,34		
2001	loka	3,44	3,63	4,05	4,44	4,82	4,55	1,36	
	marras	3,36	3,58	3,98	4,37	4,67	4,61	1,33	
	joulu	3,66	3,90	4,33	4,68	4,96	5,07	1,35	
2002	tammi	3,84	4,04	4,48	4,76	5,02	5,00	1,42	
	helmi	3,96	4,17	4,60	4,85	5,07	4,90	1,52	
	maalis	4,25	4,55	4,90	5,13	5,32	5,28	1,45	
	huhti	4,21	4,53	4,86	5,12	5,30	5,21	1,39	
	touko	4,25	4,55	4,89	5,16	5,30	5,15	1,38	
	kesä	4,10	4,37	4,70	4,99	5,16	4,90	1,36	
	heinä	3,83	4,10	4,48	4,84	5,03	4,62	1,30	
	elo	3,47	3,76	4,15	4,54	4,73	4,24	1,26	
	syys	3,19	3,46	3,85	4,20	4,52	3,88	1,16	
	loka	3,13	3,41	3,86	4,36	4,62	3,91	1,09	
2002	loka	4.	2,99	3,27	3,70	4,23	4,51	3,72	1,15
	11.	3,15	3,42	3,82	4,31	4,57	4,75	3,75	1,10
	18.	3,22	3,52	4,00	4,50	4,74	4,16	1,09	
	25.	3,22	3,50	3,97	4,48	4,73	4,11	1,07	
	marras	1.	3,08	3,36	3,84	4,40	4,67	4,00	0,98

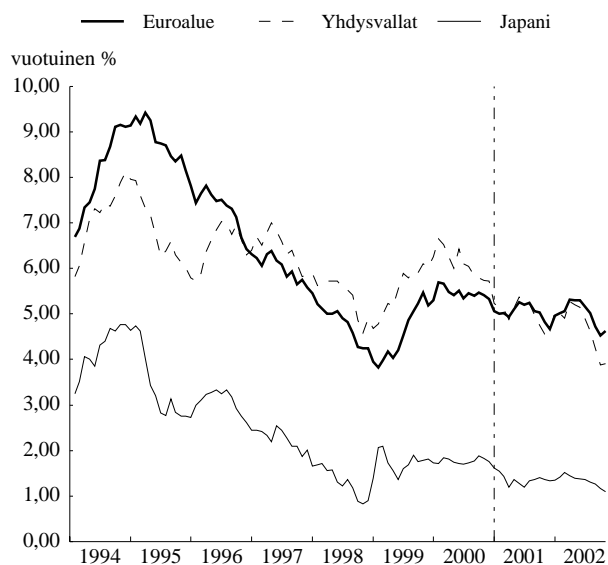
Valtion lainojen tuotot euroalueella

(kuukausittain)

Valtion 10 vuoden lainojen tuotot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters, EKP, Federal Reserve ja Bank of Japan.

- 1) Euroalueen 2, 3, 5 ja 7 vuoden lainojen tuotot perustuvat joulukuuhun 1998 asti ajanjakson lopun tietoihin. Kymmenen vuoden lainojen tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja. Sen jälkeen kaikki tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja.
- 2) Euroalueen lainojen tuotot on joulukuuhun 1998 asti laskettu BKT:llä painotetuista yhdenmukaistetuista valtion lainojen tuotoista. Sen jälkeen painoina on kaikissa maturiteeteissa käytetty valtion lainojen nimellisiä kantoja.

Taulukko 3.3

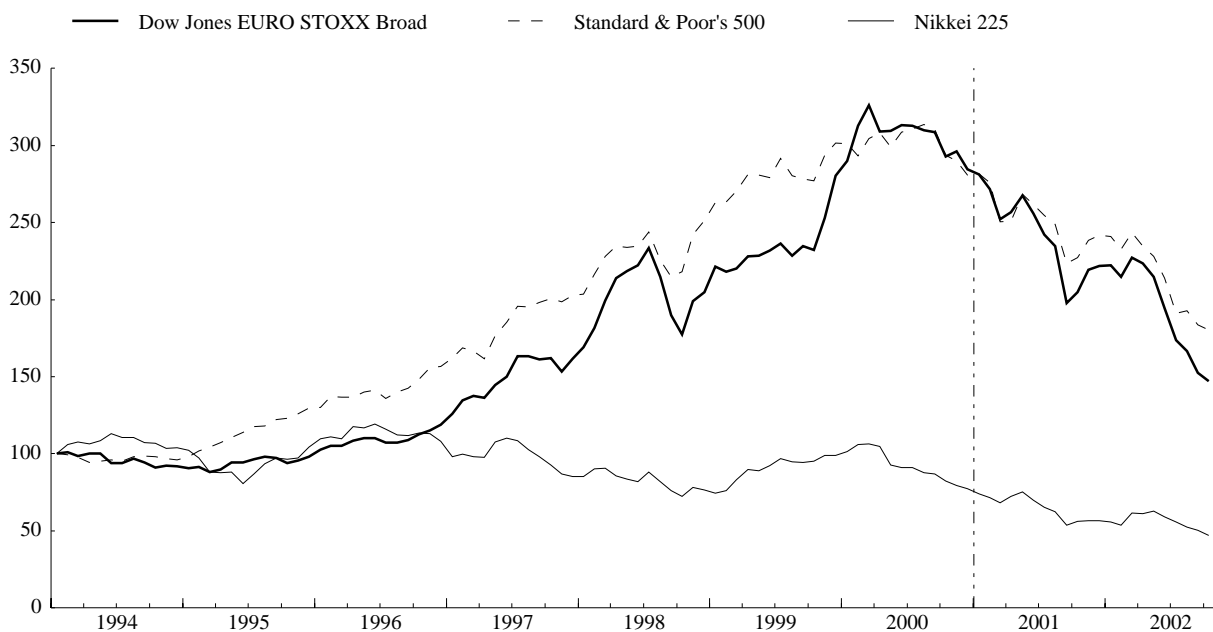
Osakeindeksit

(indeksit pisteinä)¹⁾

	Dow Jones: Euro Stoxx -indeksit												Yhdys- vallat	Japani
	Viiteaineisto		Toimialakohtaiset indeksit											
	Laaja	50 yritystä	Raaka- aineet	Kulutus- tavarat (sykli- nen)	Kulutus- tavarat (ei- sykli- nen)	Energia	Rahoitus	Teolli- suus	Tek- niikka	Yleis- hyö- dylliset yhtiöt	Tele- vies- tintä	Ter- veyden- hoito		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1997	207,6	2 319,6	233,4	191,9	231,9	227,3	184,4	168,0	227,7	205,5	324,1	301,7	873,9	18 373,4
1998	280,5	3 076,3	257,9	245,0	295,5	249,3	281,3	218,4	333,6	282,4	488,1	348,9	1 085,3	15 338,4
1999	325,8	3 787,3	279,2	262,9	327,7	286,0	295,7	285,1	470,4	306,2	717,7	392,6	1 327,8	16 829,9
2000	423,9	5 075,5	299,1	292,9	324,3	342,3	350,7	378,0	963,1	341,7	1 072,5	476,0	1 426,7	17 162,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	336,3	4 049,4	296,0	228,2	303,3	341,4	321,6	310,0	530,5	309,6	541,2	540,1	1 193,8	12 114,8
2001 loka	284,4	3 440,9	260,5	180,4	281,1	322,5	269,9	253,7	373,4	302,7	418,9	539,7	1 076,6	10 428,8
2001 marras	304,2	3 674,4	281,3	202,1	286,7	313,7	287,5	270,6	464,5	297,0	473,2	528,8	1 130,3	10 519,7
2001 joul	308,0	3 708,4	286,2	209,9	288,8	313,0	285,6	282,2	496,4	286,4	480,9	520,9	1 144,9	10 490,8
2002 tammi	308,5	3 690,1	293,2	210,8	287,8	320,2	286,3	281,8	494,5	291,1	459,7	524,8	1 140,5	10 338,5
2002 helmi	297,9	3 537,6	294,9	198,6	288,5	334,0	275,1	279,3	463,7	291,1	406,3	490,1	1 101,5	9 966,9
2002 maal	315,4	3 739,6	312,9	215,5	296,5	355,0	294,8	299,0	494,4	291,2	429,3	486,3	1 153,3	11 452,5
2002 huhti	310,2	3 657,0	308,6	210,2	302,8	351,5	299,5	299,0	438,6	296,9	409,7	472,1	1 112,0	11 391,6
2002 touko	298,2	3 503,5	306,9	204,3	300,7	347,3	293,7	296,7	378,3	290,6	355,9	460,8	1 079,9	11 695,8
2002 kesä	269,8	3 143,1	293,1	187,5	282,1	324,6	263,8	275,3	312,4	273,0	302,4	408,1	1 014,0	10 965,9
2002 heinä	241,2	2 810,6	267,8	160,9	252,1	298,6	229,2	248,8	282,1	244,0	300,4	370,6	905,5	10 352,3
2002 elo	231,3	2 697,4	243,6	152,9	250,1	290,9	217,4	227,9	258,8	236,7	310,0	376,6	912,6	9 751,2
2002 syys	211,8	2 450,2	227,2	140,6	241,2	274,0	193,1	215,3	229,0	221,2	283,1	337,0	870,1	9 354,8
2002 loka	204,0	2 384,7	214,4	135,3	236,5	272,1	177,8	193,6	235,8	209,6	286,8	345,4	854,6	8 781,1
2002 loka 4.	191,8	2 224,7	204,6	127,9	235,6	269,7	160,4	186,1	198,3	211,0	265,4	334,2	800,6	9 027,6
2002 loka 11.	200,2	2 351,8	212,7	131,3	233,8	275,9	173,3	190,0	222,4	204,9	284,8	340,0	835,3	8 529,6
2002 loka 18.	215,2	2 527,4	232,2	144,0	240,5	283,1	191,5	204,6	258,9	211,2	293,0	356,6	884,4	9 086,1
2002 loka 25.	210,8	2 456,9	214,9	141,3	236,8	269,8	185,8	195,0	263,5	210,6	307,3	348,0	897,7	8 726,3
2002 marras 1.	213,9	2 487,7	214,8	143,6	238,3	271,0	188,7	198,2	277,1	211,9	309,9	351,0	901,0	8 685,7

Dow Jones: Euro Stoxx (laaja), Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225 uudelleen painotettuina

(peruskuukausi tammikuu 1994 = 100; kuukausittain)

Lähde: Reuters.

1) Kuukausi- ja vuosittaiset tiedot ovat ajanjakson keskiarvoja.

Taulukko 3.4

Pankkien luotto- ja talletuskorot

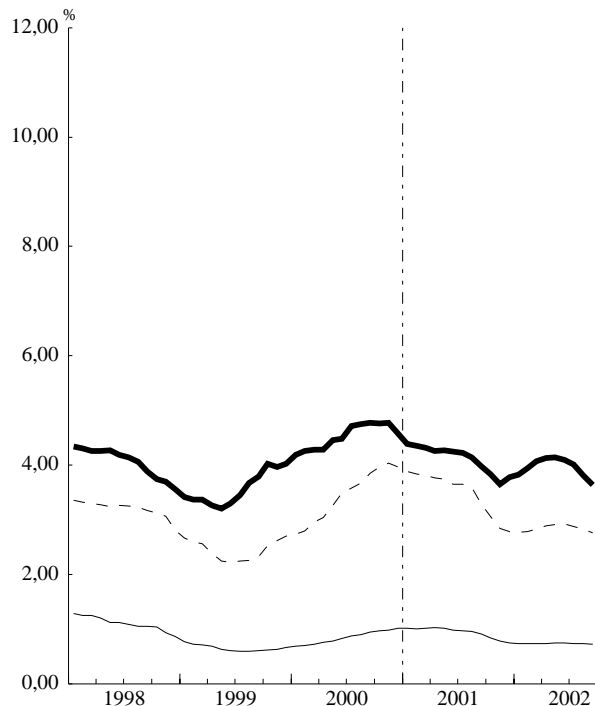
(vuotuisina prosentteina; jakson keskiarvo)

	Talletuskorot						Luottokorot				
	Yön yli	Määräaikaiset			Irtisanomisehtoiset		Yritykset		Kotitaloudet		
		Enintään 1 vuosi	Enintään 2 vuotta	Yli 2 vuotta	Enintään 3 kk	Yli 3 kk	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Kulutus- luotot	Asunto- luotot	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1999	0,65	2,44	2,45	3,57	2,15	2,76	5,65	5,10	9,39	5,29	
2000	0,85	3,45	3,45	4,52	2,25	3,79	6,60	6,23	9,87	6,34	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	0,94	3,49	3,49	4,12	2,40	3,59	6,83	6,15	10,12	5,97	
2001	syys	0,91	3,28	3,28	3,98	2,36	3,33	6,71	6,07	10,08	5,86
	loka	0,84	3,06	3,06	3,84	2,29	3,01	6,46	5,82	9,99	5,65
	marras	0,78	2,84	2,83	3,65	2,19	2,75	6,31	5,71	9,87	5,48
	joulu	0,74	2,79	2,78	3,77	2,17	2,79	6,26	5,69	9,81	5,52
2002	tammi	0,73	2,77	2,77	3,83	2,17	2,80	6,18	5,63	9,78	5,53
	helmi	0,73	2,78	2,79	3,95	2,15	2,91	6,16	5,75	9,81	5,61
	maalis	0,73	2,84	2,84	4,07	2,15	3,00	6,09	5,85	9,76	5,74
	huhti	0,74	2,89	2,90	4,13	2,14	3,07	6,17	5,95	9,82	5,81
	touko	0,74	2,91	2,92	4,15	2,15	3,08	6,20	5,98	9,85	5,82
	kesä	0,74	2,93	2,94	4,09	2,13	3,08	6,17	5,92	9,81	5,77
	heinä	0,74	2,88	2,89	4,02	2,13	3,02	6,15	5,79	9,76	5,68
	elo	0,73	2,83	2,84	3,81	2,12	2,94	6,13	5,71	9,77	5,53
	syys	0,73	2,77	2,77	3,64	2,12	2,73	6,09	5,61	9,80	5,37

Talletuskorot

(kuukausittain)

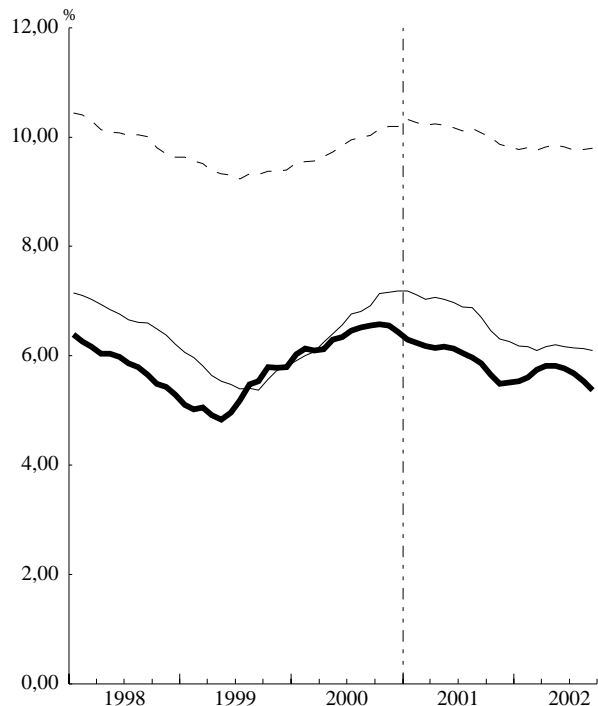
- Yön yli
- - - Määräaikaiset, enintään 1 vuosi
- Määräaikaiset, yli 2 vuotta

Luottokorot

(kuukausittain)

- Yritykset, enintään 1 vuosi
- - - Kulutusluoto
- Asuntoluotot kotitalouksille

Lähde: EKP.

Näitä euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevia tietoja on käytettävä varoen ja ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin; korkojen kehitystä olisi analysoitava pääasiassa muutoksina eikä niinkään tasoina. Korot lasketaan kansallisten keskuspankkien ilmoittamien kansallisten luotto- ja talletuskorkojen painotettuna keskiarvona. Kansalliset luotto- ja talletuskorot edustavat niitä kansallisista lähteistä saatavissa olevia korkotietoja, joiden katsotaan sopivan laadittuihin luokituksiin. Nämä kansalliset korot on laskettu yhteen euroalueen korkotiedoiksi käyttäen joissakin tapauksissa arvioita, kun euroalueen kansallisissa rahoitusinstrumenteissa on havaittu epäyhtenäisyyttä. Kansallisten luotto- ja talletuskorkojen kattavuutta (uudet luotot ja/tai luotto-kannat), tietojen luonnetta (nimelliset tai efektiiviset korot) tai keräämismenetelmiä ei myöskään ole yhdenmukaistettu. Euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkojen maakohtaiset painot kootaan rahalaitostilastotiedoista tai mahdollisimman edustavista muista tiedoista. Painot heijastavat instrumenttien käytön maakohtaisia osuuksia euroalueella laskettuna kantatiedoista. Painot tarkistetaan kuukausittain siten, että korot ja painot viittaavat aina saman kuukauden tietoihin.

Taulukko 3.5

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan

(miljardia euroa; vaihto ajanjakson aikana ja ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001										
elo	423,7	419,1	4,6	740,2	405,0	399,9	5,1	655,3	18,7	19,2
syys	398,1	400,6	-2,5	737,9	374,5	376,6	-2,1	653,7	23,7	24,1
loka	498,9	496,0	2,9	744,0	480,2	471,4	8,8	662,7	18,7	24,6
marras	486,6	490,5	-3,9	741,7	459,6	466,6	-7,0	655,6	26,9	23,9
joulu	332,5	376,7	-44,2	697,4	308,0	353,8	-45,7	610,8	24,5	22,9
2002										
tammi	485,8	453,9	31,8	732,8	464,3	432,9	31,4	643,6	21,5	21,0
helmi	406,8	408,7	-1,9	728,6	387,0	387,8	-0,8	644,0	19,8	20,9
maalis	421,1	403,5	17,6	748,4	400,1	383,5	16,7	662,4	20,9	20,0
huhti	401,8	407,0	-5,1	742,8	376,7	384,4	-7,7	654,8	25,1	22,6
touko	400,9	378,6	22,3	764,6	377,4	358,6	18,8	673,2	23,5	20,1
kesä	336,5	341,5	-5,0	760,4	315,8	318,7	-2,9	672,0	20,7	22,8
heinä	404,1	392,0	12,2	766,2	381,4	371,2	10,2	680,5	22,8	20,8
elo	383,9	377,9	6,0	769,7	365,6	356,8	8,8	688,9	18,3	21,1

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001										
elo	93,6	74,4	19,2	6 864,3	78,1	63,6	14,5	6 279,9	15,5	10,8
syys	124,7	106,8	17,9	6 884,7	109,1	88,4	20,7	6 300,9	15,6	18,3
loka	145,4	108,4	37,0	6 924,4	123,9	91,6	32,4	6 333,6	21,5	16,8
marras	142,4	92,4	50,1	6 978,9	116,0	86,5	29,4	6 362,7	26,5	5,8
joulu	123,6	87,4	36,2	7 014,1	113,1	76,9	36,1	6 398,0	10,6	10,5
2002										
tammi	174,1	111,0	63,0	7 082,0	156,3	105,0	51,3	6 447,5	17,8	6,0
helmi	143,0	109,3	33,8	7 117,1	130,4	97,6	32,8	6 481,5	12,7	11,7
maalis	165,1	103,2	61,8	7 177,8	143,2	92,2	51,0	6 531,8	21,8	11,0
huhti	126,2	79,9	46,3	7 214,4	115,3	74,8	40,5	6 572,9	10,9	5,2
touko	153,9	87,0	66,9	7 268,2	132,4	75,4	57,0	6 631,1	21,6	11,6
kesä	132,5	95,3	37,3	7 282,6	122,8	87,7	35,2	6 662,5	9,7	7,6
heinä	130,0	112,6	17,4	7 311,7	113,6	102,9	10,7	6 676,9	16,4	9,7
elo	67,7	66,2	1,5	7 311,2	58,9	55,9	3,0	6 679,7	8,8	10,3

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001										
elo	517,2	493,5	23,7	7 604,5	483,1	463,4	19,6	6 935,2	34,2	30,0
syys	522,9	507,4	15,4	7 622,6	483,6	465,0	18,6	6 954,6	39,3	42,4
loka	644,3	604,4	39,9	7 668,4	604,1	563,0	41,1	6 996,3	40,2	41,4
marras	629,0	582,9	46,1	7 720,6	575,6	553,2	22,4	7 018,3	53,4	29,7
joulu	456,1	464,1	-8,0	7 711,5	421,1	430,7	-9,6	7 008,8	35,0	33,4
2002										
tammi	659,8	564,9	94,9	7 814,7	620,6	538,0	82,6	7 091,1	39,2	27,0
helmi	549,9	518,0	31,9	7 845,7	517,3	485,4	31,9	7 125,5	32,5	32,6
maalis	586,1	506,7	79,4	7 926,2	543,3	475,7	67,7	7 194,2	42,8	31,0
huhti	528,0	486,9	41,1	7 957,3	492,0	459,2	32,8	7 227,8	36,1	27,7
touko	554,9	465,7	89,2	8 032,9	509,8	434,0	75,8	7 304,3	45,1	31,7
kesä	469,0	436,8	32,2	8 043,0	438,6	406,4	32,2	7 334,5	30,4	30,4
heinä	534,2	504,6	29,6	8 077,9	495,0	474,1	20,9	7 357,5	39,2	30,5
elo	451,6	444,1	7,5	8 081,0	424,5	412,7	11,8	7 368,6	27,1	31,4

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-0,6	84,9	9,9	14,7	-4,8	45,4	414,9	414,6	0,3	700,7	2001	elo
-0,4	84,2	22,0	12,0	10,0	55,4	396,5	388,5	8,0	709,1		syys
-5,8	81,3	8,8	20,0	-11,1	44,3	489,0	491,4	-2,4	707,0		loka
3,1	86,1	16,2	12,9	3,3	47,6	475,8	479,5	-3,7	703,2		marras
1,5	86,6	17,1	10,2	6,9	54,5	325,2	364,0	-38,8	665,4		joulu
0,5	89,2	11,3	24,2	-12,9	41,6	475,6	457,1	18,5	685,3		
-1,1	84,6	13,4	11,8	1,7	43,3	400,4	399,6	0,8	687,3	2002	tammi
0,9	86,0	24,3	7,9	16,4	59,7	424,5	391,4	33,1	722,1		helmi
2,6	88,0	9,7	28,1	-18,4	41,3	386,4	412,5	-26,1	696,1		maalis
3,5	91,5	13,7	13,4	0,3	41,5	391,1	372,0	19,1	714,7		huhti
-2,1	88,3	20,9	8,0	12,9	54,4	336,7	326,7	10,0	726,5		touko
1,9	85,7	.	.	.	.	.	.	.	.		kesä
-2,8	80,8	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä
											elo

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
4,7	584,4	13,0	6,0	7,0	837,6	91,1	69,6	21,5	7 117,5	2001	elo
-2,7	583,8	8,4	9,0	-0,6	837,0	117,5	97,5	20,1	7 137,9		syys
4,7	590,9	20,6	4,6	16,0	852,9	144,5	96,1	48,4	7 186,5		loka
20,7	616,2	30,1	7,4	22,8	875,7	146,1	93,9	52,2	7 238,4		marras
0,1	616,1	14,2	13,4	0,8	876,5	127,2	90,4	36,9	7 274,4		joulu
11,8	634,5	19,6	6,8	12,7	889,2	175,9	111,9	64,0	7 336,6	2002	tammi
1,0	635,6	19,7	13,9	5,9	895,1	150,1	111,5	38,6	7 376,6		helmi
10,8	646,0	25,4	12,0	13,5	908,6	168,6	104,2	64,4	7 440,4		maalis
5,8	641,5	22,9	7,6	15,4	924,2	138,2	82,3	55,9	7 497,2		huhti
9,9	637,1	26,2	8,2	18,0	942,4	158,6	83,7	75,0	7 573,5		touko
2,1	620,1	29,4	10,6	18,8	961,1	152,2	98,3	53,9	7 623,6		kesä
6,7	634,7	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä
-1,5	631,5	.	.	.	.	.	.	.	.		elo

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
4,1	669,3	22,9	20,7	2,2	883,0	506,0	484,2	21,8	7 818,2	2001	elo
-3,1	668,1	30,4	21,0	9,4	892,4	514,0	486,0	28,0	7 847,0		syys
-1,2	672,1	29,5	24,6	4,9	897,2	633,5	587,5	46,0	7 893,5		loka
23,7	702,2	46,3	20,2	26,0	923,0	621,9	573,4	48,5	7 941,6		marras
1,6	702,7	31,3	23,7	7,7	931,0	452,4	454,4	-2,0	7 939,8		joulu
12,2	723,6	30,9	31,0	-0,1	930,8	651,5	569,0	82,5	8 021,9	2002	tammi
-0,1	720,2	33,2	25,6	7,5	938,4	550,5	511,0	39,5	8 064,0		helmi
11,8	732,0	49,8	19,9	29,9	968,3	593,1	495,6	97,5	8 162,5		maalis
8,3	729,5	32,6	35,7	-3,0	965,5	524,6	494,9	29,8	8 193,3		huhti
13,4	728,6	39,9	21,6	18,3	983,9	549,7	455,6	94,1	8 288,2		touko
0,0	708,4	50,3	18,6	31,7	1 015,5	488,9	425,0	63,9	8 350,1		kesä
8,7	720,5	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä
-4,3	712,3	.	.	.	.	.	.	.	.		elo

Taulukko 3.6

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

Liikkeessä oleva määrä

1. Lyhytaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	elo	655,3	254,7	4,4	106,8	285,9	3,6	45,4	23,1	15,7	5,8
	syys	653,7	251,9	4,1	106,4	287,5	3,7	55,4	27,1	22,2	5,5
	loka	662,7	261,2	3,8	110,3	284,0	3,4	44,3	23,3	16,4	4,0
	marras	655,6	250,9	3,9	106,1	291,2	3,6	47,6	23,6	19,4	3,4
	joulu	610,8	240,4	3,4	95,4	267,4	4,1	54,5	23,8	24,4	4,4
2002	tammi	643,6	257,5	3,7	100,1	278,8	3,5	41,6	18,8	18,9	3,1
	helmi	644,0	251,9	3,9	98,1	286,7	3,5	43,3	19,9	19,0	3,6
	maalis	662,4	258,9	4,3	96,9	299,0	3,3	59,7	26,4	26,2	6,4
	huhti	654,8	256,1	4,5	92,4	298,8	3,0	41,3	18,2	18,5	3,8
	touko	673,2	262,6	3,7	89,6	314,3	3,0	41,5	18,3	19,0	3,5
	kesä	672,0	260,7	3,8	81,9	322,5	3,0	54,4	21,3	27,6	4,4
	heinä	680,5	265,3	4,2	86,0	321,7	3,4	.	.	.	.
	elo	688,9	266,0	4,4	86,4	328,8	3,3	.	.	.	.

2. Pitkäaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	elo	6 279,9	2 291,0	313,6	327,4	3 229,6	118,3	837,6	220,3	270,2	93,9
	syys	6 300,9	2 297,5	318,0	325,9	3 237,2	122,4	837,0	221,1	271,0	93,3
	loka	6 333,6	2 313,0	328,8	323,5	3 240,8	127,5	852,9	224,1	277,4	95,3
	marras	6 362,7	2 315,5	337,3	339,8	3 240,9	129,2	875,7	228,3	288,9	99,7
	joulu	6 398,0	2 318,0	366,3	345,0	3 238,3	130,4	876,5	230,5	288,5	100,8
2002	tammi	6 447,5	2 322,8	372,0	350,3	3 269,0	133,4	889,2	230,7	292,1	104,2
	helmi	6 481,5	2 344,2	376,5	353,5	3 274,3	133,0	895,1	234,2	295,0	105,1
	maalis	6 531,8	2 365,3	382,0	353,9	3 293,1	137,6	908,6	236,6	305,7	106,8
	huhti	6 572,9	2 374,4	392,1	359,2	3 305,1	142,2	924,2	239,3	311,2	107,3
	touko	6 631,1	2 388,3	409,4	364,5	3 321,2	147,7	942,4	242,8	318,1	110,1
	kesä	6 662,5	2 398,0	413,6	367,9	3 332,9	150,1	961,1	250,0	331,8	109,8
	heinä	6 676,9	2 396,0	422,0	369,9	3 329,9	159,1	.	.	.	.
	elo	6 679,7	2 395,7	420,1	368,2	3 335,8	160,0	.	.	.	.

3. Yhteensä

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	elo	6 935,2	2 545,7	318,0	434,1	3 515,5	121,8	883,0	243,4	285,9	99,7
	syys	6 954,6	2 549,4	322,2	432,3	3 524,7	126,1	892,4	248,2	293,1	98,8
	loka	6 996,3	2 574,2	332,6	433,8	3 524,8	130,8	897,2	247,4	293,8	99,3
	marras	7 018,3	2 566,4	341,2	445,9	3 532,1	132,8	923,3	251,8	308,3	103,1
	joulu	7 008,8	2 558,4	369,7	440,4	3 505,6	134,6	931,0	254,4	312,9	105,2
2002	tammi	7 091,1	2 580,3	375,7	450,4	3 547,8	136,9	930,8	249,5	311,0	107,4
	helmi	7 125,5	2 596,1	380,3	451,6	3 561,0	136,5	938,4	254,1	314,0	108,7
	maalis	7 194,2	2 624,2	386,3	450,8	3 592,1	140,9	968,3	262,9	331,9	113,2
	huhti	7 227,8	2 630,5	396,6	451,6	3 603,8	145,2	965,5	257,5	329,7	111,1
	touko	7 304,3	2 650,9	413,2	454,1	3 635,5	150,7	983,9	261,2	337,1	113,6
	kesä	7 334,5	2 658,7	417,4	449,8	3 655,4	153,1	1 015,5	271,3	359,3	114,3
	heinä	7 357,5	2 661,3	426,2	455,9	3 651,6	162,5	.	.	.	.
	elo	7 368,6	2 661,7	424,5	454,6	3 664,6	163,3	.	.	.	.

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,1	0,6	0,0	700,7	277,8	20,1	112,6	286,0	4,2	0,0	2001	elo	
0,1	0,5	0,1	709,1	279,0	26,3	111,9	287,7	4,2	0,1		syys	
0,1	0,3	0,2	707,0	284,5	20,2	114,3	284,2	3,7	0,2		loka	
0,1	0,4	0,6	703,2	274,5	23,3	109,4	291,3	4,0	0,6		marras	
0,1	0,5	1,3	665,4	264,3	27,8	99,8	267,5	4,7	1,3		joulu	
0,1	0,4	0,2	685,3	276,3	22,6	103,2	279,0	4,0	0,2	2002	tammi	
0,1	0,3	0,4	687,3	271,8	22,9	101,7	286,8	3,8	0,4		helmi	
0,1	0,2	0,4	722,1	285,2	30,5	103,3	299,2	3,5	0,4		maalis	
0,1	0,2	0,5	696,1	274,4	23,0	96,2	298,9	3,2	0,5		huhti	
0,1	0,2	0,4	714,7	280,9	22,7	93,1	314,4	3,2	0,4		touko	
0,2	0,5	0,5	726,5	282,0	31,4	86,4	322,7	3,5	0,5		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
93,8	46,0	113,4	7 117,5	2 511,3	583,8	421,3	3 323,4	164,3	113,4	2001	elo	
92,0	46,0	113,6	7 137,9	2 518,5	589,0	419,2	3 329,1	168,4	113,6		syys	
91,8	51,3	113,0	7 186,5	2 537,1	606,3	418,8	3 332,6	178,7	113,0		loka	
91,5	51,7	115,7	7 238,4	2 543,7	626,2	439,5	3 332,4	180,9	115,7		marras	
92,1	51,7	112,9	7 274,4	2 548,5	654,8	445,8	3 330,4	182,1	112,9		joulu	
91,3	56,5	114,4	7 336,6	2 553,5	664,1	454,6	3 360,3	189,8	114,4	2002	tammi	
92,0	56,3	112,5	7 376,6	2 578,4	671,5	458,6	3 366,4	189,3	112,5		helmi	
92,2	56,3	111,1	7 440,4	2 601,9	687,7	460,7	3 385,2	193,8	111,1		maalis	
94,1	61,3	111,0	7 497,2	2 613,7	703,4	466,5	3 399,2	203,5	111,0		huhti	
95,1	61,2	115,1	7 573,5	2 631,2	727,6	474,6	3 416,3	208,8	115,1		touko	
93,2	61,6	114,7	7 623,6	2 648,0	745,4	477,7	3 426,1	211,7	114,7		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
93,9	46,6	113,5	7 818,2	2 789,1	603,9	533,9	3 609,4	168,4	113,5	2001	elo	
92,1	46,5	113,7	7 847,0	2 797,5	615,3	531,1	3 616,8	172,6	113,7		syys	
92,0	51,6	113,2	7 893,5	2 821,6	626,4	533,1	3 616,8	182,4	113,2		loka	
91,6	52,1	116,3	7 941,6	2 818,2	649,5	549,0	3 623,7	184,9	116,3		marras	
92,2	52,2	114,1	7 939,8	2 812,8	682,6	545,6	3 597,9	186,7	114,1		joulu	
91,4	56,9	114,6	8 021,9	2 829,8	686,8	557,7	3 639,2	193,8	114,6	2002	tammi	
92,2	56,6	112,9	8 064,0	2 850,1	694,4	560,3	3 653,2	193,1	112,9		helmi	
92,3	56,5	111,5	8 162,5	2 887,1	718,2	564,0	3 684,4	197,4	111,5		maalis	
94,2	61,5	111,5	8 193,3	2 888,0	726,4	562,7	3 698,0	206,7	111,5		huhti	
95,2	61,4	115,5	8 288,2	2 912,1	750,3	567,6	3 730,6	212,1	115,5		touko	
93,4	62,1	115,2	8 350,1	2 930,0	776,8	564,1	3 748,8	215,2	115,2		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, netto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	405,0	287,6	1,6	69,0	45,3	1,5	9,9	4,8	4,1	0,9	
syys	374,5	269,9	2,2	66,4	34,3	1,8	22,0	8,0	11,4	2,2	
loka	480,2	346,0	2,0	85,9	45,1	1,1	8,8	3,0	4,7	0,9	
marras	459,6	347,5	2,3	66,4	42,2	1,3	16,2	6,4	7,9	1,1	
joulu	308,0	228,8	1,3	52,6	23,4	1,9	17,1	6,6	8,4	1,3	
2002											
tammi	464,3	327,7	2,1	71,2	61,3	2,0	11,3	5,0	5,0	1,1	
helmi	387,0	268,6	2,6	66,0	47,9	1,9	13,4	5,0	6,5	1,5	
maalis	400,1	287,0	2,2	60,1	49,0	1,8	24,3	10,7	10,1	3,3	
huhti	376,7	255,2	2,5	63,4	53,8	1,8	9,7	4,4	4,1	0,9	
touko	377,4	254,3	2,1	62,4	57,0	1,6	13,7	5,2	7,0	1,2	
kesä	315,8	207,0	2,5	51,6	52,5	2,2	20,9	6,3	12,3	1,8	
heinä	381,4	259,2	1,9	65,6	52,6	2,2	.	.	.	.	
elo	365,6	257,3	1,8	50,8	53,9	1,8	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	78,1	29,9	7,7	7,7	29,6	3,1	13,0	3,4	8,6	0,9	
syys	109,1	35,9	7,5	2,3	58,8	4,6	8,4	4,8	3,0	0,2	
loka	123,9	58,7	14,1	4,5	40,8	5,8	20,6	4,4	7,9	2,3	
marras	116,0	48,0	12,0	17,5	35,8	2,7	30,1	6,0	12,8	4,6	
joulu	113,1	43,0	35,7	9,1	23,0	2,2	14,2	6,4	4,0	2,2	
2002											
tammi	156,3	47,5	11,1	6,5	88,0	3,2	19,6	4,1	4,5	3,7	
helmi	130,4	54,6	9,0	8,2	57,5	1,1	19,7	8,2	8,2	1,3	
maalis	143,2	56,4	9,3	2,8	69,4	5,3	25,4	8,6	12,1	3,3	
huhti	115,3	44,1	13,0	8,0	45,2	4,9	22,9	5,1	7,7	1,1	
touko	132,4	40,9	22,1	7,4	55,3	6,6	26,2	5,7	10,0	3,2	
kesä	122,8	48,1	13,5	7,0	51,3	2,9	29,4	9,9	17,2	0,7	
heinä	113,6	37,7	12,5	5,8	48,2	9,4	.	.	.	.	
elo	58,9	27,8	2,4	2,2	25,2	1,3	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	483,1	317,5	9,3	76,6	74,9	4,6	22,9	8,2	12,7	1,7	
syys	483,6	305,8	9,7	68,7	93,1	6,4	30,4	12,7	14,3	2,4	
loka	604,1	404,7	16,1	90,3	86,0	6,9	29,5	7,5	12,6	3,2	
marras	575,6	395,5	14,3	83,9	78,0	4,0	46,3	12,5	20,7	5,7	
joulu	421,1	271,9	37,0	61,7	46,4	4,1	31,3	13,0	12,4	3,6	
2002											
tammi	620,6	375,3	13,2	77,6	149,3	5,2	30,9	9,1	9,5	4,8	
helmi	517,3	323,2	11,5	74,2	105,4	3,0	33,2	13,2	14,7	2,9	
maalis	543,3	343,4	11,5	62,9	118,4	7,1	49,8	19,3	22,2	6,6	
huhti	492,0	299,4	15,5	71,4	99,0	6,7	32,6	9,5	11,7	2,0	
touko	509,8	295,2	24,3	69,8	112,3	8,2	39,9	10,9	17,0	4,4	
kesä	438,6	255,1	16,0	58,7	103,8	5,2	50,3	16,3	29,5	2,5	
heinä	495,0	296,9	14,3	71,4	100,8	11,6	.	.	.	.	
elo	424,5	285,0	4,2	53,0	79,1	3,2	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,1	0,0	0,0	414,9	292,4	5,7	69,8	45,4	1,5	0,0	2001	elo	
0,1	0,4	0,0	396,5	277,8	13,5	68,6	34,3	2,1	0,0		syys	
0,0	0,0	0,2	489,0	349,1	6,7	86,7	45,1	1,2	0,2		loka	
0,1	0,2	0,4	475,8	353,9	10,2	67,5	42,3	1,5	0,4		marras	
0,0	0,1	0,7	325,2	235,4	9,7	53,9	23,4	2,0	0,7		joulu	
0,1	0,0	0,1	475,6	332,8	7,1	72,2	61,5	2,0	0,1	2002	tammi	
0,0	0,1	0,2	400,4	273,6	9,1	67,6	47,9	2,0	0,2		helmi	
0,0	0,1	0,1	424,5	297,7	12,4	63,4	49,0	1,9	0,1		maalis	
0,1	0,0	0,2	386,4	259,7	6,6	64,3	53,9	1,8	0,2		huhti	
0,0	0,0	0,1	391,1	259,5	9,1	63,6	57,0	1,6	0,1		touko	
0,0	0,3	0,1	336,7	213,3	14,8	53,4	52,5	2,6	0,1		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,1	0,0	0,0	91,1	33,3	16,3	8,5	29,7	3,2	0,0	2001	elo	
0,1	0,0	0,4	117,5	40,7	10,5	2,5	58,9	4,6	0,4		syys	
0,2	5,4	0,4	144,5	63,1	22,0	6,8	41,1	11,2	0,4		loka	
1,0	0,5	5,1	146,1	54,1	24,8	22,1	36,8	3,2	5,1		marras	
1,3	0,1	0,1	127,2	49,4	39,7	11,3	24,3	2,3	0,1		joulu	
0,0	5,1	2,1	175,9	51,6	15,6	10,2	88,0	8,3	2,1	2002	tammi	
1,5	0,3	0,3	150,1	62,8	17,2	9,5	59,0	1,4	0,3		helmi	
0,8	0,5	0,3	168,6	65,0	21,4	6,1	70,2	5,8	0,3		maalis	
3,3	5,1	0,7	138,2	49,2	20,7	9,1	48,5	10,0	0,7		huhti	
2,0	0,1	5,3	158,6	46,6	32,2	10,6	57,2	6,7	5,3		touko	
0,1	0,7	0,7	152,2	58,0	30,7	7,7	51,4	3,7	0,7		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,2	0,0	0,1	506,0	325,8	22,0	78,4	75,1	4,7	0,1	2001	elo	
0,2	0,4	0,4	514,0	318,5	24,0	71,1	93,2	6,7	0,4		syys	
0,2	5,4	0,5	633,5	412,2	28,7	93,5	86,2	12,3	0,5		loka	
1,1	0,8	5,6	621,9	408,0	35,0	89,6	79,1	4,7	5,6		marras	
1,3	0,3	0,8	452,4	284,8	49,4	65,3	47,8	4,3	0,8		joulu	
0,1	5,1	2,2	651,5	384,4	22,7	82,4	149,5	10,3	2,2	2002	tammi	
1,5	0,4	0,5	550,5	336,4	26,3	77,1	106,9	3,3	0,5		helmi	
0,8	0,5	0,4	593,1	362,6	33,7	69,5	119,2	7,6	0,4		maalis	
3,3	5,1	0,9	524,6	308,9	27,3	73,4	102,3	11,8	0,9		huhti	
2,0	0,1	5,5	549,7	306,2	41,3	74,2	114,3	8,3	5,5		touko	
0,2	1,0	0,9	488,9	271,3	45,4	61,2	103,9	6,2	0,9		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, brutto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	5,1	-4,7	-0,7	5,5	5,0	0,0	-4,8	-2,2	-1,6	-0,9	
syys	-2,1	-3,2	-0,3	-0,4	1,7	0,1	10,0	4,0	6,5	-0,3	
loka	8,8	9,1	-0,4	3,8	-3,5	-0,3	-11,1	-3,8	-5,8	-1,5	
marras	-7,0	-10,3	0,1	-4,1	7,1	0,2	3,3	0,3	3,0	-0,6	
joulu	-45,7	-11,4	-0,5	-10,5	-23,8	0,6	6,9	0,2	5,0	1,0	
2002											
tammikuu	31,4	15,7	0,2	4,6	11,4	-0,6	-12,9	-5,0	-5,5	-1,3	
helmikuu	-0,8	-6,7	0,2	-2,2	7,8	0,0	1,7	1,1	0,1	0,5	
maaliskuu	16,7	5,3	0,4	-1,1	12,4	-0,2	16,4	6,5	7,2	2,8	
huhtikuu	-7,7	-2,9	0,2	-4,5	-0,3	-0,3	-18,4	-8,1	-7,7	-2,6	
toukokuu	18,8	7,0	-0,8	-2,9	15,5	0,0	0,3	0,1	0,5	-0,3	
kesäkuu	-2,9	-3,5	0,1	-7,9	8,3	0,0	12,9	3,0	8,6	1,0	
heinäkuu	10,2	6,4	0,4	4,0	-0,8	0,3	.	.	.	.	
elokuu	8,8	1,1	0,2	0,4	7,2	-0,1	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	14,5	1,2	2,9	6,6	0,9	2,9	7,0	1,1	6,9	0,7	
syys	20,7	6,1	4,4	-1,4	7,5	4,2	-0,6	0,8	0,8	-0,6	
loka	32,4	15,3	10,8	-2,4	3,7	5,1	16,0	3,0	6,5	2,0	
marras	29,4	2,1	8,5	16,9	0,1	1,8	22,8	4,2	11,5	4,4	
joulu	36,1	3,4	29,0	5,1	-2,6	1,2	0,8	2,3	-0,4	1,1	
2002											
tammikuu	51,3	6,4	5,7	5,4	30,7	2,9	12,7	0,1	3,6	3,4	
helmikuu	32,8	20,1	4,4	3,2	5,4	-0,4	5,9	3,5	2,8	0,9	
maaliskuu	51,0	21,8	5,5	0,4	18,7	4,6	13,5	2,4	10,7	1,7	
huhtikuu	40,5	8,5	10,2	5,3	12,0	4,6	15,4	2,7	5,5	0,5	
toukokuu	57,0	12,7	17,3	5,3	16,1	5,5	18,0	3,6	6,9	2,8	
kesäkuu	35,2	13,8	3,9	3,4	11,7	2,4	18,8	7,1	13,7	-0,3	
heinäkuu	10,7	-4,7	7,6	2,1	-3,0	8,9	.	.	.	.	
elokuu	3,0	-0,9	-1,2	-1,7	5,9	0,9	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001											
elo	19,6	-3,4	2,2	12,1	5,9	2,8	2,2	-1,1	5,3	-0,2	
syys	18,6	2,8	4,1	-1,8	9,2	4,3	9,4	4,7	7,3	-0,9	
loka	41,1	24,4	10,4	1,4	0,2	4,7	4,9	-0,8	0,7	0,5	
marras	22,4	-8,2	8,6	12,7	7,2	2,0	26,0	4,5	14,5	3,7	
joulu	-9,6	-8,1	28,6	-5,4	-26,4	1,7	7,7	2,5	4,5	2,1	
2002											
tammikuu	82,6	22,2	6,0	10,0	42,1	2,3	-0,1	-4,9	-1,8	2,2	
helmikuu	31,9	13,5	4,6	1,0	13,2	-0,4	7,5	4,6	2,9	1,3	
maaliskuu	67,7	27,1	5,9	-0,8	31,1	4,3	29,9	8,9	17,9	4,5	
huhtikuu	32,8	5,6	10,4	0,8	11,7	4,3	-3,0	-5,4	-2,2	-2,1	
toukokuu	75,8	19,7	16,5	2,5	31,6	5,5	18,3	3,7	7,4	2,5	
kesäkuu	32,2	10,3	4,0	-4,5	20,0	2,5	31,7	10,1	22,2	0,7	
heinäkuu	20,9	1,6	7,9	6,1	-3,9	9,2	.	.	.	.	
elokuu	11,8	0,2	-0,9	-1,3	13,0	0,8	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,0	-0,1	0,0	0,3	-6,9	-2,2	4,6	5,0	-0,2	0,0	2001	elo	
0,0	-0,1	0,0	8,0	0,7	6,2	-0,7	1,7	0,0	0,0		syys	
0,0	-0,2	0,1	-2,4	5,3	-6,1	2,3	-3,5	-0,5	0,1		loka	
0,0	0,1	0,4	-3,7	-10,1	3,2	-4,7	7,1	0,4	0,4		marras	
0,0	0,1	0,7	-38,8	-11,2	4,5	-9,5	-23,9	0,6	0,7		joulu	
0,0	-0,1	-1,1	18,5	10,7	-5,2	3,3	11,5	-0,7	-1,1	2002	tammi	
0,0	-0,2	0,2	0,8	-5,6	0,3	-1,7	7,8	-0,2	0,2		helmi	
0,0	0,0	0,0	33,1	11,8	7,6	1,6	12,4	-0,3	0,0		maalis	
-0,1	0,0	0,1	-26,1	-11,0	-7,5	-7,1	-0,3	-0,3	0,1		huhti	
0,0	0,0	-0,1	19,1	7,1	-0,3	-3,2	15,5	0,0	-0,1		touko	
0,0	0,3	0,1	10,0	-0,5	8,7	-6,9	8,3	0,3	0,1		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
-0,2	-0,1	-1,3	21,5	2,3	9,8	7,3	0,6	2,8	-1,3	2001	elo	
-1,8	0,0	0,2	20,1	6,8	5,2	-2,0	5,7	4,2	0,2		syys	
-0,1	5,3	-0,6	48,4	18,3	17,3	-0,4	3,5	10,3	-0,6		loka	
-0,4	0,4	2,7	52,2	6,3	20,0	21,2	-0,3	2,2	2,7		marras	
0,6	0,0	-2,8	36,9	5,7	28,6	6,2	-2,0	1,2	-2,8		joulu	
-0,8	4,8	1,5	64,0	6,6	9,4	8,9	29,9	7,8	1,5	2002	tammi	
0,7	-0,2	-1,9	38,6	23,6	7,2	4,1	6,1	-0,5	-1,9		helmi	
0,1	0,0	-1,4	64,4	24,2	16,2	2,1	18,8	4,5	-1,4		maalis	
1,8	5,0	-0,1	55,9	11,1	15,6	5,8	13,8	9,6	-0,1		huhti	
0,9	-0,1	4,1	75,0	16,3	24,2	8,1	17,0	5,4	4,1		touko	
-1,9	0,5	-0,3	53,9	20,9	17,6	3,1	9,8	2,9	-0,3		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
-0,3	-0,2	-1,3	21,8	-4,5	7,6	11,9	5,6	2,6	-1,3	2001	elo	
-1,8	-0,1	0,2	28,0	7,6	11,4	-2,7	7,4	4,2	0,2		syys	
-0,2	5,1	-0,5	46,0	23,6	11,2	1,9	0,0	9,8	-0,5		loka	
-0,3	0,5	3,1	48,5	-3,7	23,2	16,5	6,9	2,6	3,1		marras	
0,6	0,0	-2,2	-2,0	-5,5	33,1	-3,3	-25,9	1,8	-2,2		joulu	
-0,8	4,7	0,5	82,5	17,3	4,1	12,2	41,4	7,1	0,5	2002	tammi	
0,7	-0,3	-1,7	39,5	18,0	7,5	2,3	14,0	-0,7	-1,7		helmi	
0,1	-0,1	-1,4	97,5	36,0	23,8	3,7	31,2	4,3	-1,4		maalis	
1,8	5,0	0,0	29,8	0,1	8,1	-1,3	13,5	9,3	0,0		huhti	
0,9	-0,1	4,0	94,1	23,4	23,9	4,9	32,5	5,3	4,0		touko	
-1,8	0,7	-0,3	63,9	20,4	26,3	-3,8	18,2	3,2	-0,3		kesä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		heinä	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		elo	

4 YKHI ja euroalueen muut hinnat

Taulukko 4.1

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

(kausivaihtelusta puhdistamaton, vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Kokonaisindeksi ja tavarat ja palvelut

	Kokonaisindeksi		Tavarat		Palvelut		Kokonaisindeksi (kp.)		Tavarat (kp.)	Palvelut (kp.)
	Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100	Prosentti- muutos edellisestä ajanjaksosta	Indeksi 1996 = 100	Indeksi 1996 = 100
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	100,0	100,0	61,1	61,1	38,9	38,9	100,0	100,0	61,1	38,9
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	102,7	1,1	101,8	0,7	104,4	1,9	-	-	-	-
1999	103,8	1,1	102,7	0,9	106,0	1,5	-	-	-	-
2000	106,3	2,3	105,5	2,7	107,8	1,7	-	-	-	-
2001	108,9	2,5	108,1	2,5	110,4	2,5	-	-	-	-
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001 IV	109,5	2,1	108,6	1,7	111,2	2,8	109,6	0,3	108,6	111,6
2002 I	110,4	2,6	109,1	2,2	112,6	3,1	110,4	0,7	109,3	112,6
2002 II	111,5	2,1	110,3	1,4	113,5	3,2	111,1	0,6	109,8	113,6
2002 III	111,5	2,0	109,6	1,3	114,8	3,3	111,6	0,4	110,1	114,4
2001 marras	109,5	2,1	108,5	1,5	111,1	2,7	109,5	0,0	108,5	111,6
2001 joul	109,6	2,0	108,6	1,6	111,5	2,8	109,7	0,1	108,6	111,9
2002 tammi	110,1	2,7	108,9	2,4	112,2	3,0	110,3	0,5	109,2	112,3
2002 helmi	110,2	2,5	108,8	2,1	112,7	3,0	110,3	0,1	109,1	112,6
2002 maal	110,8	2,5	109,7	2,0	113,0	3,2	110,7	0,3	109,5	113,0
2002 huhti	111,4	2,4	110,4	2,0	113,2	3,0	111,0	0,3	109,9	113,1
2002 touko	111,5	2,0	110,4	1,3	113,6	3,3	111,2	0,2	109,9	113,7
2002 kesä	111,5	1,8	110,2	1,0	113,9	3,2	111,2	0,0	109,7	113,9
2002 heinä	111,3	1,9	109,4	1,2	114,8	3,2	111,3	0,1	109,8	114,1
2002 elo	111,4	2,1	109,4	1,4	115,0	3,3	111,6	0,2	110,0	114,4
2002 syys	111,7	2,1	110,1	1,4	114,7	3,3	111,9	0,3	110,4	114,7
2002 loka ²⁾	.	2,2	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Tavaroiden ja palveluiden jakauma

	Tavarat						Palvelut				
	Elintarvikkeet ³⁾			Teollisuustuotteet			Asuminen	Liikenne	Viestintä	Kulttuuri ja vapaa- aika	Muut
	Kokonais- indeksi	Jalostetut elin- tarvikkeet ³⁾	Jalosta- mattomat elin- tarvikkeet	Kokonais- indeksi	Muut teollisuus- tuotteet kuin energia	Energia					
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	20,4	12,3	8,1	40,7	32,0	8,7	9,7	6,3	2,5	14,3	6,1
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1998	1,6	1,4	2,0	0,2	0,9	-2,6	2,3	1,7	-1,0	2,2	1,8
1999	0,6	0,9	0,0	1,0	0,7	2,4	1,8	2,1	-4,4	2,0	1,8
2000	1,4	1,1	1,7	3,4	0,7	13,3	1,6	2,6	-4,2	2,3	2,4
2001	4,5	2,8	7,0	1,5	1,1	2,7	1,9	3,5	-2,8	3,3	2,6
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001 IV	4,7	3,5	6,7	0,2	1,6	-4,1	2,0	3,8	-1,8	3,6	2,9
2002 I	4,9	3,5	7,0	0,9	1,8	-2,1	2,3	3,6	-1,2	4,0	3,2
2002 II	2,8	3,1	2,4	0,7	1,7	-2,4	2,4	3,4	-0,8	4,2	3,3
2002 III	2,2	2,9	1,3	0,9	1,4	-0,9	2,5	3,6	-0,7	4,3	3,4
2001 marras	4,5	3,4	6,2	0,0	1,6	-5,0	2,0	3,7	-2,0	3,5	2,9
2001 joul	4,6	3,5	6,3	0,2	1,6	-4,6	2,0	4,0	-1,7	3,6	2,9
2002 tammi	5,6	3,8	8,4	0,9	1,7	-1,9	2,2	3,6	-1,2	3,9	3,1
2002 helmi	4,8	3,3	7,1	0,7	1,9	-2,9	2,2	3,5	-1,2	4,0	3,2
2002 maal	4,2	3,3	5,5	1,0	1,8	-1,6	2,3	3,7	-1,0	4,2	3,2
2002 huhti	3,6	3,2	4,1	1,2	1,8	-0,5	2,5	3,2	-0,9	3,8	3,3
2002 touko	2,7	3,1	2,1	0,6	1,7	-2,9	2,4	3,5	-0,7	4,4	3,4
2002 kesä	2,3	3,1	1,1	0,3	1,6	-3,6	2,4	3,5	-0,8	4,3	3,3
2002 heinä	2,1	2,9	0,9	0,7	1,5	-1,7	2,5	3,5	-0,8	4,2	3,4
2002 elo	2,3	2,9	1,3	0,9	1,4	-0,5	2,5	3,9	-0,7	4,3	3,5
2002 syys	2,3	2,8	1,7	1,0	1,4	-0,4	2,4	3,4	-0,6	4,3	3,4
2002 loka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Viittaa ajanjaksoon 2002.

2) Arvio perustuu Saksasta ja Italiasta (ja mahdollisesti myös muista euroalueen maista) saatuihin alustaviin tietoihin sekä energian hintoja koskeviin ennakkotietoihin.

3) Sisältää alkoholijuomat ja tupakkatuotteet.

Taulukko 4.2

Muut hinnat ja kustannukset

1. Teollisuuden tuottajahinnat ja raaka-aineiden hinnat

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Teollisuuden tuottajahinnat										Raaka-aineiden maailmanmarkkina-		Öljyn hinta ²⁾ (euroa/ barreli)	
	Teollisuus ilman rakentamista ³⁾										Raken- taminen ⁴⁾	Tehdas- teollisuus		hinnat ¹⁾
	Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita			Kulutustavarat		Energia	Kokonais- indeksi ilman energiaa ⁵⁾					
	1995 = 100		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kokonais- indeksi	Kestävät			Ei- kestävät				
1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	11	12	13	14
1996	100,3	0,3	0,3	-1,8	1,4	1,7	2,0	1,7	0,9	1,4	0,9	6,0	-7,5	16,0
1997	101,4	1,1	0,6	0,2	0,3	1,1	0,6	1,2	3,2	1,3	0,8	10,7	14,6	17,0
1998	100,6	-0,8	0,2	-0,4	0,6	0,5	0,8	0,5	-5,2	0,3	-0,6	-21,0	-12,5	12,0
1999	100,2	-0,4	-0,6	-1,5	0,2	-0,1	0,7	-0,2	0,5	1,2	0,2	15,8	-5,9	17,1
2000	105,7	5,5	2,6	5,0	0,6	1,5	1,4	1,6	19,0	2,4	5,2	50,8	16,7	31,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	108,2	2,2	1,8	1,2	1,0	3,0	2,1	3,1	2,8	2,2	1,2	-8,8	-7,6	27,8
2001	III	108,3	1,5	1,5	0,1	1,2	3,0	2,1	0,7	2,4	0,6	-11,3	-10,4	29,0
	IV	107,3	-0,8	0,7	-1,3	1,1	2,3	1,9	-7,7	1,3	-1,3	-28,8	-15,6	22,4
2002	I	107,5	-0,8	0,2	-1,6	1,2	1,6	1,8	-4,7	2,0	-0,6	-10,5	-3,6	24,6
	II	108,0	-0,8	0,3	-0,8	1,0	1,0	1,5	-4,9	1,9	-0,4	-8,7	-5,5	27,8
	III	108,2	-0,1	0,7	0,2	0,9	1,1	1,2	-2,9	.	0,3	-4,2	-1,7	27,2
2001	loka	107,7	-0,5	0,9	-0,9	1,1	2,5	1,9	-7,0	-	-1,1	-30,2	-19,3	23,8
	marras	107,2	-1,1	0,6	-1,4	1,0	2,4	1,9	-9,1	-	-1,6	-34,1	-15,1	21,7
	joulu	107,0	-0,8	0,5	-1,5	1,1	2,1	2,0	-6,8	-	-1,2	-20,6	-12,3	21,5
2002	tammi	107,4	-0,7	0,4	-1,6	1,2	2,1	1,9	-5,1	-	-0,5	-14,4	-6,5	22,6
	helmi	107,4	-0,9	0,2	-1,7	1,2	1,6	1,7	-5,4	-	-0,8	-15,2	-4,0	23,5
	maalis	107,8	-0,7	0,2	-1,5	1,2	1,2	1,7	-3,7	-	-0,4	-1,6	-0,3	27,9
	huhti	108,1	-0,6	0,3	-1,1	1,0	1,2	1,6	-3,8	-	-0,2	-1,2	-1,4	29,3
	touko	108,0	-0,8	0,3	-0,8	1,1	1,0	1,5	-5,2	-	-0,5	-9,5	-6,8	28,1
	kesä	107,9	-0,9	0,4	-0,5	1,0	0,9	1,4	-5,8	-	-0,6	-14,9	-8,4	25,8
	heinä	108,0	-0,3	0,6	0,0	0,8	1,1	1,2	-3,8	-	0,1	-10,2	-7,9	25,9
	elo	108,1	-0,1	0,7	0,2	0,8	1,0	1,3	-2,8	-	0,3	-4,3	-1,3	27,0
	syys	108,4	0,1	0,7	0,3	0,9	1,1	1,3	-2,2	-	0,4	2,4	4,7	28,9
	loka	.	.	.	.	.	.	.	.	-	.	14,3	7,8	27,9

2. Bruttokansantuotteen deflaattorit⁵⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettu)

	Kokonaiskysyntä		Kotimainen kysyntä				Vienti ⁶⁾	Tuonti ⁶⁾
	1995 = 100		Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pää- oman brutto- muodostus			
	15	16				17		
1996	102,0	2,0	2,1	2,4	2,2	0,9	0,8	0,8
1997	103,6	1,5	1,7	2,0	1,3	1,0	1,8	2,6
1998	105,3	1,7	1,2	1,4	1,2	0,9	-0,1	-1,5
1999	106,4	1,1	1,2	1,1	1,9	0,8	-0,5	-0,2
2000	107,9	1,3	2,5	2,2	2,6	2,5	4,6	8,2
2000	III	108,2	1,5	2,6	2,6	2,6	4,8	8,1
	IV	108,5	1,6	2,7	2,6	3,0	5,2	8,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001		110,8	2,4	2,2	2,4	2,3	1,9	0,7
2001	I	109,9	2,1	2,5	2,4	2,4	3,4	4,1
	II	110,6	2,4	2,4	2,8	2,0	2,7	2,6
	III	111,1	2,3	2,1	2,5	2,1	0,8	0,1
	IV	111,9	2,8	1,8	2,1	2,2	-0,5	-3,3
2002	I	112,6	2,5	2,0	2,3	2,0	-0,3	-1,7
	II	112,9	2,1	1,8	2,0	2,0	-0,7	-1,6

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 12 ja 13 (HWWA, Hamburg Institute of International Economics), sarakkeessa 14 (Thomson Financial Datastream) ja sarakkeissa 15–22 (EKP:n laskelmat perustuvat Eurostatin tilastoihin).

1) Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

2) Brent Blend (yhden kuukauden kulutua tapahtuvaan toimitukseen). Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

3) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

4) Asuinrakennukset; tiedot perustuvat yhdenmukaistamattomiin tilastoihin.

5) Vuoden 1998 loppuun asti tilastot perustuvat kansallisessa valuutassa laskettuihin kansallisiin tietoihin.

6) Viennin ja tuonnin deflaattorit viittaavat hyödykkeisiin ja palveluihin, ja niihin sisältyy euroalueen sisäinen kauppa.

5 Euroalueen reaalityalous

Taulukko 5.1

Kansantalouden tilinpito¹⁾

Bruttokansantuote ja sen käyttö

1. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
			Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1997	5 648,9	5 500,6	3 201,4	1 150,7	1 138,2	10,3	148,3	1 827,3	1 678,9
1998	5 883,3	5 744,0	3 332,2	1 176,6	1 202,4	32,8	139,4	1 949,1	1 809,7
1999	6 150,3	6 049,1	3 507,0	1 230,3	1 291,9	19,9	101,2	2 052,2	1 951,1
2000	6 448,9	6 378,9	3 675,0	1 286,0	1 388,2	29,8	69,9	2 415,7	2 345,7
	<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	6 826,0	6 711,7	3 922,2	1 359,7	1 434,3	-4,5	114,3	2 547,9	2 433,6
2001 I	1 690,3	1 667,1	966,7	335,1	360,2	5,1	23,1	645,1	622,0
II	1 702,0	1 680,5	979,9	338,4	359,0	3,2	21,5	640,8	619,3
III	1 712,9	1 682,9	985,8	341,3	358,4	-2,6	29,9	635,8	605,9
IV	1 720,9	1 681,2	989,9	344,9	356,6	-10,2	39,7	626,2	586,5
2002 I	1 737,6	1 696,9	994,7	348,9	356,7	-3,4	40,7	624,7	584,1
II	1 749,7	1 707,2	1 003,1	352,1	354,3	-2,3	42,5	636,2	593,7

2. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
			Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾
10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1997	5 509,0	5 354,2	3 093,5	1 126,1	1 131,9	2,7	154,7	1 806,3	1 651,5
1998	5 667,7	5 545,5	3 187,9	1 142,4	1 190,2	24,9	122,2	1 939,3	1 817,1
1999	5 825,3	5 736,6	3 299,8	1 164,7	1 260,8	11,4	88,7	2 040,8	1 952,1
2000	6 028,0	5 900,6	3 383,1	1 186,5	1 320,3	10,7	127,4	2 297,4	2 170,0
	<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	6 222,8	6 070,4	3 522,3	1 224,2	1 335,9	-12,1	152,4	2 385,8	2 233,4
2001 I	1 555,1	1 518,6	876,3	304,1	337,6	0,6	36,5	604,2	567,7
II	1 555,2	1 521,5	881,0	305,4	335,1	0,0	33,6	597,3	563,7
III	1 558,4	1 517,2	882,4	306,7	332,9	-4,8	41,2	596,4	555,2
IV	1 554,1	1 513,0	882,6	308,0	330,3	-7,9	41,1	587,9	546,8
2002 I	1 559,7	1 514,9	881,3	310,4	328,4	-5,1	44,8	586,9	542,1
II	1 565,8	1 517,7	884,4	311,6	326,0	-4,2	48,1	597,2	549,1

(vuotuinen prosenttimuutos)

1997	2,3	1,7	1,6	1,3	2,3	-	-	10,4	9,0
1998	2,9	3,6	3,1	1,4	5,2	-	-	7,4	10,0
1999	2,8	3,4	3,5	1,9	5,9	-	-	5,2	7,4
2000	3,5	2,9	2,5	1,9	4,7	-	-	12,6	11,2
	<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	1,4	0,9	1,8	1,9	-0,7	-	-	2,6	1,3
2001 I	2,4	1,8	2,1	1,9	1,6	-	-	8,3	6,9
II	1,6	1,3	1,8	2,0	-0,2	-	-	4,3	3,7
III	1,4	0,7	1,8	2,2	-1,7	-	-	1,3	-0,4
IV	0,4	-0,1	1,7	1,5	-2,4	-	-	-2,9	-4,6
2002 I	0,3	-0,2	0,6	2,1	-2,7	-	-	-2,9	-4,5
II	0,7	-0,3	0,4	2,0	-2,7	-	-	0,0	-2,6

Lähde: Eurostat.

1) Yleistä-osan alussa on lyhyt selostus käyvin hinnoin ilmaistuista tiedoista, jotka on esitetty ecuna vuoden 1998 loppuun asti.

2) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

3) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Käsitteet eivät ole täysin yhdenmukaisia taulukoiden 8 ja 9 vienti- ja tuontikäsitteiden kanssa.

Arvonlisäys toiminnoittain

3. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kiolla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1997	5 270,4	138,6	1 227,7	291,7	1 086,0	1 382,4	1 144,0	203,7	582,2
1998	5 470,3	138,9	1 276,7	294,9	1 139,5	1 441,1	1 179,2	201,9	615,0
1999	5 690,0	136,2	1 294,4	310,4	1 192,5	1 527,8	1 228,7	202,1	662,4
2000	5 991,3	137,0	1 353,6	326,5	1 269,1	1 625,1	1 280,0	213,1	690,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 337,8	151,7	1 413,0	346,6	1 358,1	1 718,9	1 349,5	229,6	717,8
2001 I	1 567,7	36,8	355,9	85,4	334,8	422,5	332,3	56,2	178,8
II	1 580,3	37,5	353,5	86,1	338,9	428,6	335,7	57,3	179,0
III	1 590,7	38,8	354,0	87,0	341,5	430,6	338,7	57,8	180,0
IV	1 599,1	38,5	349,5	88,1	342,9	437,3	342,9	58,3	180,1
2002 I	1 611,7	38,7	352,0	89,2	345,1	439,2	347,5	57,2	183,1
II	1 623,8	38,2	352,7	89,2	348,6	444,1	351,0	56,7	182,6

4. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kiolla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1997	5 167,6	140,2	1 217,5	290,1	1 071,1	1 339,1	1 109,7	214,6	556,0
1998	5 319,4	142,4	1 256,9	291,3	1 114,9	1 387,5	1 126,4	222,2	570,4
1999	5 461,3	146,0	1 269,0	298,8	1 165,3	1 440,0	1 142,1	230,8	594,8
2000	5 664,0	145,1	1 319,7	305,3	1 222,4	1 507,2	1 164,1	246,3	610,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	5 861,3	152,1	1 347,6	310,3	1 283,6	1 571,2	1 196,4	262,5	623,9
2001 I	1 463,3	37,7	341,3	77,6	319,7	389,4	297,5	64,7	156,5
II	1 464,5	37,8	337,3	77,5	321,0	392,3	298,6	65,4	156,1
III	1 468,5	38,3	337,5	77,5	321,5	394,2	299,5	65,9	155,8
IV	1 465,0	38,3	331,5	77,6	321,4	395,4	300,8	66,5	155,6
2002 I	1 470,4	38,1	334,1	77,1	322,6	396,2	302,4	65,8	155,0
II	1 476,4	38,2	335,2	76,6	324,0	398,4	304,0	65,7	155,1

(vuotuinen prosentimuutos)

1997	2,4	0,4	3,3	-1,8	3,1	3,3	1,0	3,8	2,4
1998	2,9	1,6	3,2	0,4	4,1	3,6	1,5	3,5	2,6
1999	2,7	2,5	1,0	2,6	4,5	3,8	1,4	3,9	4,3
2000	3,7	-0,6	4,0	2,2	4,9	4,7	1,9	6,7	2,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,7	-0,8	1,0	-0,6	2,6	2,8	1,3	5,1	0,2
2001 I	2,7	-1,1	3,6	-0,4	3,8	3,2	1,3	6,2	1,1
II	1,9	-1,3	1,4	-0,6	2,9	3,1	1,1	5,3	-0,2
III	1,6	-0,7	0,8	-0,7	2,4	2,7	1,3	4,7	0,1
IV	0,7	-0,2	-1,8	-0,6	1,2	2,2	1,3	4,3	-0,1
2002 I	0,5	0,9	-2,1	-0,8	0,9	1,8	1,7	1,7	-1,0
II	0,8	1,1	-0,6	-1,2	1,0	1,6	1,8	0,5	-0,6

Lähde: Eurostat.

1) Välillisten rahoituspalveluiden käyttö luokitellaan välituotekäytöksi, jota ei ole jaoteltu toimialoittain.

Taulukko 5.2

Muita keskeisiä reaali-talouden tilastoja¹⁾

1. Teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Teollisuus ilman rakentamista ²⁾								Rakentaminen	Tehdas-teollisuus	
		Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita				Energia				
		1995 = 100 (kp.)		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kulutustavarat					
							Kokonais- indeksi	Kestokulu- tustavarat	Ei-kesto- kulutus- tavarat			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1998	3,7	109,4	4,3	4,8	4,0	7,8	2,7	4,6	2,3	1,2	1,3	4,8
1999	2,1	111,4	1,9	2,1	1,9	2,5	1,6	1,4	1,6	1,3	4,2	1,9
2000	5,0	117,6	5,5	6,0	5,9	9,4	2,3	6,3	1,4	1,8	2,0	5,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	0,1	118,2	0,3	0,1	-0,8	1,3	0,3	-2,5	0,9	1,1	-0,5	0,2
2001 III	-0,3	118,2	-0,2	-0,4	-1,3	0,2	0,4	-3,6	1,2	0,8	-0,3	-0,4
2001 IV	-3,1	116,2	-3,7	-4,7	-5,9	-4,8	-2,8	-7,4	-1,8	3,2	0,8	-4,6
2002 I	-2,3	116,9	-2,5	-3,1	-1,9	-6,4	-1,1	-6,6	0,0	1,8	1,6	-3,4
2002 II	-1,0	117,5	-0,6	-1,0	0,3	-2,9	-0,8	-6,0	0,3	2,4	-1,3	-1,0
2002 III	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 marras	-3,2	115,9	-4,0	-5,0	-6,0	-5,4	-2,8	-7,3	-1,9	2,2	0,7	-4,9
2001 joul	-4,2	116,1	-4,5	-6,5	-8,7	-6,4	-3,6	-8,0	-2,7	7,9	-1,0	-6,3
2002 tammi	-2,4	116,6	-2,7	-3,5	-3,2	-6,1	-0,9	-6,6	0,3	2,5	1,5	-3,6
2002 helmi	-2,5	116,9	-2,9	-3,5	-2,3	-7,1	-1,1	-6,1	0,0	1,8	0,9	-3,8
2002 maal	-2,0	117,1	-2,0	-2,3	-0,3	-6,0	-1,4	-7,1	-0,2	1,0	2,4	-3,0
2002 huhti	-0,7	117,3	-0,8	-1,0	0,2	-2,5	-1,3	-5,9	-0,4	1,9	0,3	-0,6
2002 touko	-1,8	117,3	-0,9	-1,1	0,5	-4,5	-0,1	-6,8	1,3	2,0	-3,2	-1,6
2002 kesä	-0,6	117,7	-0,3	-0,8	0,0	-1,7	-0,9	-5,3	0,1	3,5	-0,8	-0,8
2002 heinä	-0,9	117,5	-0,1	-0,4	0,6	-0,8	-1,7	-2,2	-1,6	1,6	1,9	0,1
2002 elo	-3,2	117,7	-1,0	-1,1	0,2	-2,1	-2,2	-9,2	-1,1	0,0	0,2	-1,3
2002 syys	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Vähittäiskaupan myynti ja henkilöautojen rekisteröinnit

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Vähittäiskaupan myynti (kp.)									Uusien henkilöautojen rekisteröinnit	
	Käyvin hinnoin			Kiintein hinnoin						Tuhansia ³⁾ (kp.)	
	Yhteensä		1995 = 100	Yhteensä		Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	Muut kuin elintarvikkeet				
	1995 = 100			1995 = 100			Tekstiilit, vaatteet, jalkineet	Kotitalous- esineet			
	13	14	15	16	17	18		19	20	21	22
1998	108,1	3,8	104,8	3,1	2,2	3,7	2,2	4,7	923	7,2	
1999	111,6	3,2	107,3	2,4	2,9	2,3	1,2	2,7	973	5,4	
2000	116,2	4,1	109,8	2,3	1,9	2,3	1,8	4,8	952	-2,1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	121,2	3,9	111,3	1,4	1,1	1,4	1,3	-0,1	969	-0,7	
2001 III	121,7	3,9	111,2	1,1	1,0	1,0	1,8	-0,9	955	-1,5	
2001 IV	122,2	3,3	111,7	1,2	1,3	1,0	0,2	-0,6	964	2,5	
2002 I	122,6	2,6	112,0	0,9	1,2	-0,2	0,1	-2,6	913	-4,1	
2002 II	123,0	1,4	111,7	0,3	0,6	-0,2	-1,1	-2,5	911	-8,0	
2002 III	.	.	.	.	.	.	.	.	917	-4,7	
2001 marras	123,6	4,1	113,2	2,1	1,6	1,7	3,0	-0,9	967	3,3	
2001 joul	122,2	2,6	111,4	0,7	0,4	0,5	0,2	-1,4	964	0,8	
2002 tammi	122,0	2,0	111,6	0,1	0,4	-0,7	-1,1	-2,5	926	-2,4	
2002 helmi	122,3	3,1	111,8	1,4	1,4	0,1	0,2	-1,8	921	-3,2	
2002 maal	123,5	2,6	112,7	1,3	1,8	-0,1	1,4	-3,4	893	-6,2	
2002 huhti	122,7	2,5	111,6	0,9	1,3	0,2	1,3	-2,7	894	-7,9	
2002 touko	123,3	1,8	112,0	0,8	1,5	-0,2	-3,8	-1,6	913	-6,8	
2002 kesä	123,0	0,0	111,6	-0,8	-0,9	-0,7	-0,8	-3,3	926	-9,2	
2002 heinä	123,5	2,2	112,5	1,7	1,7	1,1	1,8	0,5	898	-6,6	
2002 elo	124,6	2,0	113,5	1,5	1,7	0,2	0,2	-1,6	924	-4,5	
2002 syys	.	.	.	.	.	.	.	.	929	-2,5	

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 21–22 (EKP:n laskelmat perustuvat ACEA, European Automobile Manufacturers' Associationin tilastoihin).

1) Korjattu työpäivien määrällä.

2) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

3) Kuukausikeskiarvoja.

Taulukko 5.3

Euroopan komission suhdannekyselyt

1. Talouden ilmapiiri-indikaattori, tehdasteollisuuden ja kuluttajien kyselyt

(saldoprosenttia, kausivaihtelusta puhdistettu, ellei toisin mainita)

	Talouden ilmapiiri-indikaattori ^{1),2)} (1995 = 100)	Tehdasteollisuus					Kuluttajien luottamusindikaattori ¹⁾				
		Teollisuuden luottamusindikaattori				Kapasi- teetin käyttö- aste ³⁾ , %	Yh- teensä ⁴⁾	Rahoitus- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Talous- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Työttömyys- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Säästöt seuraavan 12 kk:n aikana
		Yhteensä ⁴⁾	Tilau- kanta	Valmis- tuote- varastot	Tuotanto- odotukset						
1999	101,2	-7	-17	11	7	81,8	-3	3	-4	11	1
2000	103,7	5	3	5	17	83,8	1	4	1	1	2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	100,8	-8	-14	13	1	83,6	-5	2	-10	14	2
2002	.	.	.	.	.	81,2	.	.	.	.	.
2001 IV	98,7	-18	-27	17	-9	82,2	-12	0	-18	30	2
2002 I	99,0	-14	-26	14	-1	81,1	-10	0	-12	28	0
II	99,3	-11	-25	12	4	81,2	-8	-1	-9	22	-3
III	98,9	-12	-27	11	4	81,0	-10	-1	-11	26	-3
IV	.	.	.	.	.	81,5	.	.	.	.	.
2001 loka	99,0	-17	-25	16	-9	-	-11	1	-18	28	3
marras	98,4	-19	-28	18	-11	-	-13	0	-19	32	1
joulu	98,7	-17	-28	16	-8	-	-11	0	-16	30	1
2002 tammi	98,9	-15	-28	14	-2	-	-11	0	-14	29	1
helmi	98,9	-14	-26	14	-3	-	-10	0	-11	28	0
maalis	99,2	-12	-25	13	3	-	-9	0	-10	26	0
huhti	99,1	-11	-26	12	4	-	-9	-1	-10	23	-3
touko	99,5	-10	-23	11	4	-	-8	-1	-8	22	-2
kesä	99,3	-11	-25	12	4	-	-8	0	-8	22	-3
heinä	99,0	-11	-26	11	4	-	-10	-1	-10	26	-4
elo	98,7	-12	-30	10	4	-	-11	-1	-12	27	-4
syys	99,0	-12	-26	12	3	-	-9	-1	-10	24	-2
loka	98,9	-10	-25	10	4	-	-12	-2	-12	27	-7

2. Rakentamisen, vähittäiskaupan ja palveluiden kyselyt

(saldoprosenttia, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Rakentamisen luottamusindikaattori			Vähittäiskaupan luottamusindikaattori				Palveluiden luottamusindikaattori ¹⁾			
	Yhteensä ⁴⁾	Tilau- kanta	Työllisyys- odotukset	Yhteensä ⁴⁾	Tämän- hetkinen suhdanne- tilanne	Varastojen määrä	Suhdanne- näkömät	Yh- teensä ⁴⁾	Suhdanne- näkömät	Kysyntä- tilanne	Kysyntä- näkömät
1998	-19	-25	-12	-3	-3	13	8	32	33	31	33
1999	-7	-14	1	-5	-5	15	4	27	25	26	31
2000	1	-6	8	-1	4	16	9	30	36	23	33
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	-11	-16	-4	-6	-4	16	3	15	16	8	20
2001 III	-12	-16	-8	-6	-5	16	3	14	18	6	18
IV	-15	-20	-8	-9	-11	15	-2	-5	-5	-8	-2
2002 I	-16	-23	-9	-16	-22	19	-6	3	3	-14	21
II	-18	-24	-10	-18	-25	20	-9	5	1	1	14
III	-23	-32	-14	-17	-24	15	-11	-1	-5	-8	11
2001 loka	-14	-19	-8	-9	-11	14	-1	-3	-3	-6	1
marras	-15	-20	-9	-9	-10	14	-3	-7	-7	-8	-6
joulu	-15	-22	-7	-10	-12	17	-1	-6	-5	-11	-1
2002 tammi	-17	-25	-9	-13	-17	15	-6	1	0	-15	17
helmi	-15	-22	-8	-17	-28	19	-5	2	1	-15	20
maalis	-17	-23	-10	-17	-22	23	-7	7	7	-11	26
huhti	-18	-24	-11	-17	-25	21	-6	7	3	1	18
touko	-17	-24	-9	-18	-25	21	-8	6	3	1	14
kesä	-18	-25	-11	-18	-24	18	-13	3	-3	1	10
heinä	-21	-31	-10	-17	-24	17	-11	0	-4	-7	10
elo	-25	-34	-16	-16	-22	14	-12	-2	-4	-12	11
syys	-23	-30	-15	-17	-25	15	-10	0	-6	-5	12
loka	-23	-31	-14	-16	-21	15	-11	-4	-13	-4	4

Lähde: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt.

1) Tiedot viittaavat 12 maata käsittävään euroalueeseen.

2) Talouden ilmapiiri-indikaattori koostuu teollisuuden, kuluttajien, rakentamisen ja vähittäiskaupan luottamusindikaattoreista. Teollisuuden luottamusindikaattorin paino on 40 % ja jokaisen muun indikaattorin paino 20 %.

3) Tiedot kapasiteetin käyttöasteesta kerätään tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Vuositiedot ovat neljännesvuosittaisen kyselyjen keskiarvoja.

4) Luottamusindikaattorit lasketaan komponenttiensa keskiarvona. Indikaattorien laskennassa käytetään arvioituja varastotietoja (sarakeet 4 ja 17) ja työttömyyslukuja (sarake 10) käänteisin etumerkein.

Taulukko 5.4

Työmarkkinat

1. Työllisyys ja työttömyys koko kansantaloudessa¹⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, kausivaihtelusta puhdistettu, ellei toisin mainita)

	Työllisyys						Työttömyys			
	Yhteensä		Sosioekonomisen aseman mukaan		Toimialan mukaan		Yhteensä		Aikuisväestö ²⁾	Nuoriso ²⁾
	Miljoonaa		Palkan-saajat	Yrittäjät	Teollisuus ilman rakentamista	Palvelut	Miljoonaa	Prosentteina työvoimasta	Prosentteina työvoimasta	Prosentteina työvoimasta
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1997	119,894	0,8	1,0	0,2	-0,2	1,4	13,946	10,9	9,4	21,9
1998	122,001	1,8	1,9	0,8	1,0	2,4	13,269	10,2	8,9	20,0
1999	124,209	1,8	2,2	-0,5	-0,2	2,7	12,252	9,3	8,2	18,0
2000	126,884	2,2	2,4	0,6	0,7	2,9	11,093	8,4	7,3	16,2
2000 III	127,266	2,2	2,5	0,8	0,9	3,0	10,960	8,3	7,2	16,1
2000 IV	127,917	2,2	2,4	1,5	1,1	2,9	10,728	8,1	7,1	15,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	132,578	1,3	1,6	0,2	0,3	1,9	11,031	8,0	7,0	15,7
2001 I	132,190	1,9	2,1	1,0	1,2	2,4	11,037	8,0	7,0	15,7
2001 II	132,484	1,5	1,7	0,6	0,7	2,0	10,967	8,0	7,0	15,6
2001 III	132,676	1,1	1,4	-0,2	0,1	1,7	11,006	8,0	7,0	15,6
2001 IV	132,962	0,8	1,1	-0,6	-0,6	1,5	11,114	8,0	7,0	15,8
2002 I	133,108	0,7	0,9	-0,6	-1,0	1,5	11,244	8,1	7,1	15,9
2002 II	133,172	0,5	0,8	-0,8	-1,0	1,3	11,379	8,2	7,2	16,1
2002 III	.	.	.	.	.	.	11,480	8,3	7,2	16,1
2001 syys	-	-	-	-	-	-	11,027	8,0	7,0	15,6
2001 loka	-	-	-	-	-	-	11,083	8,0	7,0	15,7
2001 marras	-	-	-	-	-	-	11,115	8,0	7,0	15,8
2001 joul	-	-	-	-	-	-	11,143	8,1	7,0	15,8
2002 tammi	-	-	-	-	-	-	11,196	8,1	7,1	15,8
2002 helmi	-	-	-	-	-	-	11,250	8,1	7,1	15,9
2002 maal	-	-	-	-	-	-	11,285	8,1	7,1	16,0
2002 huhti	-	-	-	-	-	-	11,298	8,1	7,1	16,0
2002 touko	-	-	-	-	-	-	11,385	8,2	7,2	16,1
2002 kesä	-	-	-	-	-	-	11,453	8,2	7,2	16,3
2002 heinä	-	-	-	-	-	-	11,463	8,3	7,2	16,1
2002 elo	-	-	-	-	-	-	11,482	8,3	7,2	16,1
2002 syys	-	-	-	-	-	-	11,495	8,3	7,3	16,1

2. Työvoimakustannukset ja työn tuottavuus

(vuotuinen prosenttimuutos)

	Yksikkötyökustannukset koko kansantaloudessa ja aluerät (kp.)			Työvoimakustannusindeksit ³⁾					Palkat työntekijää kohden tehdasteollisuudessa	
	Yksikkötyökustannukset	Työvoimakustannukset työntekijää kohden	Työn tuottavuus	Yhteensä	Alaerittäin		Toimialan mukaan			
					Palkat ja palkkiot	Työnantajan sosiaaliturvamaksut ja muut kustannukset	Teollisuus ilman rakentamista	Palvelut		
11	12	13	14	15	16	17	18	19		
1997	0,4	1,9	1,5	2,6	2,6	2,7	2,2	2,7	2,3	
1998	0,1	1,2	1,1	1,6	1,9	0,8	1,6	1,4	2,3	
1999	1,0	2,0	1,0	2,3	2,6	1,4	2,4	1,9	2,5	
2000	1,2	2,5	1,3	3,2	3,4	2,5	3,2	2,9	2,7	
2000 III	1,6	2,6	1,0	3,2	3,4	2,5	3,1	2,6	2,5	
2000 IV	2,0	2,5	0,5	3,0	3,2	2,1	2,8	2,9	2,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	2,6	2,7	0,1	3,4	3,6	2,6	3,2	3,2	3,1	
2001 I	2,0	2,4	0,5	3,4	3,8	2,3	3,2	3,3	3,4	
2001 II	2,7	2,8	0,1	3,0	3,2	2,2	3,1	2,1	3,1	
2001 III	2,5	2,7	0,2	3,8	3,9	3,1	3,6	3,7	3,3	
2001 IV	3,3	2,9	-0,4	3,3	3,5	2,7	3,0	3,6	2,8	
2002 I	3,3	2,9	-0,4	4,0	4,1	3,4	3,6	4,1	2,5	
2002 II	2,5	2,6	0,2	3,6	3,6	3,6	3,1	3,9	3,0	

Lähteet: Sarakkeet 1–6, 11–13 ja 18 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat, sarakkeet 7–10 sekä 14–17 Eurostat ja sarake 19 kansallisiin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat.

1) Työllisyystilastot perustuvat EKT 95:een. Työttömyystilastot ovat ILO:n suositusten mukaisia.

2) Aikuisväestö käsittää 25-vuotiaat ja sitä vanhemmat, nuoriso alle 25-vuotiaat; ilmaistu prosentteina ikäryhmän työvoimasta.

3) Työvoimakustannukset tuntia kohden koko kansantaloudessa, pl. maatalous, julkishallinto, koulutus ja terveydenhuolto. Kattavuuserojen vuoksi erien kokonaissummat eivät välttämättä täsmää.

6 Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukko 6.1

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton; ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

1. Rahoitusvarat²⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ³⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa				Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa	Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾	10	
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	II	4 699,1	315,5	4 100,3	1 204,9	1 452,7	1 341,9	100,8	147,4	135,8	239,7
	III	4 677,4	311,8	4 074,2	1 184,2	1 451,1	1 341,4	97,4	156,4	135,0	237,6
	IV	4 825,9	323,4	4 211,2	1 282,9	1 463,3	1 386,3	78,6	149,8	141,5	215,3
1999	I	4 676,1	318,6	4 075,8	1 239,1	1 464,6	1 306,2	66,0	133,4	148,3	243,9
	II	4 702,4	324,8	4 114,2	1 321,8	1 418,3	1 315,7	58,4	125,0	138,4	242,7
	III	4 713,7	328,3	4 112,8	1 324,6	1 416,5	1 313,1	58,7	133,3	139,4	238,6
	IV	4 859,9	350,8	4 215,1	1 370,9	1 457,7	1 323,5	63,0	142,0	152,0	229,7
2000	I	4 837,9	335,5	4 222,3	1 379,6	1 462,5	1 303,3	76,8	130,2	150,0	260,5
	II	4 894,9	342,0	4 256,9	1 409,7	1 485,7	1 282,6	78,9	146,0	150,0	247,1
	III	4 915,1	339,8	4 266,5	1 396,9	1 524,0	1 263,7	81,9	159,2	149,6	253,9
	IV	5 030,3	348,4	4 361,6	1 464,4	1 542,4	1 269,1	85,6	164,5	155,9	230,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	5 148,0	336,3	4 501,3	1 446,1	1 624,7	1 314,6	115,9	150,3	160,1	259,6
	II	5 245,2	333,0	4 585,7	1 526,1	1 620,2	1 321,1	118,3	165,5	161,0	267,7
	III	5 232,7	309,6	4 615,1	1 547,9	1 608,7	1 333,7	124,7	147,8	160,2	265,6
	IV	5 365,8	239,7	4 819,4	1 690,3	1 615,6	1 396,3	117,2	139,0	167,6	297,6
2002	I	5 368,8	254,3	4 779,3	1 637,6	1 607,2	1 413,0	121,6	157,5	177,7	303,0
	II	.	285,8	4 837,9	1 706,4	1 599,1	1 412,9	119,6	153,2	.	.

		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuvélka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
1998	II	1 555,9	167,6	1 388,3	3 500,8	2 070,8	1 429,9	186,7	2 523,8	2 256,5	267,4
	III	1 546,6	156,5	1 390,1	3 138,9	1 698,5	1 440,4	187,9	2 518,6	2 248,5	270,1
	IV	1 544,1	155,5	1 388,6	3 495,4	1 974,3	1 521,1	172,7	2 616,0	2 345,9	270,1
1999	I	1 559,8	135,8	1 424,0	3 721,9	2 090,8	1 631,0	194,8	2 679,6	2 402,8	276,9
	II	1 483,8	125,5	1 358,2	3 989,6	2 258,8	1 730,9	211,6	2 749,9	2 469,4	280,5
	III	1 491,7	115,1	1 376,6	4 027,4	2 288,6	1 738,8	210,8	2 793,4	2 508,8	284,6
	IV	1 565,0	171,2	1 393,8	4 619,6	2 783,6	1 836,0	203,9	2 938,0	2 650,4	287,6
2000	I	1 583,4	191,5	1 391,9	4 863,0	2 926,7	1 936,2	218,3	3 054,1	2 758,6	295,5
	II	1 618,5	196,5	1 422,0	4 752,6	2 843,3	1 909,3	208,8	3 099,9	2 800,6	299,3
	III	1 689,0	215,4	1 473,6	4 864,2	2 940,7	1 923,5	207,3	3 154,0	2 850,5	303,5
	IV	1 761,5	232,9	1 528,6	4 885,5	3 010,2	1 875,3	203,4	3 182,0	2 878,0	304,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	1 881,5	321,4	1 560,1	4 594,7	2 755,2	1 839,5	228,4	3 232,4	2 921,6	310,8
	II	1 877,9	288,1	1 589,7	4 647,4	2 786,2	1 861,2	235,4	3 290,5	2 977,6	312,9
	III	1 903,5	289,6	1 613,9	3 991,4	2 249,3	1 742,1	256,1	3 267,0	2 950,7	316,3
	IV	1 900,8	278,8	1 622,0	4 362,6	2 526,3	1 836,3	263,8	3 364,0	3 043,4	320,6
2002	I	1 976,3	318,3	1 658,0	4 449,2	2 580,9	1 868,3	293,9	3 448,1	3 119,2	329,0
	II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton; ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

2. Velat²⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissektoreittäin										Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾	
		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
				Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset		Pitkä- aikaiset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1998	II	6 006,2	5 453,0	901,1	31,9	869,2	2 505,2	878,9	1 626,2	2 599,9	232,5	2 367,4	151,3
	III	6 081,8	5 524,1	903,5	33,3	870,2	2 528,7	866,2	1 662,5	2 649,6	233,8	2 415,9	147,4
	IV	6 227,5	5 663,5	911,2	36,0	875,2	2 600,7	902,9	1 697,8	2 715,6	240,8	2 474,8	151,3
1999	I	6 259,4	5 682,7	902,1	36,3	865,8	2 595,9	921,3	1 674,6	2 761,3	251,8	2 509,6	156,8
	II	6 423,4	5 817,5	899,5	39,0	860,6	2 688,1	964,2	1 724,0	2 835,7	255,6	2 580,1	183,3
	III	6 491,4	5 886,6	884,7	37,9	846,8	2 703,0	943,7	1 759,3	2 903,6	255,4	2 648,3	191,4
	IV	6 665,1	6 039,5	900,1	42,1	858,0	2 795,4	979,8	1 815,6	2 969,5	264,1	2 705,4	201,4
2000	I	6 809,9	6 156,4	890,4	41,1	849,3	2 894,2	1 038,0	1 856,2	3 025,2	265,6	2 759,7	221,1
	II	6 957,6	6 262,2	884,8	42,0	842,8	2 994,4	1 090,7	1 903,7	3 078,3	274,4	2 804,0	219,7
	III	7 102,2	6 379,6	865,0	39,9	825,0	3 102,3	1 152,4	1 949,9	3 134,9	275,9	2 859,0	252,3
	IV	7 264,2	6 500,5	880,2	42,0	838,2	3 199,5	1 167,3	2 032,2	3 184,4	281,0	2 903,4	245,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	7 450,5	6 671,4	894,5	41,8	852,7	3 320,4	1 243,9	2 076,4	3 235,7	280,2	2 955,5	257,3
	II	7 554,9	6 761,9	877,5	42,1	835,4	3 392,2	1 266,5	2 125,7	3 285,2	286,2	2 999,0	296,2
	III	7 626,8	6 804,9	871,0	45,1	826,0	3 432,8	1 244,6	2 188,1	3 323,0	281,8	3 041,2	249,7
	IV	7 730,5	6 897,2	891,3	50,6	840,7	3 470,1	1 225,3	2 244,8	3 369,1	284,1	3 085,1	267,9
2002	I	7 804,4	6 960,6	895,8	53,3	842,5	3 506,3	1 223,3	2 283,0	3 402,3	279,4	3 122,9	289,6
	II	.	7 022,0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoin							Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset					
			Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset			
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1998	II	3 836,2	3 514,2	496,6	3 017,6	322,0	53,9	268,1	2 762,9	134,2	221,2
	III	3 927,0	3 595,0	498,6	3 096,4	332,0	55,3	276,7	2 362,0	133,8	224,1
	IV	3 929,5	3 595,9	468,2	3 127,8	333,6	55,1	278,5	2 659,1	140,3	227,0
1999	I	3 973,6	3 638,9	466,9	3 172,0	334,8	65,7	269,1	2 734,3	146,9	229,7
	II	3 956,6	3 616,0	459,3	3 156,7	340,7	66,4	274,3	2 955,3	136,6	232,6
	III	3 935,6	3 581,7	449,6	3 132,0	353,9	74,8	279,1	2 948,2	137,6	235,5
	IV	3 896,3	3 532,6	421,1	3 111,5	363,8	78,2	285,5	3 959,9	149,8	238,7
2000	I	3 964,9	3 598,8	425,3	3 173,5	366,1	78,7	287,4	4 422,6	147,6	241,0
	II	3 997,5	3 619,7	425,8	3 193,9	377,8	88,7	289,2	4 174,3	147,6	243,4
	III	4 033,5	3 635,5	421,8	3 213,7	397,9	95,6	302,4	4 053,3	147,2	245,3
	IV	4 077,2	3 663,0	400,8	3 262,2	414,1	100,6	313,6	3 833,4	153,7	247,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	4 251,1	3 797,4	429,3	3 368,1	453,8	112,8	341,0	3 564,0	154,7	249,3
	II	4 310,2	3 830,3	440,7	3 389,7	479,9	123,9	355,9	3 572,4	155,2	251,5
	III	4 386,9	3 891,4	449,9	3 441,5	495,5	138,1	357,4	2 822,5	155,4	253,7
	IV	4 393,3	3 879,3	434,4	3 444,9	514,0	136,5	377,5	3 276,5	165,5	253,1
2002	I	4 451,4	3 931,9	446,8	3 485,1	519,5	143,6	375,9	3 324,0	174,8	255,6
	II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkilaitokset. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Rahoitustaloustoimet

1. Rahoitusvarat¹⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ²⁾	
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin ³⁾ (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa	Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾		10
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	II	52,5	3,6	45,2	68,1	-5,7	-0,5	-16,7	8,0	-4,4	-4,9	
	III	-14,0	-3,7	-18,5	-17,7	2,7	-0,2	-3,3	9,0	-0,7	2,8	
	IV	148,5	11,6	137,0	98,1	13,0	44,8	-18,9	-6,6	6,5	-24,5	
1999	I	-40,3	-5,2	-37,7	-19,4	-15,7	10,1	-12,7	-4,2	6,8	23,4	
	II	22,0	6,2	34,2	81,3	-48,9	9,4	-7,6	-8,4	-9,9	-4,3	
	III	12,9	3,5	0,2	3,5	-1,1	-2,6	0,3	8,3	1,0	-2,8	
	IV	138,7	22,3	95,1	44,2	36,4	10,3	4,2	8,7	12,7	-14,2	
2000	I	-28,9	-15,3	0,4	6,1	0,9	-20,4	13,7	-11,9	-2,1	26,1	
	II	52,6	6,7	30,0	31,9	17,8	-21,8	2,1	15,8	0,1	-12,8	
	III	6,4	-2,2	-4,2	-17,3	28,8	-18,5	2,9	13,3	-0,5	-1,7	
	IV	128,4	8,6	108,3	71,4	27,3	5,7	3,8	5,3	6,3	-16,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	-17,4	-19,8	13,8	-34,4	40,8	-6,1	13,4	-15,6	4,2	13,6	
	II	93,8	-3,3	81,0	77,1	-4,7	6,3	2,3	15,1	0,9	5,8	
	III	6,1	-23,4	48,0	25,4	3,2	13,0	6,5	-17,7	-0,8	2,5	
	IV	135,4	-69,9	206,8	142,4	9,4	62,5	-7,5	-8,8	7,4	12,2	
2002	I	5,4	14,6	-38,4	-53,3	-4,3	14,9	4,3	19,0	10,1	4,4	
	II	.	31,5	77,0	74,8	3,9	0,5	-2,2	-4,2	1,2	.	
		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuvélka			
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Notee- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu	
												11
		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1998	II	-66,4	-24,9	-41,5	118,5	24,4	94,1	0,0	46,5	44,5	2,0	
	III	-12,7	-11,2	-1,5	100,2	14,3	85,9	1,0	42,9	40,3	2,6	
	IV	-13,0	-2,2	-10,8	82,7	63,2	19,5	-16,1	49,5	47,6	2,0	
1999	I	20,0	-13,1	33,1	105,3	3,7	101,6	2,9	64,7	58,6	6,0	
	II	-43,0	-11,9	-31,0	150,1	65,5	84,7	16,8	54,5	50,0	4,5	
	III	-4,6	-13,0	8,4	95,4	54,7	40,7	-0,4	57,7	52,9	4,8	
	IV	89,3	50,7	38,6	-7,6	24,8	-32,4	-6,8	70,8	68,7	2,1	
2000	I	11,0	26,9	-15,8	-13,2	-60,2	47,0	12,9	76,3	69,9	6,3	
	II	46,1	4,5	41,6	68,2	49,2	19,0	-9,7	56,7	52,1	4,6	
	III	80,0	19,6	60,4	150,9	142,6	8,4	-1,8	56,5	51,7	4,8	
	IV	20,7	7,3	13,4	219,1	181,0	38,1	-4,0	58,4	59,1	-0,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	130,1	92,7	37,5	62,3	25,8	36,6	24,7	59,5	54,2	5,3	
	II	-1,6	-34,9	33,4	43,2	38,7	4,5	6,4	56,1	53,1	3,0	
	III	38,6	-1,6	40,2	68,1	43,4	24,8	20,1	52,1	47,5	4,6	
	IV	-3,9	-14,4	10,4	4,1	-23,4	27,5	7,3	70,0	65,7	4,2	
2002	I	100,3	44,2	56,1	54,0	8,2	45,8	29,9	68,9	60,5	8,4	
	II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 3) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), Muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton)

Rahoitustaloustoimet

2. Velat²⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissektoreittain											Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾
		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
				Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1998	II	118,2	111,3	-5,9	-3,7	-2,2	56,6	22,5	34,1	67,5	9,1	58,4	6,4
	III	81,1	82,2	2,8	1,4	1,4	27,6	-15,0	42,6	50,7	1,2	49,4	-0,7
	IV	160,2	151,0	8,3	2,8	5,5	75,8	37,3	38,5	76,0	7,1	68,9	3,5
1999	I	89,6	75,6	-7,7	0,3	-8,0	21,1	23,3	-2,2	76,2	9,2	67,0	1,9
	II	162,7	133,2	-4,1	2,7	-6,8	89,6	41,2	48,4	77,2	3,9	73,3	23,9
	III	70,6	71,5	-14,7	-1,1	-13,6	17,3	-16,7	34,0	67,9	-0,3	68,2	8,4
	IV	170,4	146,6	15,1	4,2	10,9	86,4	34,0	52,4	68,8	8,8	60,0	-7,0
2000	I	141,6	108,8	-8,3	-0,9	-7,4	91,9	54,7	37,2	58,0	1,6	56,4	15,1
	II	163,4	118,4	-5,9	0,9	-6,8	113,4	62,2	51,3	55,9	9,8	46,1	-0,8
	III	132,1	91,6	-16,2	-2,1	-14,1	96,6	53,4	43,2	51,8	0,0	51,8	23,2
	IV	185,0	140,1	15,6	2,1	13,5	116,3	19,6	96,7	53,1	5,3	47,7	1,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	95,4	78,2	-3,8	-0,5	-3,3	62,1	38,1	24,0	37,1	-4,2	41,3	9,2
	II	104,5	88,0	-17,3	0,3	-17,7	64,7	20,9	43,7	57,2	6,1	51,1	33,6
	III	83,6	57,9	-6,0	2,9	-8,9	50,6	-15,8	66,4	38,9	-4,1	43,1	-38,0
	IV	103,8	94,3	18,6	5,5	13,1	35,9	-18,0	53,9	49,3	2,2	47,1	4,1
2002	I	73,6	63,2	4,4	2,7	1,6	30,1	-4,0	34,0	39,1	-5,2	44,3	20,5
	II	.	87,7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoin							Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset					
			Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset			
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1998	II	53,3	50,6	-1,3	51,9	2,7	-1,8	4,4	36,8	-2,1	2,2
	III	61,3	54,0	2,1	52,0	7,3	1,6	5,7	10,1	-0,4	2,2
	IV	-10,5	-15,4	-31,0	15,6	4,8	0,5	4,4	40,1	6,4	1,9
1999	I	73,9	60,5	1,1	59,4	13,4	10,4	3,0	10,8	6,6	2,3
	II	37,9	29,3	-7,4	36,7	8,5	0,6	8,0	34,4	-10,3	2,3
	III	55,9	37,8	-10,8	48,6	18,2	8,3	9,8	35,4	1,0	2,3
	IV	-12,1	-19,7	-27,7	8,0	7,6	3,3	4,3	43,0	12,1	2,3
2000	I	60,8	58,9	10,0	48,9	1,8	0,5	1,4	19,4	-2,2	1,9
	II	37,1	23,0	-1,0	23,9	14,1	10,2	3,9	29,7	0,0	1,9
	III	49,3	25,5	-2,7	28,2	23,8	7,2	16,6	72,2	-0,4	1,9
	IV	-1,0	-17,7	-27,0	9,3	16,7	5,2	11,5	51,6	6,4	1,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	76,0	38,5	32,3	6,1	37,5	11,0	26,5	54,7	1,1	2,2
	II	86,1	60,3	10,7	49,6	25,7	11,0	14,7	46,5	0,4	2,2
	III	49,0	30,0	8,7	21,3	19,0	14,1	4,9	17,6	0,2	2,2
	IV	6,2	-11,1	-22,1	11,0	17,3	-1,6	18,9	7,3	10,1	-0,5
2002	I	110,8	96,7	21,5	75,2	14,1	6,9	7,2	10,9	9,3	2,4
	II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkiluokitukset. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Taulukko 6.2

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], ellei toisin mainita)

1. Kaikki euroalueen sektorit²⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta					Rahoitusvarojen nettohankinta							
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Varastojen muutokset ³⁾	Valmistamattomat varat	Yhteensä	Mone-taarinen kulta ja erityiset nosto-oukeudet	Käteinen ja talletukset	Muut arvo-paperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus-tekni- ninen vastu-velka	Muut sijoit-ukset, netto ⁵⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1995	367,6	1 092,6	-751,6	26,5	0,1	1 527,6	0,7	484,6	222,1	420,9	164,6	201,1	33,6
1996	340,4	1 122,0	-783,6	1,7	0,4	1 730,1	-3,0	395,0	398,1	384,4	312,5	193,6	49,6
1997	352,5	1 138,5	-796,8	10,8	0,1	1 912,1	-0,2	393,4	331,9	446,4	482,9	222,1	35,6
1998	412,5	1 202,5	-822,9	32,6	0,2	2 369,9	11,0	430,2	361,7	511,0	815,5	209,7	30,8
1999	450,8	1 292,4	-861,4	19,6	0,1	3 036,2	1,3	552,7	433,9	883,9	899,5	255,2	9,7
2000	490,3	1 388,4	-910,9	29,3	-16,4	2 771,0	1,3	350,4	256,2	802,9	1 110,6	250,5	-0,9
Euroalueen laajeneminen													
2001	459,6	1 433,7	-969,3	-5,2	0,5	2 489,7	-0,5	591,6	473,2	697,4	547,9	248,7	-68,7
	Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾				Nettovelkaantuminen								
	Yhteensä	Brutto-säästäminen	Kiinteän pääoman kuluminen	Nettopää-oman siirrot, saadut	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvo-paperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus-tekni- ninen vastu-velka			
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
1995	413,6	1 157,9	-751,6	7,3	1 481,6	477,7	277,7	380,7	139,9	205,6			
1996	413,0	1 188,4	-783,6	8,2	1 657,6	472,4	378,0	335,2	275,8	196,2			
1997	457,9	1 240,4	-796,8	14,4	1 806,7	509,2	319,0	375,6	373,1	229,8			
1998	487,6	1 298,0	-822,9	12,5	2 294,8	645,9	322,5	472,8	634,2	219,4			
1999	500,8	1 350,9	-861,4	11,3	2 986,2	927,1	493,2	750,5	552,8	262,5			
2000	519,6	1 419,0	-910,9	11,5	2 741,7	533,6	411,0	823,9	720,2	253,0			
Euroalueen laajeneminen													
2001	492,2	1 451,7	-969,3	9,8	2 457,1	683,2	477,8	565,2	483,0	248,0			

2. Yritykset

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta					Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Nettovelkaantuminen			
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopa-perit kuin osak-keet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Brutto-säästäminen	Yhteensä	Muut arvopa-perit kuin osak-keet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995	156,0	570,1	-438,3	220,2	33,4	10,0	39,9	64,5	236,3	530,7	139,9	-87,3	126,0	90,6
1996	137,4	589,9	-454,4	262,2	54,4	-13,8	55,4	85,9	124,0	536,3	275,7	6,8	144,1	117,2
1997	158,7	615,9	-468,9	239,1	24,4	-12,7	46,1	94,0	110,4	544,1	287,4	12,1	154,2	111,5
1998	203,7	661,4	-487,4	418,6	55,0	-9,7	87,8	199,9	147,2	590,6	475,1	25,8	243,6	197,1
1999	221,7	708,5	-508,5	596,4	26,6	58,7	175,0	301,2	108,3	572,0	709,8	47,7	416,8	230,5
2000	322,7	776,8	-542,1	803,2	69,9	69,5	167,3	414,5	95,4	595,3	1 030,5	56,4	544,4	425,3
Euroalueen laajeneminen														
2001	222,3	801,6	-576,0	531,9	83,1	53,5	135,6	178,3	73,9	604,8	680,4	99,6	309,1	264,8

3. Kotitaloudet⁷⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta					Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Netto-velkaantuminen		Lisätieto:	
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopa-perit kuin osak-keet ⁴⁾	Osakkeet ja osuudet	Vakuu-tus-tekni- ninen vastu-velka	Yhteensä	Brutto-säästäminen	Yhteensä	Lainat	Käyt-tävissä olevat tulot	Brutto-säästä-mis-aste ⁸⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995	160,3	350,6	-192,6	430,4	185,2	82,4	1,2	178,7	453,8	604,9	136,9	135,8	3 445,2	17,6
1996	158,2	360,6	-203,8	438,9	145,6	24,3	93,6	189,0	435,8	619,5	161,3	160,1	3 520,3	17,6
1997	153,9	351,7	-199,1	426,5	69,1	-18,8	194,9	215,8	411,9	587,0	168,5	167,1	3 613,4	16,2
1998	162,0	361,3	-203,1	450,6	95,5	-115,5	290,2	204,4	399,9	566,8	212,7	211,4	3 726,8	15,2
1999	174,9	392,3	-215,2	481,2	115,4	6,7	199,5	242,7	387,4	554,0	268,7	267,2	3 853,9	14,4
2000	180,5	410,8	-223,6	422,8	52,2	83,2	129,0	242,9	381,4	557,2	221,8	220,1	4 004,4	13,9
Euroalueen laajeneminen														
2001	173,4	416,3	-242,3	401,2	179,6	102,4	73,8	234,4	404,1	594,7	170,5	168,6	4 270,3	13,9

Lähde: EKP.

1) Konsolidoimattomia tietoja.

2) Kaikki sektorit sisältävät julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11), Rahoitus- ja vakuutuslaitokset (S12) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Sisältää arvoesineiden nettohankinnat.

4) Ei sisällä johdannaisia.

5) Johdannaiset, muut saamiset/velat ja tilastolliset erot.

6) Muutokset johtuvat säästämisestä ja saaduista nettopääomansiirroista kiinteän pääoman (-) kulumisen huomioon ottaen.

7) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

8) Bruttosäästäminen prosentteina käytettävissä olevista tuloista.

7 Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa

Taulukko 7.1

Tulot, menot ja alijäämä / ylijäämä¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – tulot

	Yhteensä	Tulot									Pääoma-tulot	Lisätieto: verot yhteensä ²⁾		
		Välitörmät verot	Kotitaloudet	Yritykset	Väliliset verot	EU:n toimielinten	Sosiaaliturvamaksut	Työntantaja	Vakuutettu	Myynnit			Pääoma-verot	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	47,4	46,7	11,9	9,8	2,0	13,0	0,9	17,2	8,7	5,4	2,4	0,7	0,6	42,6
1993	48,1	47,6	12,1	10,0	2,0	13,2	0,8	17,5	8,7	5,5	2,5	0,5	0,3	43,1
1994	47,6	47,2	11,6	9,6	2,0	13,5	0,8	17,5	8,5	5,7	2,5	0,4	0,2	42,8
1995	47,2	46,6	11,6	9,5	2,0	13,3	0,9	17,3	8,4	5,6	2,5	0,5	0,3	42,6
1996	48,0	47,5	12,0	9,6	2,3	13,4	0,8	17,6	8,7	5,6	2,5	0,5	0,3	43,3
1997	48,3	47,6	12,2	9,6	2,6	13,6	0,7	17,6	8,8	5,5	2,5	0,7	0,4	43,7
1998	47,7	47,2	12,4	9,9	2,5	14,1	0,7	16,5	8,5	4,9	2,5	0,5	0,3	43,3
1999	48,2	47,7	12,8	10,1	2,6	14,4	0,6	16,4	8,5	4,9	2,5	0,6	0,3	43,8
2000	47,9	47,4	13,0	10,2	2,7	14,2	0,6	16,2	8,4	4,9	2,4	0,5	0,3	43,7
2001	47,3	46,8	12,7	10,0	2,6	Euroalueen laajeneminen			8,4	4,8	2,3	0,6	0,3	42,9
						13,9	0,6	16,0						

2. Euroalue – menot

	Yhteensä	Menot							Pääoma-menot	Lisätieto: perusmenot ⁴⁾				
		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Korko-menot	Tulon-siirrot	Sosiaali-etuudet ja avustukset ³⁾	Tuki-palkkiot			EU:n toimielinten maksamat	Inves-toinnit	Pää-oman-siirrot	EU:n toimielinten maksamat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	52,3	47,7	11,4	5,0	5,7	25,6	21,9	2,4	0,5	4,7	3,2	1,5	0,0	46,7
1993	53,8	49,2	11,6	5,1	5,9	26,6	22,9	2,5	0,6	4,6	3,1	1,6	0,1	47,9
1994	52,7	48,4	11,3	5,0	5,5	26,5	22,9	2,4	0,6	4,3	2,9	1,5	0,0	47,2
1995	52,2	47,7	11,2	4,8	5,7	26,1	22,8	2,2	0,6	4,5	2,7	1,8	0,1	46,5
1996	52,3	48,3	11,2	4,8	5,7	26,6	23,2	2,2	0,6	4,0	2,6	1,4	0,0	46,6
1997	50,9	47,2	11,0	4,8	5,1	26,3	23,1	2,1	0,6	3,7	2,4	1,3	0,1	45,8
1998	50,0	46,1	10,7	4,6	4,7	26,0	22,6	2,1	0,5	3,9	2,4	1,5	0,1	45,2
1999	49,5	45,4	10,7	4,7	4,2	25,8	22,6	2,0	0,5	4,1	2,5	1,6	0,1	45,3
2000	48,8	44,8	10,5	4,7	4,0	25,5	22,2	1,9	0,5	4,0	2,5	1,5	0,0	44,8
2001	48,8	44,5	10,5	4,8	3,9	Euroalueen laajeneminen			0,5	4,3	2,6	1,6	0,0	44,9
						25,3	22,2	1,9						

3. Euroalue – alijäämä / ylijäämä, perusalijäämä / -ylijäämä ja julkinen kulutus

	Alijäämä (-) / ylijäämä (+)					Perus alijää-mä (-) / ylijää-mä (+)	Julkinen kulutus ⁵⁾							
	Yhteensä	Valtio	Osa-valtio-hallinto	Paikal-lis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Luon-toismuo-toiset tulon-siirrot	Kiinteän pääoman kulu-minen	Myynnit (miinus)	Kollektiiviset kulutus-menot	Yksi-lölliset kulutus-menot
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	-4,9	-4,3	-0,3	-0,2	0,0	0,8	20,8	11,4	5,0	5,0	1,8	-2,4	8,8	12,0
1993	-5,7	-5,0	-0,4	-0,2	-0,1	0,2	21,2	11,6	5,1	5,0	1,9	-2,5	8,9	12,3
1994	-5,1	-4,4	-0,5	-0,2	0,0	0,4	20,8	11,3	5,0	5,1	1,9	-2,5	8,6	12,2
1995	-5,0	-4,2	-0,5	-0,1	-0,3	0,7	20,5	11,2	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,4	12,1
1996	-4,3	-3,6	-0,4	-0,1	-0,2	1,4	20,6	11,2	4,8	5,2	1,8	-2,5	8,5	12,1
1997	-2,6	-2,3	-0,4	0,1	0,0	2,5	20,4	11,0	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,4	12,0
1998	-2,2	-2,2	-0,2	0,1	0,1	2,5	20,0	10,7	4,6	5,1	1,7	-2,5	8,1	11,9
1999	-1,3	-1,6	-0,1	0,1	0,4	2,9	20,0	10,7	4,7	5,1	1,7	-2,5	8,1	11,9
2000	-0,9	-1,3	-0,2	0,1	0,4	3,1	20,0	10,5	4,7	5,1	1,7	-2,4	8,1	11,8
2001	-1,5	-1,5	-0,4	0,1	0,3	Euroalueen laajeneminen			4,8	5,1	1,7	-2,3	8,1	11,8
						2,5	20,0	10,5						

4. Euromaat – alijäämä (-) / ylijäämä (+)⁶⁾

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1998	-0,7	-2,2	-2,5	-2,7	-2,7	2,4	-2,8	3,1	-0,8	-2,4	-2,6	1,3
1999	-0,5	-1,5	-1,9	-1,1	-1,6	2,2	-1,8	3,6	0,7	-2,3	-2,4	1,9
2000	0,1	1,1	-0,8	-0,6	-1,3	4,4	-0,5	5,6	2,2	-1,5	-2,9	7,0
2001	0,4	-2,8	.	-0,1	-1,4	1,5	-2,2	6,1	0,1	0,2	-4,1	4,9

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylijäämää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tuloja, menoja ja alijäämää (-) / ylijäämää (+) koskevat tiedot perustuvat EKT 95:een. UMTS-toimilupien myynnistä saatuja tuloja ei kuitenkaan ole laskettu mukaan (euroalueen ylijäämää nämä tulot mukaan laskettuna on 0,2 %). Tiedot vuotta 1995 edeltävältä ajalta perustuvat osittain arvioihin. Euroalueen maiden ja EU:n toimielinten väliset tulonsiirrot on laskettu mukaan konsolidoituina. Euroalueen maiden välisiä tulonsiirtoja ei ole konsolidoitu.

2) Verot ja sosiaaliturvamaksut.

3) Sosiaalietuudet, markkinatuottajien välittämät luontaismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot ja tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.

4) Kokonaismenot miinus korkomenot.

5) Vastaa julkisyhteisöjen kulutusmenoja (P.3) EKT 95:n luokituksessa julkinen talous.

6) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.

Taulukko 7.2

Velka¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkinen velka rahoitusvaateittain ja velkojen mukaan

	Yhteensä	Rahoitusvaade				Velkoja				Muut luotonantajat ³⁾
		Kolikot ja talletukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvopaperit	Pitkä-aikaiset arvopaperit	Kotimainen luotonantaja ²⁾				
						Yhteensä	Rahalaitokset	Muut rahoituslaitokset	Muut sektorit	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1992	61,0	2,6	16,2	10,1	32,0	50,3	26,4	7,6	16,3	10,7
1993	67,3	2,7	17,0	10,0	37,6	52,5	27,6	8,7	16,2	14,8
1994	70,0	2,9	16,1	10,3	40,6	55,8	29,8	9,9	16,0	14,2
1995	74,2	2,9	17,7	9,9	43,8	58,3	30,5	10,9	16,9	15,9
1996	75,5	2,9	17,2	9,9	45,5	58,9	30,3	13,2	15,5	16,5
1997	74,9	2,8	16,3	8,9	46,8	56,9	29,0	14,4	13,4	17,9
1998	73,1	2,8	15,1	7,9	47,3	53,3	27,0	16,2	10,2	19,8
1999	71,9	2,9	14,1	6,9	48,0	49,7	25,3	14,8	9,6	22,3
2000	69,4	2,7	13,0	6,2	47,5	45,9	22,8	13,3	9,8	23,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	69,2	2,6	12,6	6,3	47,7	44,8	22,2	12,2	10,4	24,4

2. Euroalue – julkinen velka liikkeeseenlaskijan, laina-ajan ja valuutan mukaan

	Yhteensä	Liikkeeseenlaskija ⁴⁾				Alkuperäinen laina-aika			Jäljellä oleva laina-aika			Valuutta		Muut valuutat
		Valtio	Osa-valtiohallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Vaihtu-vakoi-nen	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Euro tai jäsen-valuutta ⁵⁾	Ei-koti-maan valuutta	
1992	61,0	49,8	4,7	6,1	0,4	12,3	48,7	6,4	17,8	21,1	22,1	59,7	2,2	1,3
1993	67,3	55,3	5,2	6,3	0,6	12,0	55,3	6,7	18,5	24,4	24,4	65,6	2,9	1,7
1994	70,0	57,9	5,4	6,1	0,5	11,2	58,8	7,4	16,6	26,7	26,7	68,1	3,0	1,9
1995	74,2	61,7	5,7	6,0	0,8	10,6	63,6	6,9	17,6	26,4	30,2	72,3	2,9	1,9
1996	75,5	63,0	6,1	5,9	0,5	10,2	65,2	6,3	19,3	25,4	30,8	73,5	2,7	1,9
1997	74,9	62,4	6,3	5,6	0,6	8,8	66,0	6,0	18,6	25,4	30,8	72,8	2,8	2,0
1998	73,1	61,1	6,3	5,4	0,4	7,7	65,5	5,5	16,4	26,1	30,7	71,4	3,2	1,7
1999	71,9	60,0	6,2	5,3	0,3	6,3	65,6	5,1	14,5	26,8	30,6	70,0	-	1,9
2000	69,4	57,9	6,1	5,1	0,3	5,5	63,9	4,5	14,4	27,4	27,6	67,6	-	1,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	69,2	57,7	6,2	5,0	0,3	5,8	63,4	3,2	.	.	.	67,5	-	1,7

3. Euromaat – julkinen velka

	BE 1	DE 2	GR 3	ES 4	FR 5	IE 6	IT 7	LU 8	NL 9	AT 10	PT 11	FI 12
1998	119,2	60,9	105,8	64,6	59,5	55,2	116,3	6,3	66,8	63,9	55,0	48,8
1999	114,9	61,2	104,3	63,1	58,5	49,7	114,5	6,0	63,1	64,9	54,4	46,8
2000	109,2	60,2	104,7	60,5	57,3	39,1	110,5	5,6	55,8	63,6	53,3	44,0
2001	107,6	59,5	.	57,1	57,3	36,4	109,8	5,6	52,8	63,2	55,5	43,4

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylijäämää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Julkisen sektorin nimellinen konsolidoitu bruttovelka vuoden lopussa. Muiden maiden sijoituksia valtion joukkolainoihin ei ole konsolidoitu.

2) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.

3) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.

4) Ei sisällä joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevien julkisyhteisöjen hallussa olevia joukkolainoja.

5) Ajalta ennen vuotta 1999 eumääräinen velka kotimaan valuuttana ja euron käyttöön ottaneiden maiden valuuttoina.

Taulukko 7.3

Velan muutos¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkisen velan muutos aiheuttajan, rahoitusvaateen ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Aiheuttaja				Rahoitusvaade				Velkoja			Muut luotonantajat ⁷⁾
		Rahoitus-tarve ²⁾	Arvostus-tekijät ³⁾	Luokit-telu-muutok-set ⁴⁾	Aggre-gaatti-vaiku-tus ⁵⁾	Kolikot ja talle-tukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvo-paperit	Pitkä-aikaiset arvo-paperit	Koti-mainen luoton-antaja ⁶⁾	Raha-laitokset	Muut rahoitus-laitokset	
											11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1992	6,7	5,6	0,4	0,7	0,1	0,1	1,1	1,0	4,5	4,8	3,1	0,6	1,9
1993	8,0	7,5	0,3	0,1	0,1	0,2	1,2	0,1	6,5	3,6	2,0	1,3	4,4
1994	6,0	5,2	0,2	0,7	0,0	0,4	-0,1	0,9	4,9	5,9	3,6	1,7	0,2
1995	7,8	5,5	0,2	2,2	-0,2	0,2	2,3	0,0	5,2	5,3	2,2	1,5	2,4
1996	3,8	4,2	-0,2	0,1	-0,3	0,1	0,1	0,4	3,2	2,6	0,8	2,6	1,2
1997	2,3	2,4	0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,6	3,1	0,3	-0,1	1,8	2,0
1998	1,6	1,9	-0,2	0,0	0,0	0,1	-0,4	-0,6	2,6	-1,0	-0,8	2,4	2,7
1999	1,6	1,3	0,3	0,0	0,0	0,2	-0,4	-0,7	2,5	-1,6	-0,7	-0,7	3,2
2000	0,8	0,8	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,3	1,7	-1,5	-1,3	-0,9	2,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1,7	1,7	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,4	1,3	0,4	-0,1	-0,4	1,3

2. Euroalue – alijäämä-/velkakoikaisut

	Velan muutos	Alijää-mä (-) / ylijää-mä (+) ⁸⁾	Alijäämä-/velkakoikaisut ⁹⁾											Muut ¹¹⁾
			Yhteensä	Julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutokset							Arvus-tus-tekijät	Luokit-telu-muu-tokset		
				Yhteensä	Käteinen ja talle-tukset	Arvo-paperit ¹⁰⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yksityis-tämis-tulot	Pääoma-sijoituk-set			Valuutta-kurssi-vaiku-tukset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1992	6,7	-4,9	1,8	0,7	0,1	0,1	0,3	0,2	-0,1	0,2	0,4	0,3	0,7	0,0
1993	8,0	-5,7	2,3	1,5	1,3	0,2	0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3
1994	6,0	-5,1	0,9	0,0	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	0,7	0,1
1995	7,8	-5,0	2,7	0,6	0,1	-0,1	0,5	0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	2,2	-0,3
1996	3,8	-4,3	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,2	0,1	-0,2
1997	2,3	-2,6	-0,3	-0,5	0,2	-0,1	-0,1	-0,5	-0,8	0,3	0,2	0,2	-0,2	0,2
1998	1,6	-2,2	-0,6	-0,5	0,2	0,0	0,0	-0,7	-0,8	0,3	-0,2	0,0	0,0	0,1
1999	1,6	-1,3	0,3	-0,2	0,3	0,1	0,1	-0,7	-0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,2
2000	0,8	0,2	1,0	1,0	0,7	0,2	0,2	-0,2	-0,4	0,2	0,1	0,0	-0,1	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	1,7	-1,4	0,3	-0,3	-0,5	0,1	0,1	0,1	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,5

Lähde: EKP.

- 1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutos, % BKT:stä: $(velka [t] - velka [t-1]) / BKT (t)$.
- 2) Luotonotto vastaa määritelmän mukaan julkiseen velkaan kohdistuvia transaktioita.
- 3) Sisältää valuuttakurssimuutosten vaikutusten lisäksi vaikutukset, jotka johtuvat velan laskemisesta nimellisarvoisena (esim. liikkeeseen laskettujen arvopaperien preemiot tai diskonttaukset).
- 4) Sisältää erityisesti yksiköiden uudelleenluokittelun vaikutukset ja tietyt valtioiden vastuulleen ottamat velat.
- 5) Maiden yhteenlasketun velan muutoksen ja määriteltävien velkojen muutosten summan välinen erotus. Erotus johtuu siitä, että aggregoinneissa käytettiin ennen vuotta 1999 useita eri valuuttakursseja.
- 6) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.
- 7) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.
- 8) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.
- 9) Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutoksen ja prosentteina BKT:stä ilmoitetun alijäämän välinen erotus.
- 10) Ei sisällä johdannaisia.
- 11) Sisältää pääasiassa muihin velkoihin ja saamisiin kohdistuvat transaktiot (kauppaluotot, muut velat/saamiset ja johdannaiset).

8 Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Taulukko 8.1

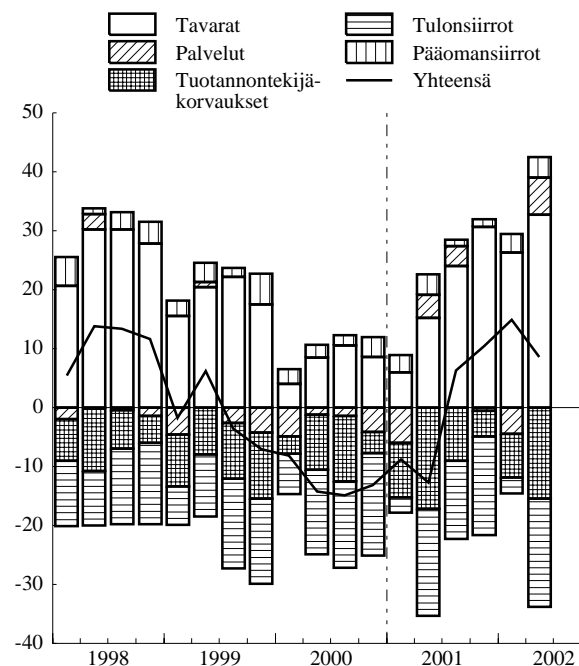
Maksutase^{1), 2)}

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Vaihtotase					Pääomansiirrot	Rahoitustase						Virheelliset ja tunnistamattomat erät
	Yhteensä	Tavarat	Palvelut	Tuotannon- tekijä- korvaukset	Tulon- siirrot		Yhteensä	Suorat sijoitukset	Arvo- paperi- sijoitukset	Johdan- naiset	Muut sijoituk- set	Valuutta- varanto	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997	62,1	116,4	3,1	-15,2	-42,2	13,0	.	-44,5	-24,3	.	.	.	.
1998	31,9	109,0	-1,1	-28,8	-47,2	12,4	-68,4	-81,3	-110,0	-8,2	123,0	8,2	24,1
1999	-19,0	75,7	-10,7	-37,3	-46,7	12,8	11,7	-120,1	-43,0	3,8	160,8	10,1	-5,4
2000	-60,4	31,6	-11,5	-27,0	-53,4	9,8	70,0	-12,3	-115,2	-2,2	182,0	17,6	-19,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	-13,8	75,8	0,9	-39,7	-50,8	8,9	-40,5	-101,5	38,1	-3,7	8,8	17,8	45,4
2001 II	-16,2	15,2	3,9	-17,2	-18,2	3,5	6,1	-54,4	30,4	11,9	15,8	2,5	6,6
2001 III	5,2	24,0	3,5	-9,0	-13,3	1,1	-53,1	-24,3	52,7	-10,4	-73,5	2,5	46,8
2001 IV	9,1	30,7	-0,5	-4,4	-16,7	1,4	-32,1	16,5	5,3	-6,9	-50,3	3,3	21,6
2002 I	11,7	26,3	-4,5	-7,4	-2,7	3,1	-26,5	-15,0	-51,8	1,6	41,8	-3,1	11,6
2002 II	5,2	32,7	6,3	-15,4	-18,5	3,5	-22,3	-4,4	67,1	-2,8	-89,0	6,7	13,7
2001 kesä	-3,0	8,0	1,4	-4,9	-7,5	0,9	-6,1	-6,0	28,5	-2,5	-25,2	-0,8	8,2
2001 heinä	-0,8	10,5	2,1	-7,9	-5,5	0,4	-25,6	-2,8	1,8	-6,3	-18,3	0,0	26,0
2001 elo	5,3	7,4	1,0	0,0	-3,1	0,6	-6,1	-5,9	3,7	-3,5	-4,5	4,1	0,3
2001 syys	0,7	6,0	0,4	-1,1	-4,6	0,1	-21,3	-15,6	47,2	-0,6	-50,7	-1,6	20,5
2001 loka	4,1	11,4	0,5	-2,4	-5,4	0,4	-22,0	4,0	1,4	-2,9	-21,8	-2,7	17,5
2001 marras	2,7	8,8	-0,9	-0,1	-5,2	0,2	-6,8	11,7	19,9	-2,8	-35,7	0,1	3,9
2001 joul	2,3	10,4	-0,1	-1,9	-6,1	0,7	-3,2	0,8	-16,0	-1,1	7,2	5,9	0,2
2002 tammi	-0,1	3,1	-2,4	-6,4	5,6	2,6	-49,5	0,0	-41,5	3,0	-5,8	-5,3	47,1
2002 helmi	4,4	10,0	-1,7	0,0	-3,9	0,2	6,7	-8,9	-12,9	1,7	24,4	2,5	-11,4
2002 maal	7,4	13,2	-0,4	-0,9	-4,5	0,3	16,3	-6,1	2,6	-3,2	23,2	-0,2	-24,1
2002 huhti	-4,6	8,4	0,6	-7,7	-5,8	1,3	16,8	8,0	17,8	1,5	-18,9	8,4	-13,6
2002 touko	2,4	10,7	2,8	-6,0	-5,2	1,0	2,1	3,7	32,2	-2,3	-33,3	1,8	-5,5
2002 kesä	7,3	13,6	2,9	-1,7	-7,5	1,1	-41,3	-16,1	17,1	-1,9	-36,8	-3,4	32,8
2002 heinä	2,6	14,2	0,9	-9,3	-3,2	0,5	-11,2	-3,6	14,2	-7,0	-12,3	-2,5	8,1
2002 elo	9,7	11,7	1,3	-0,1	-3,2	0,7	-11,8	1,7	4,5	-1,9	-17,8	1,8	1,4

Vaihtotase ja pääomansiirrot

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

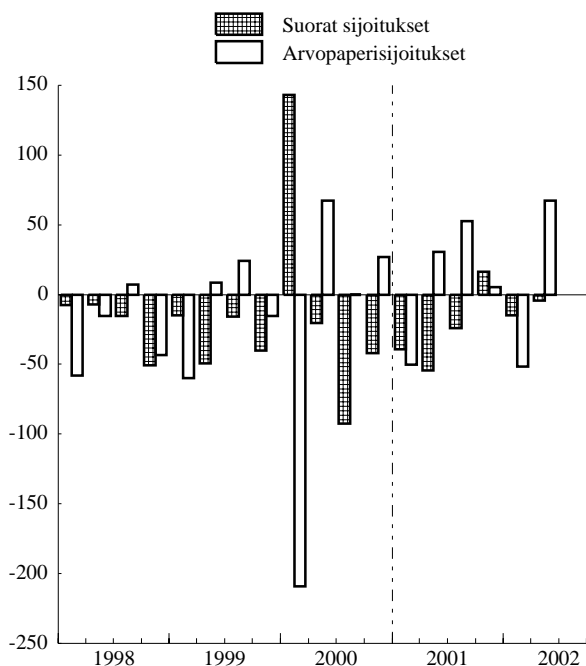
Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-). Valuuttavaranto: lisäys (-), vähennys (+).

2) Viimeaikaisen ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Taulukko 8.2

Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot¹⁾

(miljardia euroa, miljardia ecua vuoden 1998 loppuun)

1. Keskeiset erät

	Vaihtotase											Pääomansiirrot		
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		Tulot 12	Menot 13	
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11			
1997	1 218,5	1 156,3	62,1	754,6	638,3	214,2	211,0	189,5	204,7	60,1	102,3	18,9	5,9	
1998	1 277,7	1 245,8	31,9	784,4	675,4	231,9	233,0	198,5	227,3	63,0	110,1	17,7	5,3	
1999	1 337,5	1 356,5	-19,0	818,3	742,5	247,4	258,1	207,0	244,3	64,8	111,5	19,1	6,3	
2000	1 612,4	1 672,8	-60,4	989,8	958,2	287,0	298,5	267,9	295,0	67,6	121,0	18,3	8,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	1 712,2	1 726,0	-13,8	1 033,0	957,1	321,6	320,6	282,0	321,7	75,7	126,5	17,0	8,1	
2001	II	432,9	449,1	-16,2	260,4	245,2	82,8	78,9	74,7	91,9	14,9	33,1	5,3	1,8
	III	420,5	415,3	5,2	252,7	228,7	86,7	83,2	65,9	74,9	15,2	28,4	2,7	1,7
	IV	432,6	423,5	9,1	264,6	233,9	81,4	81,9	70,2	74,6	16,3	33,0	4,4	3,0
2002	I	415,2	403,5	11,7	254,3	228,0	71,6	76,1	58,3	65,7	31,0	33,8	4,6	1,5
	II	429,7	424,6	5,2	267,6	234,9	83,8	77,5	62,9	78,3	15,4	33,8	4,9	1,5
2001	kesä	147,3	150,3	-3,0	89,5	81,5	28,4	26,9	25,1	30,1	4,3	11,8	1,3	0,4
	heinä	151,4	152,2	-0,8	90,6	80,1	31,3	29,2	24,3	32,1	5,2	10,8	1,0	0,6
	elo	135,0	129,7	5,3	80,9	73,5	29,2	28,2	20,3	20,4	4,5	7,7	1,1	0,5
	syys	134,1	133,3	0,7	81,1	75,1	26,2	25,8	21,3	22,4	5,4	10,0	0,6	0,5
	loka	148,8	144,7	4,1	94,5	83,1	28,0	27,5	21,4	23,8	4,8	10,3	1,1	0,7
	marras	138,3	135,7	2,7	89,1	80,3	24,7	25,6	19,4	19,4	5,2	10,4	0,9	0,6
	joulu	145,4	143,1	2,3	81,0	70,5	28,8	28,9	29,4	31,3	6,3	12,4	2,4	1,7
2002	tammi	141,5	141,6	-0,1	79,5	76,4	24,0	26,4	20,4	26,8	17,5	11,9	3,0	0,5
	helmi	132,3	127,9	4,4	83,2	73,2	22,7	24,4	19,2	19,2	7,2	11,0	0,8	0,6
	maalis	141,5	134,0	7,4	91,5	78,3	24,9	25,3	18,7	19,6	6,3	10,8	0,8	0,5
	huhti	141,2	145,7	-4,6	88,5	80,2	27,1	26,5	20,2	27,9	5,4	11,2	1,9	0,6
	touko	143,4	141,1	2,4	89,0	78,3	28,3	25,4	20,7	26,7	5,4	10,6	1,4	0,4
	kesä	145,1	137,8	7,3	90,1	76,4	28,5	25,6	22,0	23,7	4,5	12,0	1,6	0,5
	heinä	148,6	146,0	2,6	93,0	78,8	29,7	28,8	20,1	29,4	5,8	9,0	1,1	0,6
	elo	132,8	123,1	9,7	80,8	69,1	28,4	27,1	18,1	18,2	5,5	8,7	1,3	0,7

2. Keskeiset vaihtotaseen erät (kausivaihtelusta puhdistetut)

	Vaihtotase											
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11	
2000	II	387,3	407,2	-19,8	241,5	231,8	67,3	72,6	60,9	70,0	17,7	32,7
	III	410,5	426,4	-16,0	252,9	245,0	71,6	74,2	70,2	79,0	15,8	28,2
	IV	431,7	449,5	-17,8	264,8	259,8	75,5	80,9	73,8	76,8	17,5	32,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	431,4	439,4	-8,0	261,1	246,2	78,4	79,5	73,0	84,2	18,9	29,5
	II	429,8	440,3	-10,4	260,7	243,5	80,8	80,4	69,8	82,6	18,5	33,8
	III	428,3	426,2	2,1	258,0	237,8	81,1	80,6	70,0	77,0	19,2	30,8
	IV	422,5	418,4	4,1	253,7	229,4	80,7	79,8	68,8	76,6	19,3	32,6
2002	I	424,1	410,3	13,9	264,2	229,5	80,3	79,6	60,1	69,3	19,5	31,8
	II	426,1	414,8	11,3	266,0	231,5	81,7	79,1	59,1	70,4	19,3	33,9
2001	kesä	141,4	146,8	-5,4	87,0	81,2	26,6	27,2	21,9	26,9	5,9	11,5
	heinä	144,4	146,3	-1,9	86,2	80,7	27,5	27,2	24,5	26,8	6,2	11,7
	elo	144,0	140,3	3,7	87,5	79,0	27,1	27,0	23,2	25,7	6,1	8,6
	syys	139,9	139,5	0,4	84,2	78,1	26,6	26,4	22,3	24,6	6,8	10,5
	loka	141,5	140,6	0,9	85,3	77,0	26,7	26,2	22,7	26,5	6,7	10,8
	marras	138,6	137,0	1,7	84,4	76,6	26,2	26,5	21,6	23,1	6,4	10,8
	joulu	142,4	140,9	1,6	84,0	75,8	27,8	27,1	24,5	27,0	6,2	11,0
2002	tammi	142,3	136,1	6,2	86,7	75,5	27,0	26,8	21,7	25,0	6,9	8,9
	helmi	141,5	138,0	3,5	88,2	76,7	26,5	26,7	20,7	23,3	6,1	11,3
	maalis	140,3	136,1	4,2	89,3	77,4	26,8	26,1	17,7	21,0	6,5	11,6
	huhti	141,6	140,7	0,9	87,8	77,0	27,4	26,9	20,1	25,4	6,4	11,4
	touko	141,5	136,2	5,4	88,4	75,8	27,0	25,9	19,6	23,3	6,5	11,2
	kesä	142,9	138,0	5,0	89,8	78,6	27,3	26,4	19,4	21,6	6,4	11,4
	heinä	139,4	136,7	2,7	86,8	76,6	25,5	26,3	20,2	24,0	6,9	9,9
	elo	144,2	136,2	8,0	89,4	76,7	27,0	26,6	20,5	22,8	7,4	10,0

Lähde: EKP.

1) Viimeikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.3

Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset

(miljardia euroa, bruttovirrat)

	Yhteensä		Palkansaaja-korvaukset		Pääomakorvaukset							
	Tulot 1	Menot 2	Tulot 3	Menot 4	Yhteensä		Suorat sijoitukset		Arvopaperisijoitukset		Muut sijoitukset	
					Tulot 5	Menot 6	Tulot 7	Menot 8	Tulot 9	Menot 10	Tulot 11	Menot 12
1999	207,0	244,3	12,7	5,0	194,4	239,4	42,7	51,2	63,9	102,3	87,8	85,8
2000	267,9	295,0	13,2	5,4	254,8	289,5	60,1	64,3	76,4	107,5	118,3	117,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	282,0	321,7	14,2	6,4	267,8	315,3	68,8	67,4	81,9	117,7	117,1	130,2
2001 II	74,7	91,9	3,6	1,8	71,2	90,1	19,4	16,5	21,5	40,7	30,3	32,9
2001 III	65,9	74,9	3,5	1,8	62,4	73,1	15,0	15,0	19,9	27,4	27,5	30,7
2001 IV	70,2	74,6	3,7	1,5	66,6	73,1	19,0	20,8	21,9	22,3	25,7	30,0
2002 I	58,3	65,7	3,5	1,2	54,8	64,5	11,6	12,7	20,1	26,6	23,0	25,2
2002 II	62,9	78,3	3,6	1,6	59,4	76,8	17,0	15,5	22,6	38,9	19,8	22,3

	Suorien sijoitusten tuotot				Arvopaperisijoitusten tuotot			
	Oman pääoman tuotot		Korot		Oman pääoman tuotot		Korot	
	Tulot 13	Menot 14	Tulot 15	Menot 16	Tulot 17	Menot 18	Tulot 19	Menot 20
1999	36,2	46,7	6,5	4,5	9,5	34,0	54,4	68,4
2000	49,2	56,6	10,9	7,7	14,2	30,6	62,1	76,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	58,7	58,7	10,2	8,7	17,3	43,8	64,5	73,9
2001 II	16,9	14,0	2,5	2,5	5,6	22,6	15,8	18,1
2001 III	12,9	13,2	2,1	1,8	3,8	8,6	16,1	18,8
2001 IV	15,9	18,9	3,1	1,9	4,8	6,3	17,1	16,0
2002 I	9,5	11,4	2,1	1,3	4,5	8,4	15,7	18,2
2002 II	15,1	14,4	1,9	1,2	6,3	23,5	16,3	15,4

Lähde: EKP.

Taulukko 8.4

Maksutase: suorat sijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Ulkomaille							Euroalueelle							
	Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			
		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1997	-93,1	.	.	.	.	.	48,6	.	.	.	.	.	.		
1998	-172,8	.	.	.	.	.	91,5	.	.	.	.	.	.		
1999	-320,5	-239,2	-25,0	-214,2	-81,3	-0,6	-80,7	200,4	146,6	3,5	143,0	53,8	0,2	53,6	
2000	-436,3	-344,8	-35,8	-309,0	-91,5	-0,3	-91,2	424,0	298,1	12,2	285,9	125,9	0,1	125,8	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-255,8	-164,1	-13,2	-150,9	-91,7	-0,7	-91,0	154,3	103,1	5,3	97,8	51,2	0,7	50,5	
2001	II	-96,6	-71,5	-4,9	-66,6	-25,1	-0,2	-24,9	42,1	26,4	-0,1	26,6	15,7	0,0	15,7
	III	-55,6	-36,2	-1,0	-35,2	-19,5	-0,3	-19,1	31,3	24,7	-0,7	25,4	6,6	0,1	6,6
	IV	-28,2	-26,9	-3,1	-23,7	-1,3	-0,1	-1,3	44,7	16,6	8,4	8,2	28,1	0,1	28,0
2002	I	-56,0	-42,2	-2,2	-40,0	-13,8	0,0	-13,8	41,0	26,1	1,1	24,9	15,0	0,0	15,0
	II	-41,2	-27,3	-6,4	-20,9	-13,9	-0,3	-13,6	36,8	22,4	2,6	19,8	14,4	0,1	14,4
2001	kesä	-27,0	-14,8	0,5	-15,3	-12,2	-0,1	-12,1	21,0	10,3	0,1	10,2	10,7	-0,1	10,8
	heinä	-16,7	-15,7	-0,2	-15,6	-1,0	-0,1	-0,9	13,9	10,8	0,2	10,6	3,1	0,0	3,1
	elo	-18,6	-14,9	-1,1	-13,9	-3,6	-0,1	-3,5	12,7	7,0	-0,8	7,8	5,7	0,0	5,6
	syys	-20,4	-5,5	0,3	-5,8	-14,9	-0,2	-14,7	4,8	6,9	-0,1	7,0	-2,1	0,1	-2,2
	loka	7,3	-8,2	-0,6	-7,6	15,5	0,0	15,6	-3,3	-9,6	0,2	-9,8	6,2	0,1	6,2
	marras	-17,8	-7,8	0,3	-8,1	-9,9	0,0	-9,9	29,5	14,2	1,9	12,3	15,3	0,0	15,2
	joulu	-17,8	-10,8	-2,8	-8,0	-6,9	0,0	-6,9	18,6	12,0	6,3	5,7	6,6	0,0	6,6
2002	tammi	-8,5	-9,4	-0,5	-8,9	1,0	0,0	0,9	8,5	3,0	0,2	2,8	5,5	0,1	5,5
	helmi	-20,1	-5,0	-0,3	-4,7	-15,1	0,0	-15,1	11,2	3,3	1,1	2,2	7,8	0,0	7,8
	maalis	-27,5	-27,8	-1,4	-26,3	0,3	-0,1	0,4	21,4	19,7	-0,2	19,9	1,6	0,0	1,7
	huhti	-8,4	-4,2	-4,2	0,0	-4,2	0,0	-4,1	16,4	9,1	2,0	7,2	7,2	0,0	7,3
	touko	-16,6	-9,3	-1,1	-8,2	-7,2	0,0	-7,2	20,3	10,2	0,7	9,5	10,1	0,0	10,2
	kesä	-16,3	-13,8	-1,1	-12,7	-2,5	-0,3	-2,2	0,1	3,0	0,0	3,1	-2,9	0,1	-3,1
	heinä	-9,3	-12,2	-3,4	-8,8	2,9	0,0	2,9	5,7	2,2	0,8	1,4	3,5	0,1	3,4
	elo	-0,2	-5,7	-0,4	-5,3	5,5	-0,1	5,5	1,9	2,1	-0,9	3,0	-0,3	0,8	-1,1

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.5

Maksutase: arvopaperisijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Vaateittain²⁾

	Yhteensä		Osakkeet		Velkapaperit					
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat		
					Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	-363,3	253,3	-116,2	104,0	-247,1	-238,9	-8,2	149,3	121,6	27,7
1999	-311,3	268,3	-156,5	92,3	-154,8	-155,0	0,1	176,0	117,0	59,0
2000	-411,3	296,1	-287,9	50,8	-123,4	-114,6	-8,8	245,4	232,2	13,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	-288,0	326,1	-108,6	231,1	-179,4	-158,7	-20,7	95,0	90,4	4,5
2001 II	-83,5	113,9	-46,5	100,4	-37,0	-49,2	12,1	13,5	8,5	5,0
2001 III	-26,3	79,1	-1,1	52,0	-25,2	-15,6	-9,6	27,1	34,5	-7,4
2001 IV	-87,0	92,3	-24,8	60,5	-62,2	-51,3	-10,9	31,8	28,6	3,1
2002 I	-73,0	21,2	-33,6	30,4	-39,4	-20,8	-18,6	-9,2	1,0	-10,2
2002 II	-49,5	116,6	-12,9	34,2	-36,5	-22,9	-13,6	82,4	55,2	27,2
2001 kesä	-30,8	59,3	-14,5	33,6	-16,3	-18,4	2,1	25,7	12,6	13,1
2001 heinä	-18,2	20,0	-10,3	15,1	-7,9	-8,5	0,6	4,9	2,5	2,4
2001 elo	-22,9	26,7	-4,7	12,6	-18,3	-16,0	-2,3	14,1	21,2	-7,2
2001 syys	14,8	32,4	13,9	24,2	1,0	8,9	-8,0	8,2	10,8	-2,6
2001 loka	-32,7	34,1	-8,0	23,1	-24,7	-17,8	-6,9	11,0	9,1	2,0
2001 marras	-40,8	60,7	-10,2	24,8	-30,6	-17,1	-13,6	35,9	37,8	-1,9
2001 joul	-13,5	-2,5	-6,6	12,6	-6,8	-16,4	9,5	-15,1	-18,2	3,1
2002 tammi	-26,9	-14,6	-14,9	12,9	-12,0	-2,4	-9,6	-27,5	-15,5	-12,0
2002 helmi	-17,8	4,9	-8,8	8,0	-8,9	-5,4	-3,6	-3,1	0,0	-3,0
2002 maal	-28,3	30,9	-9,8	9,5	-18,5	-13,0	-5,4	21,4	16,5	4,9
2002 huhti	-11,0	28,8	-1,9	6,4	-9,1	-9,3	0,2	22,4	12,9	9,5
2002 touko	-29,3	61,5	-5,6	28,9	-23,6	-14,2	-9,5	32,5	17,4	15,1
2002 kesä	-9,2	26,3	-5,4	-1,2	-3,8	0,6	-4,4	27,5	24,9	2,6
2002 heinä	-15,9	30,1	-7,2	3,0	-8,7	-3,0	-5,7	27,1	17,8	9,3
2002 elo	-3,4	7,9	4,0	-0,7	-7,5	-9,2	1,7	8,6	1,1	7,6

2. Saamiset vaateittain ja omistajasektoreittain

	Osakkeet					Velkapaperit									
	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset			Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Joukkolainat			Rahamarkkinapaperit				
			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit			Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset		Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset	
										Yhteensä	Julkisyhteisöt			Muut sektorit	Yhteensä
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1999	0,1	-1,5	-155,1	-2,1	-153,0	0,1	-15,4	-139,7	-1,7	-138,0	0,9	-8,1	7,3	-0,1	7,5
2000	-0,1	-4,3	-283,5	-2,6	-280,9	-1,9	-46,3	-66,4	-1,5	-64,9	2,2	-15,5	4,5	-1,0	5,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-0,4	3,8	-112,0	-2,0	-110,0	1,9	-71,7	-88,9	-1,2	-87,7	-2,3	-34,3	16,0	-0,1	16,1
2001 II	0,0	5,2	-51,6	-0,7	-50,9	0,7	-19,4	-30,4	-0,2	-30,2	-0,7	1,5	11,4	-0,5	11,8
2001 III	-0,1	3,5	-4,6	-0,4	-4,1	1,0	5,6	-22,2	-0,1	-22,0	0,1	-13,9	4,3	-0,5	4,8
2001 IV	-0,1	4,7	-29,4	-0,5	-28,9	-0,7	-38,1	-12,4	-0,3	-12,2	-0,3	-3,8	-6,8	1,9	-8,8
2002 I	0,0	-4,9	-28,7	-1,4	-27,3	0,4	-4,5	-16,7	-0,5	-16,2	0,8	-13,6	-5,8	-1,2	-4,6
2002 II	-0,1	-3,6	-9,3	-2,0	-7,3	2,4	-2,1	-23,2	0,2	-23,5	-0,1	-2,4	-11,1	-0,1	-11,0
2002 maal	0,0	-3,3	-6,5	.	.	0,2	-3,5	-9,7	.	.	-0,3	-1,5	-3,5	.	.
2002 huhti	-0,1	1,4	-3,3	.	.	2,0	1,7	-13,0	.	.	0,5	-1,1	0,8	.	.
2002 touko	0,0	-4,5	-1,2	.	.	1,0	-6,2	-9,0	.	.	-1,0	-2,4	-6,1	.	.
2002 kesä	0,0	-0,5	-4,8	.	.	-0,7	2,4	-1,2	.	.	0,4	1,1	-5,9	.	.
2002 heinä	0,0	0,2	-7,3	.	.	0,5	3,5	-7,0	.	.	0,5	-6,2	0,0	.	.
2002 elo	0,1	2,3	1,6	.	.	-0,8	-4,8	-3,6	.	.	-0,1	0,2	1,6	.	.

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisien ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

3) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.6

Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Muut sijoitukset sektoreittain^{1), 2)}

	Yhteensä		Eurojärjestelmä		Julkisyhteisöt		Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Yhteensä		Pitkäaikaiset		Lyhytaikaiset		Saamiset	Velat
							Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1998	-81,9	204,9	-0,7	3,5	-1,0	-6,1	-22,6	192,4	-37,6	40,4	15,0	152,0	-57,6	15,2
1999	-31,9	192,7	-2,0	6,6	3,3	-13,0	16,3	161,2	-47,2	53,8	63,5	107,4	-49,4	37,8
2000	-178,9	361,0	-1,1	0,9	-2,2	0,9	-130,3	289,4	-50,0	53,0	-80,4	236,3	-45,3	69,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	-240,9	249,6	0,6	4,4	2,9	-1,1	-227,2	234,1	-44,4	20,1	-182,9	214,0	-17,2	12,2
2001														
II	9,6	6,1	-0,8	4,3	0,3	3,0	9,7	-7,8	-11,3	16,3	21,0	-24,1	0,5	6,6
III	-57,0	-16,5	1,0	-1,0	-1,0	0,1	-55,0	-27,2	-8,7	12,0	-46,3	-39,2	-2,0	11,6
IV	-61,3	11,0	-0,4	3,7	1,9	4,2	-45,9	4,7	-17,6	-8,7	-28,3	13,4	-16,9	-1,7
2002														
I	19,1	22,8	-0,4	1,2	-0,7	-8,4	18,4	25,8	-2,1	10,2	20,4	15,6	1,8	4,1
II	-80,8	-8,2	-0,6	-3,5	-0,1	3,7	-63,0	-10,6	-7,5	21,8	-55,5	-32,3	-17,2	2,2
2001														
kesä	-1,1	-24,1	-0,3	4,2	-1,1	1,1	-7,4	-29,0	-3,3	8,5	-4,2	-37,5	7,7	-0,5
heinä	45,0	-63,3	0,7	-0,5	-2,0	1,0	44,0	-67,1	-2,1	1,9	46,1	-69,0	2,2	3,3
elo	-30,3	25,8	0,1	-2,4	1,4	-2,6	-31,3	26,6	-4,9	3,8	-26,4	22,8	-0,5	4,2
syys	-71,7	21,0	0,1	1,9	-0,4	1,7	-67,7	13,3	-1,7	6,3	-66,0	7,0	-3,8	4,2
loka	-35,4	13,5	-0,5	4,5	-0,6	2,1	-23,2	6,6	-3,7	1,9	-19,5	4,7	-11,1	0,3
marras	-61,4	25,7	0,0	2,0	2,5	2,5	-53,3	22,4	-9,6	-13,3	-43,6	35,7	-10,6	-1,2
joulu	35,5	-28,3	0,1	-2,8	0,1	-0,4	30,5	-24,3	-4,3	2,7	34,8	-27,0	4,8	-0,8
2002														
tammi	1,3	-7,0	-0,7	2,6	-1,4	-8,8	14,3	0,5	-1,5	5,5	15,9	-5,0	-10,9	-1,3
helmi	26,2	-1,8	-0,1	-3,8	1,0	-1,6	5,3	12,3	-6,6	1,2	11,9	11,1	20,1	-8,8
maalis	-8,5	31,6	0,4	2,4	-0,2	2,1	-1,3	13,0	6,0	3,5	-7,3	9,5	-7,3	14,2
huhti	-43,5	24,6	-0,4	-4,3	1,7	5,6	-30,1	23,4	-4,2	8,2	-25,9	15,2	-14,6	-0,1
touko	-66,3	33,0	-0,1	-0,5	-1,0	-0,4	-56,6	35,3	-5,2	8,7	-51,4	26,6	-8,6	-1,5
kesä	28,9	-65,8	-0,1	1,3	-0,7	-1,6	23,7	-69,2	1,9	4,9	21,8	-74,1	6,0	3,8
heinä	-3,5	-8,7	0,4	2,7	-0,4	-1,2	11,1	-3,8	4,6	5,4	6,5	-9,2	-14,6	-6,4
elo	12,2	-30,0	0,1	-5,0	0,5	-2,3	12,9	-16,9	-3,2	2,8	16,2	-19,7	-1,3	-5,8

2. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain¹⁾

2.1. Eurojärjestelmä

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
	1	2	3	4	5	6
1999	-1,2	6,7	5,5	-0,8	-0,1	-0,9
2000	-1,1	0,9	-0,2	0,0	0,0	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	0,6	4,4	5,0	0,0	0,0	0,0
2001						
II	-0,8	4,3	3,5	0,0	0,0	0,0
III	1,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	-0,4	3,8	3,4	0,0	0,0	0,0
2002						
I	-0,4	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0
II	-0,6	-3,5	-4,1	0,0	0,0	0,0

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2.2. Julkisyhteisöt

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat			
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1999	0,0	0,0	0,0	4,4	-13,1	-8,7	-1,2	0,2	-1,0	
2000	0,1	0,0	0,1	-1,4	0,8	-0,5	-0,9	0,1	-0,8	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	-0,1	0,0	-0,1	4,4	-1,1	3,3	-1,4	0,1	-1,3	
2001 II	0,0	0,0	0,0	0,7	2,8	3,5	-0,4	0,1	-0,3	
2001 III	0,0	0,0	0,0	-0,7	0,2	-0,6	-0,3	0,0	-0,3	
2001 IV	0,0	0,0	0,0	2,1	4,1	6,2	-0,1	0,1	-0,1	
2002 I	0,0	0,0	0,0	-0,4	-8,1	-8,5	-0,3	-0,3	-0,6	
2002 II	1,4	0,0	1,4	-1,2	3,5	2,3	-0,3	0,2	-0,1	

2.3. Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
	16	17	18	19	20	21
1999	15,5	160,5	176,0	0,8	0,7	1,5
2000	-126,3	284,0	157,8	-4,1	5,3	1,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-213,3	224,3	10,9	-13,9	9,8	-4,1
2001 II	13,3	-10,6	2,7	-3,6	2,8	-0,8
2001 III	-53,9	-29,1	-82,9	-1,1	1,8	0,7
2001 IV	-41,2	3,4	-37,8	-4,7	1,3	-3,4
2002 I	23,9	19,8	43,7	-5,5	6,0	0,5
2002 II	-62,1	-9,3	-71,4	-0,9	-1,3	-2,2

2.4. Muut sektorit

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat			
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
1999	-7,5	4,8	-2,7	-18,9	21,7	2,8	-23,0	11,3	-11,7	
2000	-14,5	10,4	-4,1	-25,2	64,4	39,2	-5,7	-5,0	-10,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	-0,6	0,7	0,1	-16,2	10,9	-5,3	-0,3	0,6	0,3	
2001 II	-2,0	0,5	-1,4	-0,1	7,1	7,1	2,5	-1,0	1,5	
2001 III	0,8	-0,9	-0,1	-0,9	11,1	10,2	-1,9	1,4	-0,5	
2001 IV	2,6	-1,2	1,3	-19,4	-1,0	-20,4	-0,1	0,6	0,5	
2002 I	-0,6	-0,5	-1,1	3,9	3,4	7,3	-1,5	1,2	-0,3	
2002 II	-5,0	-0,7	-5,7	-12,1	2,0	-10,1	-0,1	0,9	0,8	

3. Valuuttavaranto¹⁾

	Yhteensä	Kulta	Erityiset nosto-oikeudet	Varanto-osuus IMF:ssä	Valuuttasaamiset							Muut saamiset
					Yhteensä	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit			Johdannaiset	
						Rahaviranomaiset ja BIS	Pankit	Osakkeet	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	10,1	0,3	1,0	2,0	6,1	12,5	-12,1	0,2	3,5	2,0	-0,1	0,8
2000	17,6	1,0	0,3	2,9	13,3	4,3	4,6	0,0	-5,6	10,1	-0,1	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	17,8	0,6	-1,0	-4,2	22,5	10,0	-5,3	-1,1	20,4	-1,6	0,0	0,0
2001 II	2,5	-0,1	-0,6	-0,7	4,0	0,2	-1,8	0,0	5,5	0,0	0,0	0,0
2001 III	2,5	0,2	0,1	-4,5	6,7	-0,9	3,1	0,0	4,9	-0,4	0,0	0,0
2001 IV	3,3	0,1	-0,1	0,8	2,4	2,7	1,7	0,0	4,8	-6,9	0,0	0,0
2002 I	-3,1	-0,2	0,0	-0,4	-2,4	-1,7	-12,4	0,0	4,2	7,4	0,0	0,0
2002 II	6,7	0,5	0,5	-2,1	7,8	-0,6	1,2	0,0	4,3	3,1	-0,2	0,0

Lähde: EKP.

1) Lisäys (-), vähennys (+).

Taulukko 8.7

Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto

1. Ulkomainen nettovarallisuus¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuonna 1997]; saamiset vähennettynä veloilla; ajanjakson lopun kantatieto)

	Yhteensä	Suorat sijoitukset			Arvopaperisijoitukset					Johdannaiset	Muut sijoitukset				Valuuttavaranto
		Yhteensä	Oma pääoma (ml. uudelleen sijoitetut voitot)	Muu pääoma	Yhteensä	Osakkeet	Velkapaperit				Yhteensä	Kauppaluotot	Lainat/käteinen ja talletukset	Muut saamiset/velat	
							Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit						
1997	32,7	177,6	148,6	29,1	-724,7	-358,7	-366,0	-339,8	-26,2	-5,9	222,4	79,8	51,3	91,4	363,3
1998	-147,9	152,2	124,2	28,0	-713,5	-462,0	-251,5	-229,0	-22,5	2,3	81,7	100,0	-107,1	88,8	329,4
1999	-75,0	402,4	318,9	83,5	-752,8	-591,3	-161,4	-108,4	-53,0	10,1	-107,3	111,9	-338,2	119,0	372,6
2000	-101,4	466,6	395,0	71,6	-666,8	-366,9	-299,9	-263,1	-36,7	7,0	-286,2	115,7	-530,4	128,5	378,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	-152,1	459,3	388,5	70,8	-721,5	-375,8	-345,7	-308,6	-37,1	7,0	-288,2	114,9	-531,6	128,5	391,2

Lähde: EKP.

1) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2. Eurojärjestelmän ja Euroopan keskuspankin¹⁾ valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kantatieto, ellei toisin mainita)

	Valuuttavaranto													Lisätieto: valuuttavarantoon liittyvät saamiset	
	Yhteensä	Kulta		Erityiset nosto- oikeudet	Varanto- osuus IMF:ssä	Valuuttasaamiset							Muut saami- set		
		Miljoo- naa troy- unssia ²⁾	Yhteensä			Käteinen ja talletukset		Arvopaperit				Johdan- naiset			
						Raha- viran- omaiset ja BIS	Pankit	Yhteensä	Osak- keet	Joukko- lainat	Raha- mark- kina- paperit				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Eurojärjestelmä³⁾															
1998 joulukuu ⁴⁾	329,4	99,6	404,131	5,2	23,4	201,2	12,6	19,6	169,0	0,0	116,6	52,4	0,0	0,0	7,6
1999 joulukuu	372,6	116,4	402,762	4,5	24,3	227,5	12,8	23,8	191,1	0,0	134,3	56,7	-0,2	0,0	14,6
2000 joulukuu	378,0	117,8	399,537	4,3	20,8	235,0	9,2	20,9	204,2	0,0	153,9	50,3	0,7	0,0	15,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	391,2	119,2	404,119	4,3	21,2	246,5	9,2	28,3	208,2	0,0	157,9	50,3	0,7	0,0	16,3
2001 heinäkuu	397,1	122,3	402,639	5,5	22,7	246,6	8,5	36,5	201,2	-	-	-	0,4	0,0	23,8
2001 elokuu	381,8	120,0	402,430	5,5	21,9	234,4	8,3	28,3	197,3	-	-	-	0,5	0,0	23,7
2001 syyskuu	393,4	129,0	401,904	5,4	25,8	233,2	10,2	25,9	196,7	-	-	-	0,4	0,0	21,9
2001 lokakuu	393,6	123,9	401,902	5,4	24,9	239,5	8,6	33,3	197,1	-	-	-	0,5	0,0	21,9
2001 marraskuu	396,5	124,4	401,903	5,4	24,7	241,9	7,9	33,7	199,9	-	-	-	0,4	0,0	22,2
2001 joulukuu	392,4	126,1	401,876	5,5	25,3	235,6	8,0	25,9	201,2	-	-	-	0,4	0,0	24,9
2002 tammi	407,8	131,4	401,877	5,5	25,7	245,2	8,3	38,2	198,4	-	-	-	0,3	0,0	22,3
2002 helmikuu	411,4	137,9	401,798	5,6	26,0	242,0	9,0	35,6	197,2	-	-	-	0,2	0,0	22,6
2002 maaliskuu	409,0	138,7	401,27	5,5	25,8	238,9	9,6	39,0	190,1	-	-	-	0,2	0,0	21,8
2002 huhtikuu	394,2	137,0	400,564	5,3	24,2	227,7	10,3	34,2	182,9	-	-	-	0,3	0,0	23,8
2002 toukokuu	386,6	139,3	400,324	5,2	23,4	218,7	11,5	33,9	173,0	-	-	-	0,3	0,0	23,0
2002 kesäkuu	367,0	127,8	400,197	4,7	26,3	208,2	11,2	32,1	164,5	-	-	-	0,4	0,0	20,0
2002 heinäkuu	372,0	124,6	400,199	4,8	26,6	216,0	9,9	37,9	167,8	-	-	-	0,4	0,0	20,0
2002 elokuu	372,9	127,2	399,953	5,0	26,4	214,2	10,0	34,2	169,7	-	-	-	0,4	0,0	17,4
2002 syyskuu	380,9	131,3	400,033	4,9	26,3	218,3	13,1	36,5	168,4	-	-	-	0,4	0,0	18,5
Euroopan keskuspankki⁵⁾															
1999 joulukuu	49,3	7,0	24,030	0,0	0,0	42,3	0,3	7,8	34,3	0,0	27,7	6,5	0,0	0,0	2,6
2000 joulukuu	44,7	7,0	24,030	0,0	0,0	37,7	0,6	6,8	30,0	0,0	19,8	10,2	0,3	0,0	3,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 heinäkuu	49,8	7,5	24,656	0,1	0,0	42,3	1,0	11,7	29,6	-	-	-	0,0	0,0	2,9
2001 elokuu	45,5	7,3	24,656	0,1	0,0	38,1	1,1	6,1	30,8	-	-	-	0,0	0,0	3,5
2001 syyskuu	44,5	7,9	24,656	0,1	0,0	36,5	1,4	4,4	30,6	-	-	-	0,0	0,0	3,9
2001 lokakuu	47,9	7,6	24,656	0,1	0,0	40,2	0,9	7,2	32,1	-	-	-	0,0	0,0	2,8
2001 marraskuu	48,3	7,6	24,656	0,1	0,0	40,6	0,9	6,1	33,6	-	-	-	0,0	0,0	3,2
2001 joulukuu	49,0	7,7	24,656	0,1	0,0	41,2	0,8	7,0	33,3	-	-	-	0,0	0,0	3,6
2002 tammi	51,8	8,1	24,656	0,1	0,0	43,6	1,1	9,0	33,5	-	-	-	0,0	0,0	3,5
2002 helmikuu	51,1	8,5	24,656	0,1	0,0	42,6	1,1	9,5	32,0	-	-	-	0,0	0,0	3,7
2002 maaliskuu	50,9	8,5	24,656	0,1	0,0	42,3	1,2	9,0	32,1	-	-	-	0,0	0,0	3,6
2002 huhtikuu	48,7	8,4	24,656	0,1	0,0	40,2	1,8	7,8	30,6	-	-	-	0,0	0,0	3,7
2002 toukokuu	46,8	8,6	24,656	0,1	0,0	38,1	1,4	7,9	28,9	-	-	-	0,0	0,0	4,0
2002 kesäkuu	45,6	7,9	24,656	0,1	0,0	37,7	1,2	9,0	27,5	-	-	-	0,0	0,0	3,7
2002 heinäkuu	46,9	7,7	24,656	0,1	0,0	39,1	1,1	9,9	28,1	-	-	-	0,0	0,0	3,4
2002 elokuu	45,9	7,8	24,656	0,2	0,0	37,9	1,4	6,8	29,7	-	-	-	0,0	0,0	2,8
2002 syyskuu	46,5	8,1	24,656	0,2	0,0	38,2	1,1	7,9	29,2	-	-	-	0,0	0,0	2,7

Lähde: EKP.

- 1) Valuuttavarantoa ja valuuttamääräistä likviditeettiä koskevan raportointimallin mukaisia lisätietoja on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.
- 2) Eurojärjestelmän kultavarantojen muutos johtuu siitä, että eräs keskuspankki myi kultaa 26.9.1999 tehdyn keskuspankkien kultasopimuksen ehtojen mukaisesti.
- 3) Kattavuus- ja arvostuserojen vuoksi luvut eivät ole täysin verrattavissa taulukon 1.1 lukuun.
- 4) Tilanne 1.1.1999.
- 5) Osa eurojärjestelmän valuuttavarantoa.

9 Euroalueen ulkomaankauppa

Taulukko 9

1. Arvot, määrät ja yksikköarvot hyödykkeittäin^{1), 2)}

(kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Tavaroiden vienti (fob)					Tavaroiden tuonti (cif)					Yhteensä (kp.) (2000 = 100)		
	Yhteensä	Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	Investointitavarat	Kulutus-tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Yhteensä	Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	Investointitavarat	Kulutus-tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Öljy	Vienti	Tuonti
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Arvot (miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)													
1998	797,1	369,9	179,9	214,0	697,8	711,4	393,5	123,0	175,9	540,3	41,6	79,2	71,1
1999	832,8	386,5	183,2	224,2	725,0	781,2	423,2	143,6	192,1	590,6	61,5	82,5	78,1
2000	1 013,7	482,6	221,7	265,4	883,2	1 008,4	579,8	179,4	218,1	730,2	118,9	100,0	100,0
Euroalueen laajeneminen													
2001	1 059,4	487,1	234,3	285,2	925,4	1 010,5	572,0	176,8	224,3	732,8	107,1	105,9	99,0
2001													
II	267,5	124,8	58,7	70,7	233,3	260,1	149,6	45,2	55,9	187,7	28,8	106,3	101,4
III	257,7	118,1	55,8	71,0	225,2	239,5	135,3	38,9	56,4	172,0	27,8	106,2	98,5
IV	272,2	121,1	62,9	74,6	237,5	247,1	136,0	44,7	56,8	180,4	23,1	104,2	94,1
2002													
I	258,1	118,2	53,8	72,6	225,6	239,2	134,4	39,5	55,7	175,5	23,6	107,0	94,1
II	271,6	125,5	57,3	73,9	237,4	247,1	140,4	39,9	56,5	179,5	24,9	107,2	95,3
2002													
maalis	92,8	42,3	20,0	25,6	81,1	81,7	46,0	14,0	18,7	60,5	7,5	108,0	95,4
huhti	90,3	41,5	18,9	25,1	78,8	85,6	48,4	14,2	19,3	61,9	8,5	107,2	96,7
touko	91,0	42,6	19,3	24,3	79,4	82,1	46,9	13,5	18,5	59,6	8,5	109,1	95,6
kesä	90,4	41,5	19,2	24,6	79,3	79,4	45,1	12,2	18,6	58,0	7,9	105,4	93,6
heinä	94,1	42,2	19,3	26,8	82,2	80,2	44,3	12,4	19,6	58,4	4,4	104,8	93,0
elo	81,8	37,4	17,4	22,5	71,1	72,1	39,4	11,7	17,6	52,6	.	109,9	96,1
Määrät (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13) ³⁾													
1998	3,6	4,2	6,0	3,8	4,0	11,4	8,2	21,8	7,7	13,4	-4,5	87,6	89,7
1999	2,2	2,8	-0,8	3,3	1,4	6,1	3,5	12,9	7,7	7,1	6,0	89,3	95,2
2000	12,4	12,5	12,7	12,7	13,6	5,9	6,8	11,7	4,5	8,9	4,7	100,0	100,0
Euroalueen laajeneminen													
2001	1,7	-1,1	4,3	3,8	2,0	-1,6	-1,9	-5,7	-2,6	-3,7	-1,3	101,9	98,2
2001													
II	2,9	0,7	4,2	5,0	3,2	-1,4	-1,5	-3,9	-2,6	-2,7	-0,5	101,6	98,4
III	0,3	-2,3	2,8	2,8	0,9	-4,4	-4,6	-11,1	-2,3	-6,7	-2,9	102,2	97,7
IV	-2,7	-7,1	-1,1	1,0	-3,3	-2,8	-3,5	-13,0	-2,7	-6,7	-0,3	100,2	96,9
2002													
I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2002													
maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
huhti	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
touko	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
kesä	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
heinä	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
elo	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Yksikköarvot (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13) ³⁾													
1998	0,9	-0,7	0,8	2,0	1,5	-5,4	-6,5	-3,6	1,2	-1,1	-30,4	90,5	79,4
1999	2,3	1,7	2,7	1,4	2,4	3,5	3,9	3,4	1,4	2,0	39,4	92,4	82,0
2000	8,3	11,0	7,4	5,1	7,2	21,9	28,3	11,8	8,7	13,5	84,8	100,0	100,0
Euroalueen laajeneminen													
2001	3,7	3,0	3,0	5,2	3,9	0,5	-0,3	3,1	5,0	2,8	-11,5	103,9	100,6
2001													
II	5,8	5,1	4,2	7,0	5,7	6,0	6,3	5,3	7,5	6,1	4,3	104,3	103,0
III	3,1	0,8	2,3	6,6	3,0	-0,4	-2,3	2,4	5,3	2,2	-12,7	104,3	100,7
IV	0,2	0,2	0,5	2,0	1,1	-10,5	-12,6	-2,9	-0,2	-5,2	-34,0	103,9	97,0
2002													
I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2002													
maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
huhti	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
touko	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
kesä	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
heinä	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
elo	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin laskelmiin perustuvat EKP:n laskelmat (määrälaskelmat ja yksikköarvojen puhdistus kausivaihtelusta).

- Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutasetilaston tavarat-erän kanssa (taulukko 8.2).
- Hyödykejako sarakkeissa 2–4 ja 7–9 noudattaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden (sarakkeet 5 ja 10) ja öljyn (sarake 11) hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos).
- Vuoden 2001 prosenttimuutokset on laskettu käyttäen euroalueen (pl. Kreikka) yksikköarvoindeksejä.

2. Maaryhmittäin ja maittain¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Yhteensä (kp.)	Iso- Britannia	Ruotsi	Tanska	Hakija- maat	Sveitsi	Yhdys- vallat	Japani	Aasia pl. Japani	Afrikka	Latina- lainen Amerikka	Muut maat	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Vienti (fob)														
1998	797,1	-	150,5	31,6	20,6	101,5	51,1	120,3	23,9	114,9	49,7	42,4	90,5	
1999	832,8	-	161,4	33,1	21,1	102,9	56,1	135,1	26,8	119,2	48,4	39,1	89,6	
2000	1 013,7	-	189,7	38,8	23,2	131,0	63,4	171,4	34,2	151,6	56,1	46,7	107,8	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 059,4	-	200,8	36,7	24,1	137,1	66,3	180,0	34,5	165,3	59,9	49,8	104,7	
2001	II	267,5	266,6	51,0	9,1	6,0	34,5	16,7	45,7	8,3	41,2	15,4	12,9	26,6
	III	257,7	266,2	49,2	8,3	5,9	32,9	16,1	43,9	8,2	40,4	14,4	12,1	26,3
	IV	272,2	261,3	50,4	9,6	6,1	36,0	16,2	44,9	8,8	43,3	15,8	12,6	28,5
2002	I	258,1	268,4	51,3	9,1	6,1	33,9	15,9	44,6	7,9	39,4	14,0	10,2	25,6
	II	271,6	268,8	50,5	9,2	6,2	38,3	16,2	45,7	7,8	42,8	15,5	11,3	.
2002	maalis	92,8	90,3	18,2	3,2	2,1	12,2	5,7	15,9	2,8	14,5	5,1	3,8	9,2
	huhti	90,3	89,6	17,1	3,4	2,0	12,4	5,5	15,4	2,6	14,0	5,1	3,7	9,2
	touko	91,0	91,2	16,9	2,9	2,0	13,1	5,1	15,5	2,6	14,3	5,4	3,7	9,4
	kesä	90,4	88,1	16,4	2,9	2,2	12,8	5,6	14,8	2,6	14,5	5,1	3,9	.
	heinä	94,1	87,6	17,6	2,5	1,9	12,9	5,4	15,7	2,9	15,1	5,3	4,0	.
	elo	81,8	91,9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2002	elo	-0,3	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tuonti (cif)														
1998	711,4	-	122,6	30,9	17,4	71,6	40,9	104,8	48,5	132,0	45,8	29,3	67,6	
1999	781,2	-	131,0	33,2	18,6	80,4	43,2	113,2	53,9	151,8	49,0	30,4	76,5	
2000	1 008,4	-	156,6	38,0	21,8	101,2	49,8	140,7	65,5	211,6	72,2	39,7	111,5	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 010,5	-	153,8	34,0	21,2	117,3	52,9	138,0	58,7	207,8	74,0	40,9	112,0	
2001	II	260,1	259,5	39,6	8,6	5,0	29,6	13,2	36,2	15,7	52,2	19,1	11,3	29,5
	III	239,5	252,0	35,9	7,7	5,2	28,4	12,1	31,1	13,1	50,9	18,1	10,2	26,9
	IV	247,1	240,8	38,8	8,6	5,7	30,0	13,9	32,7	13,5	50,4	16,9	9,4	27,1
2002	I	239,2	240,7	35,8	8,2	5,1	29,3	12,7	32,9	12,8	49,2	17,8	9,3	26,1
	II	247,1	243,9	36,7	8,8	5,2	31,2	13,5	32,6	13,5	48,6	17,1	10,6	.
2002	maalis	81,7	81,4	12,6	2,9	1,7	10,3	4,3	11,3	4,5	16,4	5,7	3,3	8,6
	huhti	85,6	82,5	12,6	3,1	1,7	10,5	4,7	11,7	4,7	16,5	6,0	3,7	10,3
	touko	82,1	81,5	12,5	2,8	1,7	10,1	4,4	10,8	4,4	16,5	5,9	3,4	9,5
	kesä	79,4	79,8	11,6	2,9	1,7	10,5	4,4	10,2	4,3	15,6	5,2	3,4	.
	heinä	80,2	79,3	11,4	2,5	1,6	10,9	4,4	9,7	4,2	17,1	5,7	3,6	.
	elo	72,1	82,0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2002	elo	-5,7	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tase														
1998	85,7	-	28,0	0,7	3,2	29,9	10,2	15,5	-24,6	-17,1	3,9	13,1	22,9	
1999	51,6	-	30,4	-0,1	2,6	22,5	12,9	21,9	-27,1	-32,6	-0,6	8,7	13,1	
2000	5,3	-	33,1	0,8	1,4	29,8	13,6	30,7	-31,3	-60,0	-16,1	7,0	-3,7	
Euroalueen laajeneminen														
2001	48,8	-	47,1	2,7	2,9	19,8	13,4	42,0	-24,2	-42,5	-14,0	8,9	-7,3	
2001	II	7,4	7,1	11,4	0,5	1,0	4,8	3,5	9,5	-7,4	-11,0	-3,6	1,6	-2,8
	III	18,2	14,2	13,3	0,6	0,7	4,5	4,0	12,8	-4,8	-10,5	-3,7	1,9	-0,6
	IV	25,1	20,5	11,6	1,0	0,4	5,9	2,3	12,3	-4,7	-7,1	-1,2	3,1	1,4
2002	I	18,9	27,7	15,5	1,0	1,0	4,6	3,2	11,7	-4,9	-9,8	-3,8	1,0	-0,5
	II	24,5	25,0	13,8	0,4	1,0	7,1	2,7	13,1	-5,7	-5,8	-1,6	0,6	.
2002	maalis	11,0	8,9	5,6	0,2	0,4	1,9	1,4	4,6	-1,7	-1,9	-0,5	0,5	0,6
	huhti	4,7	7,1	4,5	0,3	0,3	1,8	0,8	3,7	-2,2	-2,5	-1,0	0,0	-1,0
	touko	8,8	9,7	4,4	0,1	0,3	2,9	0,7	4,8	-1,9	-2,2	-0,5	0,3	-0,1
	kesä	11,0	8,2	4,8	0,0	0,4	2,3	1,2	4,6	-1,7	-1,1	-0,1	0,4	.
	heinä	13,9	8,3	6,2	0,0	0,3	2,0	1,0	6,0	-1,3	-2,0	-0,4	0,4	.
	elo	9,6	9,9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat (Kauppatase ja Muut maat).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutaseilaston tavarat-erän kanssa (taulukot 8.1 ja 8.2).

10 Valuuttakurssit

Taulukko 10

Valuuttakurssit

(jakson keskiarvo, x yksikköä valuuttaa / 1 ecu tai euro, 1999/I = 100 [efektiivinen])

		Euron efektiivinen valuuttakurssi ¹⁾				Ecu/euron valuuttakurssit ²⁾					
		Suppea maaryhmä			Laaja maaryhmä		USA:n dollari	Japanin jeni	Sveitsin frangi	Englannin punta	
		Nimellinen	Reaalinen: kuluttaja-hintaindeksi	Reaalinen: tehdasteollisuuden tuottaja-hintaindeksi	Reaalinen: tehdasteollisuuden yksikkötyökustannukset	Nimellinen					Reaalinen: kuluttaja-hintaindeksi
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997		99,1	99,4	99,3	100,5	90,4	96,6	1,134	137,1	1,644	0,692
1998		101,5	101,3	101,6	99,7	96,6	99,1	1,121	146,4	1,622	0,676
1999		95,7	95,7	95,7	96,2	96,6	95,8	1,066	121,3	1,600	0,659
2000		85,7	86,5	87,0	86,9	88,2	86,3	0,924	99,5	1,558	0,609
2000 I		89,0	89,6	89,8	89,3	91,1	89,5	0,986	105,5	1,607	0,614
2000 II		86,0	86,6	87,1	87,4	88,4	86,6	0,933	99,6	1,563	0,610
2000 III		84,7	85,7	86,2	86,3	87,3	85,3	0,905	97,4	1,544	0,612
2000 IV		83,0	84,0	84,8	84,6	85,9	83,6	0,868	95,3	1,516	0,600
2000 tammi		90,2	90,8	91,0	-	92,4	90,7	1,014	106,5	1,610	0,618
2000 helmi		89,2	89,8	90,0	-	91,2	89,6	0,983	107,6	1,607	0,615
2000 maaliskuu		87,7	88,3	88,5	-	89,7	88,1	0,964	102,6	1,604	0,611
2000 huhti		86,1	86,6	87,0	-	88,4	86,7	0,947	99,9	1,574	0,598
2000 touko		84,5	85,0	85,7	-	86,9	85,1	0,906	98,1	1,556	0,602
2000 kesä		87,4	88,1	88,4	-	89,9	88,1	0,949	100,7	1,561	0,629
2000 heinä		86,9	87,9	88,1	-	89,4	87,5	0,940	101,4	1,551	0,623
2000 elokuu		84,6	85,5	86,1	-	87,0	85,1	0,904	97,8	1,551	0,607
2000 syys		82,8	83,6	84,6	-	85,3	83,3	0,872	93,1	1,531	0,608
2000 loka		81,6	82,4	83,3	-	84,4	82,2	0,855	92,7	1,513	0,589
2000 marras		82,3	83,3	84,0	-	85,1	82,9	0,856	93,3	1,522	0,600
2000 joulukuu		85,4	86,4	87,0	-	88,1	85,8	0,897	100,6	1,514	0,613
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001		87,3	88,9	89,2	88,7	91,0	88,1	0,896	108,7	1,511	0,622
2001 I		88,6	89,8	90,5	89,4	91,4	88,7	0,923	109,1	1,533	0,633
2001 II		86,0	87,7	87,8	87,5	89,5	86,8	0,873	106,9	1,528	0,614
2001 III		87,0	88,7	88,8	88,1	91,2	88,0	0,890	108,3	1,507	0,619
2001 IV		87,5	89,6	89,8	89,7	92,0	88,7	0,896	110,5	1,473	0,621
2002 I		87,1	89,7	89,8	89,3	91,3	88,1	0,877	116,1	1,473	0,615
2002 II		88,8	91,7	91,4	91,6	93,9	90,6	0,919	116,5	1,465	0,629
2002 III		91,3	94,3	94,3	-	97,9	94,0	0,984	117,2	1,464	0,635
2001 tammi		89,2	90,2	90,8	-	91,7	89,0	0,938	109,6	1,529	0,635
2001 helmi		88,3	89,4	90,2	-	91,0	88,3	0,922	107,1	1,536	0,634
2001 maaliskuu		88,4	89,8	90,4	-	91,4	88,9	0,910	110,3	1,535	0,629
2001 huhti		87,6	89,1	89,5	-	91,0	88,4	0,892	110,4	1,529	0,622
2001 touko		85,9	87,6	87,6	-	89,3	86,7	0,874	106,5	1,533	0,613
2001 kesä		84,7	86,3	86,3	-	88,1	85,4	0,853	104,3	1,522	0,609
2001 heinä		85,4	87,1	87,1	-	89,1	86,2	0,861	107,2	1,514	0,609
2001 elokuu		87,7	89,3	89,5	-	91,8	88,6	0,900	109,3	1,514	0,627
2001 syys		88,0	89,7	89,9	-	92,6	89,4	0,911	108,2	1,491	0,623
2001 loka		88,0	90,0	90,0	-	92,8	89,5	0,906	109,9	1,479	0,624
2001 marras		86,8	88,8	89,1	-	91,3	88,0	0,888	108,7	1,466	0,618
2001 joulukuu		87,7	89,9	90,2	-	91,9	88,6	0,892	113,4	1,475	0,620
2002 tammi		87,6	90,3	90,4	-	91,6	88,4	0,883	117,1	1,475	0,617
2002 helmi		86,8	89,3	89,4	-	91,1	87,8	0,870	116,2	1,477	0,612
2002 maaliskuu		86,8	89,6	89,5	-	91,2	88,2	0,876	114,7	1,468	0,616
2002 huhti		87,2	90,1	89,9	-	91,7	88,5	0,886	115,8	1,466	0,614
2002 touko		88,6	91,5	91,2	-	93,7	90,4	0,917	115,9	1,457	0,628
2002 kesä		90,6	93,5	93,2	-	96,4	92,8	0,955	117,8	1,472	0,644
2002 heinä		91,7	94,7	94,5	-	98,2	94,4	0,992	117,1	1,462	0,639
2002 elokuu		91,1	93,9	94,0	-	97,7	93,7	0,978	116,3	1,464	0,636
2002 syys		91,2	94,2	94,3	-	98,0	93,8	0,981	118,4	1,465	0,631
2002 loka		91,7	94,8	94,9	-	98,5	94,3	0,981	121,6	1,465	0,630
Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾											
2002 loka		0,5	0,6	0,6	-	0,6	0,5	0,0	2,7	0,0	-0,1
Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾											
2002 loka		4,1	5,3	5,4	-	6,2	5,3	8,3	10,7	-1,0	1,0

Lähde: EKP.

1) Lisätietoja laskentatavasta Yleistä-osassa.

2) Joulukuuhun 1998 asti euron valuuttakurssit (BIS); tammikuusta 1999 alkaen euron valuuttakurssit.

3) Koska EKP ei ilmoittanut virallisia viitekursseja näille valuutoille ennen lokakuuta 2000, taulukossa esitetään viitteelliset kurssit syyskuuhun 2000 saakka.

Ecun/euron valuuttakurssit ²⁾									
Ruotsin kruunu	Tanskan kruunu	Norjan kruunu	Kanadan dollari	Australian dollari	Hongkongin dollari ³⁾	Etelä-Korean won ³⁾	Singaporen dollari ³⁾		
11	12	13	14	15	16	17	18		
8,65	7,48	8,02	1,569	1,528	8,75	1 069,8	1,678	1997	
8,92	7,50	8,47	1,665	1,787	8,69	1 568,9	1,876	1998	
8,81	7,44	8,31	1,584	1,652	8,27	1 267,3	1,806	1999	
8,45	7,45	8,11	1,371	1,589	7,20	1 043,5	1,592	2000	
8,50	7,45	8,11	1,434	1,564	7,68	1 109,8	1,674	2000	I
8,28	7,46	8,20	1,381	1,585	7,27	1 042,0	1,608		II
8,40	7,46	8,10	1,341	1,576	7,06	1 009,5	1,569		III
8,60	7,45	8,04	1,325	1,632	6,77	1 011,6	1,516		IV
8,60	7,44	8,12	1,469	1,542	7,89	1 145,9	1,697	2000	tammi
8,51	7,45	8,10	1,427	1,564	7,65	1 110,8	1,674		helmi
8,39	7,45	8,11	1,408	1,583	7,51	1 076,1	1,654		maalis
8,27	7,45	8,15	1,389	1,588	7,38	1 051,4	1,620		huhti
8,24	7,46	8,20	1,355	1,570	7,06	1 015,3	1,566		touko
8,32	7,46	8,25	1,402	1,597	7,40	1 061,1	1,641		kesä
8,41	7,46	8,18	1,389	1,598	7,33	1 047,9	1,636		heinä
8,39	7,46	8,10	1,341	1,557	7,05	1 007,6	1,556		elo
8,41	7,46	8,03	1,295	1,575	6,80	973,2	1,517		syys
8,52	7,45	8,00	1,292	1,618	6,67	965,1	1,498		loka
8,63	7,46	8,00	1,320	1,639	6,68	990,6	1,497		marras
8,66	7,46	8,13	1,368	1,642	7,00	1 089,6	1,558		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
9,26	7,45	8,05	1,386	1,732	6,99	1 154,8	1,604	2001	
9,00	7,46	8,20	1,410	1,741	7,20	1 174,7	1,616	2001	I
9,13	7,46	8,01	1,345	1,701	6,81	1 138,9	1,583		II
9,41	7,44	8,01	1,374	1,734	6,94	1 150,1	1,582		III
9,48	7,44	7,97	1,416	1,751	6,99	1 155,2	1,634		IV
9,16	7,43	7,81	1,398	1,692	6,84	1 155,3	1,607	2002	I
9,16	7,43	7,52	1,428	1,666	7,17	1 157,8	1,657		II
9,23	7,43	7,40	1,536	1,796	7,67	1 172,7	1,729		III
8,91	7,46	8,24	1,410	1,689	7,32	1 194,9	1,630	2001	tammi
8,98	7,46	8,21	1,403	1,724	7,19	1 153,8	1,607		helmi
9,13	7,46	8,16	1,417	1,807	7,09	1 173,4	1,611		maalis
9,11	7,46	8,11	1,390	1,785	6,96	1 183,5	1,617		huhti
9,06	7,46	7,99	1,347	1,681	6,82	1 133,7	1,586		touko
9,21	7,45	7,94	1,302	1,647	6,65	1 104,1	1,550		kesä
9,26	7,44	7,97	1,315	1,689	6,71	1 120,3	1,569		heinä
9,31	7,45	8,06	1,386	1,717	7,02	1 154,0	1,586		elo
9,67	7,44	8,00	1,426	1,804	7,11	1 178,3	1,593		syys
9,58	7,44	8,00	1,422	1,796	7,07	1 178,6	1,640		loka
9,42	7,45	7,92	1,415	1,717	6,93	1 137,5	1,625		marras
9,44	7,44	7,99	1,408	1,735	6,96	1 147,0	1,639		joulu
9,23	7,43	7,92	1,413	1,709	6,89	1 160,8	1,625	2002	tammi
9,18	7,43	7,79	1,388	1,696	6,79	1 147,2	1,594		helmi
9,06	7,43	7,72	1,390	1,669	6,83	1 157,3	1,602		maalis
9,14	7,43	7,62	1,401	1,654	6,91	1 163,2	1,619		huhti
9,22	7,44	7,52	1,421	1,666	7,15	1 150,1	1,651		touko
9,11	7,43	7,40	1,463	1,679	7,45	1 160,6	1,703		kesä
9,27	7,43	7,40	1,532	1,792	7,74	1 169,2	1,740		heinä
9,25	7,43	7,43	1,533	1,805	7,63	1 167,1	1,716		elo
9,17	7,43	7,36	1,543	1,793	7,65	1 182,6	1,732		syys
9,11	7,43	7,34	1,548	1,783	7,65	1 211,9	1,751		loka
-0,7	0,0	-0,3	0,3	-0,5	0,0	2,5	1,1	Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾	2002 loka
-4,9	-0,1	-8,2	8,8	-0,7	8,3	2,8	6,8	Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾	2002 loka

4) Viimeisen kuukausihavainnon prosenttimuutos on esitetty verrattuna edellisen kuukauden tietoihin ja vuotta aikaisempiin tietoihin. Positiivinen muutos merkitsee euron vahvistumista. Tammikuusta 2001 alkaen efektiivistä valuuttakurssia koskevat tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien havaintojen kanssa muuttuneiden painojen vuoksi.

II Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa

Taulukko 11

Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	YKHI	Julkisen talouden alijäämä (-)/yli-jäämä (+), % BKT:stä	Julkisen talouden bruttovelka, % BKT:stä	Valtion pitkäaikaisten lainojen tuotot ¹⁾ , vuotuinen korko	Valuuttakurssi ²⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Vaihtotase ja uusi pääomataase, % BKT:stä	Yksikkötyö-kustannukset ³⁾	BKT:n määrä	Teollisuus-tuotannon volyymindeksi ⁴⁾	Standardoitu työttömyysaste, % työvoimasta (kp.)	Lavea raha ⁵⁾	3 kk:n korko ¹⁾ , vuotuinen korko
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Tanska												
1998	1,3	1,1	56,2	4,94	7,50	-0,9	3,0	2,5	2,2	4,9	5,4	4,27
1999	2,1	3,1	52,7	4,91	7,44	1,9	2,2	2,3	1,8	4,8	-0,2	3,44
2000	2,7	2,5	46,8	5,64	7,45	1,6	1,5	3,0	6,2	4,4	1,1	5,00
2001	2,3	3,1	44,7	5,08	7,45	2,6	3,7	1,0	1,7	4,3	5,7	4,70
2001	II	2,5	-	-	5,27	7,46	1,7	3,9	0,9	0,9	4,4	5,06
	III	2,3	-	-	5,18	7,44	3,7	4,1	1,2	1,9	4,3	4,73
	IV	2,0	-	-	4,83	7,44	0,4	3,7	0,4	-1,3	4,2	3,77
2002	I	2,5	-	-	5,21	7,43	2,5	2,6	0,9	-3,2	4,2	3,63
	II	2,1	-	-	5,36	7,43	2,3	0,8	2,0	3,9	4,2	3,71
	III	2,4	-	-	4,92	7,43	.	.	.	.	2,5	3,57
2002	touko	1,9	-	-	5,42	7,44	-	-	-	2,4	4,2	3,73
	kesä	2,2	-	-	5,27	7,43	-	-	-	2,3	4,2	3,73
	heinä	2,2	-	-	5,13	7,43	-	-	-	-1,7	4,3	3,68
	elo	2,4	-	-	4,88	7,43	-	-	-	-5,8	4,3	3,58
	syys	2,5	-	-	4,74	7,43	-	-	-	.	.	3,45
	elo	.	-	-	4,81	7,43	-	-	-	.	.	3,44
Ruotsi												
1998	1,0	1,9	70,5	4,99	8,92	3,7	0,9	3,6	3,8	8,3	3,5	4,36
1999	0,6	1,5	65,0	4,98	8,81	2,7	-1,0	4,5	1,9	7,1	6,8	3,32
2000	1,3	3,7	55,3	5,37	8,45	3,5	5,8	3,6	7,9	5,8	6,2	4,07
2001	2,7	4,8	56,6	5,11	9,26	3,2	4,4	1,2	-0,8	4,9	.	4,11
2001	II	3,0	-	-	5,20	9,13	2,0	5,5	1,0	-2,5	4,8	4,15
	III	3,1	-	-	5,28	9,41	4,0	4,9	0,4	-2,5	4,8	4,34
	IV	3,0	-	-	5,12	9,48	3,8	4,5	0,7	-3,3	5,0	3,85
2002	I	2,9	-	-	5,42	9,16	4,9	4,8	0,3	-2,1	5,1	4,00
	II	1,9	-	-	5,64	9,16	4,1	1,0	2,7	0,2	5,0	4,43
	III	1,5	-	-	5,16	9,23	.	.	.	.	4,9	4,41
2002	touko	1,7	-	-	5,69	9,22	-	-	-	1,5	5,0	4,46
	kesä	1,7	-	-	5,53	9,11	-	-	-	-1,4	4,9	4,45
	heinä	1,8	-	-	5,37	9,27	-	-	-	2,8	5,0	4,45
	elo	1,7	-	-	5,14	9,25	-	-	-	-3,6	4,8	4,41
	syys	1,2	-	-	4,97	9,17	-	-	-	.	5,1	4,38
	elo	.	-	-	5,07	9,11	-	-	-	.	.	4,30
Iso-Britannia												
1998	1,6	0,2	47,7	5,60	0,676	-0,5	2,9	2,9	0,9	6,1	9,6	7,42
1999	1,3	1,1	45,1	5,01	0,659	-2,1	3,0	2,4	0,8	5,8	5,5	5,54
2000	0,8	3,9	42,1	5,33	0,609	-1,8	2,3	3,1	1,6	5,3	6,6	6,19
2001	1,2	0,8	39,1	5,01	0,622	-2,0	3,9	2,0	-2,1	5,0	8,0	5,04
2001	II	1,5	-2,2	39,6	5,18	0,614	-2,9	4,5	2,0	-1,6	4,9	5,30
	III	1,5	1,2	38,8	5,13	0,619	-1,5	3,5	1,8	-2,7	5,0	5,00
	IV	1,0	-2,1	38,8	4,82	0,621	-2,5	3,4	1,6	-5,6	5,1	4,16
2002	I	1,5	2,4	37,9	5,13	0,615	-1,1	3,2	1,0	-5,6	5,1	4,08
	II	0,9	-3,3	38,3	5,28	0,629	-2,2	2,9	1,3	-4,2	5,1	4,17
	III	1,1	-1,3	38,0	4,71	0,635	.	.	1,7	.	.	4,01
2002	touko	0,8	-6,4	38,1	5,35	0,628	-	-	-	0,3	5,1	4,15
	kesä	0,6	-3,6	38,3	5,17	0,644	-	-	-	-8,9	5,1	4,18
	heinä	1,1	4,2	37,9	5,02	0,639	-	-	-	-1,8	5,2	4,06
	elo	1,0	-2,7	37,3	4,67	0,636	-	-	-	-4,3	.	3,99
	syys	1,0	-5,3	38,0	4,45	0,631	-	-	-	.	5,6	3,99
	elo	.	.	.	4,53	0,630	-	-	-	.	.	3,96

Lähteet: Eurostat (sarakeet 1, 8, 9 ja 10), Euroopan komissio (talous- ja raha-asioista vastaava pääosasto ja Eurostat) (sarake 2 [vuosittain] ja sarake 3 [vuosittain]), Reuters (sarake 12), kansalliset tilastot (sarake 2 [neljännesvuosittain ja kuukausittain], sarake 3 [neljännesvuosittain ja kuukausittain]), 4, 5, 7 [pl. Ruotsi] ja 11), EKP:n laskelma (sarakeet 6 ja 7 [Ruotsi]).

- 1) Ajanjakson keskiarvoja.
- 2) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.
- 3) Koko talous; Ison-Britannian tilastot eivät sisällä työnantajan sosiaaliturvamaksuja.
- 4) Yhteensä (rakentamista lukuun ottamatta); korjattu työpäivien määrällä.
- 5) Kuukauden lopun keskiarvoja; M3; M4 Ison-Britannian osalta.

12 Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella

Taulukko 12.1

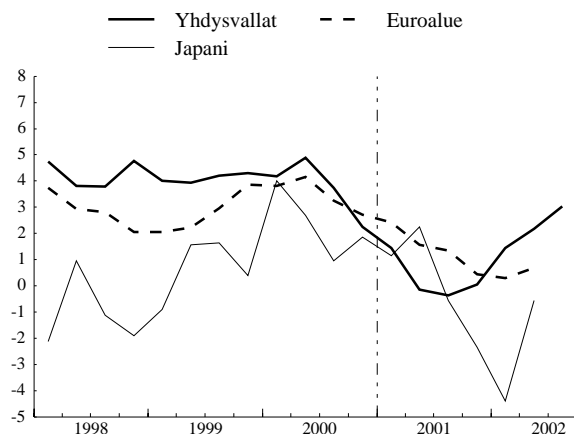
Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	KHI	Yksikkö-työ-kustannukset ¹⁾	BKT:n määrä	Teollisuus-tuotannon volyyymi-indeksi ¹⁾	Työttö-mysaste, % työ-voimasta (kp.)	M2 ²⁾	Pankkien-välisten 3 kk:n talletusten korko ³⁾ , vuotuinen korko	Valtion 10 vuoden lainojen tuotto ³⁾ , vuotuinen korko	Valuutta-kurssi ⁴⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Julkisen talouden rahoitus-asema alijäämä (-) ⁵⁾ / ylijäämä (+), % BKT:stä	Julkinen brutto-velka ⁶⁾ , % BKT:stä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yhdysvallat											
1998	1,6	0,4	4,3	5,9	4,5	7,3	5,57	5,33	1,121	0,3	53,4
1999	2,2	-1,1	4,1	4,2	4,2	7,6	5,42	5,64	1,066	0,7	50,4
2000	3,4	3,2	3,8	4,7	4,0	6,1	6,53	6,03	0,924	1,4	45,2
2001	2,8	0,6	0,3	-4,2	4,8	8,7	3,78	5,01	0,896	-0,5	44,8
2001											
II	3,4	2,4	-0,1	-4,2	4,5	8,1	4,19	5,25	0,873	0,2	43,7
III	2,7	0,1	-0,4	-5,6	4,8	9,4	3,46	4,98	0,890	-1,7	44,1
IV	1,9	0,9	0,1	-6,1	5,6	10,3	2,15	4,74	0,896	-1,0	44,8
2002											
I	1,3	-0,6	1,4	-3,7	5,6	9,1	1,90	5,06	0,877	-3,0	45,2
II	1,3	-1,6	2,2	-1,3	5,9	7,5	1,92	5,08	0,919	-3,2	45,2
III	1,6	.	3,0	0,8	5,7	7,3	1,81	4,25	0,984	.	.
2002											
touko	1,2	-	-	-1,5	5,8	7,9	1,91	5,15	0,917	-	-
kesä	1,1	-	-	0,0	5,9	7,6	1,88	4,90	0,955	-	-
heinä	1,5	-	-	0,3	5,9	7,9	1,85	4,62	0,992	-	-
elo	1,8	-	-	0,6	5,7	8,0	1,78	4,24	0,978	-	-
syys	1,5	-	-	1,5	5,6	6,1	1,80	3,88	0,981	-	-
loka	.	-	-	.	5,7	.	1,78	3,91	0,981	-	-
Japani											
1998	0,7	6,3	-1,1	-7,1	4,1	4,4	0,66	1,30	146,4	-10,7	.
1999	-0,3	-2,4	0,7	0,8	4,7	3,7	0,22	1,75	121,3	-7,1	.
2000	-0,7	-6,3	2,4	5,9	4,7	2,1	0,28	1,76	99,5	-7,4	120,0
2001	-0,7	5,8	0,1	-7,8	5,0	2,8	0,15	1,34	108,7	.	127,0
2001											
II	-0,7	3,6	2,3	-5,6	4,9	2,7	0,08	1,28	106,9	.	.
III	-0,8	9,2	-0,6	-10,8	5,1	3,1	0,07	1,36	108,3	.	.
IV	-1,0	11,1	-2,3	-13,5	5,4	3,2	0,08	1,35	110,5	.	.
2002											
I	-1,4	6,6	-4,4	-10,9	5,3	3,6	0,10	1,46	116,1	.	.
II	-0,9	-1,7	-0,6	-3,6	5,3	3,5	0,08	1,37	116,5	.	.
III	-0,8	.	.	3,6	.	3,3	0,07	1,24	117,2	.	.
2002											
touko	-0,9	-3,2	-	-2,1	5,4	3,5	0,08	1,38	115,9	-	-
kesä	-0,7	-2,9	-	-2,5	5,4	3,4	0,07	1,36	117,8	-	-
heinä	-0,8	-8,1	-	3,8	5,4	3,3	0,07	1,30	117,1	-	-
elo	-0,9	.	-	1,9	5,5	3,4	0,07	1,26	116,3	-	-
syys	-0,7	.	-	4,9	.	3,3	0,07	1,16	118,4	-	-
loka	.	.	-	.	.	.	0,07	1,09	121,6	-	-

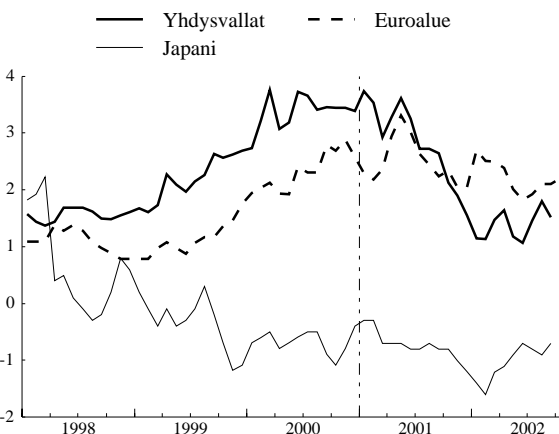
Bruttokansantuotteen määrä

(vuotuinen prosenttimuutos; neljännesvuosittain)

Kuluttajahintaindeksit

(vuotuinen prosenttimuutos; kuukausittain)

Lähteet: Kansalliset tilastot (sarakeet 1, 2 [Yhdysvallat], 3, 4, 5, 6, 8 [joulukuuhun 1998 asti], 9 ja 10), OECD (sarake 2 [Japani]), Eurostat (euroaluetta koskevan kuvion tilastot), Reuters (sarake 7 ja sarake 8 [tammikuusta 1999 alkaen]), EKP:n laskelma (sarake 11).

1) Tehdasteollisuus.

2) Ajanjakson keskiarvo, M2 ja sijoitustodistukset Japanin osalta.

3) Lisäinformaatiota, ks. taulukot 3.1 ja 3.2.

4) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.

5) Japania koskevat tiedot: vuoden 1998 alijäämä sisältää valtion vastuulle ottaman suuren velan; vuoden 1999 tiedot perustuvat rahoitustilin rahoitustilinpitotilastoihin.

6) Julkisen sektorin konsolidoitu bruttovelka (ajanjakson lopussa).

Taulukko 12.2

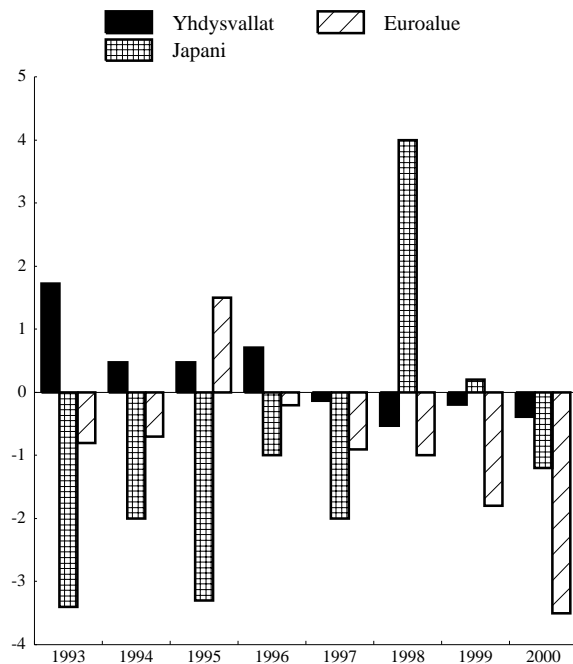
Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

(prosenttia BKT:stä)

	Kansallinen säästäminen ja investoinnit			Yritysten (pl. rahoitussektori) investoinnit ja rahoitus					Kotitalouksien investoinnit ja rahoitus ¹⁾				
	Brutto-säästäminen	Pääoman brutto-muodostus	Nettoluotonanto ulkomaille	Pääoman brutto-muodostus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen	Arvo-paperit ja osakkeet	Pääoma-menot	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Yhdysvallat													
1998	18,8	20,7	-2,3	9,4	8,6	6,5	8,2	7,0	1,4	12,3	6,9	12,8	5,5
1999	18,4	20,9	-3,0	9,5	8,9	10,5	8,2	10,6	2,8	12,4	4,9	11,2	6,2
2000	18,4	21,1	-4,0	9,7	9,1	7,7	7,5	8,1	2,5	12,5	3,4	11,5	5,7
2001	16,5	19,1	-3,7	7,9	8,5	2,9	7,7	2,8	1,7	13,0	5,3	11,6	5,7
2000	III	18,5	21,1	-4,2	9,9	9,3	7,6	7,5	8,1	1,6	12,5	4,1	11,6
	IV	17,8	20,9	-4,3	9,5	9,0	5,2	7,3	5,5	0,2	12,3	0,1	11,4
2001	I	16,9	20,0	-4,1	8,6	8,9	3,3	7,1	4,4	1,8	12,9	4,2	11,4
	II	16,6	19,3	-3,8	8,1	8,6	1,9	7,4	2,3	2,3	12,9	6,1	11,2
	III	16,5	18,8	-3,5	7,7	8,3	3,3	7,8	2,9	0,6	12,9	8,9	12,8
	IV	15,9	18,2	-3,6	7,1	8,0	2,9	8,5	1,9	2,1	13,4	2,0	10,9
2002	I	15,6	18,6	-4,1	7,5	7,8	2,2	7,9	2,3	0,1	12,8	6,8	12,3
	II	15,5	18,7	-4,8	7,7	7,6	2,0	7,7	2,4	1,4	12,7	6,4	12,7
Japani													
1998		29,1	26,9	2,6	15,6	15,6	-5,9	13,3	-8,3	-0,4	5,3	6,3	11,7
1999		27,6	25,8	2,2	14,4	14,8	2,4	13,5	-3,5	1,7	5,2	5,1	11,1
2000		27,7	25,9	2,3	15,2	15,5	2,4	13,8	0,3	1,2	5,2	4,1	10,9
2001		.	27,5	.	.	.	-2,4	.	-5,8	1,7	.	3,0	-0,1
2000	III	27,9	26,1	2,6	.	.	11,1	.	-1,0	-0,3	.	-0,4	1,2
	IV	27,2	26,9	1,8	.	.	7,0	.	12,7	2,7	.	7,4	0,5
2001	I	33,2	27,1	2,3	.	.	8,8	.	-2,4	2,2	.	-4,0	3,2
	II	.	23,5	.	.	.	-28,0	.	-16,0	4,2	.	12,3	-4,7
	III	.	26,1	.	.	.	6,4	.	-8,9	-1,1	.	-5,2	2,6
	IV	.	25,1	.	.	.	2,3	.	3,2	1,5	.	8,9	-1,5
2002	I	.	27,3	.	.	.	9,8	.	-6,5	-2,4	.	-6,3	2,4
	II	.	22,7	.	.	.	-26,3	.	-21,2	1,6	.	7,3	-8,7

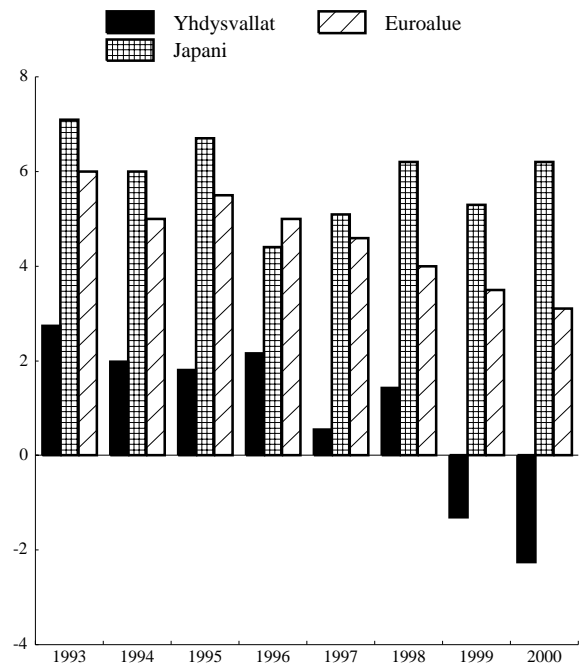
Yritysten (pl. rahoitussektori) nettoluotonanto

(prosenttia BKT:stä)

Kotitalouksien nettoluotonanto¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

Lähteet: EKP, Federal Reserve Board, Bank of Japan ja Economic and Social Research Institute.

1) Kotitaloudet mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Teknisiä huomautuksia

Taulukko 2.4¹

Euroalueen raha-aggregaattien puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2).² Joihinkin M2:n eriin tehdään kalenterikorjauksia. M3 puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen M1:n ja erotuksien (M2–M1) ja (M3–M2) kausivaihtelusta puhdistetut sarjat, jotta aluerät summautuvat yhteen M3:ksi.

Kausivaihtelusta puhdistettujen kantojen indeksille estimoidaan kausitekijät. Niillä muokataan miljardeina euroina ilmaistuja kantoja ja uudelleenluokittelusta, arvostusmuutoksista ja muista vastaavista muutoksista aiheutuvia korjauksia. Näin saadaan kantojen, korjauksien ja virtojen kausipuhdistetut arvot. Kausitekijät tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella.

Jos F_t^M kuvaa muutosta kuukauden t aikana, L_t kantaa kuukauden t lopussa, X_t^M suhteellista muutosta kuukaudessa t (lisättyä yhdellä), eli

$$(a) X_t^M = \left(\frac{F_t^M}{L_{t-1}} + 1 \right)$$

ja jos I_t on kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta, eli

$$I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{F_t}{L_{t-1}} \right)$$

jossa perusjako $I_{\text{Joulu 1998}} = 100$, voidaan suhteellinen vuosimuutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona laskea seuraavasti:

$$(b) a_t = \left(\prod_{i=0}^{11} X_{t-i}^M - 1 \right) \times 100$$

$$(c) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Taulukossa 2.4.4 esitetty kuukausimuutos voidaan vastaavasti laskea kaavalla $(I_t/I_{t-1} - 1) \times 100$. M3:n kolmen kuukauden liukuva keskiarvo lasketaan kaavalla $(a_t + a_{t-1} + a_{t-2})/3$.

Pyöristysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukon 2.4 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) sivulta "Euro area statistics-download" CSV-tiedostona, jolloin taulukon 2.4 tarkat suhteelliset muutosluvut voidaan laskea.

Taulukot 2.5–2.8

Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Tammikuussa 1999 käyttöön otetun uuden raportointimenetelmän vuoksi taulukoiden 2.5–2.8 kantatiedot vuoden 1999 ensimmäistä neljänestä edeltävältä ajalta eivät ole suoraan vertailukelpoisia myöhempien tietojen kanssa. Niitä voidaan kuitenkin käyttää rakenneanalyysiin. Kasvuvauhtien yksityiskohtainen analyysi on mahdollista taulukoiden 2.5–2.7 neljännesvuositusten virtatietojen osalta.

Koska taulukoissa 2.5–2.8 esitetyt tilastot tarkistetaan neljännesvuosittain, niissä esiintyvät luvut voivat hieman poiketa kuukausitilastojen luvuista.

¹ Lisätietoja: Euroopan keskuspankki (elokuu 2000), "Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area".

² Lisätietoja: Findley, D., Monsell, B., Bell, W., Otto, M. ja Chen, B.C. (1998), "New Capabilities and Methods of the X-12-ARIMA Seasonal Adjustment Program", *Journal of Business and Economic Statistics*, 16, 2, 127–152, tai "X-12-ARIMA Reference Manual Version 0.2.2" (joulukuu 1998), *Time Series Staff, Bureau of the Census, Washington, D.C.*

Lisätietoja: Gomez, V. ja Maravall, A. (1996), "Programs TRAMO and SEATS: Instructions for the User", *Bank of Spain, Working Paper No. 9628, Madrid.*

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella.

Jos F_t^Q kuvaa muutosta kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena, X_t^Q suhteellista muutosta (liisättyä yhdellä) kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena, eli

$$(d) \quad X_t^Q = \left(\frac{F_t^Q}{L_{t-3}} + 1 \right)$$

ja jos I_t ja L_t ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, voidaan suhteellinen vuosimuutos a_t kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena laskea seuraavasti:

$$(e) \quad a_t = \left(\prod_{i=0}^3 X_{t-3i}^Q - 1 \right) \times 100$$

$$(f) \quad a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Vastaavasti neljännesvuosimuutos voidaan laskea kaavalla $(I_t/I_{t-3} - 1) \times 100$.

Pyöristysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukkojen 2.5–2.7 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) sivulta ”Euro area statistics-download” CSV-tiedostona, jolloin taulukkojen 2.5–2.7 tarkat suhteelliset muutokset voidaan laskea.

Taulukko 4.1

YKHIn puhdistaminen kausivaihtelusta¹

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2) (ks. alaviite 2 edellisellä sivulla). Kokonaisindeksi puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut jalostettuja elintarvikkeita, jalostamattomia elintarvikkeita, muita teollisuustuotteita kuin energiaa ja palveluja koskevat euroalueen aikasarjat. Energian hintatietoja ei ole puhdistettu, koska sen hinnan kausivaihtelusta ei ole tilastollista näyttöä. Kausitekijät tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukko 8.2

Vaihtotaseen puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausivaihtelusta puhdistaminen, joka tässä perustuu aikasarjan komponenttien multiplikatiiviseen malliin, toteutetaan X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2) (ks. alaviite 2 edellisellä sivulla). Tavara-kaupan taseessa kausivaihtelusta puhdistaminen käsittää pääsiäispyhä- ja työpäiväkorjaukset, palvelutaseessa pelkästään työpäiväkorjauksen. Koko vaihtotaseen kausivaihtelusta puhdistettu sarja muodostetaan laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut euroalueen tavarakauppaa, palveluja, tuotannontekijäkorvauksia ja tulonsiirtoja kuvaavat aikasarjat. Kausikomponentit tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

¹ Ks. alaviite 1 edellisellä sivulla.

Yleistä

Euroopan keskuspankin (EKP) keräämät ja julkaisemat tilastot perustuvat toukokuussa 2000 julkaistuun asiakirjaan ”Statistical information collected and compiled by the ESCB”, jolla päivitetään heinäkuussa 1996 julkaistua asiakirjaa ”Statistical requirements for Stage Three of Monetary Union (Implementation Package)”. Päivitetystä asiakirjasta kuvataan tilastojen nykyistä tuottamista. Siinä käsitellään raha- ja pankkitilastoja sekä niihin liittyviä tilastoja, kuten maksetasetilastoja, ulkomaista varallisuutta koskevia tilastoja ja rahoitustilinpitoa. Sen sijaan ne EKP:n vaatimukset, jotka koskevat hinta- ja kustannustilastoja, kansantalouden tilinpitoa, työmarkkina-tilastoja, julkisen talouden tulo- ja menotilastoja, lyhyen aikavälin tarjonta- ja kysyntätilastoja sekä yrittäjiä ja kuluttajia koskevia suhdannekyselyitä, esitetään elokuussa 2000 julkaistussa asiakirjassa ”Statistical requirements of the ECB in the field of general economic statistics”.¹

Nämä tilastot keskittyvät euroalueeseen kokonaisuutena, EKP:n kuukausikatsauksessa julkaistaan uusia tietoja heti tuoreeltaan. Pitkän aikavälin yksityiskohtaisia tilastotietoja lisäselvityksineen on saatavissa EKP:n verkkosivujen osassa ”Statistics”(www.ecb.int). Näiden verkkosivujen osassa ”Statistics on-line” on käytettävissä hakutoiminto, niiden kautta voi tilata tilastoaineistoja ja ladata tilastoja zip-pakatussa CSV-muodossa (Comma Separated Value).

Koska ecun muodostavat valuutat eivät ole samat kuin rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat, rahaliiton ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen kurssimuutokset vaikuttaisivat niihin vuotta 1999 edeltäviin tilastojen lukuihin, jotka saataisiin muuttamalla rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat senhetkisten vaihtokurssien mukaan ecuiksi. Jotta tämä voitaisiin välttää rahatilastoissa, taulukoiden 2.1–2.8 tiedot vuotta 1999 edeltävältä ajalta on ilmoitettu yksikköinä, jotka on saatu muuttamalla kansalliset valuutat 31.12.1998 asetetuilla euron peruuttamattomilla muuntokursseilla. Ellei toisin mainita, hinta- ja kustannustilastot vuotta 1999 edeltävältä ajalta perustuvat kansallisissa valuutoissa ilmoitettuihin tietoihin.

Tietoja on tarpeen mukaan laskettu yhteen tai konsolidoitu (mukaan lukien maitten välinen konsolidointi).

Kuukausikatsauksen tilastot perustuvat yleensä tietoihin, jotka ovat olleet käytettävissä EKP:n neuvoston kunkin kuukauden ensimmäistä kokouspäivää edeltävänä päivänä. Tämän numeron tilastot perustuvat 6.11.2002 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Uusimmat tiedot ovat usein ennakkotietoja, joihin voidaan myöhemmin tarkistaa. Pyöritysten vuoksi eri lukujen yhteissummat eivät välttämättä täsmää.

Yhteenveto

Taulukossa esitetään yhteenveto euroalueen talouskehityksen keskeisimmistä piirteistä.

Rahapolitiikka- ja rahoitusmarkkinatilastot

Taulukoissa 1.1–1.5 esitetään eurojärjestelmän (Eurosystem) konsolidoitu tase, tietoja eurojärjestelmän rahapoliittisista operaatioista sekä tilastoja, jotka liittyvät vähimmäisvarantoihin ja pankkijärjestelmän likviditeettiasemaan. Taulukot 1.2 ja 1.3 kuvaavat siirtymistä vaihtuvakorkoihin huutokauppoihin kesäkuussa 2000. Taulukoissa 2.1–2.3 esitetään rahalaitoksiin liittyviä, rahataloutta koskevia tilastoja eurojärjestelmä mukaan lukien. Taulukon 2.3 tiedot on konsolidoitu; euroalueen rahalaitosten välisiä positioita ei ole esitetty, mutta niiden saamisten ja velkojen yhteissummien erotus esitetään sarakkeessa 13. Taulukossa 2.4 on rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta johdetut raha-aggregaatit ja joi-takin valtionhallinnon (monetaarisia) velkoja. M3 on laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia euroalueella sijaitsevien rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, euroalueella sijaitsevien rahalaitosten liikkeeseen laskemia

¹ Euroopan tasolla raha- ja pankkitilastoista vastaa EKP. Maksutasetilastoista sekä ulkomaista varallisuutta ja rahoitustilinpitoa koskevista tilastoista vastaavat Euroopan komissio (Eurostat) ja EKP yhdessä. Hinta- ja kustannustilastoista ja muista taloustilastoista vastaa Euroopan komissio (Eurostat).

rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita. Nämä osuudet sisältyvät taulukon 2.3 erään ”ulkomaiset velat”, joihin ne vaikuttavat myös taulukossa 2.4 esitettyyn erään ”ulkomaiset nettosaamiset”. Taulukossa 2.5 esitetään neljännesvuositilastot rahalaitosten lainoista kotitalouksille ja yrityksille eriteltyinä käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Taulukossa 2.6 on neljännesvuositilastot euroalueella olevien talletuksista rahalaitoksiin ja taulukossa 2.7 neljännesvuositilastot euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvista rahalaitosten saamisista ja veloista. Taulukossa 2.8 esitetään neljännesvuositilastot joistakin rahalaitosten tase-eristä valuutoittain. Taulukoissa 2.5–2.7 esitetään virtatiedot, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista, sekä vuotuiset prosenttimuutokset. Luettelo rahalaitoksista on kokonaisuudessaan EKP:n verkkosivuilla. Sektoriluokitus on esitetty yksityiskohtaisesti raha- ja pankkitilastojen sektorikäsitteessä ”Money and Banking Statistics Sector Manual – Guidance for the statistical classification of customers” (EKP, marraskuu 1999). Raha- ja pankkitilastojen kokoamisohjeissa ”Money and Banking Statistics Compilation Guide” (EMI, huhtikuu 1998) esitetään suosituksia, joita kansallisten keskuspankkien tulee noudattaa. Tilastotiedot on kerätty ja laadittu 1.1.1999 lähtien rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EKP/2001/13, joka tammikuussa 2002 korvasi aiemman asetuksen EKP/1998/16) mukaisesti.

EKP tuottaa tilastot, jotka koskevat rahamarkkinakorkoja, valtion pitkäaikaisien lainojen tuottoja ja osakeindeksejä (taulukot 3.1–3.3), sähköisistä markkinainformaatiojärjestelmistä saatujen tie-

2 Sektorijaottelu on EKT 95:n mukainen. Kuukausikatsauksen taulukoissa käytetyt sektoriluokitukset ovat seuraavat: rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) sisältää EKP:n ja euroalueen jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit (S121) sekä muut rahalaitokset (S122); muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset sisältää muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S123), rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S124) sekä vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S125); yritykset (S11); valtio (S1311); muut julkisyhteisöt sisältää osavaltiohallinnon (S1312), paikallishallinnon (S1313) ja sosiaaliturvarahastot (S1314).

tojen perusteella. Pankkien luotto- ja talletuskorkeja koskevien tilastojen (taulukko 3.4) yksityiskohdat ilmenevät taulukon alaviitteestä.

Arvopapereiden liikkeeseenlaskua koskevat tilastot esitetään taulukoissa 3.5 ja 3.6. Tilastot on jaoteltu pitkä- ja lyhytaikaisiin arvopapereihin. Lyhytaikaisilla arvopapereilla tarkoitetaan arvopapereita, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään yksi vuosi (EKT 95:n luokittelun mukaisesti; poikkeuksellisesti enintään kaksi vuotta). Pitkäaikaisiin arvopapereihin lasketaan arvopaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on pitempi kuin yksi vuosi tai joiden valinnainen maturiteetti on vähintään yksi vuosi tai joiden maturiteettia ei ole määritetty. Euroalueella olevia liikkeeseenlaskijoita koskevien tilastojen arvioidaan kattavan noin 95 % kaikista liikkeeseenlaskuista. Taulukosta 3.5 käyvät ilmi lyhyt- ja pitkäaikaisen arvopapereiden liikkeeseen laskut, kuolelut ja kannat. Nettomääräiset liikkeeseenlaskut ja kantojen muutokset eroavat toisistaan arvostusmuutosten, uudelleenluokittelun sekä muiden muutosten vuoksi. Taulukossa 3.6 eritellään sektoreittain euromääräisten arvopapereiden liikkeeseenlaskijat euroalueella ja sen ulkopuolella. Euroalueen liikkeeseenlaskijoiden sektoriluokitus on EKT 95:n mukainen.² Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden luokituksessa termillä ”pankit (ml. keskuspankit)” tarkoitetaan laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) ja jotka sijaitsevat euroalueen ulkopuolella. Euroopan investointipankki sisältyy luokitukseen ”kansainväliset järjestöt”. (Euroopan keskuspankki sisältyy eurojärjestelmään.)

Taulukossa 3.6 yhteismäärät (sarakeet 1, 7 ja 14) ovat samat kuin taulukossa 3.5 esitetyt luvut euromääräisten arvopapereiden kannoista (sarakeet 8, 16 ja 20), bruttomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 5, 13 ja 17) ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 7, 15 ja 19). Rahalaitosten liikkeeseen laskemien arvopapereiden kanta (sarake 2) taulukossa 3.6 vastaa suurin piirtein taulukossa 2.8.3 esitettyjä rahalaitosten yhteenlasketun taseen velkapuolen rahamarkkinapapereita ja velkapapereita (sarakeet 2 ja 10), vaikka liikkeeseenlaskutilastojen kattavuus onkin tällä hetkellä hieman suppeampi.

Hinnat ja reaalityalouden tilastot

EKP:n kuukausikatsauksessa esitettävät tilastot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta Euroopan komission (lähinnä Eurostatin) ja kansallisten tilastoviranomaisten tuottamia. Euroaluetta koskevat tiedot on saatu laskemalla yksittäisten jäsenvaltioiden tiedot yhteen. Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Yleensä tuoreimmista tilastoista saa vertailukelpoisinta tietoa.

Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi YKHI (taulukko 4.1) on käytettävissä vuodesta 1995 lähtien. YKHI perustuu kansallisiin yhdenmukaistettuihin kuluttajahintaindekseihin, jotka lasketaan samoin menetelmin kaikissa euroalueen valtioissa. Tavara- ja palveluerien jaottelu perustuu YKHIn erien luokittelussa käytettyyn yksilöllisen kulutuksen luokitukseen käytötarkoituksen mukaan (Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP). YKHIn sisältyvät kotitalouksien todelliset rahamääräiset kulutusmenot euroalueen muodostamalla talousalueella. Taulukossa on myös EKP:n kokoamat, kausivaihtelusta puhdistetut YKHI-tilastot.

Kansantalouden tilinpitoa koskevat tilastot (taulukot 4.2 ja 5.1) – mm. neljännesvuosittaiset yhteenvedot tilinpidosta – tulevat täysin vertailukelpoiksi koko euroalueella, kun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä (EKT 95) otetaan käyttöön vuoden 1999 aikana ja sen jälkeen. Osa tilastoista on jo täysin vertailukelpoisia. Taulukossa 4.2.2 esitetyt bruttokansantuotteen deflaattorit vuotta 1999 edeltävältä ajalta on laskettu kansallisessa valuutassa kansallisten tietojen perusteella. Tämän Kuukausikatsauksen kansantalouden tilinpitotilastot perustuvat EKT 95:een.

Taulukossa 5.2 on muita keskeisiä reaalityalouden tilastoja. EU:n neuvoston 19.5.1998 antaman lyhyen aikavälin tilastoja koskevan asetuksen (EY) N:o 1165/98 täytäntöönpano kasvattaa käytettävissä olevien euroaluetta koskevien tilastojen määrää. Tuotteiden loppukäytön mukainen erittely taulukoissa 4.2.1 ja 5.2.1 vastaa ilman rakennusteollisuutta lasketun teollisuuden yhdenmukaistettua alajaottelua (NACE-luokitus C–E) teollisuuden koontiryhmiin siten kuin

komission 26.3.2001 antamassa asetuksessa (EY) N:o 586/2001 on määritelty.

Barometritiedot (taulukko 5.3) perustuvat Euroopan komission tekemiin yritys- ja kuluttajakyselyihin.

Työllisyystilastot (taulukko 5.4) perustuvat EKT 95:een. Milloin euroaluetta koskevat tiedot eivät ole kattavia, jotkin luvut ovat käytettävissä oleviin tietoihin perustuvia EKP:n arvioita. Työttömyystilastot ovat Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ohjeiden mukaisia. Työttömyysasteen laskeamisessa käytetyt työvoiman määrää koskevat arviot poikkeavat taulukossa 5.4 esitetyistä yhteenlasketuista työllisyys- ja työttömyyslukuista.

Rahoitustilinpitotilastot

Taulukossa 6.1 esitetään euroalueen ei-rahoitussektorin rahoitustilipidon neljännesvuositilastot, joissa ovat mukana julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15). Tilastoja ei ole puhdistettu kausivaihtelusta ja ne sisältävät kantatiedot ja EKT 95:n mukaiset rahoitustaloustoimet. Tilastoissa esitetään ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja. Rahoituksen hankintaa käsittelevässä osassa velat on jaoteltu EKT 95:n luokituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Rahoituksen käyttöä (saamia) koskevat tiedot eivät ole yhtä yksityiskohtaisia kuin tiedot rahoituksen hankinnasta erityisesti sen vuoksi, ettei niitä pystytä erittelemään sektoreittain. Sekä kantatiedot että tiedot rahoitustaloustoimista saattavat antaa talouskehityksen taustaa selventäviä viitteitä. On kuitenkin todennäköistä, että tilastojen käyttäjien päähuomio kohdistuu rahoitustaloustoimia koskeviin tietoihin.

Neljännesvuositiedot perustuvat euroalueen rahalaitoksia koskeviin tilastoihin, kansallista tilinpitoa koskeviin neljännesvuositietoihin ja BIS:n kansainvälisiin pankkitilastoihin. Vaikka euroalueen tilastot perustuvatkin kaikkien euroalueen maiden tietoihin, Irlannin ja Luxemburgin kansallisen tilinpidon neljännesvuositilastoja ei tois-
taiseksi ole käytettävissä.

Taulukko 6.2 on muuttunut siten, että siihen sisältyvät EKT 95:tä koskevaan asetukseen (neuvoston 25.6.1996 antama asetus (EY) N:o 2223/96) perustuvat pääomatili- ja rahoitustilitiedot vuosilta 1995–2001. Uudessa taulukossa esitetään kaikkien euroalueen sektoreiden säästämistä, (rahoitusomaisuuteen ja muuhun kuin rahoitusomaisuuteen tehtyjä) investointeja ja rahoitusta koskevat vuotuiset tiedot. Yritysten ja kotitalouksien tiedot esitetään erikseen. Näistä vuotuisista tilastoista saadaan entistä yksityiskohtaisempaa tietoa rahoitusvarojen hankinnasta, ja ne ovat yhdenmukaisia taulukossa 6.1 esitettyjen neljännesvuositietojen kanssa.

Julkisen talouden rahoitusasema

Taulukoissa 7.1–7.3 esitetään euroalueen julkisen talouden rahoitusasema. Tiedot on suurimmaksi osaksi konsolidoitu, ja ne perustuvat EKT 95:een. EKP laatii euroalueen aggregaattitilastot jäsenmaiden toimittamien tietojen perusteella, ja tilastoja päivitetään säännöllisesti. Tiedot, jotka koskevat euroalueen maiden julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa, voivat poiketa Euroopan komission liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn yhteydessä käyttämistä tiedoista.

Taulukossa 7.1 esitetään julkisyhteisöjen tulot ja menot EKT 95:n määritelmien mukaisesti sellaisina kuin ne on muutettu Euroopan komission 10.7.2000 antamassa asetuksessa N:o 1500/2000. Taulukossa 7.2 esitetään konsolidoitu julkisen talouden bruttovelka nimellisarvoisena liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä käsittelevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Taulukoissa 7.1 ja 7.2 esitetään yhteenvedot euroalueen yksittäisten maiden tiedoista, koska ne ovat tärkeitä vakaus- ja kasvusopimuksen kannalta. Taulukossa 7.3 esitetään analyysi julkisen talouden velasta. Julkisen velan muutoksen ja julkisen talouden alijäämän erotus (eli alijäämä-/velkakoikaisu) johtuu pääasiassa julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutoksista ja valuutan arvostusmuutosten vaikutuksista.

Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto), ulkomaankauppa ja valuuttakurssit

Maksutasetta (taulukot 8.1–8.6) ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen käsitteet ja määritelmät vastaavat yleensä IMF:n maksutasekäsikirjan 5. laitosta (lokakuu 1993), EKP:n toukokuussa 2000 antamien Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksia koskevia suuntaviivoja (EKP/2000/4) ja Eurostatin ohjeita.

Euroalueen maksutasetilastot on laatinut EKP. Joulukuuhun 1998 asti tiedot on ilmoitettu ecuinä. Maksutasetilaston tuoreimmat kuukausitiedot ovat ennakkotietoja, jotka tarkistetaan yksityiskohtaisten neljännesvuosittaisten maksutasetilastojen julkaisemisen yhteydessä. Aiempia tietoja tarkistetaan aika ajoin.

Tilastot, jotka perustuvat osittain arvioihin, eivät ole täysin vertailukelpoisia myöhempien havaintojen kanssa. Tällaisia tilastoja ovat maksutaseen rahoitustasetilastot vuoden 1998 loppua edeltävältä ajalta, palvelutasetilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta, tuotannontekijäkorvausten taseen kuukausikehitystä koskevat tilastot vuosilta 1997–1999 ja ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta. Taulukossa 8.5.2 on jaoteltu euroalueella olevien sijoitukset euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittajan sektorin mukaan. Sen sijaan ulkomaisten sijoittajien sijoituksia euroalueella olevien liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ei voida esittää liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuina.

Euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot (taulukko 8.7.1) on saatu laskemalla yhteen kansalliset nettomääräiset tiedot. Ulkomainen varallisuus on laskettu käyttäen tämänhetkisiä markkinahintoja. Laskennassa ei kuitenkaan otettu huomioon suorien sijoitusten kantatietoja, jotka laajalti perustuvat kirjanpitoarvoihin.

Eurojärjestelmän valuuttavarannon ja siihen liittyvien saamisten kannat sekä EKP:n valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset esitetään taulukossa 8.7.2., jonka tiedot ovat IMF:n ja BIS:n valuuttavarannon ja valuuttamääräisen likviditeetin raportointimallin mukaisia. Aiempia tilastoja

tarkistetaan jatkuvasti, eivätkä valuuttavaranto-tilastot vuoden 1999 loppua edeltävältä ajalta ole täysin vertailukelpoisia myöhempien tilastojen kanssa. Eurojärjestelmän valuuttavarannon tilastointia käsittelevä julkaisu on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.

Taulukossa 9 esitetään euroalueen tavaroiden ulkomaankauppa. Enin osa tiedoista on saatu Eurostatista. EKP laskee määräindeksit Eurostatin arvoja yksikköarvoindeksien perusteella. Yksikköarvoindeksit puhdistetaan kausivaihtelusta EKP:ssä ja arvoa koskevat tilastot puhdistetaan kausivaihtelusta ja korjataan työpäivien määrällä Eurostatissa.

Raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden, investointitavaroiden ja kulutustavaroiden hyödykejako noudattaa SITC-luokitukseen (3. tarkistettu laitos) perustuvaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden ja öljyn hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos). Maantieteellisessä jaottelussa euroalueen tärkeimmät kauppakumppanit esitetään joko maittain tai ryhmittäin. EU:n jäsenyyttä hakeneet 13 maata ovat Bulgaria, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Turkki, Unkari ja Viro.

Määritelmien, luokittelun, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin verrattavissa maksutasetilastojen tavarakaupan eriin (taulukot 8.1 ja 8.2). Ero johtuu osittain siitä, että vakuutus ja rahti on laskettu mukaan tavaroiden tuontitilastoissa. Vakuutuksen ja rahdin osuus tuonnin arvosta (kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina) oli noin 3,8 % vuonna 1998 (EKP:n arvio).

Taulukossa 10 esitetään EKP:n laskemat euron nimellinen ja reaali-indeksi. Indeksit perustuvat euron valuuttakurssien painotettuihin keskiarvoihin. Painot perustuvat teollisuustuotteiden kaupankäyntitilastoihin vuosilta 1995–97, ja niissä on otettu huomioon kolmansien markkinoiden vaikutus. Joulukuuhun 2000 asti suppeaan maaryhmään kuuluvat ne maat, joiden valuutat on esitetty taulukossa, sekä Kreikka. Alkaen tammikuusta 2001, jolloin Kreikka otti euron käyttöön, Kreikan drakmaa ei enää ole mukana euron efektiivisessä valuuttakurssissa, mikä on otettu painoissa huomioon. Laajaan maaryhmään kuuluvat lisäksi seuraavat maat: Algeria, Argentiina, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Intia, Israel, Kiina, Kroatia, Kypros, Malesia, Marokko, Meksiko, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Taiwan, Thaimaa, Tšekki, Turkki, Unkari, Uusi-Seelanti, Venäjä ja Viro. Reaaliset valuuttakurssit lasketaan kuluttajahintaindeksin, tehdasteollisuuden tuottajahintaindeksin ja tehdasteollisuuden yksikkötyökustannusten pohjalta. Jos deflaattoreita ei ole saatavissa, käytetään arvioita. Taulukossa esitetään euron kahdenväliset kurssit suhteessa niihin 12 valuuttaan, joita EKP käyttää ”suppean” efektiivisen valuuttakurssin laskennassa. EKP:n julkaisee päivittäisiä viitekursseja näille ja joillekin muille valuutoille.

Muut tilastot

EU:n muita jäsenvaltioita koskevat tilastot (taulukko 11) noudattavat samoja periaatteita kuin euroalueen tilastot. Yhdysvaltoja ja Japania koskevat tilastot (taulukot 12.1 ja 12.2) perustuvat kansallisiin lähteisiin.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet¹

4.1.2000

EKP ilmoittaa, että eurojärjestelmä toteuttaa 5.1.2000 likviditeettiä vähentävän hienosäätöoperaation, jonka maksut suoritetaan samana päivänä. Tällä toimenpiteellä pyritään palauttamaan normaali likviditeetti markkinoille sen jälkeen, kun vuoteen 2000 siirtyminen oli sujunut ongelmitta.

5.1.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,0 %, maksuvalmiusluoton korko 4,0 % ja talletuskorko 2,0 %.

15.1.2000

Kreikan viranomaisten pyynnöstä euroalueeseen kuuluvien EU:n jäsenvaltioiden ministerit, EKP sekä Tanskan ja Kreikan ministerit ja keskuspankkien pääjohtajat päättävät revalvoida Kreikan drakman keskuskurssin valuuttakurssimekanismissa (ERM II) 3½ prosentilla alkaen 17.1.2000.

20.1.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,0 %, maksuvalmiusluoton korko 4,0 % ja talletuskorko 2,0 %.

EKP:n neuvosto päättää myös, että eurojärjestelmä aikoo jakaa vuoden 2000 alkupuoliskolla toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otettiin huomioon euroalueen pankkijärjestelmän arvioitu likviditeetin tarve vuoden 2000 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana sekä eurojärjestelmän pyrkimys jakaa vastaisuudessaakin suurin osa rahoitussektorille rahoitusoperaatioissa tarjoamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

3.2.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 9.2.2000. Maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin 4.2.2000 lähtien. Talletuskorkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 4.2.2000 lähtien.

17.2., 2.3.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

16.3.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,5 prosenttiin siitä operaatiosta lähtien, jonka maksut suoritetaan 22.3.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,5 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 2,5 prosenttiin 17.3.2000 lähtien.

30.3., 13.4.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,5 %, maksuvalmiusluoton korko 4,5 % ja talletuskorko 2,5 %.

27.4.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 4.5.2000. Maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 28.4.2000 lähtien.

¹ Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 1999 on esitetty EKP:n vuosikertomuksessa vuodelta 1999 sivuilla 172–175.

11.5.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

25.5.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.6.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja soveltaa sitä kahteen (kiinteäkorkoisena huutokauppana toteutettavaan) operaatioon, joiden maksut suoritetaan 15. ja 21.6.2000. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää nostaa maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 9.6.2000 lähtien.

EKP:n neuvosto ilmoittaa myös, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina siten, että likviditeetin jaossa käytetään monikorkoista menettelyä. EKP:n neuvosto päättää asettaa näissä operaatioissa tehtäville korkotarjouksille alarajan, joka on 4,25 %. Siirtymisellä vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin ei ole tarkoitus muuttaa eurojärjestelmän rahapolitiikan viritystä. Uudella huutokauppanenettelyllä pyritään vastaamaan huomattavaan ylikysyntään, johon tähänastinen kiinteäkorkoisen huutokauppanenettelyn soveltaminen on johtanut.

19.6.2000

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklan 122 kohdan 2 mukaisesti Ecofin-neuvosto päättää, että Kreikka täyttää artiklan 121 kohdassa I esitettyihin kriteereihin perustuvat vaatimukset, ja kumoaa Kreikkaa koskevan poikkeuk-

sen 1.1.2001 lukien. Ecofin-neuvosto teki päätöksensä ottaen huomioon Euroopan komission ja EKP:n kertomukset Ruotsin ja Kreikan edistymisestä talous- ja rahaliiton jäsenyyteen liittyvien velvoitteiden täyttämässä ja kuultuaan Euroopan parlamenttia ja keskusteltuaan valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston kanssa.

Toimien yksimielisesti niiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden, joita ei koske poikkeus, ja kyseisen jäsenvaltion kanssa Ecofin-neuvosto – Euroopan komission esityksestä ja EKP:tä kuultuaan – vahvistaa myös Kreikan drakman ja euron välisen peruuttamattoman muuntokurssin, joka tulee voimaan 1.1.2001. Kreikan drakman ja euron välisen muuntokurssin (joka vastaa drakman valitsevaa keskuskurssia euroon nähden ERM II -valuuttakurssimekanismissa) määrittämisen jälkeen EKP ja Kreikan keskuspankki ilmoittavat, että ne tulevat seuraamaan Kreikan drakman ja euron välisen markkinakurssin lähentymistä drakman euromuuntokurssiin. Lähentyminen tulisi saavuttaa viimeistään 29.12.2000 mennessä.

21.6.2000

EKP:n neuvosto päättää, että maksuvalmiusluoton korko on edelleen 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %. Neuvosto toistaa, että – kuten 8.6.2000 ilmoitettiin – eurojärjestelmän tulevat perusrahoitusoperaatiot tullaan toteuttamaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina monikorkoista huutokauppanenettelyä käyttäen ja että operaatioissa tehtävien korkotarjousten alaraja on 4,25 %.

EKP:n neuvosto ilmoittaa myös, että vuoden 2000 loppupuolella toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa eurojärjestelmä aikoo jakaa 15 miljardia euroa operaatiota kohden. Tässä määrässä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän ennakoitujen likviditeettitarpeet vuoden 2000 loppupuolella ja eurojärjestelmän halukkuus myöntää edelleen suurin osan rahoitussektorin rahoituksesta perusrahoitusoperaatioiden kautta.

6.7., 20.7., 3.8.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

31.8.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin siitä operaatiosta lähtien, jonka maksut suoritetaan 6.9.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 1.9.2000 lähtien.

14.9.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

5.10.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa 0,25 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 11.10.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 5,75 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin 6.10.2000 alkaen.

19.10., 2.11., 16.11., 30.11.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

14.12.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää rahan määrän kasvun eli lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon $4\frac{1}{2}$ prosentissa. Päätös perustuu siihen, että käytettävissä olevat tiedot tukevat edelleen niitä taustaoletuksia, joiden perusteella viitearvo alun perin määritettiin joulukuussa 1998 ja vahvistettiin uudelleen joulukuussa 1999. Oletukset ovat, että M3:n kiertonopeuden hidastumistrendi on keskipitkällä aikavälillä $\frac{1}{2}$ –1 % vuodessa ja potentiaalisen tuotannon trendikasvuvauhti 2– $2\frac{1}{2}$ % vuodessa. EKP:n neuvosto tarkistaa viitearvon seuraavan kerran joulukuussa 2001.

2.1.2001

Kreikka otti euron käyttöön 1.1.2001, ja siitä tuli näin ollen kahdestoista yhteisen rahan käyttöönsä ottava EU:n jäsenvaltio. Se on myös ensimmäinen EU:n jäsenvaltio, joka siirtyy yhteisen rahan käyttöön sen jälkeen, kun talous- ja rahaliiton (EMU) kolmas vaihe 1.1.1999 alkoi. Kreikan keskuspankki on nyt siten eurojärjestelmän täysivaltainen jäsen, jolla on samat oikeudet ja velvoitteet kuin euron aiemmin käyttöön otaneiden 11 EU-jäsenvaltion kansallisilla keskuspankeilla. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 49 mukaisesti Kreikan keskuspankki maksaa EKP:n pääomasta merkitsemänsä osuuden loppuosan ja osuutensa EKP:n rahastoista sekä siirtää EKP:lle osan omista varannoistaan.

Vuoden 2001 ensimmäinen perusrahoitusoperaatio, josta ilmoitettiin 29.12.2000, on eurojärjestelmän kreikkalaisille vastapuolille ensimmäinen. Operaation toteutus onnistuu hyvin. Likviditeettiä jaetaan 101 miljardia euroa. Jaossa otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden lisääntyminen, joka johtuu Kreikan rahalaitosten liittymisestä järjestelmään.

4.1.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuoden 2001 pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan likviditeettiä 20 miljardia euroa kussakin. Tällöin otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotetut likviditeettitarpeet vuonna 2001 ja eurojärjestelmän halukkuus kattaa edelleen suurin osa rahoitussektorin likviditeettitarpeista perusrahoitusoperaatioillaan. EKP:n neuvosto voi muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos vuoden aikana ilmenee odottamattomia likviditeettitarpeita.

18.1., 1.2., 15.2., 1.3., 15.3., 29.3., 11.4., 26.4.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

10.5.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 15.5.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 11.5.2001 lähtien.

23.5., 7.6., 21.6., 5.7., 19.7., 2.8.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

30.8.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 5.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 31.8.2001 lähtien.

13.9.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

17.9.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 19.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 18.9.2001 lähtien.

27.9., 11.10., 25.10.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.11.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 14.11.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 9.11.2001 lähtien.

6.12.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %. EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

3.1.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuonna 2002 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaa-

tioissa jaetaan 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2002 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessa suurin osa rahoitussektorille jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta. EKP:n neuvosto voi vuoden aikana muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos likviditeetin tarpeessa ilmenee odottamattomia muutoksia.

7.2., 7.3., 4.4., 2.5., 6.6., 4.7., 1.8., 12.9., 10.10., 7.11.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Euroopan keskuspankin julkaisuja

Tässä luettelossa on tietoja joistakin Euroopan keskuspankin julkaisemista asiakirjoista. Julkaisut ovat saatavissa maksutta EKP:n tiedotuksesta (Press and Information Division). Tilaukset voi lähettää nimiösivun kääntöpuolella olevaan postiosoitteeseen.

Täydellinen luettelo Euroopan rahapoliittisen instituutin julkaisemista asiakirjoista löytyy Internet-kotisivultamme (<http://www.ecb.int>).

Vuosikertomus

Vuosikertomus 1998. Huhtikuu 1999.

Vuosikertomus 1999. Huhtikuu 2000.

Vuosikertomus 2000. Toukokuu 2001.

Vuosikertomus 2001. Huhtikuu 2002.

Lähentymisraportti

Lähentymisraportti 2000. Toukokuu 2000.

Lähentymisraportti 2002. Toukokuu 2002.

Kuukausikatsaus

Tammikuusta 1999 lähtien julkaistut artikkelit:

Euroalue kolmannen vaiheen alussa. Tammikuu 1999.

Vakauteen tähtäävä eurojärjestelmän rahapolitiikan strategia. Tammikuu 1999.

Euroalueen raha-aggregaatit ja niiden merkitys eurojärjestelmän rahapolitiikan strategiassa. Helmikuu 1999.

Lyhyen aikavälin talousindikaattorien merkitys euroalueen hintakehityksen arvioinnissa. Huhtikuu 1999.

Euroalueen pankkitoiminta: rakenteellisia piirteitä ja kehitysnäkymiä. Huhtikuu 1999.

Eurojärjestelmän toimintakehikko: kuvaus ja ensimmäinen arviointi. Toukokuu 1999.

Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpano. Toukokuu 1999.

Keskeisten talousindikaattorien pitkän aikavälin kehitys ja suhdannevaihtelut euroalueen maissa. Heinäkuu 1999.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän institutionaalinen rakenne. Heinäkuu 1999.

Euron kansainvälinen asema. Elokuu 1999.

Euroalueen rahalaitosten taseet vuoden 1999 alkupuolella. Elokuu 1999.

Inflaatioerot rahaliitossa. Lokakuu 1999.

EKPJ:n valmistautuminen vuoteen 2000. Lokakuu 1999.

Vakauteen tähtäävä politiikka ja pitkien reaalikorkojen kehitys 1990-luvulla. Marraskuu 1999.

TARGET ja euromääräiset maksut. Marraskuu 1999.

Euroopan keskuspankin säädökset. Marraskuu 1999.

Euroalue vuosi euron käyttöönoton jälkeen: rahoitusrakenteen tärkeimmät piirteet ja muutokset. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmän valuuttavaranto ja -operaatiot. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmä ja EU:n laajentuminen. Helmikuu 2000.

Arvopaperiselvityksen yhdentyminen. Helmikuu 2000.

Euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssit. Huhtikuu 2000.

EMU ja pankkivalvonta. Huhtikuu 2000.

Korkojen ja korkojohdannaisten informaatioisältö rahapolitiikan kannalta. Toukokuu 2000.

Euroalueen työmarkkinoiden kehitys ja rakenteelliset piirteet. Toukokuu 2000.

Siirtyminen vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin. Heinäkuu 2000.

Rahapolitiikan välittymismekanismi euroalueella. Heinäkuu 2000.

Väestön ikääntyminen ja finanssipolitiikka euroalueella. Heinäkuu 2000.

Katsaus euroalueen hinta- ja kustannusindikaattoreihin. Elokuu 2000.

Euroalueen ulkomaankauppa: tyypilliset piirteet ja viimeaikainen kehitys. Elokuu 2000.

Potentiaalisen tuotannon kasvun ja tuotantokuilun käsitteet, hyödyntäminen ja estimaatit. Lokakuu 2000.

EKP:n suhteet Euroopan yhteisön toimielimiin ja laitoksiin. Lokakuu 2000.

EKP:n rahapolitiikan strategian kaksi pilaria. Marraskuu 2000.

Elektronisen rahan käyttöönoton vaikutuksia. Marraskuu 2000.

Euroalue Kreikan liittymisen jälkeen. Tammikuu 2001.

Epävarmuuden vaikutus rahapoliittiseen päätöksentekoon. Tammikuu 2001.

EKP:n suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja foorumeihin. Tammikuu 2001.

Yritysrahoitus euroalueella. Helmikuu 2001.

Palvelutason yhdenmukaistaminen euroalueella maasta toiseen suoritettavien pienten maksujen välityksessä. Helmikuu 2001.

Euroopan keskuspankin ulkoinen viestintä. Helmikuu 2001.

Euroalueen yleiset taloustilastot. Huhtikuu 2001.

Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö. Huhtikuu 2001.

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto. Huhtikuu 2001.

Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät. Toukokuu 2001.

Uudet vakavaraisuussäännöt – EKP:n näkökulma. Toukokuu 2001.

Ei-rahoitussektorin rahoituksen hankinta ja käyttö euroalueella. Toukokuu 2001.

Uusi tieto- ja viestintäteknikka ja tuottavuus euroalueella. Heinäkuu 2001.

Euroalueen pohjainflaation mittarit. Heinäkuu 2001.

Finanssipolitiikka ja talouskasvu. Elokuu 2001.

Euroalueen hyödykemarkkinauudistukset. Elokuu 2001.

Keskusvastapuoliclearingin keskittyminen euroalueella. Elokuu 2001.

Rahapolitiikan säännöt. Lokakuu 2001.

Vastapuolten tarjoukset eurojärjestelmän säännöllisissä avomarkkinaoperaatioissa. Lokakuu 2001.

Eurokäteisen käyttöönotto euroalueen ulkopuolella. Lokakuu 2001.

Euroalueen suhdannekehitystä kuvaavien yhdistelmäindikaattorien informatiivisuus. Marraskuu 2001.

Talouspolitiikan päätöksenteko EMUssa. Marraskuu 2001.

Talouden perustekijät ja euron kurssi. Tammikuu 2002.

Eurosetelien käyttöönotto: Mitä käteisrahan vaihdon jälkeen? Tammikuu 2002.

Osakemarkkinat ja rahapolitiikka. Helmikuu 2002.

Kansainvälisen yhteistyön kehitys viime aikoina. Helmikuu 2002.

Julkisen talouden automaattisten vakauttajien toiminta euroalueella. Huhtikuu 2002.

Eurojärjestelmä ja maksu- ja selvitysjärjestelmät. Huhtikuu 2002.

Rahalaitosten tase- ja korkotilastoihin tehtävät muutokset. Huhtikuu 2002.

EKP:n likviditeetin hallinta. Toukokuu 2002.

Kansainvälinen valvontayhteistyö. Toukokuu 2002.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään. Toukokuu 2002.

Euroalueen suhdannekierron piirteitä 1990-luvulla. Heinäkuu 2002.

Eurojärjestelmän vuoropuhelu hakijamaiden kanssa. Heinäkuu 2002.

Euroalueen ulkomaisiin suoriin sijoituksiin ja arvopaperisijoituksiin liittyvien pääomavirtojen kehitys. Heinäkuu 2002.

Hintojen lähentyminen ja kilpailu euroalueella. Elokuu 2002.

Euroalueen pankkisektorin viimeaikainen kehitys ja riskit. Elokuu 2002.

Euroalueen säästäminen, rahoitus ja investoinnit. Elokuu 2002.

Rahapolitiikan välittyminen euroalueella. Lokakuu 2002.

Euroalueen repomarkkinoiden pääpiirteitä. Lokakuu 2002.

EKP:n tilivelvollisuus. Marraskuu 2002.

EKP:n rahapolitiikan avoimuus. Marraskuu 2002.

Työllisyyden kasvu euroalueella viime vuosina. Marraskuu 2002.

Occasional Paper Series

- 1 Santillán J., Bayle M. ja Thygesen C., The impact of the euro on money and bond markets. Heinäkuu 2000.
  - 2 Buldorini L., Makrydakis S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro. Helmikuu 2002.
  - 3 Brand C., Gerdesmeier D. ja Roffia B., Estimating the trend of M3 income velocity underlying the reference value for monetary growth. Toukokuu 2002.
  - 4 Genre V. ja Gómez-Salvador R., Labour force developments in the euro area since the 1980s. Heinäkuu 2002.
  - 5 Russo D., Hart T. L. ja Schönberger A., The evolution of clearing and central counterparty services for exchange-traded derivatives in the United States and Europe: a comparison. Syyskuu 2002.
-

Working Paper Series

- 1 Brousseau V. ja Scacciavillani F., A global hazard index for the world foreign exchange markets. Toukokuu 1999.
- 2 Monticelli C. ja Tristani O., What does the single monetary policy do? A SVAR benchmark for the European Central Bank. Toukokuu 1999.
- 3 Detken C., Fiscal policy effectiveness and neutrality results in a non-Ricardian world. Toukokuu 1999.
- 4 Angeloni I. ja Dedola L., From the ERM to the euro: new evidence on economic and policy convergence among EU countries. Toukokuu 1999.
- 5 Wynne M., Core inflation: a review of some conceptual issues. Toukokuu 1999.
- 6 Coenen G. ja Vega J.-L., The demand for M3 in the euro area. Syyskuu 1999.
- 7 De Bandt, O. ja Davis E. P., A cross-country comparison of market structures in European banking. Syyskuu 1999.
- 8 Orphanides A. ja Wieland V., Inflation zone targeting. Lokakuu 1999.
- 9 Coenen G., Asymptotic confidence bands for the estimated autocovariance and autocorrelation functions of vector autoregressive models. Tammikuu 2000.
- 10 Fatum R., On the effectiveness of sterilized foreign exchange intervention. Helmikuu 2000.
- 11 Berk J. M. ja van Bergeijk P., Is the yield curve a useful information variable for the Euro-system? Helmikuu 2000.
- 12 Svensson L. E. O. ja Woodford M., Indicator variables for optimal policy. Helmikuu 2000.
- 13 Söderström U., Monetary policy with uncertain parameters. Helmikuu 2000.
- 14 Rudebusch G. D., Assessing nominal income rules for monetary policy with model and data uncertainty. Helmikuu 2000.
- 15 Orphanides A., The quest for prosperity without inflation. Maaliskuu 2000.
- 16 Hördahl P., Estimating the implied distribution of the future short-term interest rate using the Longstaff-Schwartz model. Maaliskuu 2000.

- 17 Fabiani S. ja Mestre R., Alternative measures of the NAIRU in the euro area: estimates and assessment. Maaliskuu 2000.
- 18 Iacoviello M., House prices and the macroeconomy in Europe: results from a structural VAR analysis. Huhtikuu 2000.
- 19 Detken C. ja Hartmann P., The euro and international capital markets. Huhtikuu 2000.
- 20 De Bandt O. ja Mongelli F. P., Convergence of fiscal policies in the euro area. Toukokuu 2000.
- 21 Ehrmann M., Firm size and monetary policy transmission: evidence from German business survey data. Toukokuu 2000.
- 22 Holthausen C. ja Rønde T., Regulating access to international large-value payment systems. Kesäkuu 2000.
- 23 Cho I-K. ja Sargent T. J., Escaping Nash inflation. Kesäkuu 2000.
- 24 Smets F., What horizon for price stability. Heinäkuu 2000.
- 25 Schellekens P., Caution and conservatism in the making of monetary policy. Heinäkuu 2000.
- 26 Winkler B., Which kind of transparency? On the need for clarity in monetary policy-making. Elokuu 2000.
- 27 Camacho M. ja Perez-Quiros G., This is what the US leading indicators lead. Elokuu 2000.
- 28 Ellison M. ja Valla N., Learning, uncertainty and central bank activism in an economy with strategic interactions. Elokuu 2000.
- 29 Fabiani S., Locarno A., Oneto G. ja Sestito P., The sources of unemployment fluctuations: an empirical application to the Italian case. Syyskuu 2000.
- 30 Coenen G. ja Wieland V., A small estimated euro area model with rational expectations and nominal rigidities. Syyskuu 2000.
- 31 Gropp R. ja Kostial K., The disappearing tax base: Is foreign direct investment eroding corporate income taxes? Syyskuu 2000.
- 32 De Fiore F., Can indeterminacy explain the short-run non-neutrality of money? Syyskuu 2000.
- 33 Trecroci C. ja Vega J. L., The information content of M3 for future inflation in the euro area. Lokakuu 2000.
- 34 Castrén O. ja Takalo T., Capital market development, corporate governance and the credibility of exchange rate pegs. Lokakuu 2000.
- 35 De Bandt O. ja Hartman P., Systemic Risk: A survey. Marraskuu 2000.
- 36 Morana C., Measuring core inflation in the euro area. Marraskuu 2000.
- 37 Vermeulen P., Business fixed investment: evidence of a financial accelerator in Europe. Marraskuu 2000.
- 38 De Fiore F., The optimal inflation tax when taxes are costly to collect. Marraskuu 2000.
- 39 Brand C. ja Cassola N., A money demand system for euro area M3. Marraskuu 2000.
- 40 Mojon B., Financial structure and the interest rate channel of ECB monetary policy. Marraskuu 2000.
- 41 Geraats P. M., Why adopt transparency? The publication of central bank forecasts. Tammikuu 2001.

- 42 Fagan G., Henry J. ja Mestre R., An area-wide model (AWM) for the euro area. Tammikuu 2001.
- 43 Rodriguez Palenzuela D., Sources of economic renewal: from the traditional firm to the knowledge firm. Helmikuu 2001.
- 44 Bindseil U. ja Seitz F., The supply and demand for Eurosystem deposits – The first 18 months. Helmikuu 2001.
- 45 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Testing the rank of the Hankel Matrix: A statistical approach. Maaliskuu 2001.
- 46 Cassola N. ja Luís J. B., A two-factor model of the German term structure of interest rates. Maaliskuu 2001.
- 47 Gropp R. ja Vesala J., Deposit insurance and moral hazard: does the counterfactual matter? Maaliskuu 2001.
- 48 Fratzscher M., Financial market integration in Europe: on the effects of EMU on stock markets. Maaliskuu 2001.
- 49 Casares M., Business cycle and monetary policy analysis in a structural sticky-price model of the euro area. Maaliskuu 2001.
- 50 Von Wachter T., Employment and productivity growth in service and manufacturing sectors in France, Germany and the US. Maaliskuu 2001.
- 51 Stracca L., The functional form of the demand for euro area M1. Maaliskuu 2001.
- 52 Peersman G. ja Smets F., Are the effects of monetary policy in the euro area greater in recessions than in booms? Maaliskuu 2001.
- 53 Vega J.-L. ja Wynne M. A., An evaluation of some measures of core inflation for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 54 Camba-Méndez G. ja Rodriguez Palenzuela D., Assessment criteria for output gap estimates. Huhtikuu 2001.
- 55 Calza A., Gartner G. ja Sousa J., Modelling the demand for loans to the private sector in the euro area. Huhtikuu 2001.
- 56 Faia E., Stabilization policy in a two country model and the role of financial frictions. Huhtikuu 2001.
- 57 Fabiani S. ja Rodriguez Palenzuela D., Model-based indicators of labour market rigidity. Huhtikuu 2001.
- 58 Pérez-Quirós G. ja Timmermann A., Business cycle asymmetries in stock returns: evidence from higher order moments and conditional densities. Huhtikuu 2001.
- 59 Ehrmann M. ja Smets F., Uncertain potential output: implications for monetary policy. Huhtikuu 2001.
- 60 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., A multi-country trend indicator for euro area inflation: computation and properties. Huhtikuu 2001.
- 61 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., Diffusion index-based inflation forecasts for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 62 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Spectral based methods to identify common trends and common cycles. Huhtikuu 2001.
- 63 Nicoletti Altimari S., Does money lead inflation in the euro area? Toukokuu 2001.

- 64 Anderton R. ja Skudelny F., Exchange rate volatility and euro area imports. Toukokuu 2001.
- 65 Fabiani S. ja Mestre R., A system approach for measuring the euro area NAIKU. Toukokuu 2001.
- 66 Brousseau V. ja Scacciavillani F., Can short-term foreign exchange volatility be predicted by the Global Hazard Index? Kesäkuu 2001.
- 67 Pérez-Quirós G. ja Rodríguez Mendizábal H. R., The daily market for funds in Europe: Has something changed with the EMU? Kesäkuu 2001.
- 68 Levin A., Wieland V. ja Williams J. C., The performance of forecast-based monetary policy rules under model uncertainty. Heinäkuu 2001.
- 69 Gaspar V., Pérez-Quirós G. ja Sicilia J., The ECB monetary policy strategy and the money market. Heinäkuu 2001.
- 70 Bindseil U., Central bank forecasts of liquidity factors: Quality, publication and the control of the overnight rate. Heinäkuu 2001.
- 71 Hartmann P., Straetmans S. ja de Vries C. G., Asset market linkages in crisis periods. Heinäkuu 2001.
- 72 Corvoisier S. ja Gropp R., Bank concentration and retail interest rates. Heinäkuu 2001.
- 73 Ehrmann M. ja Worms A., Interbank lending and monetary policy transmission – evidence for Germany. Heinäkuu 2001.
- 74 Freixas X. ja Holthausen C., Interbank market integration under asymmetric information. Elokuu 2001.
- 75 Manganelli S. ja Engle R. F., Value at risk models in finance. Elokuu 2001.
- 76 Gropp R. ja Richards A. J., Rating agency actions and the pricing of debt and equity of European banks: What can we infer about private sector monitoring of bank soundness? Elokuu 2001.
- 77 Bouthevillain C., Cour-Thimann P., van den Dool G., Hernández de Cos P., Langenus G., Mohr M., Momigliano S. ja Tujula M., Cyclically adjusted budget balances: An alternative approach. Syyskuu 2001.
- 78 Mojon B., Smets F. ja Vermeulen P., Investment and monetary policy in the euro area. Syyskuu 2001.
- 79 Stracca L., Does liquidity matter? Properties of a synthetic divisio monetary aggregate in the euro area. Lokakuu 2001.
- 80 Hartmann P., Manna M. ja Manzanares A., The microstructure of the euro money market. Lokakuu 2001.
- 81 Morgan J. ja Mourougane A., What can changes in structural factors tell us about unemployment in Europe? Lokakuu 2001.
- 82 Hendry D. ja Clements M. P., Economic forecasting: some lessons from recent research. Lokakuu 2001.
- 83 Wallis K. F., Chi-squared tests of interval and density forecasts, and the Bank of England's fan charts. Marraskuu 2001.
- 84 Coenen G., Levin A. ja Wieland V., Data uncertainty and the role of money as an information variable for monetary policy. Marraskuu 2001.

- 85 Maeso-Fernandez F., Osbat C. ja Schnatz B., Determinants of the euro real effective exchange rate: a BEER/PEER approach. Marraskuu 2001.
- 86 Beeby M., Hall S. G. ja Henry S. B., Rational expectations and near rational alternatives: How best to form expectations. Marraskuu 2001.
- 87 Boissay F., Credit rationing, output gap, and business cycles. Marraskuu 2001.
- 88 Kilian L. ja Taylor M. P., Why is it so difficult to beat the random walk forecast of exchange rates? Marraskuu 2001.
- 89 Brousseau V. ja Detken C., Monetary policy and fears of financial instability. Marraskuu 2001.
- 90 Lambrecht S., Michel P. ja Vidal J.-P., Public pensions and growth. Marraskuu 2001.
- 91 Peersman G. ja Smets F., The monetary transmission mechanism in the euro area: more evidence from VAR analysis. Joulukuu 2001.
- 92 Majon B. ja Peersman G., A VAR description of the effects of the monetary policy in the individual countries of the euro area. Joulukuu 2001.
- 93 McAdam P. ja Morgan J., The monetary transmission mechanism at the euro-area level: issues and results using structural macroeconomic models. Joulukuu 2001.
- 94 Van Els P., Locarno A., Morgan J. ja Villetelle J.-P., Monetary policy transmission in the euro area: what do aggregate and national structural models tell us? Joulukuu 2001.
- 95 Agresti A.-M. ja Mojon B., Some stylised facts on the euro area business cycle. Joulukuu 2001.
- 96 Worms A., The reaction of bank lending to monetary policy measures in Germany. Joulukuu 2001.
- 97 Kaufmann S., Asymmetries in bank lending behaviour: Austria during the 1990s. Joulukuu 2001.
- 98 De Haan L., The credit channel in the Netherlands: evidence from bank balance sheets. Joulukuu 2001.
- 99 Hernando I. ja Martínez-Pagés J., Is there a bank lending channel of monetary policy in Spain? Joulukuu 2001.
- 100 Topi J. ja Vilmunen J., Transmission of monetary policy shocks in Finland: evidence from bank level data on loans. Joulukuu 2001.
- 101 Loupias C., Savignac F. ja Sevestre P., Monetary policy and bank lending in France: are there asymmetries? Joulukuu 2001.
- 102 Farinha L. ja Robalo Marques C., The bank lending channel of monetary policy: identification and estimation using Portuguese micro bank data. Joulukuu 2001.
- 103 Gambacorta L., Bank-specific characteristics and monetary policy transmission: the case of Italy. Joulukuu 2001.
- 104 Brissimis S. N., Kamberoglou N. C. ja Simigiannis G. T., Is there a bank lending channel of monetary policy in Greece? Evidence from bank level data. Joulukuu 2001.
- 105 Ehrmann M., Gambacorta L., Martínez-Pagés J., Sevestre P. ja Worms A., Financial systems and the role of banks in monetary policy transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 106 Chatelain J.-B. ja Tiomo A., Investment, the cost of capital, and monetary policy in the nineties in France: a panel data investigation. Joulukuu 2001.

- I07 Butzen P., Fuss C. ja Vermeulen P., The interest rate and credit channel in Belgium: an investigation with micro-level firm data. Joulukuu 2001.
- I08 Valderrama M., Credit channel and investment behaviour in Austria: a micro-econometric approach. Joulukuu 2001.
- I09 Von Kalckreuth U., Monetary transmission in Germany: new perspectives on financial constraints and investment spending. Joulukuu 2001.
- I10 Gaiotti E. ja Generale A., Does monetary policy have asymmetric effects? A look at the investment decisions of Italian firms. Joulukuu 2001.
- I11 Lünemann P. ja Mathä T., Monetary transmission: empirical evidence from Luxembourg firm level data. Joulukuu 2001.
- I12 Chatelain J.-B., Generale A., Hernando I., von Kalckreuth U. ja Vermeulen P., Firm investment and monetary transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- I13 Bean C., Larsen J. ja Nikolov K., Financial frictions and the monetary transmission mechanism: theory, evidence and policy implications. Tammikuu 2002.
- I14 Angeloni I., Kashyap A., Mojon B. ja Terlizzese D., Monetary transmission in the euro area: where do we stand? Tammikuu 2002.
- I15 Orphanides A., Monetary policy rules, macroeconomic stability and inflation: a view from the trenches. Joulukuu 2001.
- I16 Hoffmann J. ja Kurz C., Rent indices for housing in West Germany 1985 to 1998. Tammikuu 2002.
- I17 Bover O. ja Velilla P., Hedonic house prices without characteristics: the case of new multiunit housing. Tammikuu 2002.
- I18 Tomat G. M., Durable goods, price indexes and quality change: an application to automobile prices in Italy, 1988–1998. Tammikuu 2002.
- I19 Cassola N. ja Morana C., Monetary policy and the stock market in the euro area. Tammikuu 2002.
- I20 Honkapohja S. ja Mitra K., Learning stability in economics with heterogenous agents. Tammikuu 2002.
- I21 Beyer A. ja Farmer R. E. A., Natural rate doubts. Helmikuu 2002.
- I22 Vijselaar F. ja Albers R., New technologies and productivity growth in the euro area. Helmikuu 2002.
- I23 Tabakis E. ja Vinci A., Analysing and combining multiple credit assessments of financial institutions. Helmikuu 2002.
- I24 Evans G. W. ja Honkapohja S., Monetary policy, expectations and commitment. Helmikuu 2002.
- I25 Manganelli S., Duration, volume and volatility impact of trades. Helmikuu 2002.
- I26 Monnet C. ja Quintin E., Optimal contracts in a dynamic costly state verification model. Helmikuu 2002.
- I27 Honkapohja S. ja Mitra K., Performance of monetary policy with internal central bank forecasting. Helmikuu 2002.

- 128 Smets F. ja Wouters R., Openness, imperfect exchange rate pass-through and monetary policy. Maaliskuu 2002.
- 129 Al-Nowaihi A. ja Stracca L., Non-standard central bank loss functions, skewed risks and certainty equivalence. Maaliskuu 2002.
- 130 Diewert E., Harmonized indexes of consumer prices: their conceptual foundations. Maaliskuu 2002.
- 131 Wynne M.A. ja Rodríguez-Palenzuela D., Measurement bias in the HICP: what do we know, and what do we need to know? Maaliskuu 2002.
- 132 Arratibel O., Rodríguez-Palenzuela D. ja Thimann C., Inflation dynamics and dual inflation in accession countries: a "new Keynesian" perspective. Maaliskuu 2002.
- 133 Mourougane A. ja Roma M., Can confidence indicators be useful to predict short term real GDP growth? Maaliskuu 2002.
- 134 Bode B. ja Van Dalen J., The cost of private transportation in the Netherlands, 1992–1999. Maaliskuu 2002.
- 135 De Fiore F. ja Teles P., The optimal mix of taxes on money, consumption and income. Huhtikuu 2002.
- 136 De Bondt G., Retail bank interest rate pass-through: new evidence at the euro area level. Huhtikuu 2002.
- 137 Bindseil U., Equilibrium bidding in the Eurosystem's open market operations. Huhtikuu 2002.
- 138 Mongelli F. P., "New" views on the optimum currency area theory: what is EMU telling us? Huhtikuu 2002.
- 139 Fratzscher M., On currency crises and contagion. Huhtikuu 2002.
- 140 Casares M., Price setting and the steady-state effects of inflation. Toukokuu 2002.
- 141 Eschenbach F. ja Schuknecht L., Asset prices and fiscal balances. Toukokuu 2002.
- 142 Cabrero A., Camba-Mendez G., Hirsch A. ja Nieto F., Modelling the daily banknotes in circulation in the context of the liquidity management of the European Central Bank. Toukokuu 2002.
- 143 Blow L. ja Crawford I., A non-parametric method for valuing new goods. Toukokuu 2002.
- 144 Silver M. ja Heravi S., A failure in the measurement of inflation: results from a hedonic and matched experiment using scanner data. Toukokuu 2002.
- 145 Bussiere M. ja Fratzscher M., Towards a new early warning system of financial crises. Toukokuu 2002.
- 146 Carletti E. ja Hartmann P., Competition and stability: what's special about banking? Toukokuu 2002.
- 147 Casares M., Time-to-build approach in a sticky price, sticky wage optimizing monetary model. Toukokuu 2002.
- 148 Brousseau V., The functional form of yield curves. Toukokuu 2002.
- 149 Willman A. ja Estrada A., The Spanish block of the ESCB-multi-country model. Toukokuu 2002.

- 150 Gropp R., Vesala J. ja Vulpes G., Equity and bond market signals as leading indicators of bank fragility. Kesäkuu 2002.
- 151 Canova F., G-7 inflation forecasts. Kesäkuu 2002.
- 152 Camba-Mendez G. ja Lamo A., Short-term monitoring of fiscal policy discipline. Kesäkuu 2002.
- 153 Willman A., Euro area production function and potential output: a supply side system approach. Kesäkuu 2002.
- 154 Fratzscher M., The euro bloc, the dollar bloc and the yen bloc: how much monetary policy independence can exchange rate flexibility buy in an interdependent world? Kesäkuu 2002.
- 155 Jimeno J. F. ja Rodriguez-Palenzuela D., Youth unemployment in the OECD: demographic shifts, labour market institutions, and macroeconomic shocks. Kesäkuu 2002.
- 156 Pérez J. J. ja Hiebert P., Identifying endogenous fiscal policy rules for macroeconomic models. Heinäkuu 2002.
- 157 Nyborg K. G., Bindseil U. ja Strebulaev I. A., Bidding and performance in repo auctions: evidence from ECB open market operations. Heinäkuu 2002.
- 158 Sakellaris P. ja Wilson D. J., Quantifying embodied technological change. Heinäkuu 2002.
- 159 Monnet C., Optimal public money. Heinäkuu 2002.
- 160 Detken C., Dieppe A., Henry J., Marin C. ja Smets F., Model uncertainty and the equilibrium value of the real effective euro exchange rate. Heinäkuu 2002.
- 161 Stracca L., The optimal allocation of risks under prospect theory. Heinäkuu 2002.
- 162 Krogstrup S., Public debt asymmetries: the effect on taxes and spending in the European Union. Elokuu 2002.
- 163 Forsells M. ja Kenny G., The rationality of consumers' inflation expectations: survey-based evidence for the euro area. Elokuu 2002.
- 164 De Bondt G., Euro area corporate debt securities market: first empirical evidence. Elokuu 2002.
- 165 Peersman G. ja Smets F., The industry effects of monetary policy in the euro area. Elokuu 2002.
- 166 Beetsma R. M. W. J. ja Jensen H., Monetary and fiscal policy interactions in a micro-founded model of a monetary union. Elokuu 2002.
- 167 Faust J., Rogers J. H., Swanson E. ja Wright J. H., Identifying the effects of monetary policy shocks on exchange rates using high frequency data. Elokuu 2002.
- 168 Perotti R., Estimating the effects of fiscal policy in OECD countries. Elokuu 2002.
- 169 Onatski A. ja Williams N., Modeling model uncertainty. Elokuu 2002.
- 170 Mankiw G. ja Reis R., What measure of inflation should a central bank target? Elokuu 2002.
- 171 Smets F. ja Wouters R., An estimated stochastic dynamic general equilibrium model of the euro area. Elokuu 2002.
- 172 Jonker N., Constructing quality-adjusted price indices: a comparison of hedonic and discrete choice models. Syyskuu 2002.

- 173 De Fiore F. ja Liu Z., Openness and equilibrium determinacy under interest rate rules. Syyskuu 2002.
- 174 Sutherland A., International monetary policy coordination and financial market integration. Syyskuu 2002.
- 175 Gilchrist S., Hairault J.O. ja Kempf H., Monetary policy and the financial accelerator in a monetary union. Syyskuu 2002.
- 176 Corsetti G. ja Dedola L., Macroeconomics of international price discrimination. Syyskuu 2002.
- 177 Bacchetta P. ja van Wincoop E., A theory of the currency denomination of international trade. Syyskuu 2002.
- 178 Benigno P. ja López-Salido J. D., Inflation persistence and optimal monetary policy in the euro area. Syyskuu 2002.
- 179 Erceg C. J. ja Levin A. T., Optimal monetary policy with durable and non-durable goods. Syyskuu 2002.
- 180 Duarte M. ja Wolman A. L., Regional inflation in a currency union: fiscal policy vs. fundamentals. Syyskuu 2002.
- 181 Coenen G. ja Wieland V., Inflation dynamics and international linkages: a model of the United States, the euro area and Japan. Syyskuu 2002.
- 182 Rünstler G., The information content of real-time output gap estimates, an application to the euro area. Syyskuu 2002.
- 183 Faia E., Monetary policy in a world with different financial systems. Lokakuu 2002.
- 184 Holthausen C. ja Rochet J.-C., Efficient pricing of large value interbank payment systems. Lokakuu 2002.
- 185 Dorrucci E., Firpo S., Fratzscher M. ja Mongelli F. P., European integration: what lessons for other regions? The case of Latin America. Lokakuu 2002.
- 186 Manna M., Using money market rates to assess the alternatives of fixed vs. variable rate tenders: the lesson from 1989–1998 data for Germany. Lokakuu 2002.
- 187 Uribe M., A fiscal theory of sovereign risk. Lokakuu 2002.
- 188 Grüner H. P., Should central banks really be flexible? Lokakuu 2002.
- 189 Hiebert P., Pérez J. J. ja Rostagno M., Debt reduction and automatic stabilisation. Lokakuu 2002.
- 190 Yates T., Monetary policy and the zero bound to interest rates: a review. Lokakuu 2002.
- 191 Schuknecht L. ja Eschenbach F., The fiscal costs of financial instability revisited. Marraskuu 2002.
- 192 Perez-Quiros G. ja Sicilia J., Is the European Central Bank (and the United States Federal Reserve) predictable? Marraskuu 2002.
- 193 Marín J., Sustainability of public finances and automatic stabilisation under a rule of budgetary discipline. Marraskuu 2002.
- 194 Manganelli S., Ceci V. ja Vecchiato W., Sensitivity analysis of volatility: a new tool for risk management. Marraskuu 2002.

Muita julkaisuja

The TARGET service level. Heinäkuu 1998.

Report on electronic money. Elokuu 1998.

Assessment of EU securities settlement systems against the standards for their use in ESCB credit operations. Syyskuu 1998.

Money and banking statistics compilation guide. Syyskuu 1998.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKP:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Syyskuu 1998.

Third progress report on the TARGET project. Marraskuu 1998.

Correspondent central banking model (CCBM). Joulukuu 1998.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1997 figures. Tammikuu 1999.

Possible effects of EMU on the EU banking systems in the medium to long term. Helmikuu 1999.

Euro area monetary aggregates: conceptual reconciliation exercise. Heinäkuu 1999.

The effects of technology on the EU banking systems. Heinäkuu 1999.

Payment systems in countries that have applied for membership of the European Union. Elokuu 1999.

Improving cross-border retail payment services: the Eurosystem's view. Syyskuu 1999.

Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – toukokuu 1999. Lokakuu 1999.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics compilation guide, addendum I: money market paper. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics sector manual. Toinen painos. Marraskuu 1999.

Report on the legal protection of banknotes in the European Union Member States. Marraskuu 1999.

Correspondent central banking model (CCBM). Marraskuu 1999.

Cross-border payments in TARGET: A users' survey. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Series keys for the exchange of balance sheet items time series. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Handbook for the compilation of flow statistics. Joulukuu 1999.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1998 figures. Helmikuu 2000.

Interlinking: Data dictionary, Version 2.02. Maaliskuu 2000.

Asset prices and banking stability. Huhtikuu 2000.

EU banks' income structure. Huhtikuu 2000.

EKP:n kokoamat tilastotiedot. Toukokuu 2000.

Correspondent central banking model (CCBM). Heinäkuu 2000.

Yleisiä taloustilastoja koskevat Euroopan keskuspankin tilastovaatimukset. Elokuu 2000.

Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area. Elokuu 2000.

Improving cross-border retail payment services. Syyskuu 2000.

Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2000.

Information guide for credit institutions using TARGET. Marraskuu 2000.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Marraskuu 2000.

EU banks' margins and credit standards. Joulukuu 2000.

Mergers and acquisitions involving the EU banking industry: facts and implications. Joulukuu 2000.

Vuosikertomus Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toiminnasta. Tammikuu 2001.

Cross-border use of collateral: A user's survey. Helmikuu 2001.

Price effects of regulatory reform in selected network industries. Maaliskuu 2001.

Keskuspankkien rooli rahoitusvalvonnassa. Maaliskuu 2001.

Money and banking statistics in the accession countries: Methodological manual. Huhtikuu 2001.

TARGET: Annual Report. Toukokuu 2001.

A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises. Kesäkuu 2001.

Payment and securities settlement systems in the European Union. Kesäkuu 2001.

Why price stability? Kesäkuu 2001.

The euro bond market. Heinäkuu 2001.

The euro money market. Heinäkuu 2001.

The euro equity markets. Elokuu 2001.

EKP:n rahapolitiikka. Elokuu 2001.

Monetary analysis: tools and applications. Elokuu 2001.

Review of the international role of the euro. Syyskuu 2001.

The Eurosystem's policy line with regard to consolidation in central counterparty clearing. Syyskuu 2001.

Provisional list of MFIs of the accession countries (as at the end of December 2000). Lokakuu 2001.

TARGET: the Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system – update 2001. Marraskuu 2001.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2001.

Fair value accounting in the banking sector. Marraskuu 2001.

Towards an integrated infrastructure for credit transfers in euro. Marraskuu 2001.

Accession countries: balance of payments / international investment position statistical methods. Helmikuu 2002.

List of Monetary Financial Institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2002.

Labour market mismatches in euro area countries. Maaliskuu 2002.

Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – joulukuu 2001. Maaliskuu 2002.

Evaluation of the 2002 cash changeover. Huhtikuu 2002.

TARGET: Annual Report 2001. Huhtikuu 2002.

Yhteinen rahapolitiikka euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Huhtikuu 2002.

Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toimintakertomus. Tammikuu 2001 – helmikuu 2002. Toukokuu 2002.

Developments in banks' liquidity profile and management. Toukokuu 2002.

Talletus- ja ottoautomaattien käyttöä koskevat eurojärjestelmän ohjeet luottolaitoksille ja muille euroalueella sijaitseville laitoksille, joiden toimintaan kuuluu seteleiden lajittelu ja jakelu suurelle yleisölle. Toukokuu 2002.

Bond markets and long-term interest rates in European Union accession countries. Kesäkuu 2002.

TARGET minimum common performance features of RTGS systems within TARGET as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking data dictionary as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking specification as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking user requirement as at November 2001. Kesäkuu 2002.

Task force on portfolio investment collection systems, Final Report. Kesäkuu 2002.

Measurement issues in European consumer price indices and the conceptual framework of the HICP. Heinäkuu 2002.

Payment and securities settlement systems in the European Union: Addendum incorporating 2000 figures. Heinäkuu 2002.

Financial Sectors in EU Accession Countries. Elokuu 2002.

Payment and securities settlement systems in accession countries. Elokuu 2002.

Esitteitä

TARGET: facts, figures, future. Syyskuu 1999.

The ECB payment mechanism. Elokuu 2000.

The euro: integrating financial services. Elokuu 2000.

TARGET. Elokuu 2000.

Euroopan keskuspankki. Huhtikuu 2001.

Eurosetelit ja -metallirahat. Toukokuu 2001.

TARGET – update 2001. Heinäkuu 2001.

The euro and the integration of financial services. Syyskuu 2001.

The euro banknotes and coins. Elokuu 2002.

